
3 1761 07515832 9

SELMA LAGERLÖF

ANTIKRISTS MIRAKLER

ANTIKRISTS MIRAKLER

ROMAN

AV

SELMA LAGERLÖF

»Då Antikrist kommer skall han synas vara alldeles lik Kristns. Då skall stor nöd råda, och Antikrist skall gå från land till land och giva bröd åt de fattiga. Och han skall vinna många anhängare.»

Siciliansk folksägen.

ÅTTONDE UPPLAGAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1920

INLEDNING.

"Då Antikrist kommer, skall han synas vara alldeles lik Kristus."

I.

Kejsarens syn.

DET VAR PÅ DEN TIDEN, då Augustus var kejsare i Rom och Herodes var konung i Jerusalem.

Då hände sig en gång, att en mycket stor och helig natt sänkte sig över jorden. Det var den mörkaste natt, som någon ännu hade sett, man skulle ha kunnat tro, att hela jorden hade råkat in under ett källarvalv. Det var omöjligt att skilja vatten från land, och man kunde inte finna sig till rätta på den kändaste väg. Och det kunde inte vara annorlunda, ty från himmelen kom inte en ljusstråle. Alla stjärnor hade stannat hemma i sina hus, och den väna månen höll sitt ansikte bortvänt.

Och lika djupt som mörkret var även tystnaden och stillheten. Floderna hade stannat i sitt lopp, vinden rörde sig inte, och till och med asp-

bladen hade upphört att dallra. Hade man gått vid havet, så skulle man ha funnit, att vågen inte mera slog mot stranden, och hade man gått i öknen, skulle sanden inte ha knarrat under ens fot. Allt var förstenat och orörligt för att inte störa den heliga natten. Gräset tordes inte växa, daggen kunde inte falla, och blommorna vågade inte utandas vällukt.

Under denna natt jagade inte rovdjuren, stucko inte ormarna, skällde inte hundarna. Och vad som var ännu härligare: intet av de livlösa tingen skulle ha velat störa nattens helgd genom att låna sig till en ond gärning. Ingen dyrk skulle ha kunnat öppna ett lås, och ingen kniv hade varit i stånd att utgjuta blod.

Just under denna natt kom i Rom en liten skara människor ned från kejsarboningen på Palatinen och tog vägen över Forum upp mot Kapitolium. Under den nyss tilländalupna dagen hade nämligen rådsherrarna frågat kejsaren om han hade något att invända mot att de reste honom ett tempel på Roms heliga berg. Men Augustus hade inte genast lämnat sitt bifall. Han visste inte om det vore gudarna behagligt, att han ägde ett tempel vid sidan av deras, och han hade svarat, att han först genom ett nattligt offer till sin genius ville utforska deras vilja i denna sak. Det var han, som nu, åtföljd av några förtrogna, gick att verkställa detta offer.

Augustus lät föra sig i sin bärstol, ty han var gammal och Kapitoliums långa trappor besvärade

honom. Han höll själv buren med duvorna, som han skulle offra. Inga präster eller soldater eller rådsherrar ledsagade honom, utan endast hans närmaste vänner. Fackelbärare gingo före honom liksom för att bana väg in i nattmörkret, och efter honom följde slavar, som buro det trefotade altaret, kolen, knivarna, den heliga elden och allt annat, som behövdes för offringen.

Under vägen språkade kejsaren muntert med sina förtrogna, och därför lade ingen av dem märke till nattens oändliga tystnad och stillhet. Det var först då de på den översta delen av Kapitolium hade nått den tomma plats, vilken var avsedd för det nya templet, som det uppenbarades för dem, att något ovanligt var på färde.

Detta kunde inte vara en natt som alla andra, ty uppe på klippkanten sågo de den underbaraste varelse. De trodde först, att det var en gammal förvriden olivstam, de trodde sedan, att en uråldrig stenbild från Jupiterstemplet hade vandrat ut på klippan. Till sist syntes det dem, att det inte kunde vara någon annan än den gamla sibyllan.

Något så gammalt, så väderbitet och så jättestort hade de aldrig sett. Denna gamla kvinna var skräckinjagande. Om inte kejsaren hade varit där, skulle de alla ha flytt hem till sina bäddar. »Det är hon,» viskade de till varandra, »som räknar år så många, som det finns sandkorn på hennes hemlands kust. Varför är hon utkommen ur sin håla just i natt? Vad bådar hon kejsaren och riket, hon, som skriver sina profetior på trädens

blad och vet, att vinden för orakelordet till den, för vilken det är avsett?»

De voro så förskrämda, att de alla skulle ha kastat sig på sina knän med pannan mot jorden, om sibyllan endast hade gjort en rörelse. Men hon satt så stilla, som om hon hade varit livlös. Hon satt nedhukad ytterst på klippranden, och skuggande ögonen med handen, spejade hon ut i natten. Hon satt där, som hade hon gått upp på kullen för att bättre se något, som tilldrog sig långt borta. Hon kunde då se något, hon, under en sådan natt!

I detsamma märkte kejsaren och alla i hans följe hur djupt mörkret var. Ingen av dem kunde se en handsbredd framför sig. Och vilken stillhet, vilken tystnad! Inte en gång Tiberns dova sorl kunde de höra. Men luften ville kväva dem, kallsvett trängde fram på pannan, och händerna voro stela och maktlösa. De tänkte, att det måtte förestå något förfärligt.

Men ingen ville visa, att han var rädd, utan alla sade till kejsaren, att detta var goda järtecken: hela naturen höll andan för att hälsa en ny gud.

De uppmanade Augustus att skynda med offret och sade, att den gamla sibyllan troligen var uppstigen ur sin håla för att hälsa hans genius.

Men sanningen var, att den gamla sibyllan var så upptagen av en syn, att hon inte ens visste, att Augustus hade kommit upp till Kapitolium. Hon var bortförd i anden till ett fjärran land, och där tyckte hon sig vandra fram över en stor slätt. I mörkret stötte hon med foten oupphörligen emot

något, som hon tyckte vara tuvor. Hon böjde sig ned och kände med handen. Nej, det var inte tuvor, utan får. Hon vandrade mellan stora, sovande fårhjordar.

Nu lade hon märke till herdarnas eld. Den brann mitt på fältet, och hon sökte sig fram till den. Herdarna lågo och sovo vid elden, och bredvid sig hade de långa, spetsiga stavar, med vilka de brukade försvara hjorden mot vilda djur. Men de små djuren med de glimmande ögonen och de yviga svansarna, som smögo sig fram till elden, voro de inte schakaler? Och dock slungade inte herdarna stavarna efter dem, hundarna fortforo att sova, fåren flydde inte, och vilddjuren lade sig till vila vid sidan om människorna.

Detta såg sibyllan, men hon visste ingenting om det, som tilldrog sig bakom henne på bergshöjden. Hon visste inte om, att man där reste altaret, tände kolen, utströdde rökelsen, och att kejsaren tog den ena duvan ur buren för att offra henne. Men hans händer voro så domnade, att han inte kunde hålla fågeln. Med ett enda slag av vingen gjorde sig duvan fri och försvann uppe i nattmörkret.

Då detta skedde, blickade hovmännen misstänksamt bort till den gamla sibyllan. De trodde, att det var hon, som vållade olyckan.

Kunde de veta, att sibyllan alltjämt tyckte sig stå vid herdarnas koleld, och att hon nu lyssnade efter en svag klang, som kom dallrande genom den dödstysta natten? Hon hörde den länge, innan

hon märkte, att den inte kom från jorden, utan från skyn. Slutligen upplyfte hon huvudet, och då såg hon ljusa, skimrande gestalter glida fram uppe i mörkret. Det var små flockar av änglar, som, ljuvligt sjungande och liksom sökande, flögo fram och åter över den vida slätten.

Just medan sibyllan lyssnade till änglasången, beredde sig kejsaren till ett nytt offer. Han tvådde sina händer, renade altaret och lät giva sig den andra duvan. Men ehuru han nu ansträngde sig till det yttersta för att fasthålla den, gled duvans hala kropp ur hans hand, och fågeln svingade sig upp i den ogenomskådliga natten.

Kejsaren blev förfärad. Han störtade ned på knä för det tomma altaret och bad till sin genius. Han anropade honom om kraft att avvända de olyckor, som denna natt tycktes båda.

Inte heller något av detta hade sibyllan hört. Hon lyssnade med hela sin själ till änglasången, som blev allt starkare. Till sist blev den så kraftig, att den väckte herdarna. De reste sig på armbågen och sågo lysande skaror av silvervita änglar röra sig uppe i mörkret i långa, vajande led liksom flyttfåglar. Somliga hade lutor och violiner i händerna, andra hade cittror och harpor, och deras sång klingade så munter som barnskratt och så sorglös som lärkkvitter. Då herdarna hörde detta, stego de upp för att gå till bergstaden, där de voro hemma, och berätta om undret.

De sökte sig fram på en smal, slingrande stig, och den gamla sibyllan följde dem. Med ens blev

det ljust däruppe på berget. En stor, klar stjärna tände sig mitt över det, och staden på dess topp skimrade som silver i stjärnljuset. Alla de irrande änglaflockarna skyndade ditåt under jubelrop, och herdarna påskyndade sina steg, så att de nästan sprungo. Då de hade hunnit staden, funno de, att änglarna hade samlat sig över ett lågt stall i närheten av stadsporten. Det var en usel byggnad med tak av halm och nakna klippan till bakvägg. Häröver stod stjärnan, och hit flockade sig allt flera och flera änglar. Somliga satte sig på halmtaket eller slogo ned på den branta bergväggen bakom huset, andra höllo sig med fladdrande vingar svävande över det. Högt, högt uppe var luften förklarad av de strålande vingarna.

I samma ögonblick, som stjärnan tändes över bergstaden, vaknade hela naturen, och männen, som stodo på Kapitoliums höjd, kunde inte undgå att märka det. De kände friska, men smekande vindar genomfara rymden, ljuva vällukter strömmade upp omkring dem, träd susade, Tibern började sorla, stjärnorna strålade, och månen stod med ens högt på himlen och upplyste världen. Och ur skyn kommo de två duvorna nedsvingande och satte sig på kejsarens skuldra.

Då detta under skedde, reste sig Augustus i stolt glädje, men hans vänner och slavar störtade på knä. »Ave Cesar!» ropade de. »Din genius har svarat dig. Du är den gud, som skall tillbedjas på höjden av Kapitolium.»

Och hyllningen, som de hänryckta männen till-

jublade kejsaren, var så högljudd, att den gamla sibyllan hörde den. Den väckte henne ur hennes syner. Hon reste sig från sin plats på klippranden och gick fram ibland människorna. Det var, som hade en mörk sky stigit upp från bråddjupet och störtat ned över bergshöjden. Hon var förfärande i sin ålderdom. Strävt hår hängde i glesa testar kring hennes huvud, lemmarnas ledknotor voro förstorade, och den mörknade huden klädde kroppen, hård som träbark, med rynka vid rynka.

Men väldig och vördnadsbjudande skred hon fram emot kejsaren. Med den ena handen fattade hon om hans handled, med den andra pekade hon hän mot den fjärran östern.

»Se!» befallde hon honom, och kejsaren upplyfte sina ögon och såg. Rymden öppnade sig för hans blickar, och de trängde bort till fjärran österland. Och han såg ett torftigt stall under en brant klippvägg och i den öppna dörren några knäböjande herdar. Inne i stallet såg han en ung mor på knä framför ett litet barn, som låg på en halmkärve på golvet.

Och sibyllans stora, knotiga fingrar pekade hän mot detta fattiga barn.

»Ave Cesar!» sade sibyllan med ett hånskratt. »Där är den gud, som skall tillbedjas på höjden av Kapitolium!»

Då ryggade Augustus tillbaka för henne som för en vansinnig.

Men över sibyllan föll den mäktiga siaranden. Hennes skumma ögon började brinna, hennes hän-

der sträcktes mot himmelen, hennes stämma förändrades, så att den inte tycktes vara hennes egen, utan hade sådan klang och kraft, att den kunde hava hörts över hela världen. Och hon uttalade ord, som hon tycktes läsa uppe bland stjärnorna:

»På Kapitoliums höjd skall världsförnyaren dyrkas»,
Krist eller Antikrist, men icke bräckliga mänskor.

Då hon hade sagt detta, skred hon bort mellan de skräckslagna männen och gick långsamt nedför bergshöjden och försvann.

Men Augustus lät nästa dag strängeligen förbjuda folket att resa honom något tempel på Kapitolium. I dess ställe byggde han där en helgedom åt det nyfödda gudabarnet och kallade den h i m m e l e n s a l t a r e, Ara cœli.

II.

Roms heliga barn.

PÅ HÖJDEN AV KAPITOLIUM reste sig ett kloster, som var bebott av franciskanermunkar. Men det var knappast att betrakta såsom ett kloster, utan snarare såsom en fästning. Det var såsom ett vårdtorn vid havsstranden, där man spejar och stirrar efter en annalkande fiende.

Bredvid klostret stod den präktiga basilikan Santa Maria in Aracœli. Basilikan var byggd till minne av att sibyllan häruppe hade låtit Augustus se Kristus. Men klostret var byggt, emedan man fruktade för uppfyllelsen av sibyllans förutsägelse, att Antikrist skulle komma att tillbedjas på Kapitolium.

Och munkarna kände sig såsom stridsmän. Då de gingo i kyrkan för att sjunga och bedja, tyckte de sig vandra på fästningsvallar och sända skurar av pilar ned över den anstormande Antikrist.

De levde alltid i tanken på Antikrist, och all deras gudstjänst var en kamp för att hålla honom fjärran från Kapitolium.

De drogo fram hättorna, så att de skuggade för ögonen, och sutto och spejade ut i världen. Deras blickar blevo feberaktiga av stirrande, och de trodde sig ständigt upptäcka Antikrist. »Han är här, han är där,» ropade de. Och de flaxade upp i sina bruna kåpor och höjde sig till strid, som kråkor, vilka ha varit samlade på en klippspets, då de få syn på en örn.

Men somliga sade: »Vartill båta böner och bot? Sibyllan har sagt det. Antikrist måste komma.»

Då sade andra: »Gud kan göra ett under. Om det inte båtade till någonting att kämpa, skulle han inte ha låtit sibyllan varna oss.»

År efter år försvarade franciskanerna Kapitolium genom botövningar och barmhärtighetsverk och Guds ords förkunnelse.

De skyddade det århundrade efter århundrade, men alltsom tiderna skredo framåt, blevo människorna kraftlösare och svagare. Munkarna sade emellan sig: »Snart kunna inte denna tidens riken stå längre. Det behöves en världsförnyare såsom på Augusti tid.»

De sleto sitt hår och gisslade sig, ty de visste, att pånyttfödaren måste bli Antikrist, och att det skulle bli en styrkans och våldets pånyttfödelse.

Såsom sjuka förföljas av sin plåga, så jagades de av tanken på Antikrist. Och de sågo honom framför sig. Han var lika rik, som Kristus hade varit

fattig, lika ond, som Kristus hade varit god, lika ärad, som Kristus hade varit förnedrad.

Han förde starka vapen och for fram i spetsen för blodiga illgärningsmän. Han välte kyrkorna, mördade präster och väpnade människorna till strid, så att broder kämpade mot broder och var och en fruktade den andre och ingen frid fanns.

Och för varje styrkans och våldets människa, som gjorde sin färd över tidens hav, ropades det från vårdtornet på Kapitolium: »Antikrist, Antikrist!»

Och för var och en sådan, som försvann och gick under, ropade munkarna Hosianna och sjöngo Te Deum. Och de sade: »Det är för våra böners skull, som de onda falla, innan de hinna att bestiga Kapitolium.»

Det var en hård straffdom över det sköna klostret, att dess munkar aldrig kunde känna ro. Deras nätter voro tyngre än deras dagar. Då sågo de vilddjuren intränga i cellerna och sträcka ut sig bredvid dem på britsen. Och varje vilddjur var Antikrist. Men somliga munkar sågo honom som en drake och andra som en grip och andra som en sfinx. Då de stego upp från sina drömmar, voro de matta som efter en svår sjukdom.

Den enda tröst, som dessa stackars munkar ägde, var den undergörande Kristusbilden, som förvarades i Aracœlis basilika. Då en munk var uppskrämd till förtvivlan, gick han in i kyrkan för att finna tröst hos densamma. Han gick då genom hela basilikan och in i ett väl förvarat kapell vid

sidan av huvudaltaret. Därinne tände han invigda vaxljus och bad en bön, innan han öppnade altarskåpet, som hade dubbla lås och dörrar av järn. Och han låg på knä, så länge som han betraktade bilden.

Bilden föreställde ett litet lindebarn, men hade guldkrona på huvudet, guldskor på fötterna och hela lindan lyste av smycken, som voro skänkta till honom av nödställda, som hade anropat honom om hjälp. Och väggarna i kapellet voro övertäckta av tavlor, som visade huru han hade räddat ur eldfara och sjönöd, hur han hade botat sjuka och hulpit olyckliga av alla slag. Då munken såg detta, jublade han och sade till sig själv: »Prisad vare Gud! Ännu är det Kristus, som dyrkas på Kapitolium.»

Munken såg bildens ansikte le mot honom i mystiskt medveten makt, och hans ande svingade sig upp till förtröstans heliga rymder. »Vad kan störta dig, du väldige?» sade han. »Vad kan störta dig? För dig böjer den eviga staden sina knän. Du är Roms heliga barn. Du är den krönte, som folket tillbeder. Du är den mäktige, som kommer med hjälp och styrka och tröst. Du allena skall tillbedjas på Kapitolium.»

Munken såg bildens krona förbyta sig till en gloria, som sände ut strålar över hela världen. Och åt vilket håll han än följde strålarnas riktning, såg han världen full av kyrkor, där Kristus blev tillbedd. Det var, som hade en mäktig härskare visat honom alla de borgar och fästen, som

försvarade hans rike. »Visst är det, att du inte kan falla,» sade munken. »Ditt rike måste bliva bestående.»

Och var och en munk, som såg bilden, hade ett par timmar av förtröstan och frid, ända till dess att fruktan åter grep honom. Men hade munkarna inte ägt bilden, skulle deras själar inte ha funnit ro ett enda ögonblick.

Så hade Aracœlis munkar under bön och kamp arbetat sig fram genom tiderna, och det hade aldrig fattats väktare, utan så snart som en hade varit utnött av ängslan, hade andra skyndat till för att intaga hans plats.

Och ehuru de flesta, som gingo in i detta kloster, drabbades av vansinne eller för tidig död, syntes aldrig munkarnas led glesna, ty det ansågs som en stor ära inför Gud att kämpa på Aracœli.

Så hände det, att denna strid ännu för sextio år sedan var i full gång, och för tidens svaghets skull kämpade munkarna med större iver än någonsin och väntade Antikrist så säkert som aldrig förr.

Vid den tiden kom till Rom en rik engelsk kvinna. Hon gick upp till Aracœli och såg bilden, och han intog henne så, att hon inte tyckte sig kunna leva, om hon inte finge äga honom. Hon gick åter och åter upp till Aracœli för att få se bilden, och till sist bad hon munkarna, att hon skulle få köpa honom.

Men om hon än hade betäckt hela mosaikgolvet i den stora basilikan med guldmynt, skulle munkarna inte ha velat sälja henne denna bilden, som var deras enda tröst.

Dock var engelskan så över all måtto betagen i bilden, att hon inte fann glädje eller frid utan honom. Och då hon på intet annat sätt kunde vinna sitt mål, beslöt hon att stjäla den. Hon tänkte inte på den synd hon begick, utan kände blott ett stort tvång och en brinnande törst och ville hellre våga sin själ än neka sitt hjärta glädjen att äga den åtrådde. Och för att nå sitt syfte lät hon för det första göra en bild, som var alldeles lik den, som fanns på Aracœli.

Bilden på Aracœli är skuren av olivträ från Getsemane örtagård, men engelskan vågade låta skära en bild av almträ, som var alldeles lik honom. Bilden på Aracœli är inte målad av människohand. Då munken, som hade snidat honom, hade tagit fram pensel och färger, slumrade han in över arbetet. Och då han vaknade, hade bilden fått färg. Han hade målat sig själv till ett tecken, att Gud älskade honom. Men engelskan djärvdes låta en jordisk målare måla hennes almbild så, att den blev alldeles lik den heliga bilden.

Åt den förfalskade bilden skaffade hon krona och skor, men de voro inte av guld; det var endast järnbleck och förgyllning. Hon beställde smycken, hon köpte ringar och halsband och urkedjor och armband och juvelsolar — men det var allt av mässing och glas —, och hon klädde honom, såsom de hjälpsökande hade klätt den rätta och riktiga.

Då bilden var färdig, tog hon en nål och ristade in i kronan: »Mitt rike är endast av denna världen.» Det var, som om hon hade fruktat, att hon själv

inte skulle kunna skilja bild från bild. Och det var, som om hon hade velat freda sitt samvete. »Jag har ju inte velat göra en falsk Kristusbild. Jag har ju skrivit i hans krona: 'Mitt rike är endast av denna världen.'»

Därefter slog hon om sig en stor kappa, gömde bilden under den och gick upp till Aracœli. Och hon bad, att hon skulle få göra sin andakt inför Kristusbilden.

Då hon nu stod inne i helgedomen och ljusen voro tända och järndörren öppnad och bilden visade sig för henne, så började hon darra och skälva och såg ut, som om hon hölle på att svimma. Munken, som var med henne, skyndade då in i sakristian efter vatten, och hon blev ensam i kapellet. Och då han kom åter, hade hon begått helgeränet. Hon hade bytt till sig den heliga, undergörande bilden och satt den falska och vanmäktiga på hans plats.

Munken märkte ingenting av bytet. Han stängde om den falska bilden med järndörr och dubbla lås, och engelskan vandrade hem med Aracœlis skatt. Hon ställde upp den i sitt palats på en fotställning av marmor och var så lycklig, som hon aldrig förut hade varit.

Uppe i Aracœli, där man alls intet visste om den skada man hade lidit, tillbad man den orätta Kristusbilden, som man hade tillbett den rätta, och då julen kom, byggde man honom, som brukligt var, en den skönaste grotta ute i kyrkan. Där låg han, så skimrande som en juvel, i Marias knä, och

omkring honom voro uppställda herdar och änglar och vise män. Och så länge som grottan var kvar, kommo barn från Rom och Campagnan och lyftes upp på en liten predikstol i Aracœlis basilika, och de predikade över det lilla Kristusbarnets ljuvhet och älsklighet och höghet och makt.

Men engelskan levde i stor ängslan för att någon skulle upptäcka, att hon hade stulit Aracœlis Kristusbild. Därför erkände hon för ingen, att den bild hon hade var den verkliga. »Det är en eftergjord bild,» sade hon, »den är så lik den verkliga, som den kan vara, men den är endast eftergjord.»

Nu hände sig, att hon hade en liten italiensk tjänsteflicka. En dag, då denna gick genom rummet, stannade hon framför bilden och talade till honom: »Du stackars Kristusbarn, som inte är något Kristusbarn,» sade hon, »om du bara visste hur det rätta barnet ligger i sin prakt i grottan i Aracœli och hur Maria och San Giuseppe och herdarna ligga på knä för honom! Och om du visste huru barnen ställa sig på en liten predikstol mitt framför honom och hur de niga och kyssa på fingrarna åt honom och predika för honom det vackraste de kunna!»

Några dagar därefter kom den lilla tjänsteflickan åter och talade med bilden: »Du stackars Kristusbild, som inte är någon Kristusbild,» sade hon »vet du, att i dag har jag varit uppe i Aracœli och sett hur det rätta barnet blev buret i procession. De höllo en tronhimmel över det, och allt folket

föll på knä, och de sjöngo och spelade för det. Aldrig får du vara med om något så härligt!»

Och märk, att några dagar senare kom den lilla tjänsteflickan igen och talade till bilden: »Vet du, Kristusbarn, som inte är ett riktigt Kristusbarn, att det är bättre för dig att stå, där du står. För det rätta barnet kallas till de sjuka, och det åker till dem i sin guldsmidda vagn, men det kan inte hjälpa dem, utan de dö i förtvivlan. Och man börjar säga, att Aracœlis heliga barn har förlorat sin kraft att göra gott, och att böner och tårar inte röra det. Det är bättre för dig, att du står, där du står, än att bli anropad och inte kunna hjälpa.»

Men nästa natt skedde ett underverk. Framemot midnatt ringde det mycket starkt på klosterporten i Aracœli. Och då portvakten inte nog snart skyndade till för att öppna, började det bulta. Det bultade skarpt som med klingande metall, och det hördes genom hela klostret. Alla munkar foro på en gång upp ur sina bäddar. Alla, som hade pinats av förfärliga drömmar, foro på en gång upp och trodde, att Antikrist var kommen.

Men då man öppnade — då man öppnade! Det var den lilla Kristusbilden, som stod på tröskeln. Det var hans lilla hand, som hade dragit i klocksträngen, det var hans lilla guldskodda fot, som hade sträckts fram för att sparka på dörren.

Portvakten tog genast upp det heliga barnet på sina armar. Då såg han, att det hade tårar i ögonen. Ack, det stackars heliga barnet hade vandrat genom staden på natten! Vad hade det

inte fått se? Så mycken fattigdom, så mycken nöd, så mycken last och så många brott! Det var förfärligt att tänka på vad det hade måst genomgå.

Portvakten gick genast till priorn och visade honom bilden. Och de undrade hur han hade kommit ut i natten.

Men priorn lät röra kyrkklockan och kalla munkarna till gudstjänst. Och alla Aracœlis munkar tågade in i den stora, skumma basilikan för att i all högtidlighet ställa bilden tillbaka på dess plats.

Tärda och lidande gingo de och skälvde i de tunga vadmalskåporna. Flera av dem gräto, som om de hade kommit undan en livsfara. »Hur skulle det ha gått oss,» sade de, »om vår enda tröst hade blivit tagen ifrån oss? Är det inte Antikrist, som har lockat ut Roms heliga barn ur den skyddande helgedomen?»

Men då de skulle sätta in Kristusbilden i kapellets helgonskåp, funno de där det orätta barnet, det, som på sin krona bar inskriften: »Mitt rike är endast av denna världen.»

Och då de nu närmare undersökte bilden, funno de inskriften.

Då vände sig priorn till munkarna och talade till dem:

»Bröder, vi skola sjunga Te Deum och överdraga kyrkans pelare med siden och tända alla vaxljus och alla hänglampor, och vi skola fira en stor fest.

Så länge som klostret har stått, har det varit ett förskräckelsens hem och en förbannelsens bo-

ning, men för allas deras lidandes skull, som ha levat här, har Gud gjort nåd. Och nu är all fara förbi.

Gud har krönt striden med seger, och detta, som I här sen, är tecknet, att inte Antikrist skall bli dyrkad på Kapitolium.

Ty på det att sibyllans ord inte skulle bli ofullbordade, har Gud sänt denna falska bild av Kristus, som för Antikrists ord i sin krona, och han har låtit oss dyrka och tillbedja honom, som om han hade varit den store undergöraren.

Men nu kunna vi vila i glädje och ro, ty sibyllans dunkla tal är uppfyllt, och Antikrist har blivit tillbedd här.

Stor är Gud, den Allsmäktige, som har låtit vår grymma fruktan förintas, och som har fört sin vilja igenom, utan att världen har behövt skåda människosonens vrångbild.

Lyckligt är Aracœlis kloster, som vilar i Guds hägn och gör hans vilja och är välsignat med hans överflödande nåd.»

Då priorn hade sagt dessa ord, tog han den falska bilden i sina händer, gick ned genom kyrkan och öppnade den stora huvudportalen. Där steg han ut på plattformen. Nedanför honom låg den höga och breda trappan med etthundranitton marmortrappsteg, som leder ned från Kapitolium. Och han höjde bilden över sitt huvud och ropade högt: »Anatema Antikristo!» och slungade honom från Kapitoliums höjd ned i världen.

III.

På barrikaden.

DÅ DEN RIKA ENGELSKAN vaknade på morgonen, saknade hon bilden och undrade var hon skulle söka honom. Hon trodde då, att ingen annan än Aracœlis munkar kunde ha tagit honom. Och hon gick skyndsamt mot Kapitolium för att speja och spana.

Så kom hon till den stora marmortrappan, som leder upp till Aracœlis basilika. Och hennes hjärta slog vilt av fröjd, ty på nedersta trappsteget låg just den hon sökte. Hon grep bilden, slog kappan om honom och skyndade hem. Och hon ställde åter upp honom i sin högtidssal.

Men då hon nu försjönk i åskådandet av hans skönhet, fann hon, att kronan hade fått en buckla. Hon lyfte den av bilden för att se hur stor skadan var, och i detsamma föllo hennes ögon på inskriften, som hon själv hade inristat: »Mitt rike är endast av denna världen.»

Då visste hon, att detta var den falska Kristusbilden, och att den rätta var återkommen till Aracœli.

Hon förtvivlade om att någonsin mer få den i sin ägo, och hon beslöt att nästa dag resa från Rom, ty hon ville inte förbli där, då hon inte längre ägde bilden.

Men då hon reste, tog hon den förfalskade bilden med sig, därför att han påminde henne om den hon älskade, och han följde henne sedan på alla hennes färder.

Hon hade ingenstädes ro, utan reste alltid, och på detta sätt blev bilden förd omkring över hela världen.

Och överallt, dit bilden kom, var det, som om Kristi välde förminskades, utan att någon rätt förstod varför. Ty ingenting såg maktlösare ut än denna fattiga bild av almträ, som var klädd i mässingsringar och glaspärlor.

Då den rika engelskan, som först ägde bilden, var död, kom han som arv till en annan rik engelska, som också ständigt reste, och från denna till en tredje.

En gång, och det var redan under den första engelskans tid, kom bilden till Paris.

Då han for in i den stora staden, var där uppror. Folkskaror drogo vilt skrikande fram på gatorna och ropade efter bröd. De plundrade bodar och kastade sten på de rikas palats. Trupperna ryckte ut emot dem, och då revo de upp gatstenarna, vräkte ihop åkdon och husgeråd och byggde sig barrikader.

Då nu den rika engelskan kom åkande i sin stora resvagn, rusade folkmassan mot vagnen, tvang henne att lämna den och släpade den fram till en av barrikaderna.

Då man försökte att vältra upp vagnen bland alla de tusen ting, som bildade barrikaden, föll en av de stora kofferterna till marken. Locket sprang upp, och bland allt annat, som rullade ut, var också den utkastade Kristusbilden.

Folket störtade sig över honom för att plundra honom, men man såg snart, att all hans grannlåt var förfalskad och alldeles värdelös, och man började skratta åt honom och håna honom.

Han gick ur hand i hand bland upprorsmännen, till dess en av dem böjde sig fram för att se på hans krona. Han fick då ögonen på de ord, som stodo inristade där: »Mitt rike är endast av denna världen.»

Mannen ropade ut detta helt högt, och alla skreko, att den lilla bilden skulle vara deras fälttecken. De förde upp honom på krönet av barrikaden och ställde honom där såsom ett banér.

Bland dem, som försvarade barrikaden, fanns en man, som inte var en fattig arbetare, utan en lärd man, som hade tillbringat hela sitt liv på studerkammaren. Han kände all den nöd, som pinade människorna, och hans hjärta var fullt av medlidande, så att han ständigt sökte efter medel att förbättra deras lott. I trettio år hade han skrivit och grubblat utan att finna någon hjälp. När

han nu hörde stormklockan, lydde han den och störtade ut på gatan.

Han hade gripit ett vapen och gått med de stridande i den tanken, att den gåta, som han inte mäktat reda, skulle kunna lösas med våld och makt, och att de fattiga skulle kunna kämpa sig till en bättre lott.

Där stod han hela dagen och stred, och människorna stupade runt om honom, blod stänkte honom i ansiktet, och livets elände syntes honom större och jämmerligare än någonsin.

Men så ofta som krutröken skingrade sig, lyste för hans ögon den lilla bilden, som under allt stridstumlet stod orubbad högst uppe på barrikaden.

För varje gång han såg bilden, genomkorsades hans hjärna av orden: »Mitt rike är endast av denna världen.» Till sist tyckte han, att orden skrevo sig själva i luften och började fladdra för hans ögon än i eld, än i blod, än i rök.

Han blev stilla. Han stod där med bössan i hand, men han upphörde att kämpa. Plötsligen visste han, att detta var ordet, som han hade sökt efter under hela sitt liv. Han visste vad han skulle säga till människorna, och det var denna fattiga bilden, som hade gett honom lösningen.

Han skulle gå ut i hela världen och förkunna: »Ert rike är endast av denna världen.»

»Därför måsten I sörja för detta livet och leva såsom bröder. Och I skolen dela era rikedomar, så att ingen blir rik och ingen fattig. I

skolen alla arbeta, och jorden skall ägas av alla, och I skolen alla vara lika.

Ingen skall hungra, ingen skall frestas till yppighet, och ingen skall lida nöd på sin ålderdom.

Och I måsten tänka på att bereda allas lycka, ty det finnes ingen ersättning, som väntar er. Ert rike är endast av denna världen.»

Allt detta for genom hans hjärna, medan han stod kvar på barrikaden, och då tanken hade blivit klar för honom, lade han ned vapnet och lyfte det inte mer till strid och blodsutgjutelse.

Strax därefter blev barrikaden stormad på nytt, och den blev tagen. Trupperna ryckte segerrika fram och kuvade upproret, och innan kvällen kom, rådde ordning och frid i hela den stora staden.

Då sände engelskan ut några tjänare för att söka efter hennes förlorade ägodelar, och de funno åtskilligt, om än inte allt. Vad de först av allt funno på den stormade barrikaden, var den utkastade från Aracœli.

Men mannen, som under striden hade blivit undervisad av bilden, började förkunna världen en ny lära, som kallas socialism, men som är en antikristendom.

Och den älskar och försakar och lär och lider som kristendomen, så att den har all likhet med denna, såsom den falska bilden från Aracœli har all likhet med den rätta Kristusbilden.

Och likasom den falska bilden säger den: »Mitt rike är endast av denna världen».

Och fastän bilden, som har utspritt läran, är

obemärkt och okänd, så är inte läran det, utan den går genom världen för att frälsa och omskapa den.

Den sprides dag från dag. Den går ut över alla land och bär många namn, och den är så förledande därigenom, att den åt alla lovar jordisk lycka och njutning, att den lockar anhängare mer än något, som har gått fram genom världen allt sedan Kristi tid.

FÖRSTA BOKEN.

»Då skall stor nöd råda.»

FÖRSTA KAPITLET.

Mongibello.

MOT SLUTET av sjuttitalet fanns i Palermo en fattig gosse, som hette Gaetano Alagona. Det var en lycka för honom. Om han inte hade varit en av de gamla Alagona, skulle man väl ha låtit honom svälta ihjäl. Han var ju endast ett barn och hade varken penningar eller föräldrar. Men för hans ädla börds skull hade jesuiterna i Santa Maria in Gesu av barmhärtighet upptagit honom i klosterskolan.

En dag, bäst han höll på med sin läxa, kom en pater och kallade ut honom ur skolrummet, därför att en släkting ville råka honom. Vad? En släkting! Han hade alltid hört, att alla hans släktingar voro döda. Men pater Josef påstod, att detta var en livslevande signora, som var släkt med honom och ville ta honom ur klostret. Det

blev värre och värre. Ville hon ta honom ur klostret? Det måtte hon väl inte ha makt till! Han skulle ju bli munk.

Han ville alls inte se den signoran. Kunde inte pater Josef säga henne, att Gaetano aldrig skulle lämna klostret, och att det inte tjänade någonting till att bedja honom? Nej, pater Josef sade, att det inte gick an att låta henne resa, utan att hon hade fått se honom, och han halvt släpade Gaetano in i mottagningsrummet. Där stod hon framme vid ett fönster. Hon var gråhårig, hyn var brun, ögonen voro svarta och så runda som pärlor. Hon hade spetsslöja på huvudet, och hennes svarta klänning var blanksliten och litet grön såsom pater Josefs allra äldsta kaftan.

Hon gjorde korstecknet, då hon fick se Gaetano. »Gud vare lovad, han är en äkta Alagona!» sade hon och kysste honom på handen.

Hon sade, att hon var ledsen, att Gaetano hade hunnit till sitt tolfte år, utan att någon av hans egna hade frågat efter honom. Men hon hade inte vetat, att det fanns någon av den andra grenen i livet. Hur hade hon då fått veta det nu? Jo, Luca hade läst namnet i en tidning. Det hade stått bland dem, som hade fått premium. Det var nu ett halvt år sedan, men det var en långresa till Palermo. Hon hade måst spara och spara för att få respengar. Hon hade inte kunnat komma förr. Men fara dit och se honom måste hon. Santissima madre, hon hade blivit så glad! Det var hon, donna Elisa, som var en Alagona. Hennes man, som var

död, hade varit en Antonelli. Det fanns ännu en Alagona, det var hennes bror. Han bodde också i Diamante. Men Gaetano visste väl inte var Diamante låg? Gossen drog huvudet bakåt. Nej, det kunde hon nog tro, och hon skrattade.

»Diamante ligger på Monte Chiaro. Vet du var Monte Chiaro ligger?»

»Nej.»

Hon drog upp ögonbrynen och såg ut som en skälm.

»Monte Chiaro ligger på Etna, om du nu vet var Etna ligger.»

Det kom så bekymrat, som om det vore rent för mycket begärt, att Gaetano skulle veta något om Etna. Och de skrattade alla tre, både hon och pater Josef och Gaetano.

Hon blev en annan människa, sedan hon hade fått dem att skratta. »Vill du nu komma och se Diamante och Etna och Monte Chiaro?» frågade hon raskt. »Etna måste du se. Det är det största berg i världen. Etna är en kung, och bergen runt omkring ligga på knä och våga inte lyfta ögonen upp mot dess ansikte.»

Så började hon berätta allt möjligt om Etna. Hon trodde visst, att det skulle kunna locka honom.

Och det var verkligen så, att Gaetano inte förr tänkt på vad Etna var för ett berg. Han hade inte besinnat, att det hade snö på hjässan, ekskog i skägget, vinlöv kring midjan, och att det stod och trampade i orangeskogar ända till knäna. Och rätt utför det kommo stora, breda, svarta floder

frambrytande. De strömmarna voro märkvärdiga: de flöto utan sorl, de böljade utan vind, den sämsta simmare kunde komma över dem utan bro. Han gissade, att det var lavan hon menade. Och hon blev glad, att han kunde gissa det. Han hade således huvud. Han var en äkta Alagona.

Och att Etna var så stort! Tänk, att man behövde tre dagar för att åka runt om det och tre dagar för att rida upp på toppen och ned igen! Och att där funnos femtio städer utom Diamante och fjorton stora skogar och tvåhundra småberg, som inte voro så små heller, fast Etna var så stort, att de inte märktes mer än en svärm flugor på ett kyrktak! Och att där funnos grottor, som kunde rymma en hel krigshär, och ihåliga gamla träd, där en stor fårahjord kunde finna skydd under ett oväder!

Allt, som var märkvärdigt, tycktes finnas på Etna. Där funnos floder, som man fick akta sig för. Vattnet i dem var så kallt, att man skulle dö, om man drucke därav. Andra floder funnos, som endast flöto om dagen, och andra, som endast flöto om vintern, och andra gingo nästan ständigt fram djupt under jorden. Och där funnos varma källor och svavelkällor och lervulkaner.

Det kunde kanske vara skada, att Gaetano inte finge se berget, för det var så grant. Det stod emot himmelen såsom ett prakttält. Det var likaså brokigt som en karusell. Han skulle vilja se det morgon och afton, då det var rött; han skulle vilja se det om natten, då det var vitt. Han

skulle också vilja veta om det var sant, att det kunde taga alla färger, att det kunde bli blått, svart, brunt och violett. Eller om det bar skönhetsflor som en signora? Om det var ett bord, överhöljt med plyschdukar? Om det hade en tunika av guldtråd och en mantel av påfågelsfjädrar?

Han ville också gärna veta hur det kunde förhålla sig därmed, att gamle kung Arturo skulle sitta där i en grotta. Donna Elisa sade, att det var alldeles visst, att han ännu bodde på Etna, ty en gång, då biskopen av Catania red över berget, sprungo tre av hans mulåsnor bort för honom, och drängen, som sökte dem, fann dem i grottan hos kung Arturo. Då bad kungen drängen säga biskopen, att då hans sår voro läkta, skulle han komma med sina riddare av runda bordet och ställa till rätta allt, som var i olag på Sicilien. Och den, som hade ögon att se med, den visste nog, att kung Arturo ännu inte hade hunnit ut ur grottan.

Gaetano ville inte låta henne locka sig, men han tänkte, att han kunde få vara litet vänlig mot henne. Hon stod ännu, men nu gick han efter en stol åt henne. Hon måtte väl inte tro bara för den skull, att han ville följa med henne.

Han tyckte verkligen om att höra henne berätta om sitt berg. Det var så lustigt, att det kunde så många konster. Det var alls inte som Monte Pellegrino vid Palermo, som bara stod där det stod. Etna kunde ryka som en skorsten och flåsa ut eld som en gaslykta. Det kunde mullra, skaka, spy ut lava, kasta sten, så aska, spå väder

och samla regn. Bara Mongibello rörde på sig, föll stad efter stad, som om husen hade varit kortlappar, ställda på kant.

Mongibello, det var också ett namn på Etna. Det kallades Mongibello, därför att det ordet betydde bergens berg. Det kunde det nog förtjäna att heta.

Gaetano såg, att hon bestämt trodde, att han inte skulle kunna stå emot. Hon hade så många rynkor i sitt ansikte, och då hon skrattade, löpte de ihop som ett nät. Det stod han och såg på. Det såg så märkvärdigt ut. Men han var inte fången i det nätet ännu.

Men hon undrade nu om Gaetano verkligen skulle ha mod att komma till Etna. Ty inne i berget funnos många bundna jättar och ett svart slott, som vaktades av en hund med många huvuden. Där fanns också en stor smedja och en halt smed med bara ett öga, som satt mitt i pannan. Och värst av allt var, att på själva bergsdjupet fanns en svavelsjö, som kokade som en oljekittel, och i den låg Lucifero och alla de fördömda. Nej, han skulle nog inte ha mod att komma dit, sade hon.

Eljest var det ingen fara att bo där, därför att berget fruktade helgonen. Donna Elisa sade, att det fruktade många helgon, men mest Catanias Santa Agata. Om catanienserna alltid vore, som de skulle, mot henne, så kunde varken jordskalv eller lava göra dem någon skada.

Gaetano stod alldeles tätt intill henne, och han

skrattade åt allt, vad hon sade. Hur hade han kommit henne så nära, och varför kunde han inte låta bli att skratta? Det var en märkvärdig signora.

Plötsligt sade han för att inte bedraga henne: »Donna Elisa, jag skall bli munk.» — »Å, skall du?» sade hon. Så, utan vidare, började hon åter tala om berget.

Hon sade, att nu skulle han höra på riktigt; nu komme hon till det allra viktigaste. Han skulle följa henne till sydsidan av berget så långt ned, att de vore nära Catanias stora slätt, och där skulle han få se en däld, en ganska stor och vid, halvrund däld. Men alldeles svart var den, lavaströmmarna kommo från alla håll flytande ned i den. Där var bara sten, inte ett grässtrå.

Men vad hade nu Gaetano trott om lavan? Donna Elisa förmodade, att han hade trott, att den låg så jämn och slät på Etna, som den ligger på gatan. Men i Etna fanns en sådan mängd otyg. Kunde han förstå, att allt av ormar och drakar och häxor, som låg och kokade i lavan, det rann ut med den, då där var ett utbrott? Där lågo de och krälade och kröpo och slingrade om varandra och försökte krypa upp på kall jord och höllo varandra ändå kvar i eländet, tills lavan stelnade omkring dem. Och loss kunde de inte mer komma. Ånej då!

Lavan var inte heller så lottlös, som han tänkte. Fastän där inte växte gräs, så kunde det väl finnas annat att se där. Men han kunde nog aldrig gissa vad det var. Det famlade och stöp, det ramlade och kröp, det gick på knäna och på huvudet och

på armbågen. Det kom uppför dalväggen och utför dalväggen, det hade bara taggar och knölar, det hade spindelsvävskappa och damm i peruken och leder så många som en mask. Kunde det vara något annat än kaktusen? Visste han, att kaktusen gick ute på lavan och bröt mark som en bonde? Visste han, att ingen annan än fichidinderna kunde få makt med lavan?

Nu såg hon på pater Josef och gjorde en lustig min. Den kaktusen, den var det bästa troll, som fanns på Etna; men troll var troll. Kaktusen var en saracen, ty den höll sig med slavinnor. Det var inte bättre, det, än att så fort kaktusen hade fått rotfäste någonstans, skulle den ha mandelträden till sig. Mandelträden äro fina och blänkande signorinor. De våga sig knappast ut på det svarta, men det hjälper dem inte. Ut ska de, och ute få de vara. Å, Gaetano skulle få se, om han komme dit! Då mandelträden stå vita i sina blommor om vårarna på det svarta fältet mitt bland den grå kaktusen, äro de så oskyldiga och sköna, att man vill gråta över dem som över bortrövade prinsessor.

Nu skulle han då äntligen få veta var Monte Chiaro låg. Det sköt upp från bottnen av den där svarta dalen. Hon försökte få sin paraply att stå på golvet. Så stod det. Det stod rätt upp. Det hade aldrig tänkt på varken att sitta eller ligga. Och lika svart som dalen var, lika grönt var Monte Chiaro. Det var palm vid palm, ranka vid ranka. Det var en herre i storblommig nattrock.

Det var en kung med krona på huvudet. Det bar hela Diamante kring hårfästet.

Nu en stund bortåt hade Gaetano haft en sådan lust att gripa hennes hand. Om det bara kunde gå an? Jo, det gick. Han drog till sig hennes hand som en rövad skatt. Men vad skulle han göra med den? Kanske smeka den? Om han försökte helt sakta med ett finger, kanske hon då inte skulle märka det? Kanske hon inte skulle märka, om han toge två fingrar? Kanske hon inte en gång skulle märka, om han kysste handen? Hon talade och talade. Hon märkte det alls inte.

Det var ännu så mycket, som hon måste säga. Och något så lustigt som hennes historia om Diamante!

Hon sade, att staden en gång hade legat nere på dalbottnen. Så kom lavan och tittade eldröd över dalkanten. Vad? Var den yttersta dagen kommen? Staden tog i hast alla sina hus på nacken, på huvudet och under armarna och sprang uppför Monte Chiaro, som låg alldeles till hands.

Uppåt berget i sicksack sprang staden. Då den var nog långt uppe, kastade den ned en stadsport och en bit stadsmur. Sedan sprang den runt om berget i spiral och kastade ned husen. Fattigt folks hus fingo ramla ned, som de kunde och ville. Det var inte tid med annat. Man kunde inte begära bättre än trängsel och oreda och krokiga gator. Nej, det kunde man inte. Stora gatan gick i spiral runt om berget, alldeles som staden hade sprungit, och utmed den hade den slängt ned en

kyrka här och ett palats där. Men så mycken ordning hade det varit, att det bästa hade kommit högst upp. Då staden hade kommit upp på bergstoppen, hade den lagt ut ett torg, och där hade den satt ned rådhuset och domkyrkan och gamla palazzo Geraci.

Men om han, Gaetano Alagona, ville följa henne till Diamante, då skulle hon taga honom med sig upp till torget på bergshöjden och visa honom vad de gamla Alagona hade ägt för jordsträckor på Etna och på Catanias slätt, och var de hade rest sina fästen på inlandsbergen. För där uppe såg man allt detta och ännu mer. Hela havet såg man.

Gaetano hade inte tänkt på att hon hade talat länge, men pater Josef var visst otålig. »Nu äro vi ju komna till ert eget hem, donna Elisa,» sade han helt milt.

Men hon försäkrade pater Josef, att hos henne fanns alls intet att se. Vad hon först av allt ville visa Gaetano, var det stora huset vid corson, som kallades sommarpalatset. Det var inte så skönt som palazzo Geraci, men det var stort, och då de gamla Alagona voro i sin välmakt, kommo de dit om somrarna för att vara närmare Etnas snö. Ja, som sagt, åt gatan var det ingenting att se, men det hade en härlig gård med öppna pelargångar i båda våningarna. Och på taket fanns en terrass. Den var golvlagd med blått och vitt tegel, och i varje sten var Alagonas vapen inbränt. Det ville han väl komma och se?

Det föll Gaetano in, att donna Elisa torde

vara van, att barn kommo och satte sig i hennes knä, då hon var hemma. Kanske hon inte skulle märka, om också han komme? Och han försökte. Det var så. Hon var van vid det. Hon märkte det alls inte.

Hon endast fortsatte att tala om palatset. Där fanns en stor praktvåning, där de gamla Alagona hade dansat och lekt. Där var en stor sal med en musikläktare, där voro gamla möbler och pendyler i små vita alabastertempel, som stodo på svart ebenholtsfot. I praktvåningen bodde ingen, men hon skulle gå dit med honom. Kanske han hade trott, att hon bodde i sommarpalatset? Ånej, där bodde hennes bror, don Ferrante. Han var köpman och hade sin bod på nedre bottnen, och som han ännu ingen signora hade skaffat sig, så fick allt däruppe stå, som det stod.

Gaetano undrade om det kunde gå an, att han satt kvar i hennes knä längre. Det var underbart, att hon ingenting märkte. Och det var en lycka, för eljest skulle hon ha trott, att han hade slagit ur hågen att bli munk.

Men hon var just nu mer än någonsin upptagen av sitt eget. Det flammade upp litet rött på hennes kinder under allt det bruna, och hon gjorde ett par de allra lustigaste höjningar på ögonbrynen. Så började hon tala om hur hon själv hade det.

Det tycktes, som skulle donna Elisa ha det allra minsta huset i staden. Det låg mitt emot sommarpalatset, men det var dess enda förtjänst. Hon hade en liten bod, där hon sålde medaljonger

och vaxljus och allt, som hörde till gudstjänsten. Men med all respekt för pater Josef, så var det inte mycken vinst på sådan handel nu för tiden, hur det så kunde ha varit förr i världen. Bakom boden fanns en liten verkstad. Där hade hennes man stått och snidat helgonbilder och radbandskulor, för han hade varit artist, signor Antonelli. Och vid sidan av verkstaden funnos ett par små råtthål: man kunde inte vända sig i dem, man fick sitta på huk som i de gamla kungarnas fängelser. Och en trappa upp var ett par små hönsburar. I en av dem hade hon lagt in litet halm till ett rede och satt upp ett par pinnar. Där skulle Gaetano få hålla till, om han ville komma till henne.

Gaetano tänkte på att han ville smeka henne på kinden. Hon komme nog att bli ledsen, då han inte finge fara med henne. Kanske han kunde tillåta sig att smeka henne. Han såg under lugg på pater Josef. Pater Josef satt och såg i golvet och suckade, såsom han brukade. Han tänkte inte på Gaetano, och hon, hon märkte det alls inte.

Hon talade om att hon hade en piga, som hette Pacifica, och en dräng, som hette Luca. Men hon var inte mycket hjälpt i alla fall, för Pacifica var gammal, och sedan hon hade blivit döv, hade hon blivit så retlig, att hon inte kunde låta henne hjälpa till i boden. Och Luca, som egentligen skulle vara träsnidare och skära helgon, som hon kunde sälja, han gav sig aldrig tid att stå stilla inne på verkstaden, utan gick alltid ute i trädgården och skötte om blommorna. Jo, de hade nog en trädgård i

stenrösen på Monte Chiaro. Men han skulle inte tro, att det var något med den. Hos henne var ingenting som i klostret, det kunde väl Gaetano förstå. Men hon ville så gärna ha honom, därför att han var en av de gamla Alagona. Och där hemma hade hon och Luca och Pacifica sagt till varandra: »Fråga vi efter om vi få litet mera bekymmer, om vi bara få hit honom!» Nej, det skulle madonnan veta att de inte gjorde. Men nu gällde det om han ville gå igenom något för att få vara hos dem.

Och nu hade hon slutat, och nu frågade pater Josef vad Gaetano tänkte svara. Det var priorns vilja, sade pater Josef, att Gaetano skulle bestämma själv. Och man hade ingenting emot, att han gick ut i världen, därför att han var den siste av sin ätt.

Gaetano gled sakta ned ur donna Elisas knä. Men svara! Det var inte en så lätt sak att svara. Det var mycket svårt att säga nej till den signoran.

Pater Josef kom honom till hjälp. »Bed signoran, att du får svara om ett par timmar, Gaetano! Gossen har aldrig tänkt på annat än att bli munk,» sade han förklarande till donna Elisa.

Hon reste sig upp, tog sin paraply och försökte se glad ut, men hon hade tårar i ögonen.

Visst, visst skulle han betänka sig, sade hon. Men om han hade känt Diamante, skulle han inte ha behövt det. Nu bodde där endast bönder, men där hade en gång funnits en biskop och många präster och en myckenhet munkar. De voro borta nu, men de voro inte glömda. Alltsedan den tiden

var Diamante en helig stad. Där firades flera festdagar än annorstädes, och där funnos massor av helgon, och dit kommo ännu i dag en sådan mängd pilgrimer. Den, som bodde i Diamante, han kunde aldrig glömma Gud. Han var nästan halvt präst. Så för den skull kunde han gärna komma. Men han skulle betänka sig, om han så önskade. Hon skulle komma igen i morgon.

Gaetano uppförde sig mycket illa. Han vände sig ifrån henne och rusade på dörren. Han sade inte ett ord om att han var tacksam för att hon hade kommit. Han visste, att pater Josef hade väntat det, men han kunde inte. Då han tänkte på det stora Mongibello, som han aldrig skulle få se, och på donna Elisa, som aldrig skulle komma igen, och på skolan och på den instängda klostergården och på ett helt instängt liv! Pater Josef måtte vänta aldrig så mycket av honom; Gaetano måste fly.

Det var hög tid också. Då Gaetano var tio steg utom dörren, så tog gråten honom. Det var synd om donna Elisa. Å, att hon skulle nödgas fara hem ensam! Att Gaetano inte kunde följa henne!

Han hörde, att pater Josef kom, och han satte ansiktet mot väggen. Kunde han endast låta bli att snyfta!

Pater Josef gick och suckade och småmumlade, som han alltid brukade. Då han kom fram till Gaetano, stannade han och drog tyngre suckar än någonsin.

»Det är Mongibello, Mongibello,» sade pater Josef, »ingen kan stå emot Mongibello.»

Gaetano svarade honom med att gråta allt häftigare.

»Det är berget, som lockar,» mumlade pater Josef. »Mongibello är som hela jorden, där finns all jordens skönhet och tjusning och växter och luftstreck och under. Hela jorden kommer på en gång och lockar honom.»

Gaetano kände, att pater Josef talade sant. Det var, som om jorden sträckte ut starka armar för att fånga honom. Han kände, att han behövde klamra sig fast vid väggen för att inte bli bortryckt.

»Det är bättre, att han får se jorden,» sade pater Josef. »Han skulle endast gå och längta efter henne, om han stannade i klostret. Om han får se jorden, skall han kanske åter börja längta efter himmelen.»

Gaetano förstod ännu inte vad pater Josef menade, då han kände sig lyftad på hans armar, buren tillbaka in i mottagningsrummet och nedsatt i donna Elisas knä.

»Ni skall ta honom, donna Elisa, eftersom ni har vunnit honom,» sade pater Josef. »Ni skall visa honom Mongibello, och ni skall se till, om ni och berget kunna behålla honom.»

Men då Gaetano ånyo satt hos donna Elisa, kände han en sådan lycka, att det var honom omöjligt att än en gång fly från henne. Han var så fången, som om han hade gått in i Mongibello och bergväggen hade slutit sig efter honom.

ANDRA KAPITLET.

Fra Gaetano.

EN MÅNAD hade Gaetano levat hos donna Elisa och varit så lycklig, som ett barn kan vara. Ensamt att resa med donna Elisa hade varit som att åka efter gaseller och paradisfåglar, men att bo hos henne var att bäras på guldbår, överskuggad av solskärmar.

Så kom den ryktbare franciskanern, pater Gondo, till Diamante, och donna Elisa och Gaetano gingo upp på torget och hörde honom. Ty pater Gondo predikade aldrig i kyrkan, utan han samlade alltid människorna omkring sig vid torgbrunnen eller stadsporten.

Hela torget var vimlande fullt av människor, men Gaetano, som satt på räcket till rådhustrappan, såg tydligt pater Gondo, som stod uppe på brunnskaret. Han tänkte mest på om det kunde vara sant, att munken bar tagelskjorta under kåpan och att repet, som han hade om livet, var fullt av

knutar och järntaggar för att kunna tjäna honom som gissel.

Vad pater Gondo talade, kunde inte Gaetano förstå, men det gick den ena rysningen efter den andra genom honom vid tanken på att han nu såg ett helgon.

Då patern hade talat vid pass en timme, tecknade han med handen, att han ville vila ett ögonblick. Och han steg ned från brunnskaret, satte sig och stödde ansiktet mot händerna. Medan munken satt så, hörde Gaetano ett dovt brusande. Han hade inte hört sådant förr. Han såg sig omkring för att få veta vad det var. Och det var hela folket, som talade. »Välsignad, välsignad, välsignad!» sade alla på en gång. De flesta endast viskade och mumlade, ingen ropade högt, därtill var andakten för stor. Och alla hade på en gång funnit samma ord. »Välsignad, välsignad!» ljöd det över hela torget. »Välsignelse över dina läppar, välsignelse över din tunga, välsignelse över ditt hjärta!»

Rösterna ljödo dova, kvävda av gråt och rörelse, men det var ändock, som hade en hel storm farit fram genom luften. Det var som suset i tusende havssnäckor.

Detta grep Gaetano långt mer än munkens predikan. Han visste inte vad han ville göra, ty detta sakta sorlande fyllde honom med rörelse, det tycktes vilja kväva honom. Han klängde sig upp på järnräcket, höjde sig över alla andra och började

ropa detsamma som de, men mycket högre, så att hans rop skar igenom alla andras.

Donna Elisa hörde detta och tycktes bliva missnöjd. Hon drog ned Gaetano och ville inte stanna längre, utan gick hem med honom.

Men mitt i natten for Gaetano upp ur sin säng. Han satte på sig kläderna, band ihop vad han ägde i ett knyte, tog hatten på huvudet och skorna under armen. Han skulle rymma. Han kunde inte uthärda att leva hos donna Elisa.

Sedan han hade hört pater Gondo, voro Diamante och Mongibello ingenting för honom. Ingenting var något mot att vara som pater Gondo och bli välsignad av människorna. Gaetano skulle inte kunna leva, om han inte fick stå på torgbrunnen och predika för ett hav av människor.

Men om Gaetano fortfor att gå i donna Elisas trädgård och äta persikor och mandariner, skulle han aldrig få höra det stora människohavet brusa omkring sig. Han måste gå ut och bli eremit på Etna, han måste bo i en av de stora grottorna och leva av rötter och frukter. Han skulle aldrig råka någon människa, han skulle aldrig klippa sitt hår, och han skulle inte ha något annat på sig än några smutsiga trasor. Men om en tio eller tjugu år skulle han komma tillbaka till världen. Då skulle han se ut som ett djur och tala som en ängel.

Det skulle bli annat än att gå i sammetskläder och blankskinnshatt, som han nu gjorde. Det skulle bli annat än att sitta i boden hos donna Elisa och plocka ned helgon efter helgon från

hyllan och höra henne berätta om vad de hade gjort. Flera gånger hade han tagit en kniv och ett stycke trä och försökt snida helgonbilder. Det var mycket svårt, men det skulle bli värre att göra sig själv till ett helgon, mycket värre. Men han var inte rädd för svårigheter eller försakelser.

Han smög sig ut ur sitt rum, fram över vinden och utför vindstrappan. Det återstod bara att gå genom boden ut på gatan, men på sista trappsteget hejdade han sig. Det kom ett svagt ljussken framsilande genom en dörrspringa till vänster om trappan.

Där var dörren till donna Elisas rum, och Gaetano vågade inte gå längre, eftersom hans fostermor hade ljus tänt. Om hon inte sov, skulle hon höra honom, då han öppnade de tunga reglarna till boddörren. Han satte sig sakta ned på ett trappsteg för att vänta.

Plötsligen kom han att tänka på att donna Elisa måste sitta uppe så länge om natten och arbeta för att skaffa honom mat och kläder. Han blev mycket rörd över att hon älskade honom så mycket, att hon ville göra detta. Och han förstod vilken sorg det skulle bli för henne, att han nu droge bort.

Då han tänkte så, började han gråta.

Men på samma gång började han i tankarna banna donna Elisa. Hur kunde hon vara så dum och sörja över att han gick? Det skulle bli en sådan glädje för henne, då han bleve en helig

man. Det skulle bli hennes lön, därför att hon hade farit till Palermo och hämtat honom.

Själv grät han allt häftigare, medan han på detta sätt höll på att trösta donna Elisa. Det var så synd om henne, att hon inte förstod vilken lön hon skulle få.

Hon behövde ju alls inte vara ledsen. Endast tio år skulle Gaetano leva därborta på berget, och så skulle han komma tillbaka som den ryktbare eremiten Fra Gaetano. Då skulle han komma gående framåt gatan i Diamante, följd av en stor hop människor såsom pater Gondo. Och det skulle vara flaggor på gatan, och alla hus skulle vara klädda med dukar och täcken och kransar. Så skulle han stanna utanför donna Elisas bod, och donna Elisa skulle inte känna igen honom, utan vara nära att falla på knä för honom. Men så skulle det inte ske, utan han skulle falla på knä för donna Elisa och bedja henne förlåta, att han för tio år sedan rymde ifrån henne. »Gaetano,» skulle då donna Elisa svara, »du ger mig ett hav av glädje mot en liten rännil av sorg. Skulle jag inte förlåta dig?»

Gaetano såg allt detta för sig, och det var så vackert, att han började gråta allt häftigare. Han var endast rädd, att donna Elisa skulle höra hur han snyftade och komma ut och finna honom. Och då skulle hon inte låta honom gå.

Han måste tala förstånd med henne. Skulle han någonsin bli henne till större glädje, än om han nu ginge?

Det var inte nog med donna Elisa, det var också Luca och Pacifica, som skulle bli så glada, då han kom tillbaka som en helig man.

De skulle alla följa honom upp till torget. Där skulle det vara ännu mera flaggor än på gatan, och Gaetano skulle tala från rådhustrappan. Men ur alla gator och gränder skulle folket komma uppströmmande.

Då skulle Gaetano tala så, att de alla störtade på knä och ropade: »Välsigna oss, Fra Gaetano, välsigna oss!»

Sedan skulle han inte mer gå bort från Diamante. Han skulle ta sin bostad under den stora trappan utanför donna Elisas bod.

Och de skulle komma till honom med de sjuka, och de bedrövade skulle vallfärda till honom.

Då sindacon av Diamante gick förbi, skulle han kyssa Gaetanos hand.

Donna Elisa skulle sälja Fra Gaetanos bild i sin bod.

Och donna Elisas guddotter, Giannita, skulle buga sig för Fra Gaetano och aldrig mer kalla honom en dum munkpojke.

Och donna Elisa skulle vara så lycklig...

*

Ah... Gaetano spratt upp och vaknade. Det var ljus morgon, och donna Elisa och Pacifica stodo och betraktade honom. Och Gaetano satt på trappsteget med skorna under armen, hatten på

huvudet och knytet vid fötterna. Men donna Elisa och Pacifica gräto. »Han har velat rymma bort ifrån oss,» sade de.

»Varför sitter du här, Gaetano?»

»Donna Elisa, jag ville rymma.»

Gaetano var vid gott mod och svarade så käckt, som om detta hade varit det naturligaste i världen.

»Ville du rymma?» upprepade donna Elisa.

»Jag ville gå bort på Etna och bli eremit.»

»Och varför sitter du nu här?»

»Jag vet inte, donna Elisa, jag måtte ha somnat.»

Donna Elisa visade nu hur bedrövad hon var. Hon tryckte händerna mot hjärtat, som om hon hade förfärliga smärtor, och hon grät våldsamt.

»Men nu skall jag stanna, donna Elisa,» sade Gaetano.

»Du, stanna!» utropade donna Elisa. »Du kan gärna gå. Se på honom, Pacifica! Så ser en otacksam ut. Han är ingen Alagona. Han är en äventyrare.»

Blodet steg Gaetano uppåt ansiktet, och han reste sig och slog ut med handen på ett sätt, som kom donna Elisa att häpna. Så hade alla männen i hennes släkt burit sig åt. Det var hennes far och hennes farfar, hon kände igen alla de myndiga herrarna av Alagonas stam.

»Ni talar så, därför att ni ingenting vet, donna Elisa,» sade gossen. »Nej, nej, ni vet ingenting, ni vet inte varför jag måste tjäna Gud. Men ni

skall få veta det nu. Ser ni, det var för länge sedan. Far och mor voro så fattiga, och vi hade ingenting att äta, och så gick far bort för att söka arbete, och han kom aldrig igen, och mor och vi barn höllo på att svälta ihjäl. Så sade mor: 'Vi ska gå och söka upp far!' Och vi gingo. Så blev det kväll och mycket regn, och på ett ställe gick en hel flod över vägen. Mor frågade i ett hus om vi fingo vara där natten över. Nej, de visade ut oss. Mor och vi barn stodo på vägen och gräto. Så band mor upp kläderna och gick ned i strömmen, som brusade fram över vägen. Hon hade lilla syster på armen och stora syster vid handen och ett stort bylte på huvudet. Jag gick efter, så nära jag kunde. Jag såg mor stiga miste. Det hon bar på huvudet föll i strömmen, och mor grep efter det och tappade lilla syster. Hon grep efter lilla syster, och stora syster rycktes bort. Mor kastade sig efter dem, och floden tog även henne. Jag blev rädd, och jag sprang i land. Pater Josef har sagt mig, att jag kom undan, därför att jag skulle tjäna Gud för de döda och bedja för dem. Och det var därför, som det först var bestämt, att jag skulle bli munk, och som jag nu ville gå bort på Etna och bli eremit. Det duger inte annat, än att jag tjänar Gud, donna Elisa.»

Donna Elisa var alldeles kuvad. »Ja, ja, Gaetano,» sade hon, »men det gör mig så ont. Jag vill inte, att du skall gå bort ifrån mig.»

»Nej, jag skall heller inte gå,» sade Gaetano.

Han var vid så gott lynne, att han kände lust att skratta. »Jag skall inte gå.»

»Skall jag tala med kyrkoherden, så att du kan bli sänd på ett seminarium?» frågade donna Elisa ödmjukt.

»Nej, men att ni ingenting förstår, donna Elisa, att ni ingenting förstår! Jag säger er ju, att jag inte vill gå ifrån er. Jag har hittat på något annat.»

»Vad har du hittat på?» frågade hon vemodigt.

»Vad tror ni väl jag gjorde, medan jag satt där på trappsteget? Jag drömde, donna Elisa. Jag drömde, att jag höll på att rymma. Ja, donna Elisa, jag stod i boden, och jag skulle öppna boddörren, men jag kunde inte, därför att det var så många lås. Jag stod i mörkret och läste upp lås efter lås, och alltid voro där nya. Jag förde ett förfärligt väsen, och jag tänkte: 'Nu kommer nog donna Elisa.' Så gick dörren äntligen upp, och jag skulle rusa ut, men just då kände jag er hand i min nacke, och ni drog mig in, och jag sparkade och sparkade, och jag slog er, därför att jag inte fick gå. Men, donna Elisa, ni hade ljus med er, och då såg jag, att det inte längre var ni, utan mor. Då tordes jag inte strida emot mer, utan jag blev så rädd, för mor är ju död. Men mor tog knytet, som jag bar, och började ta fram vad som fanns där. Mor skrattade och såg glad ut, och jag blev glad därför, att hon inte var ond på mig. Det var så besynnerligt. Det, som hon plockade fram ur knytet, var alla de små helgonbilderna, som jag har skurit, medan jag har suttit

hos er i boden, och de voro så vackra. 'Kan du skära så vackra bilder nu, Gaetano?' sade mor. 'Ja,' svarade jag. 'Då kan du tjäna Gud med det,' sade mor. 'Behöver jag då inte gå ifrån donna Elisa?' 'Nej,' sade mor. Och just som mor sade detta, väckte ni mig.»

Gaetano såg triumferande på donna Elisa.

»Vad menade nu mor med detta?»

Donna Elisa bara undrade.

Gaetano kastade huvudet bakåt och skrattade.

»Mor menade, att ni skulle låta mig komma i lära, så att jag kunde tjäna Gud genom att snida sköna bilder av änglar och helgon, donna Elisa.»

TREDJE KAPITLET.

Gudsystern.

PÅ DEN ÄDLA ÖN Sicilien, där det finns mera kvar av gammal sed än på någon annat ställe i södern, är det alltjämt bruk, att varje människa redan i barndomen väljer sig en gudbror eller gudsyster, som skall bära hennes barn till dopet, om hon en gång får något.

Men detta är alls inte den enda nytta, som gudsyskon ha av varandra. Gudsyskon måste älska varandra, tjäna varandra och hämnas varandra. I en gudbroders öra kan en man begrava sina hemligheter. Han kan anförtro honom både pengar och käresta utan att bli sviken. Gudsyskon äro trogna mot varandra, som om de vore födda av samma mor, därför att deras förbund är avslutat inför San Giovanni Battista, som är det mest fruktade av alla helgon.

Det är ock sed, att fattigt folk för sina halvvuxna barn till rika människor och ber, att de

skola få bli gudsyskon med deras unga söner och döttrar. Vilken glad syn är det inte att på den helige döparens dag se alla dessa små, festklädda barn, som vandra fram genom de stora städerna för att söka sig gudsyskon! Om föräldrarna lyckas att ge sin son en rik gudbror, äro de glada, som om de kunde lämna honom en lantgård i arv.

Då Gaetano först kom till Diamante, var där en liten en, som ständigt gick ut och in i boden hos donna Elisa. Hon hade röd kappa och toppig huva och åtta tunga, svarta lockar, som trängde fram under huvan. Hon hette Giannita och var dotter till donna Olivia, som sålde grönsaker. Men donna Elisa var hennes gudmor, och därför tänkte denna mycket på vad hon skulle kunna göra för henne.

Nåväl, då midsommardagen kom, beställde donna Elisa en vagn och åkte ned till Catania, som ligger hela fyra mil från Diamante. Hon hade Giannita med sig, och de voro båda i högtidsskrud. Donna Elisa var klädd i svart siden med pärlor, och Giannita hade en vit tyllklänning med blombårder. I handen hade Giannita en korg med blommor, och överst bland blommorna låg ett granatäpple.

Resan gick bra för donna Elisa och Giannita. Då de äntligen voro komna till det vita Catania, som ligger och glänser på den svarta lavagrunden, körde de fram till det skönaste palatset i staden.

Det var högt och stort, så att den stackars

lilla Giannita kände sig alldeles förskrämd över att nödgas gå in där. Men donna Elisa steg modigt på, och hon blev införd till cavaliere Palmeri och hans hustru, som ägde huset.

Donna Elisa påminde signora Palmeri, att de voro barndomsvänner, och bad, att Giannita skulle få bli gudsyster med hennes unga dotter.

Detta blev bifallet, och den unga signorinan inkallades. Det var ett litet under av skärt siden, venetianska spetsar, stora, svarta ögon och stort, burrigt hår. Hennes lilla kropp var smal och tunn, så att man alls inte lade märke till den.

Giannita räckte korgen med blommorna till henne, och hon tog nådigt emot den. Hon såg länge och betänksamt på Giannita, gick runt omkring henne och blev förälskad i hennes jämna, släta lockar. Så snart hon hade sett dem, sprang hon efter en kniv, delade granatäpplet och gav Giannita ena halvan. Medan de åto äpplet, höllo de varandra i hand och sade båda:

»Syster, syster, syster min!
Jag är din, och du är min,
din min hydda, din min spis,
din min lycka, ditt mitt pris,
din min plats i paradis.»

Så kysste de varandra och kallade varandra gudsyster.

»Nu får du aldrig svika mig, gudsyster,» sade den lilla signorinan, och båda barnen voro mycket allvarliga och gripna.

De hade i all hast blivit så goda vänner, att de gräto, då de skildes åt.

Men sedan gingo tolv år, och de båda gudsystrarna levde var och en i sin värld och råkades aldrig. Under hela denna tid var Giannita stilla i sitt hem och kom inte en enda gång till Catania.

Men så hände det verkligen något underbart. Giannita satt en eftermiddag i rummet innanför boden och broderade. Hon var mycket skicklig, så att hon ofta var nästan överhopad med arbete. Men det kostar på ögonen att brodera, och det var mörkt i Giannitas rum. Därför hade hon ställt dörren till boden på glänt för att få in litet mera ljus.

Strax efter det klockan hade slagit fyra, kom den gamla mjölnaränkan Rosa Alfari gående förbi. Donna Olivias bod var mycket tilltalande, då man såg den från gatan. Blicken gled genom den öppna valvdörren in till stora korgar med färskt grönt och brokig frukt, och långt borta i bakgrunden hade man konturerna av Giannitas vackra huvud. Rosa Alfari stannade och började tala med donna Olivia, endast därför att hennes bod såg så vänlig ut.

Det följde alltid jämmer och klagan med gamla Rosa Alfari. Nu var hon ledsen över att nödgas resa ensam till Catania nästa natt. »Det är en olycka, att postvagnen inte kommer till Diamante före tio,» sade hon. »Jag somnar på vägen, jag, och kanske man då stjäl mina pengar. Och vad skall jag ta mig till, då jag kommer till Catania klockan två i natt?»

Då ropade Giannita plötsligen utåt boden: »Vill ni inte ta mig med till Catania, donna Alfari?» Hon frågade halvt på skämt utan att vänta svar.

Men Rosa Alfari blev ivrig. »Gud, barn, vill du följa mig?» sade hon. »Vill du verkligen?»

Giannita kom ut i boden, röd av glädje. »Om jag vill!» sade hon. »Jag har inte varit i Catania på tolv år.»

Men Rosa Alfari såg förnöjd på henne, ty Giannita var hög och stark, hennes ögon voro muntra, och hon hade ett obekymrat löje på läpparna. Det var en härlig reskamrat.

»Gör dig bara i ordning!» sade gumman. »Du följer mig klockan tio, det är avgjort.»

Nästa dag strövade Giannita omkring på gatorna i Catania. Hon tänkte hela tiden på sin gudsyster. Hon var så underbart stämd av att åter vara henne så nära. Hon älskade sin gudsyster, Giannita, och det gjorde hon inte endast därför, att San Giovanni har befallt människorna att älska sina gudsyskon. Hon hade dyrkat det lilla barnet i sidenklänningen som det skönaste hon hade sett. Det hade nästan blivit hennes avgud.

Hon visste så mycket om gudsystern, som att hon ännu var ogift och bodde i Catania. Hennes mor hade dött, och hon hade inte velat övergiva sin far, utan hade stannat som värdinna i hans hus. »Jag måste laga, att jag får se henne,» tänkte Giannita.

Så snart Giannita mötte ett elegant ekipage, tänkte hon: »Det kan vara min gudsyster, som

åker där.» Och hon stirrade på de åkande för att se om någon av dem var lik den lilla flickan med det stora håret och de stora ögonen.

Hjärtat började klappa helt stormande på Giannita. Hon hade alltid längtat efter sin gudsyster. Hon själv gick alltjämt ogift, därför att hon tyckte om en ung bildsnidare, Gaetano Alagona, och han hade aldrig visat minsta lust att gifta sig med henne. Giannita hade ofta varit ond på honom för detta, och inte minst hade det retat henne, att hon aldrig skulle få bjuda sin gudsyster på sitt bröllop.

Stolt hade hon också varit över henne. Hon hade tyckt sig vara finare än andra, därför att hon hade haft en sådan gudsyster. Om hon nu skulle gå upp till henne, eftersom hon ändå var i staden? Det skulle ge glans åt hela resan.

Då hon tänkte och tänkte på detta, kom en tidningspojke löpande. »Giornale da Sicilia!» skrek han. »Affären Palmeri! Stora bedrägerier!»

Den långa Giannita grep pojken i nacken, då han rusade förbi. »Vad säger du?» skrek hon. »Du ljuger, du ljuger!» Och hon var nära att slå honom.

»Köp min tidning, signora, innan ni slår mig!» sade gossen. Giannita köpte tidningen och började läsa. Där fann hon genast reda på affären Palmeri.

»Eftersom detta mål behandlas i dag inför rätta,» skrev tidningen, »vilja vi lämna en utförlig redogörelse därför.»

Giannita läste och läste. Hon läste om och om igen, innan hon förstod. Det var inte en muskel i hennes kropp, som inte började darra av förskräckelse, då hon äntligen begrep.

Hennes gudsysters far, som hade ägt stora vingårdar, hade blivit ruinerad, därför att vinsjukan hade förhärjat dem. Och detta var det minsta. Han hade också förskingrat en välgörenhetsfond, som hade anförtrotts åt honom. Han var arresterad, och i dag skulle han stå inför rätta.

Giannita kramade samman tidningen, kastade den på gatan och trampade på den. Bättre förtjänade inte den, som bragte sådana nyheter.

Sedan stod hon alldeles slagen av att detta skulle möta henne, då hon kom till Catania för första gången på tolv år. »Herre Gud,» sade hon, »är det någon mening med detta?»

Där hemma i Diamante hade väl aldrig någon brytt sig om att säga henne vad som var på färde. Var det en skickelse, att hon skulle vara här just på själva rättegångsdagen?

»Hör, donna Alfari,» sade hon, »ni får göra vad ni vill, men jag måste gå upp i domsalen.»

Det var bestämdhet över Giannita. Ingenting kunde rubba henne. »Förstår ni inte, att det är för detta och inte för er skull, som Gud har förmått er att taga mig med till Catania?» sade hon till Rosa Alfari.

Det fanns inte ett ögonblicks tvivel hos Giannita, att det var något övernaturligt med i spelet.

Rosa Alfari måste låta henne gå, och hon

sökte sig fram till justitiepalatset. Hon stod bland gatpojkar och slödder på åhörareplatsen och såg cavaliere Palmeri på de anklagades bänk. Det var en fin herre med vitt pipskägg och vita mustascher. Giannita kände igen honom.

Hon hörde, att han dömdes till ett halvt års fängelse, och Giannita tyckte sig allt tydligare se, att hon vandrade där som en Guds utsända. »Nu måtte min gudsyster behöva mig,» tänkte hon.

Hon gick åter ut på gatan och frågade sig fram till palazzo Palmeri.

På vägen körde en vagn förbi henne. Hon såg upp, och hennes ögon mötte damens, som satt i vagnen. I samma stund var det något, som sade henne, att detta var hennes gudsyster. Hon, som åkte, var blek och böjd och hade tiggande ögon. Giannita fick henne genast mycket kär. »Det är du, som har gjort mig glad många gånger,» sade hon, »därför att jag har väntat mig glädje av dig. Nu skall jag kanske kunna löna dig.»

Giannita kände sig full av andakt, då hon gick uppför den höga, vita marmortrappan till palazzo Palmeri, men plötsligt kom ett tvivel över henne. »Vad kan Gud vilja, att jag skall göra för den, som har vuxit upp i en sådan prakt?» tänkte hon. »Glömmer vår Herre, att jag bara är den fattiga Giannita från Diamante?»

Hon lät en betjänt hälsa signorina Palmeri, att hennes gudsyster ville tala med henne. Hon blev förvånad, då betjänten kom igen och svarade, att hon inte kunde bli mottagen den dagen. Skulle

hon nöja sig med detta? Ånej, ånej! »Säg signorinan, att jag kommer att vänta här hela dagen, för jag måste tala vid henne.»

»Signorinan skall flytta från palatset om en halvtimme,» sade betjänten.

Giannita blev utom sig. »Men jag är hennes gudsyster, hennes gudsyster, förstår du inte detta?» sade hon till karlen. »Jag måste tala med henne.» Betjänten smålog och rörde sig inte.

Men Giannita ville inte bli avvisad. Hon var ju sänd av Gud. Han skulle förstå, förstå, sade hon och höjde rösten. Hon var från Diamante och hade inte varit i Catania på tolv år. Ända till i går eftermiddag klockan fyra hade hon inte tänkt på att fara dit. Han skulle tänka på det: ända till i går eftermiddag klockan fyra.

Betjänten stod orörlig. Giannita var i färd med att berätta honom hela historien för att beveka honom, då dörren slogs upp. Hennes gudsyster stod på tröskeln.

»Vem talar här om i går klockan fyra?» sade hon.

»Det är en främmande, signorina Micaela.»

Nu stormade Giannita fram. Det var alls ingen främmande. Det var hennes gudsyster Giannita från Diamante, som kom hit för tolv år sedan med donna Elisa. Kom hon inte ihåg henne? Kom hon inte ihåg, att de hade delat ett granatäpple?

Signorinan hörde inte på detta. »Vad var det, som hände i går klockan fyra?» frågade hon med stor oro.

»Det var då jag fick Guds befallning att gå till dig, gudsyster,» sade Giannita.

Den andra såg förfärad på henne. »Kom med mig!» sade hon, liksom rädd, att betjänten skulle få veta vad Giannita ville säga henne.

Hon gick långt inåt våningen, innan hon stannade. Då vände hon sig så snabbt mot Giannita, att denna blev rädd. »Säg mig det genast!» sade hon. »Pina mig inte, låt mig höra det genast!»

Hon var lika hög som Giannita, men mycket olik henne. Hon var finare byggd, och hon, världsdamen, hade ett långt mera vilt och otamt utseende än lantflickan. Allt, vad hon kände, syntes i hennes ansikte. Hon bjöd inte alls till att hålla det dolt.

Giannita blev så förvånad över hennes häftighet, att hon inte genast kom sig för att svara.

Då lyfte hennes gudsyster i förtvivlan armarna över huvudet, och orden strömmade över hennes läppar. Hon sade, att hon visste, att Giannita hade fått Guds befallning att bringa henne bud om nya olyckor. Gud hatade henne, det visste hon.

Giannita slog ihop händerna. Gud hata henne! Tvärtom, tvärtom.

»Jo, jo,» sade signorina Palmeri. »Så är det.» Och som hon inom sig var rädd för det bud Giannita hade till henne, blev hon vid att tala. Hon lät henne inte komma till ordet, utan avbröt henne ständigt. Hon tycktes vara så förskrämd av allt, som hade hänt henne under de sista dagarna, att hon alls inte kunde styra sig själv.

Giannita kunde väl förstå, att Gud måste hata henne, sade hon. Hon hade gjort något så förfärligt. Hon hade övergivit sin far, svikit sin far. Giannita hade väl läst fjärde budet. Så bröt hon ut på nytt i ett häftigt frågande. Varför sade hon henne inte vad hon ville säga? Hon väntade inte annat än ont. Hon var förberedd.

Men den stackars Giannita fick inte komma till ordet, utan så snart hon ville tala, blev signorinan rädd och avbröt henne. Hon berättade henne sin historia liksom för att beveka Giannita att inte vara hård emot henne.

Giannita skulle inte tro, att hennes olycka ensamt bestod däri, att hon inte mer skulle få ha egen vagn eller loge på teatern eller sköna dräkter eller uppassning eller ens tak över huvudet. Inte heller var det nog därmed, att hon nu hade förlorat alla vänner, så att hon alls inte visste var hon skulle begära skydd. Inte heller var det nog olycka, att hon kände en sådan blygsel, att hon inte tyckte sig kunna lyfta upp ögonen till någon människas ansikte.

Utan det var något ändå mycket värre.

Hon hade satt sig och var tyst ett ögonblick, medan hon vaggade fram och åter i ångest. Men då Giannita nu började tala, avbröt hon henne.

Giannita kunde inte tro hur hennes far hade älskat henne. Han hade alltid låtit henne leva i glans och prakt såsom en furstinna.

Hon hade inte gjort mycket för honom, endast låtit honom tänka ut härliga ting för att roa henne.

Det hade inte varit en uppoffring, att hon inte hade gift sig, ty hon hade aldrig älskat någon som sin far, och hennes eget hem hade varit präktigare än någon annans.

Men så hade hennes far en dag kommit och sagt till henne: »De vilja arrestera mig. De sprida ut, att jag har stulit, men det är inte sanning.» Då hade hon trott honom och hjälpt honom att hålla sig dold för karabiniererna. Och de hade sökt honom förgäves i Catania, på Etna, över hela Sicilien.

Men då polisen inte kunde finna cavaliere Palmeri, började folket säga: »Han är en hög herre, och det är höga herrar, som hjälpa honom, eljest skulle man för länge sedan ha funnit honom.» Och så hade prefekten i Catania kommit upp till henne. Hon mottog honom leende, och prefekten kom såsom för att tala om rosor och vackert väder. Så sade han: »Vill signorinan se på detta lilla papperet? Vill signorinan läsa det här lilla brevet, vill signorinan ge akt på den här lilla underskriften?» Hon läste och läste. Och vad var det hon såg? Hennes far var inte oskyldig. Hennes far hade tagit andras pengar.

Då prefekten var borta, hade hon gått till sin far. »Du är skyldig,» sade hon till honom. »Du får göra vad du vill, men jag kan inte mera hjälpa dig.» Å, hon hade inte vetat vad hon sade. Hon hade alltid varit mycket stolt. Hon hade inte kunnat tåla, att hennes namn hade blivit stämplat med vanära. Hon hade ett ögonblick önskat, att hennes

far hade varit död, hellre än att detta hade hänt henne. Kanske hade hon ock sagt så till honom. Hon visste inte rätt vad hon hade sagt.

Men efter detta hade Gud övergivit henne. De förfärligaste saker hade hänt. Hennes far hade tagit henne på orden. Han hade gått och utlämnat sig själv. Och allt sedan han hade kommit i fängelset, hade han inte velat se henne. Han besvarade inte hennes brev, och mat, som hon sände honom, skickade han åter orörd. Det var det förfärligaste av allt. Han tycktes tro, att hon ville döda honom.

Hon såg på Giannita så ängsligt, som om hon väntade sin dödsdom.

»Varför säger du mig inte det du har att säga?» for hon ut. »Du dödar mig.»

Men det var henne omöjligt att tvinga sig själv att tiga.

»Du skall veta,» fortfor hon, »att detta palats nu är sålt, och köparen har hyrt ut det till en engelsk dam, som skall flytta in här i dag. Men några av hennes saker buro de in här redan i går, och bland dessa var en liten bild av Kristusbarnet.

Jag fick se den, då jag gick igenom vestibulen, Giannita. De hade tagit upp den ur en kappsäck och lagt den därute på golvet. Den var så illa medfaren, att ingen brydde sig om att akta den. Den hade bucklig krona och smutsig linda, och alla de små smycken, som betäckte den, voro ärgiga och skadade. Men då jag såg den ligga på golvet, tog jag upp den och bar in den i rummen

och ställde den på ett bord. Och medan jag gjorde detta, föll det mig in, att jag skulle anropa dess hjälp. Jag lade mig på knä inför den och bad länge. 'Hjälp mig i min stora nöd!' sade jag till Kristusbarnet.

Medan jag bad, tycktes det mig, att bilden ville svara mig. Jag lyfte huvudet, och barnet stod där lika stumt som förut, men en pendyl började slå just då. Den slog fyra slag, och det var, som om den hade sagt fyra ord. Det var, som hade Kristusbarnet svarat ett fyrfaldigt ja på min bön.

Detta gav mig mod, Giannita, så att jag i dag for upp till justitiepalatset för att se min far. Men han vände inte ögonen mot mig under hela tiden han stod inför sina domare.

Jag passade på, då de skulle föra bort honom, och kastade mig på knä för honom i en av de smala gångarna. Giannita, han lät soldaterna föra undan mig utan att ge mig ett ord.

Ser du nu, Gud hatar mig. Då jag hörde, att du talade om i går eftermiddag klockan fyra, blev jag så rädd. Kristusbarnet sänder mig en ny olycka, tänkte jag. Det hatar mig, som har svikit min far.»

Då hon hade sagt detta, teg hon äntligen och lyssnade andlöst efter vad Giannita skulle säga.

Och Giannita berättade sin historia för henne.

»Se, se, är det inte märkvärdigt?» sade hon till sist. »Jag har inte varit i Catania på tolv år, och så får jag fara hit alldeles oväntat. Och jag vet

om alls intet, men så fort jag sätter foten på gatan här, får jag veta din olycka. Gud har sänt bud efter mig, sade jag till mig själv. Han har kallat mig hit för att hjälpa min gudsyster.»

Signorina Palmeris ögon vändes oroligt spörjande mot henne. Nu skulle väl det nya slaget komma. Hon samlade allt sitt mod för att möta det.

»Vad vill du nu, att jag skall göra för dig, gudsyster?» sade Giannita. »Vet du vad jag tänkte, då jag gick på gatan? 'Jag vill fråga henne om hon vill följa mig till Diamante,' tänkte jag. 'Jag vet ett gammalt hus där hemma, där vi kunna få bo billigt. Och jag skulle brodera och sy, så att vi skulle kunna livnära oss.' Då jag var ute på gatan, tyckte jag, att detta skulle kunna gå för sig, men nu förstår jag, att det är omöjligt, omöjligt. Du begär annat av livet, du, men säg ändå om jag kan göra något för dig! Du skall inte stöta bort mig, ty Gud har sänt mig.»

Signorinan böjde sig framåt mot Giannita. »Nå?» sade hon ängsligt.

»Du skall låta mig göra vad jag kan för dig, för jag älskar dig,» sade Giannita och gled ned på knä och lade armarna om henne.

»Har du ingenting annat att säga?» frågade signorinan.

»Det önskar jag, att jag hade,» sade Giannita, »men jag är ju bara en fattig stackare.»

Det var underbart att se hur dragen nu mjuknade i den unga signorinans ansikte, hur hyn för-

klarades och hur ögonen började stråla. Nu visade det sig, att hon var en stor skönhet.

»Giannita,» sade hon lågt och knappt hörbart, »tror du, att det är ett under? Tror du, att Gud kan låta det ske under för min skull?»

»Ja, ja,» viskade Giannita tillbaka.

»Jag bad Kristusbilden, att han skulle hjälpa mig, och han sänder mig dig. Tror du, att det var Kristusbarnet, som sände dig, Giannita?»

»Ja, det var det, det var det.»

»Gud har då inte övergivit mig, Giannita?»

»Nej, Gud har inte övergivit dig.»

Gudsystern satt och grät en stund. Det var helt stilla i rummet. »Då du kom, Giannita, tyckte jag, att det inte återstod mig annat än att döda mig,» sade hon därpå. »Jag visste inte vart jag skulle ta vägen, och Gud hatade mig.»

»Men säg mig nu vad jag kan göra för dig, gudsyster!» sade Giannita.

Till svar drog den andra henne upp till sig och kysste henne.

»Men det är ju nog, att du är sänd av det lilla Kristusbarnet,» sade hon. »Det är ju nog, att jag vet, att Gud inte har övergivit mig.»

FJÄRDE KAPITLET.

Diamante.

MICAELA PALMERI var på resa till Diamante i sällskap med Giannita. De hade satt sig i postvagnen vid tretiden på morgonen, och de hade åkt på den sköna vägen, som går fram på den nedersta Etnasluttningen, omkretsande berget. Men det hade varit helt mörkt. De hade inte sett något av den omgivande trakten.

Den unga signorinan beklagade sig ingalunda över detta. Hon satt med sänkta ögon och fördjupade sig i sin sorg. Även då det började ljusna, ville hon inte lyfta ögonen för att se ut. Det var inte, förrän de voro helt nära Diamante, som Giannita kunde förmå henne att betrakta landskapet.

»Se nu ut! Här är Diamante, som skall bli ditt hem,» sade hon.

Då hade Micaela Palmeri på höger sida om vägen sett det mäktiga Etna, som skar bort ett stort stycke av himmelen. Alldeles bakom berget

steg solen upp, och då solskivans översta kant stack fram över bergranden, såg det ut, som om det vita högfjället hade börjat brinna och sända ut gnistor och strålar.

Men Giannita uppmanade henne att se över åt andra sidan.

Och på andra sidan såg hon hela den taggiga bergskedjan, som omkretsar Etna såsom en tornprydd mur, stå rodnande röd i soluppgången.

Men Giannita pekade åt annat håll. Det var inte detta hon skulle se, inte detta.

Då sänkte hon sina ögon och såg ned i en svart däld. Där glänste marken som sammet, och den vita Simeto skummade fram nere i daldjupet.

Men ännu vände hon inte sina ögon åt rätt håll.

Då äntligen såg hon det branta Monte Chiaro, som reste sig ur den svarta, sammetsklädda dalen, lysande rött av morgonljus och omgivet av palmkronor, vilka skyddade det såsom solskärmar. Och på dess topp hade hon sett en stad, tornprydd och muromgiven, och med alla fönster och väderflöjlar blixtrande av ljus.

Vid denna syn hade hon gripit Giannitas arm och frågat henne om detta var en verklig stad och om människor bodde där.

Hon trodde, att detta var en av himmelens städer, och att den skulle komma att försvinna som en drömsyn. Hon var viss om att ingen människa ännu hade vandrat fram på vägen, som från dalväggen kastade sig på starka bågar över till

Monte Chiaro och gick i sicksack uppför berget och försvann inom den mörka stadsporten.

Men då hon kom Diamante närmare och såg, att den var jordisk och verklig, stego henne tårarna upp i ögonen. Det rörde henne, att jorden ännu för henne ägde kvar all sin skönhet. Hon hade haft den tron, att sedan den hade varit skådeplats för alla hennes olyckor, skulle hon ständigt finna den grånad och förvissnad och betäckt med tistlar och giftblomster.

Hon for in i det fattiga Diamante med knäppta händer, som hade hon kommit till en helgedom. Och det förekom henne, som skulle denna stad kunna bjuda henne lika mycket av lycka som av skönhet.

FEMTE KAPITLET.

Don Ferrante.

ETT PAR DAGAR SENARE stod Gaetano inne på sin verkstad och skar in vinlöv på radbandskulor. Det var söndag, men Gaetano gjorde sig inte samvete av att han arbetade, ty det var ett arbete till Guds ära.

Det hade kommit en stor oro och ångest över honom. Det hade fallit honom in, att den tid han hade fått leva i lugn hos donna Elisa nu måste vara nära sitt slut. Och han trodde, att han snart skulle drivas ut i världen.

Ty till Sicilien hade stor fattigdom kommit, och han såg nöden vandra från stad till stad och från hus till hus såsom en smitta, och den var också kommen till Diamante.

Därför kom aldrig någon människa mer in i boden till donna Elisa för att köpa något. De små helgonbilder, som Gaetano tillverkade, stodo i täta rader på hyllorna, och radbanden hängde i

stora klasar under disken. Och donna Elisa var i stor nöd och bekymmer, därför att hon ingenting kunde förtjäna.

Detta var Gaetano ett tecken, att han måste lämna Diamante, draga ut i världen, utvandra, om det inte bleve annan råd. Ty det kunde inte vara att arbeta till Guds ära att snida bilder, som aldrig blevo tillbedda, och att svarva radbandskulor, som aldrig gledo mellan en bedjandes fingrar.

Det förekom honom, som skulle någonstädes i världen finnas en skön, nybyggd katedral, som hade sina väggar uppmurade, men som ännu i det inre stod och skälvde av nakenhet. Den bidade och väntade, att Gaetano skulle komma och snida den korstolar och altarskrank och predikstol och bokställ och helgonskåp. Och hans hjärta sved av längtan efter detta arbete, som bidade.

Men denna katedral fanns inte på Sicilien, ty där tänkte man aldrig på att bygga en ny kyrka, utan den måste finnas långt borta i länder sådana som Florida eller Argentina, där jorden ännu inte är överfylld av heliga byggnader.

Han kände sig på en gång både bävande och lycklig och hade börjat arbeta med fördubblad flit, för att donno Elisa skulle ha något att sälja, medan han var borta och förtjänade stora rikedomar åt henne.

Nu väntade han endast på ännu ett Guds tecken, innan han bestämde sig för att resa. Och det var, att han skulle få makt att tala om sin

längtan att resa för donna Elisa. Ty han visste, att detta skulle vålla henne så stor sorg, att han inte förstod hur han skulle kunna förmå sig att tala därom.

Medan han stod och tänkte detta, kom donna Elisa in på verkstaden. Då sade han till sig själv, att denna dagen kunde han inte tänka på att säga det till henne, ty i dag var donna Elisa glad. Hennes tunga löpte, och hennes ansikte strålade.

Gaetano frågade sig när han sist hade sett henne sådan. Alltsedan nöden hade kommit, hade det varit, som om de levat utan dager i en av Etnagrottorna.

Varför hade Gaetano inte varit med uppe på torget och hört på musiken? frågade donna Elisa. Varför kom han aldrig och hörde och såg hennes bror, don Ferrante? Gaetano, som endast såg honom, då han stod i boden i toppluva och kort tröja, visste inte vad han var för en man. Han höll honom för en gammal, ful köpman, som hade rynkigt ansikte och stripigt skägg. Ingen kände don Ferrante, som inte hade sett honom om söndagen, då han anförde musiken.

Denna dag hade han haft en ny uniform. Han hade haft trekantig hatt med grön-röd-vita plymer, silver på kragen, silverfransade epåletter, silversnören på bröstet och sabel vid sidan. Och då han hade stigit upp på anförarpallen, hade rynkorna jämnats ut i hans ansikte, hans gestalt hade växt. Han hade nära nog kunnat kallas skön.

Då han anförde Cavallerian, hade man knap-

past kunnat andas. Vad sade Gaetano om det, att de stora husen vid torget hade sjungit med? Ur det svarta palazzo Geraci hade donna Elisa tydligt hört en kärleksvisa, och ur nunneklostret, så tomt, som det stod, hade en skön hymn strömmat ut över torget.

Och då det blev ett uppehåll i musiken, hade den sköne advokat Favara, som hade varit klädd i svart sammetsrock och stor rövarhatt och lysande röd halsduk, gått fram till don Ferrante och visat ut över den öppna sidan av torget, där man såg Etna och havet. »Don Ferrante,» hade han sagt, »ni lyfter oss mot himmelen såsom Etna, och ni bortför oss till det eviga såsom det oändliga havet.»

Om Gaetano hade sett don Ferrante i dag, hade han måst älska honom. Åtminstone hade han måst erkänna, att han var en ståtlig man. Då han för en stund lade ner taktpinnen och tog advokaten under armen och gick fram och tillbaka med honom på de släta stenarna mellan den romerska porten och palazzo Geraci, hade var och en måst se, att han gott kunde mäta sig med den sköne Favara.

Donna Elisa hade suttit på stenbänken under dômen i sällskap med sindacons hustru. Och signora Voltaro hade sagt helt plötsligt, sedan hon en stund hade suttit och betraktat don Ferrante: »Donna Elisa, er bror är ju ännu en ung man. Han kan ännu komma att gifta sig, trots sina femtio år.»

Och hon, donna Elisa, hade svarat, att härom bad hon himmelen varje dag.

Men inte förr hade hon sagt detta, än en sorgklädd dam kom in på torget. Aldrig hade man sett något så svart. Det var inte nog med att klänning och hatt och handskar voro svarta, utan slöjan var så tät, att man inte kunde tro, att det fanns ett vitt ansikte bakom den. Santissimo Dio, det var, som hade hon hängt över sig ett bårtäcke. Och hon hade gått långsamt och lutande. Man hade nästan blivit rädd. Man hade nästan trott, att det var ett spöke.

Ack, ack, hela torget hade varit så fullt av munterhet! Bönderna, som voro hemma över söndagen, hade stått där i stora flockar, högtidsklädda och med röda schalar slängda om halsen. Bondkvinnorna, som skulle till dômen, hade glidit förbi, klädda i gröna kjolar och gula halskläden. Ett par resande hade stått framme vid balustraden och betraktat Etna, och de hade varit vitklädda. Och alla de uniformsklädda musikanterna, som hade varit nära nog lika granna som don Ferrante, och de blänkande instrumenten och den bildprydda dômfasaden! Och solskenet och Mongibellos snötopp, som i dag hade varit så nära, att man nästan hade kunnat ta på den, det hade alltsammans varit utan like i munterhet.

När nu den stackars svarta damen hade kommit mitt upp i allt detta, hade alla stirrat efter henne, och somliga hade gjort korstecknet. Och barnen hade rusat ned från rådhustrappan, där de

redo på skranket, och följt efter henne på ett par stegs avstånd. Och till och med den late Piero, som hade legat borta på balustradkanten, hade rest sig på armbågen. Det hade varit en uppståndelse, som om den svarta madonnan från domkyrkan hade kommit vandrande.

Men hade någon tänkt på att det var synd om denna svarta dam, som alla stirrade på? Hade någon blivit rörd av att hon hade kommit så långsamt och lutande?

Jo, jo, en hade blivit rörd, och det hade varit don Ferrante. Han hade musiken i hjärtat, han var en god människa, och han hade tänkt: »Förbannelse över alla dessa kassor, som samlas ihop för de nödlidande, och som endast bringa folk i olycka! Är inte detta den stackars signorina Palmeri, vars far har stulit ur en välgörenhetsfond, och som nu blygs så, att hon inte törs visa sitt ansikte?» Och i det han tänkte så, gick don Ferrante bort till den svarta damen och genskööt henne alldeles utanför kyrkdörren.

Där hade han gjort honnör för henne och nämnt sitt namn. »Om jag inte alltför mycket misstar mig,» hade don Ferrante sagt, »så är ni signorina Palmeri. Jag har en bön till er.»

Då hade hon ryckt till och tagit ett steg tillbaka som för att fly, men så hade hon blivit stående.

»Det gäller min syster, donna Elisa,» hade han sagt. »Hon kände er mor, signorina, och hon brinner av lust att få göra er bekantskap. Hon

sitter här bredvid dômen. Låt mig nu föra er till henne!»

Och utan vidare hade don Ferrante lagt hennes arm i sin och fört henne bort till donna Elisa. Och hon hade inte gjort motstånd. Donna Elisa skulle ha velat se den, som i dag hade kunnat motstå don Ferrante.

Men då hade donna Elisa rest sig och gått emot den svarta damen och kastat tillbaka hennes slöja. Och hon hade kysst henne på båda kinderna.

Men vilket ansikte, vilket ansikte! Det var kanske alls inte vackert, men det hade ögon, som talade alldeles för sig själva, och som klagade och jämrade sig, även då hela ansiktet smålog. Ja, Gaetano skulle kanske inte vilja snida eller måla en madonna efter det ansiktet, ty det var för magert och för blekt, men man måste väl tro, att vår Herre visste vad han gjorde, då han inte satte de ögonen i ett ansikte, som var rosigt och runt.

Då donna Elisa hade kysst henne, hade hon lagt ned huvudet på hennes axel, och ett par korta snyftningar hade skakat henne. Så hade hon sett upp med ett leende. Det var, som hade leendet sagt: »Åh, ser världen så ut? Är den så vacker? Låt mig se den och småle mot den! Kan verkligen en stackars olycklig våga att se på den? Och att bli sedd? Kan jag tåla att bli sedd?»

Allt detta hade hon sagt utan ord, blott med ett leende. Vilket ansikte, vilket ansikte!

Men här avbröt Gaetano donna Elisa. »Var är hon nu?» sade han. »Jag också måste se henne.»

Då såg donna Elisa Gaetano in i ögonen. Och de voro brinnande klara, som om de vore fyllda med eld, och upp mot hans tinningar steg en mörk rodnad.

»Du får se henne tids nog,» sade hon kärvt. Och hon ångrade varje ord, som hon hade talat.

Gaetano såg, att hon var rädd, och han förstod vad hon fruktade. Han fick då det infallet att just nu säga henne, att han ämnade resa bort, resa ända till Amerika.

Då förstod han, att denna främmande signorina måtte vara mycket farlig. Så viss var donna Elisa därom, att Gaetano skulle ha kommit att älska henne, att hon nästan blev glad att höra, att han ämnade draga bort.

Ty allt annat föreföll henne bättre än en utfattig sonhustru, vars far var en tjuv.

SJÄTTE KAPITLET.

Don Matteos mission.

OCH NU KOM en eftermiddag, då kyrkoherden, don Matteo, stack in sina fötter i nyblankade skor, tog på sig en nyborstad soutan och lade kappan i de prydligaste veck. Hans ansikte lyste, då han gick framåt gränden, och då han utdelade välsignelsen till de gamla sländspinnerskorna vid dörrposterna, var det med handrörelser så mjuka, som om han hade delat ut rosor.

Gränden, där don Matteo gick fram, var överspänd med minst sju valvbågar, som om vartenda hus hade velat förbinda sig med sin granne. Den löpte liten och smal utför berget, till hälften var den trappa, till hälften var den gata, det var alltid översvämning i rännstenen, och där låg alltid fullt av apelsinskal och kålblad att halka på. Tvättkläderna hängde på streck, alltifrån jorden och ända upp till himmelen. Våta tröjärmar och förklädesband fördes av draget rätt upp i don Matteos an-

sikte. Och det kändes så ruskigt och vått, som om don Matteo hade blivit smekt av ett lik.

Vid slutet av gränden låg ett litet mörkt torg, och där såg don Matteo ett gammalt hus, framför vilket han stannade. Det var stort och fyrkantigt och nästan alldeles utan fönster. Det hade två stora yttertrappor med ofantliga trappsteg och två stora dörrar med tunga lås. Och det hade väggar av svart lava och en loggia, där det växte grönt slem över tegelstensgolvet, och där spindelvävarna voro så täta, att de smidiga ödlorna voro nära att fastna i dem.

Don Matteo lyfte upp portklappen och slog, så att det dånade. Då hörde man huru alla kvinnor hela gränden utefter började tala och spörja. Och då såg man tvättkvinnorna vid torgbassängen släppa tvättsten och klappträd och börja viska och fråga. »Vad är don Matteo ute i för ett ärende?» sade de. »Varför klappar don Matteo på porten till ett gammalt hus, där det spökar, och där ingen vågar bo utom den främmande signorinan, vars far sitter i fängelse?»

Men nu öppnade Giannita för don Matteo och förde honom genom långa gångar, som luktade mögel och fukt. På några ställen i golvet hade stenarna lossnat, och don Matteo kunde se ända ned till källaren, där stora flockar av råttor jagade fram över det svarta jordgolvet.

Medan don Matteo vandrade fram genom det gamla huset, förlorade han sitt goda lynne. Han gick inte förbi en trappa, utan att misstänksamt

spana uppåt densamma, och han hörde inte ett prassel utan att rycka till. Han blev nedstämd såsom före en olycka. Don Matteo tänkte på den lille turbanklädde moren, som brukade visa sig i detta hus, och om han än inte såg honom, kunde man dock säga, att han på ett eller annat sätt förnam honom.

Äntligen öppnade Giannita en dörr och lät kyrkoherden stiga in i ett rum. Där voro väggarna nakna som i ett stall, bädden var så tunn som en nunnas, och över den hängde en madonna, som inte var värd mera än tre soldi. Kyrkoherden stod och stirrade på den lilla madonnan, tills tårarna ville stiga honom i ögonen.

Medan han stod så, kom signorina Palmeri in i rummet. Hon höll huvudet lutat, och hennes rörelser voro så långsamma, som om hon hade varit sårad. Då kyrkoherden såg henne, tycktes han vilja säga: »Ni och jag, signorina Palmeri, ha mötts i ett underligt gammalt hus. Är ni här för att studera de gamla moriska inskriptionerna eller för att söka efter mosaiker i källrarna?» Ty kyrkoherden blev förvirrad, då han såg signorina Palmeri. Han kunde inte förstå, att denna ädla dam var fattig. Han kunde inte fatta, att hon bodde i den lille morens hus.

Han sade till sig själv, att han måste rädda henne från spökhuset och från fattigdomen. Han bad den hulda madonnan om makt att rädda henne.

Därpå sade han signorinan, att han hade kommit på uppdrag av don Ferrante Alagona. Don

Ferrante hade anförtrott honom, att hon hade avslagit hans frieri. Varför det? Visste hon inte, att ehuru don Ferrante syntes fattig, där han stod i sin bod, så torde han dock vara den rikaste mannen i Diamante? Och don Ferrante var av en gammal spansk ätt, som hade njutit stort anseende både i hemlandet och på Sicilien. Och han ägde ännu det stora huset vid corson, som hade tillhört hans förfäder. Hon hade inte bort säga nej till honom.

Medan don Matteo talade, såg han hur signorinans ansikte blev alldeles stelt och blekt. Han var nästan rädd för att tala ut. Han fruktade, att hon skulle svimma.

Det var också endast med den största ansträngning hon kunde svara honom. Orden ville inte komma över hennes läppar. Det var, som hade de varit för avskyvärda att uttalas. Hon kunde ju väl förstå, sade hon, att don Ferrante ville veta varför hon avslagit hans frieri. Hon kände sig oändligt rörd och tacksam över det, men hon kunde inte bli hans hustru. Hon kunde inte gifta sig, ty hon förde vanära och smälek med sig som hemgift.

»Om ni gifter er med en Alagona, kära signorina,» sade don Matteo, »behöver ni inte frukta för att man skall fråga av vilken släkt ni själv är kommen. Det är en ärofull gammal ätt. Don Ferrante och hans syster, donna Elisa, räknas alltjämt som de yppersta i Diamante, fastän de ha förlorat alla ättens gods och måste driva handel.

Don Ferrante vet väl, att det gamla namnets glans inte skulle fördunklas genom ett giftermål med er. Gör er inte betänkligheter för detta, signorina, om ni eljest skulle vilja gifta er med don Ferrante!»

Men signorina Palmeri upprepade vad hon hade sagt. Don Ferrante skulle inte gifta sig med dottern till en brottsling. Hon satt där blek och förtvivlad och tycktes vilja öva sig att säga dessa förfärliga ord. Hon talade om att hon inte ville tränga sig in i en släkt, som skulle förakta henne. Hon lyckades säga detta hårt och kallt, utan att rösten darrade.

Men ju mer hon talade, dess starkare blev don Matteos lust att hjälpa henne. Det var, som hade han träffat en drottning, som hade blivit vräkt från sin tron. Det kom en brinnande lust över honom att åter sätta kronan på hennes huvud och fästa manteln vid hennes skuldra.

Därför frågade don Matteo henne om inte hennes far snart skulle komma ut ur fängelset, och han undrade vad denne då skulle leva av.

Signorinan svarade, att han skulle leva av hennes arbete.

Don Matteo sporde henne mycket allvarligt om hon hade frågat sig hur hennes far, som alltid hade varit en rik man, skulle kunna uthärda fattigdomen.

Nu teg hon. Hon försökte röra läpparna till svar, men hon kunde inte få fram ett ljud.

Don Matteo talade och talade. Hon såg allt mera förskrämd ut, men hon gav dock inte med sig.

Han visste till sist knappt någon råd. Hur skulle han kunna rädda henne från spökhuset, från fattigdomen och från den vanärans börda, som tryckte henne? Men så kommo hans blickar att falla på den lilla madonnabilden över sängen. Den unga signorinan var således en troende.

Då kom ingivelsens ande över don Matteo. Han kände, att Gud hade sänt honom för att rädda denna arma kvinna. Då han åter talade, fanns en ton i hans röst, som var honom främmande. Han förstod, att det ingalunda var han ensam, som talade.

»Min dotter,» sade han och reste sig. »Ni skall gifta er med don Ferrante för er fars skull! Madonnan vill det, min dotter.»

Det kom någonting imponerande i don Matteos väsen. Sådan hade ingen människa förr sett honom. Signorinan darrade, som hade en anderöst talat till henne, och hon knäppte samman sina händer.

»Bliv en god och trogen hustru för don Ferrante,» sade don Matteo, »och madonnan lovar er genom mig, att er far skall få njuta en sorgfri ålderdom.»

Då såg signorinan, att det var en ingivelse, som ledde don Matteo. Det var Gud, som talade genom honom. Och hon sjönk ned på sina knän och sänkte huvudet. »Jag skall göra vad ni befaller,» sade hon.

— — — — — —

Men se, då kyrkoherden, don Matteo, kom ut ur den lille morens hus och gick uppåt gränden,

tog han plötsligen fram breviariet och började läsa. Och ehuru tvättkläderna slogo honom om kinderna, och småbarn och apelsinskal lågo i försåt för honom, såg han endast i boken. Han behövde höra Guds stora ord.

Ty inne i det svarta huset hade allt synts säkert och visst, men då han kom ut i solskenet, började han ängslas för det löfte han hade givit i madonnans namn.

Don Matteo bad och läste och läste och bad. Måtte den store Guden i himmelen skydda den kvinnan, som hade trott på honom och åtlytt honom, som om han hade varit en profet!

Don Matteo vek om hörnet framåt corson. Han stötte emot åsnor, som drevo mot hemmet med resande signorinor på sin rygg, han gick rätt emot bondfolket, som kom hem från arbetet, och han knuffade till de gamla sländspinnerskorna och trasslade ihop deras lin. Äntligen kom han fram till en liten, mörk bod.

Det var en fönsterlös bod, som låg i hörnet av ett gammalt palats. Tröskeln var fotshög, golvet var av tilltrampad jord, porten måste alltid stå öppen för att släppa in ljus. Disken var belägrad av forbönder och åsnedrivare.

Och innanför disken stod don Ferrante. Han var tovig i skägget, ansiktet var i en rynka, rösten väste av ilska. Forbönderna begärde en omåttligt hög betalning för de lass, som de hade kört upp från Catania.

SJUNDE KAPITLET.

San Pasquales klockor.

MAN MÄRKTE SNART i Diamante, att don Ferrantes hustru, donna Micaela, inte var stort annat än ett barn. Hon måtte aldrig så mycket se ut som en fin världsdam, så var hon likväl inte annat än ett barn. Och mer var inte heller att vänta efter det liv hon hade fört.

Av världen hade hon inte sett annat än dess teatrar, muséer, balsalar, promenader och kapplöpningsfält, och allt sådant är ju endast lekplatser. Hon hade aldrig fått gå ensam på gatan. Hon hade aldrig arbetat. Man hade aldrig talat ett ord allvar med henne. Hon hade inte en gång varit förälskad i någon.

Då hon hade flyttat in i sommarpalatset, glömde hon sina sorger lika lustigt och lätt, som ett barn skulle ha gjort. Och det visade sig, att hon hade ett barns lekande håg, och att hon kunde förvandla och omskapa allt, som omgav henne.

Den gamla smutsiga saracenstaden Diamante syntes donna Micaela som ett paradis. Hon sade, att hon alls inte hade blivit förvånad, då don Ferrante hade talat till henne på torget och då han hade friat till henne. Det föreföll henne alldeles naturligt, att sådant skulle hända i Diamante. Hon hade genast sett, att Diamante var en stad, där rika män gingo och sökte efter fattiga, olyckliga signorinor för att göra dem till härskarinnor i sina svarta lavapalats.

Hon tyckte också om sommarpalatset. Det urblekta, hundraåriga muslinet, som klädde möblerna, berättade historier för henne. Och hon fann en djup mening i alla de kärleksscener, som utspelades mellan väggfältens herdar och herdinnor.

Hon hade också strax funnit ut hemligheten med don Ferrante. Han var alldeles inte någon vanlig handlande vid en småstadsgata. Han var en äregirig man, som samlade pengar för att kunna köpa åter fädernegodsen på Etna och palatset i Catania och slotten på inlandsbergen. Och om han gick i kort tröja och toppluva som en bonde, så var det för att desto snarare kunna uppträda som grand av Spanien och prins av Sicilien.

Sedan de hade blivit gifta, brukade don Ferrante varje kväll kasta på sig en sammetsrock, taga gitarren under armen och ställa sig i läktartrappan till musiksalen i sommarpalatset och sjunga canzoner. Medan han sjöng, drömde donna Micaela, att hon hade blivit gift med den ädlaste mannen på hela det sköna Sicilien.

Då donna Micaela hade varit gift ett par månader, kom hennes far ut ur fängelset och bosatte sig i sommarpalatset hos sin dotter. Han trivdes väl i Diamante och blev vän med alla. Han samtalade gärna med biodlare och vingårdsarbetare, som han träffade på Café Europa, och han roade sig varje dag med att rida omkring på Etnasluttningen för att söka fornlämningar.

Men han hade alls inte förlåtit sin dotter. Han bodde visserligen under hennes tak, men han behandlade henne som en främmande dam och visade sig aldrig kärleksfull mot henne. Donna Micaela lät honom hållas och låtsades om intet. Hon kunde inte mer taga hans vrede så allvarligt. Denne gamle man, som hon älskade, trodde, att han skulle kunna fortfara att hata henne år efter år! Han skulle leva i hennes närhet, höra henne tala, se hennes ögon och vara omgiven av hennes kärlek, och han skulle kunna fortfara att hata henne! Ah, han kände varken henne eller sig själv! Hon brukade sitta och fantisera över hur det skulle gå till, då han måste erkänna, att han var besegrad, då han måste komma och visa henne, att han älskade henne.

En dag stod donna Micaela på sin balkong och vinkade åt sin far, som red bort på en liten mörkbrun pony, då don Ferrante kom upp ur boden för att tala med henne. Och vad don Ferrante ville säga, var detta, att det hade lyckats honom att lösa in hennes far på »Det heliga hjärtats brödraskap» i Catania.

Men ehuru don Ferrante talade mycket tydligt, syntes donna Micaela inte alls förstå honom.

Han måste upprepa för henne, att han i går hade varit i Catania, och att det då hade lyckats honom att skaffa in cavaliere Palmeri på ett brödraskap. Han skulle få komma in där om en månad.

Hon frågade endast: »Vad vill detta säga? Vad vill detta säga?»

»Å,» sade don Ferrante, »kan jag inte ha tröttnat vid att köpa din far dyrt vin från fastlandet, och kan jag inte ha lust att själv en gång rida Domenico?»

Då han hade sagt detta, ville han gå. Det var ju ingenting vidare att säga.

»Men säg mig dock först vad för slags brödraskap detta är!» sade hon. — »Vad det är? Där bor en hop gamla män.» — »Fattiga gamla män?» — »Åja, just inte rika.» — »De ha väl inte egna rum?» — »Nej, men mycket stora sovsalar.» — »Och de äta ur bleckskålar vid odukade bord?» — »Nej, det är nog porslin.» — »Men utan duk?» — »Gud, endast bordet är rent, så!»

Han tillade för att tysta ned henne: »Det bor mycket bra folk där. Om du vill veta det, så var det inte utan tvekan man tog emot cavaliere Palmeri.»

Därmed gick don Ferrante. Hans hustru blev bedrövad, men också mycket ond. Hon tyckte, att han hade berövat sig rang och klass och hade blivit en vanlig tarvlig handlande.

Hon sade helt högt, fast ingen hörde henne, att sommarpalatset endast var ett stort och fult gammalt hus och Diamante en fattig och eländig stad.

Och naturligtvis skulle hon inte tillåta, att hennes far flyttade. Don Ferrante skulle få se på annat.

Då de hade spisat middag, ville don Ferrante gå till Café Europa och spela domino, och han såg efter sin hatt. Donna Micaela tog hans hatt och följde honom ut på galleriet, som löpte runt om gården. Då de voro nog långt borta från matsalen, för att hennes far inte skulle kunna höra dem, sade hon häftigt:

»Har du något emot min far?» — »Han är för dyr.» — Men du är ju rik.» — »Vem har inbillat dig något sådant? Ser du inte hur jag får sträva?» — »Drag då hellre in på något annat!» — »Jag skall också draga in på något annat. Giannita har fått nog gåvor.» — »Nej, drag in på något för mig!» — »Du, du är min hustru, du skall ha det, som du har det.»

Hon stod tyst ett ögonblick. Hon tänkte efter vad hon skulle säga, som kunde skrämma honom.

»Om jag nu är din hustru, vet du varför jag är det?» — »Åja.» — »Vet du också vad kyrkoherden lovade mig?» — »Det är kyrkoherdens sak, men jag gör vad jag kan.» — »Du har kanske hört, att jag bröt med alla mina vänner i hjälp hos dem och inte fått.» — »Det vet jag.» — »Och att jag flyttade hit till Diamante, därför att Catania, då jag fick höra, att min far hade sökt

han skulle slippa se dem och blygas för dem?» — »De komma inte heller till brödraskapet.» — »När du vet allt detta, är du då inte rädd att göra något mot min far?» — »Rädd? Nej, för min hustru är jag inte rädd.»

»Har jag inte gjort dig lycklig?» frågade hon nu. — »Jo då,» svarade han liknöjt. — »Har du inte tyckt om att sjunga för mig? Har du inte tyckt om, att jag har ansett dig för den ädelmodigaste man på Sicilien? Har du inte tyckt om, att jag trivdes i det gamla palatset? Varför skall allt detta taga slut?»

Han lade sin hand på hennes axel och varnade henne. »Kom ihåg, att du inte är gift med en fin herre från Via Etnea!» — »Ånej.» — »Det brukas annorlunda här uppåt berget. Här lyda hustrurna sina män. Och vi bry oss inte om vackra ord. Men vilja vi ha dem, veta vi nog hur vi skola få dem.»

Då han talade så, blev hon rädd. I nästa ögonblick låg hon på knä för honom. Det var mörk kväll, men det trängde ut så mycket ljus från de upplysta rummen, att han kunde se hennes ögon. I brinnande bön voro de, härliga som stjärnor, fästa på honom.

»Var barmhärtig! Du vet inte hur jag älskar honom!» Don Ferrante skrattade. »Det där skulle du ha börjat med. Nu har du fått mig ond.» Hon låg alltjämt stilla och såg upp till honom. — »Det är bra,» sade han, »att du till härnäst vet hur du skall bära dig åt.» Alltjämt låg hon stilla.

Då frågade han: »Skall jag säga det till honom, eller skall du?»

Donna Micaela blygdes, att hon hade förödmjukat sig. Hon reste sig och svarade myndigt: »Jag skall säga honom det, men inte förr än sista dagen. Och du skall inte låta honom märka något.»

»Nej, jag s k a l l inte,» sade han, i det han härmade henne. »Det är bättre för mig med en kort jämmer.»

Men då han var gången, skrattade donna Micaela åt don Ferrante, därför att han trodde, att han kunde göra vad han ville med hennes far. Hon visste nog vem som skulle hjälpa henne.

*

I dômen i Diamante finns en undergörande madonnabild, och detta är dess historia.

För länge, länge sedan bodde en helig eremit i en grotta på Monte Chiaro. Och denne eremit drömde en natt, att i Catanias hamn låg ett skepp, som var lastat med helgonbilder, och bland dessa fanns en, som var så helig, att engelsmännen, som äro rikare än alla andra, skulle ha velat uppväga den med guld. Så snart eremiten vaknade från denna dröm, begav han sig till Catania. Då han kom dit, såg han, att han hade drömt sant. I hamnen låg ett skepp, som var lastat med helgonbilder, och bland bilderna fanns en av den heliga madonnan, som var heligare än alla andra. Nu bad eremiten kaptenen, att han inte skulle föra bort

denna bild från Sicilien, utan skänka den till honom. Men kaptenen nekade. »Jag skall föra den till England,» sade han, »och engelsmännen skola uppväga den med guld.» Eremiten förnyade sina böner. Till sist lät kaptenen sina män driva honom i land och hissade segel för att avresa.

Det såg ut, som om den heliga bilden skulle gå förlorad för Sicilien, men eremiten lade sig på knä vid ett av strandens lavablock och bad till Gud, att så inte måtte ske. Och vad hände? Skeppet kunde inte avresa. Ankaret var uppe, seglen voro hissade, och vinden sköt på, men i hela tre dagar låg skeppet så orörligt, som om det hade varit en klippa. På tredje dagen tog kaptenen madonnabilden och kastade den till eremiten, som låg kvar på stranden. Och genast kunde skeppet löpa ut ur hamnen. Men eremiten förde bilden till Monte Chiaro, och den finns ännu i Diamante, där den har ett kapell och ett altare i dômen.

Nu gick donna Micaela till denna madonnabilden för att bedja för sin far.

Hon uppsökte madonnans kapell, som var inbyggt i ett mörkt hörn av domkyrkan. Där voro väggarna alldeles klädda av votivsaker, av silverhjärtan och tavlor, som hade blivit skänkta av alla dem, som hade blivit hulpna av Diamantes madonna.

Bilden var huggen i svart marmor, och då donna Micaela såg den stå i sin nisch, hög och mörk och nästan dold av ett gyllene gallerverk, tyckte hon sig se, att dess ansikte var skönt och

att det strålade av mildhet. Och hennes hjärta fylldes av hopp.

Här var himlarnas mäktiga drottning, här var den goda moder Maria, här var den bedrövade, som förstod alla smärtor, här var hon, som inte skulle tillåta, att hennes far togs ifrån henne.

Här skulle hon genast bliva hulpen. Hon skulle inte behöva göra mer än knäfalla och tala om sin nöd, för att den svarta madonnan skulle bistå henne.

Medan hon bad, kände hon sig viss om att don Ferrante redan i detta ögonblick ändrade mening. Då hon kom hem, skulle han komma emot henne och säga henne, att hon finge behålla sin far.

*

Det var en morgon tre veckor senare.

Donna Micaela kom ut ur sommarpalatset för att gå till morgonmässan, men innan hon begav sig till kyrkan, gick hon in i donna Elisas bod för att köpa ett vaxljus. Det var ännu så tidigt, att hon hade fruktat, att inte boden skulle vara öppen, men det var den, och hon blev glad, att hon skulle få med sig en gåva till den svarta madonnan.

Boden stod tom, då donna Micaela kom in, och hon sköt dörren fram och tillbaka, för att klockan skulle pingla och kalla in donna Elisa. Äntligen kom någon, men det var inte donna Elisa, utan en ung man.

Denne unge man var Gaetano, som donna

Micaela nätt och jämnt kände. Ty Gaetano hade hört så mycket om henne, att han var rädd för att möta henne, och varje gång hon hade kommit över till donna Elisa, hade han stängt sig inne på sin verkstad. Donna Micaela visste inte mer om honom, än att han skulle resa från Diamante och att han ständigt snidade heliga bilder, så att donna Elisa skulle ha något att sälja här hemma, medan han förtjänade stora rikedomar borta i Argentina.

Då hon nu såg Gaetano, fann hon honom så vacker, att hon erfor glädje av att se honom. Hon var då så uppfylld av oro som ett jagat djur, men ingen sorg i världen kunde hindra henne från att erfara glädje, så snart hon såg något skönt.

Hon frågade sig var hon sett honom förr, och hon kom ihåg, att hon hade sett hans ansikte i sin fars härliga tavelsamling i palatset i Catania. Där hade han inte varit i arbetsblus, utan haft svart felbhatt med lång, sviktande, vit plym och bred spetskrage över sammetsrocken. Och han hade varit målad av den store mästaren van Dyck.

Donna Micaela bad Gaetano om ett vaxljus, och han började söka efter ett sådant. Och nu hände det besynnerliga, att Gaetano, som var dag såg den lilla boden, tycktes vara alldeles främmande där. Han sökte vaxljuset i radbandslådorna och i de små medaljongaskarna. Han kunde inte finna något, och han blev så otålig, att han välte omkull lådor och slog sönder askar. Det blev stor förödelse och oreda. Och det skulle bli ett riktigt bekymmer för donna Elisa, då hon kom hem.

Men donna Micaela tyckte om att se hur han skakade upp den yviga luggen ur ansiktet och hur de guldfärgade ögonen lyste som gult vin, då det genomströmmas av solljus. Hon hade tröst av att se någon, som var så skön.

Då gjorde donna Micaela avbön för de ädla herrarna, som den store van Dyck hade målat. Ty hon hade ofta sagt till dem: »Ah, signor, ni har varit vacker, men så mörk och så blek och så vemodsfull har ni inte kunnat vara. Och ni har inte ägt sådana eldögon. Utan detta har mästaren, som har målat er, lagt in i ert ansikte.» Men då donna Micaela såg Gaetano, fann hon, att allt detta kunde finnas i ett ansikte, och att mästaren inte hade behövt att lägga till något. Därför gjorde hon de gamla ädla herrarna sin avbön.

Under tiden hade Gaetano funnit de långa ljuslådorna, som stodo under disken på samma ställe, där de alltid hade stått. Och han gav henne ljuset, men han visste inte vad det kostade, utan sade, att hon kunde komma in och betala det senare. Då hon bad att få något att slå om det, kom han i sådan ångest, att hon måste hjälpa honom att söka.

Det ängslade henne, att en sådan man skulle tänka på att resa till Argentina.

Han lämnade åt donna Micaela att själv slå in ljuset och ställde sig under tiden att betrakta henne. Hon skulle hava önskat, att hon hade kunnat bedja honom inte se på henne nu, då hennes ansikte inte avspeglade annat än hopplöshet och elände.

Gaetano hade inte granskat hennes drag mer än ett ögonblick, förr än han sprang upp på en liten stege, tog ned en bild från den översta hyllan och kom fram med den till henne. Det var en liten förgylld och målad trängel, en liten San Michele i strid med ärkefienden, som han vecklade fram ur papper och vadd.

Han räckte denna till donna Micaela och bad henne taga emot den. Han ville skänka den till henne, sade han, därför att den var den bästa han någonsin hade skurit. Han var så viss om att den hade större makt än hans andra bilder, att han hade ställt undan den överst på hyllan, för att inte vem som helst skulle få se den och köpa den. Han hade förbjudit donna Elisa att sälja den till någon annan än den, som hade en stor sorg. Och nu skulle donna Micaela taga den.

Hon stod tveksam. Hon fann honom nästan för närgången.

Men Gaetano bad henne se hur väl bilden var skuren. Såg hon, att ärkeängelns vingar voro uppruggade i vrede och att Lucifero tryckte in sin klo i stålskenan på hans ben? Såg hon hur San Michele borrade in spjutet och hur han rynkade pannan och tryckte ihop läpparna?

Han ville lägga den lilla bilden i hennes hand, men hon sköt sakta undan den. Hon såg nog, att den var skön och mäktig, sade hon, men hon visste, att den inte kunde hjälpa henne. Hon tackade för hans gåva, men hon ville inte ta emot den.

Då ryckte Gaetano till sig bilden och rullade in den och ställde den tillbaka på dess plats.

Och inte förr än den var inlagd och undanställd, talade han till henne.

Men då frågade han varför hon kom in för att köpa vaxljus, om hon inte var en troende. Var det hennes mening att säga, att hon inte trodde på San Michele? Visste hon då inte, att han var den mäktigaste bland änglarna, och att det var han, som hade besegrat Lucifero och störtat ned honom i Etna? Tvivlade hon på att det var sant? Visste hon inte, att San Michele under striden förlorade en vingpenna, och att den blev funnen i Caltanisetta? Visste hon det, eller visste hon det inte? Eller vad menade hon med att San Michele inte kunde hjälpa? Trodde hon då, att inga helgon kunde hjälpa? Och han, som stod på sin verkstad alla dagar och snidade helgon! Skulle han göra detta, om de inte dugde till något? Trodde hon, att han var en bedragare?

Men eftersom donna Micaela var lika starkt troende som Gaetano, tyckte hon, att hans tal var orättvist, och det retade henne till motsägelse.

»Det händer dock stundom, att helgon inte hjälpa,» sade hon till honom. Och då Gaetano såg misstrogen ut, fick hon en oemotståndlig lust att överbevisa honom, och hon sade honom, att man hade lovat henne i madonnans namn, att om hon bleve don Ferrante en trogen hustru, så skulle hennes far få njuta en sorgfri ålderdom. Men nu ville hennes man sätta in hennes far på

ett brödraskap, som var armt som ett fattighus och strängt som ett fängelse. Och madonnan hade inte avvänt det, utan om åtta dagar skulle det ske.

Gaetano hörde på henne med djupt allvar. Det var detta, som förmådde henne att förtro honom hela historien.

»Donna Micaela,» sade han. »Ni måste vända er till den svarta madonnan i domkyrkan.»

»Ni tror då, att jag inte har bett henne?»

Då rodnade Gaetano och sade nästan med vrede: »Ni vill väl inte säga, att ni förgäves har vänt er till den svarta madonnan?»

»Jag har bett henne förgäves dessa tre sista veckor, bett henne, bett henne.»

Då donna Micaela talade om detta, kunde hon knappast andas. Hon ville gråta över sig själv, därför att hon varje dag hade väntat hjälp och varje dag hade blivit gäckad och ändå inte vetat bättre råd än att börja på nytt med sina böner. Och man såg på hennes ansikte, att hennes själ ånyo genomlevde vad hon hade lidit, då hon varje dag hade väntat bönhörelse, och då tiden hade glidit bort för henne.

Men Gaetano blev inte rörd, utan han stod småleende och trummade på en av glaslådorna, som stodo på disken.

»Har ni endast b e t t till madonnan?» sade han.

Endast bett, endast bett! Men hon hade också lovat henne att lägga bort alla synder. Hon hade gått till gränden, där hon först hade bott, och skött

om den sjuka kvinnan med bensåret. Hon gick aldrig förbi en tiggare utan att ge allmosa.

Endast bett! Och hon sade honom, att om madonnan hade mäktat hjälpa henne, hade hon bort vara nöjd med hennes böner. Hon hade levat fram sina dagar i domkyrkan. Och den ångest, den ångest, som pinade henne! Skulle den inte räknas?

Han endast höjde på axlarna. Hade hon inte försökt något annat?

Något annat! Men det fanns ingenting i världen, som hon inte hade försökt. Hon hade givit silverhjärtan och vaxljus. Hon satt ständigt vid randbandet.

Gaetano retade henne. Ingenting, som hon hade gjort, ville han räkna, utan frågade blott: »Ingenting annat? Ingenting annat?»

»Men ni bör dock förstå!» sade hon. »Don Ferrante ger mig inte så mycket pengar. Jag kan inte göra mer. Nu äntligen har jag lyckats skaffa silke och siden till en altarduk. Ni bör dock förstå!»

Men Gaetano, som hade umgänge med helgon alla dagar, och som kände den hänförelsens makt och vildhet, som hade varit över dem, då de hade tvungit Gud att hörsamma deras böner, han hånlog åt donna Micaela, som trodde sig kunna betvinga madonnan med vaxljuslågor och altardukar.

Han förstod nog, svarade han henne. Hela sammanhanget var klart för honom. Det var alltid så för de stackars helgonen. Hela världen anropade dem om hjälp, men få förstodo hur de skulle bära sig åt för att bli bönhörda. Och

efteråt sade man, att helgonen ingenting förmådde. Alla, som visste hur de skulle bedja, blevo hulpna.

Donna Micaela såg upp i livlig förväntan. Det brusade fram en sådan kraft och övertygelse i Gaetanos ord, att hon började tro, att han skulle lära henne det rätta, frälsande ordet.

Men Gaetano tog ljuset, som låg framför henne på disken, och kastade det ned i lådan igen och sade henne vad hon hade att göra. Han förbjöd henne att ge madonnan gåvor eller att bedja till henne eller göra något för de fattiga. Han sade henne, att han skulle slita sönder hennes altarduk, om hon sydde ännu ett stygn på den.

»Visa henne, donna Micaela, att det gäller något för er!» sade han och satte ögonen i henne med tvingande kraft. »Herre Gud, ni måtte kunna finna på att göra något, som visar henne, att det är allvar och inte lek! Ni måtte kunna visa henne, att ni inte vill leva, om ni inte blir hulpen! Tänker ni fortfara att vara trogen mot don Ferrante, om han sänder bort er far? Det tänker ni nog. Om inte madonnan behöver vara rädd för vad ni kan komma att göra, varför skulle hon hjälpa er?»

Donna Micaela drog sig tillbaka. Han kom snabbt fram bakom disken och höll fast hennes kappärm.

»Förstår ni, ni skall visa henne, att ni kan kasta bort er själv, om ni inte får hjälp. Ni skall kasta er i synd och död, om ni inte får vad ni vill. Det är på det sättet man tvingar helgonen.»

Hon ryckte sig ifrån honom och gick utan

ett ord. Hon skyndade uppför den spiralsvängda gatan, kom till dômen och kastade sig helt förskrämd ned för den svarta madonnans altare.

Detta skedde en lördagsmorgon, och på söndagskvällen såg donna Micaela på nytt Gaetano. Ty det var ett skönt månsken, och i Diamante är det sed under månskenskvällar, att alla lämna sina hem och gå ut på gatan. Så snart sommarpalatsets invånare hade kommit utom dörren, hade de råkat bekanta. Då hade donna Elisa tagit cavaliere Palmeris arm, och sindaco Voltaro hade slutit sig till don Ferrante för att tala om valfrågor, men Gaetano kom fram till donna Micaela, därför att han ville höra om hon hade följt hans råd.

»Har ni upphört att sy på den där altarduken?» sade han.

Men donna Micaela svarade, att hela dagen i går hade hon sytt på den.

»Då är det sannerligen ni själv, som förstör er sak, donna Micaela.»

»Ja, nu står den inte mer att hjälpa, don Gaetano.»

Hon lagade så, att de höllo sig på avstånd från de andra, ty det var något hon ville tala om för honom. Och då de kommo till Porta Etnea, vek hon av ut genom porten, och de gingo på de stigar, som smyga fram under Monte Chiaros palmlundar.

De hade inte kunnat gå inne på den folkfyllda gatan. Donna Micaela talade så, att människorna

i Diamante skulle hava stenat henne, om de hört henne.

Hon frågade Gaetano om han någonsin hade sett den svarta madonnan i domkyrkan. Hon hade inte sett henne förrän i går. Madonnan hade törhända ställt sig i ett så mörkt hörn av dômen, för att ingen skulle kunna se henne. Hon var ju svart och hade ett galler framför sig. Ingen människa kunde se henne.

Men i dag hade donna Micaela sett henne. I dag hade madonnan haft en festdag, och hon hade varit nedflyttad ur nischen. Golv och väggar i hennes kapell hade varit klädda med vita mandelblommor, och hon själv hade stått nere på altaret, mörk och hög, omgiven av den vita blomprakten.

Men då donna Micaela hade sett bilden, hade hon råkat i förtvivlan. Ty den bilden föreställde ingen madonna. Nej, den hon hade bett till var ingen madonna. Å, en skam, en skam! Det var alldeles tydligt en gammal gudinna. Den, som hade sett något, kunde inte misstaga sig på sådant. Hon hade inte krona, utan hjälm; hon hade inte ett barn på armen utan en sköld. Det var en Pallas Athene. Det var ingen madonna. Ånej, ånej!

Det var här i Diamante man skulle dyrka en sådan bild! Det var här man skulle ställa upp en sådan hädelse och dyrka den! Visste han vad som var den värsta olyckan? Deras madonna var så ful. Hon var förvittrad, och hon hade aldrig varit något konstverk. Hon var så ful, att man inte kunde tåla att se på henne.

Att ha blivit narrad av alla de tusen votivsaker, som hängde i kapellet, att ha blivit narrad av alla de sägner, som gingo om henne! Att ha förspillt tre veckor på att bedja till henne! Se nu varför hon inte hade blivit hulpen! Det var ingen madonna, det var ingen madonna!

De gingo på den väg, som löper runt om Monte Chiaro nedanför stadsmuren. Hela världen var vit omkring dem. Vit dimma omkransade bergets fot, och mandelträden borta på Etna stodo alldeles vita. Stundom kommo de själva in under ett mandelträd, som välvde över dem sina glittrande grenar, så blomklädda, som om de hade varit doppade i ett bad av silver. Månskenet låg så starkt över jorden, att allting berövades sin färg och blev vitt. Man kunde nästan undra på att det inte kändes, att det inte värmde, att det inte bländade ögonen.

Donna Micaela undrade om det var månskenet, som betvang Gaetano, så att han inte grep henne och kastade henne ned i Simeto, då hon hädade den svarta madonnan.

Han gick tyst och lugn vid hennes sida, men hon var rädd för vad han skulle komma att göra. Dock, hur rädd hon var, kunde hon inte förmå sig att tiga.

Det hon ännu hade att säga var det förfärligaste. Hon sade, att hon hela dagen hade försökt tänka på den verkliga madonnan, och att hon hade uppkallat för sig alla bilder av henne, som hon kände. Men det hade allt varit förgäves, där-

för att så snart hon tänkte på den strålande himladrottningen, kom den gamla svarta gudinnan och ställde sig emellan. Och hon såg henne komma såsom en torr och beskäftig gammal jungfru och skymma bort himlarnas stora drottning, så att för henne fanns nu inte mera någon madonna. Hon trodde, att denna vredgades på henne, därför att hon hade gjort för mycket för den andra, och att hon dolde sitt ansikte och sin nåd för henne. Men för den falska madonnans skull komme nu hennes far att störtas i olycka. Nu skulle hon inte få behålla honom i sitt hem. Nu skulle hon aldrig få hans förlåtelse. O Gud, o Gud!

Och allt detta sade hon till Gaetano, som ärade den svarta madonnan av Diamante mera än allt annat.

Han kom nu helt nära intill donna Micaela, och hon fruktade, att det var hennes sista stund. Hon sade med svag röst som för att urskulda sig: »Jag är vansinnig. Ångesten gör mig vansinnig. Jag sover aldrig.»

Men Gaetano hade gått helt stilla och inte tänkt på annat än vilket barn hon var och hur hon inte alls förstod att reda sig med livet.

Han visste knappast själv om det, innan han helt milt hade dragit henne intill sig och kysst henne, därför att hon var ett så bortkommet och redlöst barn.

Hon greps av en sådan förvåning, att hon alls inte tänkte på att komma undan. Och hon varken ropade eller flydde. Hon förstod genast, att han

hade kysst henne, som man kysser ett barn. Hon gick blott hastigt vidare, och så började hon gråta. Just denna kyss hade kommit henne att känna hur maktlös och övergiven hon var, och hur hon längtade efter någon, som vore stark och god och toge vård om henne.

Det var en förfäran, att fastän hon hade både far och man, skulle hon vara så övergiven, att denne främling skulle behöva känna medlidande med henne.

Då Gaetano såg hennes gestalt darra under tysta snyftningar, kände han hur också han började skälva. En stark och våldsam rörelse bemäktigade sig honom.

Han kom åter tätt intill henne och lade sin hand på hennes arm. Och hans röst, då han talade, var inte klar och hög, utan tjock och kvävd av rörelse.

»Vill ni fly med mig till Argentina, om inte madonnan hjälper er?»

Nu skakade donna Micaela undan honom. Han kände med ens, att han inte mer talade till henne som till ett barn. Hon vände och gick tillbaka in i staden. Gaetano följde henne inte, utan blev kvarstående på vägen, där han hade kysst henne, och det var, som skulle han aldrig mer i sitt liv kunna lämna denna plats.

I två dagar gick Gaetano och drömde om donna Micaela, men på den tredje kom han över till sommarpalatset för att tala med henne.

Han träffade henne på takterrassen, och han sade henne genast, att hon måste fly med honom.

Han hade tänkt på det, alltsedan de skildes. Han hade stått inne på sin verkstad och grubblat på allt, som hade hänt, och nu hade han kommit till klarhet.

Hon var en ros, som den starka siroccon hade ryckt från dess gren och omilt virvlat bort genom luften, för att hon skulle få dess bättre vila och skydd vid ett hjärta, som älskade henne. Hon skulle förstå, att Gud och alla helgon önskade och begärde, att de skulle älska varandra, eljest skulle inte de stora olyckorna ha fört henne i hans närhet. Och om madonnan nekade att hjälpa henne, så var det därför, att hon ville lösa henne från hennes trohetslöfte till don Ferrante. Ty alla de himmelska visste, att hon var hans, Gaetanos. För honom var hon skapad, för honom hade hon vuxit upp, för honom levde hon. Då han kysste henne på vägen i månskenet, hade han varit som ett borttappat barn, som länge hade irrat i ödemarken och nu äntligen kommit till hemmets port. Han ägde ingenting, men hon var hans hem och hans härd, hon var den arvedel, som Gud hade ämnat honom, det enda, det enda i världen, som var hans.

Därför kunde han inte lämna henne efter sig. Hon måste följa honom, hon måste, hon måste.

Han låg alls inte på knä för henne. Han stod och talade till henne med knutna händer och flam-

mande ögon. Han bad henne inte, han befallde henne att resa med honom, därför att hon var hans.

Det var ingen synd att föra bort henne, utan det var snarare hans plikt att göra det. Hur skulle det gå henne, om han övergåve henne?

Donna Micaela hörde på honom utan att göra en rörelse. Hon satt tyst en god stund, även sedan han hade upphört att tala.

»När skall ni resa?» frågade hon äntligen.

»Jag reser från Diamante på lördag.»

»Och när går ångbåten?»

»Den går på söndags kväll från Messina.»

Donna Micaela reste sig upp och gick mot terrasstrappan.

»Min far skall resa till Catania på lördag,» sade hon. »Jag skall bedja don Ferrante, att jag får följa honom dit.» Hon gick utför ett par trappsteg, som om hon inte ämnade säga något mer. Så stannade hon. »Om ni då möter mig i Catania, skall jag följa er, vart ni vill.»

Hon skyndade utför trappan. Gaetano försökte inte hålla henne kvar. Det skulle nog kommo en tid, då hon inte flydde honom. Han visste, att hon inte kunde undgå att älska honom.

*

Hela fredagseftermiddagen hade donna Micaela tillbringat i domkyrkan. Hon hade kommit till madonnan och kastat sig ned för henne i förtvivlan. »O, madonna mia, madonna mia! Skall

jag i morgon vara en förrymd hustru? Skola människorna ha rätt att säga allt möjligt ont om mig?» Och då syntes henne allting lika förfärligt. Hon var förfärad för att fly med Gaetano, och hon visste inte hur hon skulle kunna stanna hos don Ferrante. Hon hatade den ene som den andre. Ingendera tycktes kunna bjuda henne annat än olycka.

Hon såg nog, att madonnan inte skulle hjälpa henne. Och nu frågade hon sig äntligen om det inte skulle vara större elände att fly med Gaetano än att stanna hos don Ferrante. Var det mödan värt, att hon fördärvade sig för att få hämnd på sin man?

Och kunde det ges något avskyvärdare än att fly med en man, som hon inte älskade?

Hon våndades. Hela veckan hade hon jäktats av en förtärande oro. Det förfärligaste var, att hon aldrig kunde sova. Hon tänkte inte längre klara, sunda tankar.

Gång på gång började hon på nytt med sina böner. Men så tänkte hon: »Madonnan kan inte hjälpa mig.» Och så upphörde hon genast.

Då kom hon att tänka på forna sorgens tider, och hon påminde sig den lilla bilden, som en gång hade bistått henne, då hon hade varit i lika stor förtvivlan.

Hon vände med stormande iver sina böner till det lilla fattiga barnet. »Hjälp mig, hjälp mig! Hjälp min gamle far, och hjälp mig själv, så att jag inte låter fresta mig till ondska och hämnd!»

Då hon lade sig denna natt, fortfor hon ännu att ängslas och strida. »Kunde jag endast sova en enda timme,» sade hon, »så skulle jag veta vad jag ville.»

Gaetano skulle börja sin resa tidigt nästa morgon. Hon fattade till sist det beslutet att tala vid honom, innan han reste, och säga honom, att hon inte kunde följa honom. Hon kunde inte uthärda att anses som en fallen kvinna.

Ej förr hade hon beslutat detta, än hon somnade. Hon vaknade inte förrän klockan slog nio nästa morgon. Och då var Gaetano redan rest. Hon kunde inte säga honom, att hon hade ångrat sig.

Men härpå tänkte hon inte heller. Under sömnen hade något nytt och främmande kommit över henne. Det tycktes henne, att hon under natten hade levat i himlen och inandats lycksalighet.

*

Vad finns det väl för ett helgon, som gör människorna mer nytta än San Pasquale? Händer det dem inte ibland, att de stå och tala på något ensligt ställe ute i skog eller mark, och att de antingen tala illa om någon eller ock stå och lägga råd om något dåraktigt? Nå, lägg nu märke till att bäst som de tala och tala, få de höra ett prassel bredvid sig, så att de se sig om och undra om någon har kastat en sten mot dem. Det är inte lönt, att de se sig om länge. Det är inte skäl, att de springa för att söka upp den, som kastade den stenen. Den kommer från San Pasquale. Så visst som

det finnes rättvisa i himlen: det var San Pasquale, som hörde, att de talade om något ont och kastade en av sina stenar för att varna dem.

Och den, som inte tycker om att bli störd, då han är inne i sina onda anslag, skall inte trösta sig därmed, att San Pasquales stenar snart skola taga slut. De taga visst inte slut. De äro så många, att de skola räcka till världens sista dag. Ty då San Pasquale gick här på jorden, vet ni väl vad han gjorde, vet ni vad han tänkte på mer än på allt annat? San Pasquale gav akt på alla de små flintstenar, som lågo på hans väg, och samlade upp dem i sin påse. Ni, signor, ni vill knappast böja er för att taga upp en soldo, men San Pasquale tog upp varje liten flintsten, och då han dog, tog han dem alla med sig upp till himmelen, och där sitter han nu och kastar dem på alla, som ämna företaga sig något dåraktigt.

Men detta är visst inte den enda nytta, som San Pasquale gör människorna. Det är också han, som ger tecken om någon skall bli gift eller om någon skall dö, och han kan även ge tecken med annat än stenar. Gamla mor Saraedda i Randazzo satt vid sin dotters sjukbädd en natt och somnade. Men dottern låg medvetslös och var nära att dö, och ingen kunde underrätta prästerna. Hur blev då modern väckt i tid? Hur blev hon väckt, så att hon kunde sända mannen till prästgården? Inte av något annat än därav, att en stol började vagga fram och tillbaka och knaka och knarra, till dess att hon vaknade. Och det var San Pasquale, som

gjorde det. Vem annan än San Pasquale är det, som tänker på sådant?

Det är ännu en sak att säga om San Pasquale. Det var den långe Kristoforo från Tre Castagni. Han är inte någon dålig man, men han hade fått en ovana. Han kunde inte öppna sin mun utan att svära. Han kunde icke säga två ord, utan att det ena var en svordom. Och tror ni, att det hjälpte, hur än hustrun och grannarna förmanade honom? Men över sin säng hade han en liten tavla, som föreställde San Pasquale, och den lilla bilden lyckades hjälpa honom. Varje natt svingade den fram och tillbaka i sin ram, svingade hårt eller sakta, allteftersom han hade svurit på dagen. Och han märkte, att han inte skulle få sova en enda natt, förrän han lade bort att svära.

I Diamante har San Pasquale en kyrka, som ligger utanför Porta Etnea, ett litet stycke nedåt berget. Den är helt liten och fattig, men de vita väggarna och den röda kupolen ligga skönt inbäddade i en dunge av mandelträd.

Därför, så snart som mandelträden stå i blom på våren, blir San Pasquales kyrka den skönaste i Diamante. De blommande grenarna välva sig över den, tätt besatta med vita, glittrande blommor såsom en den praktfullaste klädnad.

San Pasquales kyrka är mycket olycklig och övergiven, därför att där aldrig mer kan firas gudstjänst. Ty då garibaldisterna, som befriade Sicilien, kommo till Diamante, slogo de läger i San Pasquale och i franciskanerklostret, som ligger in-

vid kyrkan. Och i själva kyrkan införde de oskäliga djur och förde där ett så vilt liv med kvinnor och med spel, att den alltsedan har ansetts ohelig och oren och aldrig mer kunnat öppnas för gudstjänst.

Därför är det endast då mandelträden stå i blom, som främlingar och förnämt folk lägga märke till San Pasquale. Ty fastän hela Etnasluttningen då är vit av mandelblommor, stå dock de största och yppersta träden omkring den gamla utdömda kyrkan.

Men fattigt folk i Diamante kommer till San Pasquale hela året om. Fastän kyrkan alltid är stängd, så går man dit för att få råd av helgonet. Det finns en bild av det under en stor stenbaldakin just vid ingången, och den brukar man anropa för att få veta något om framtiden. Ingen förutsäger framtiden bättre än San Pasquale.

Nu hände, att just den morgonen, då Gaetano reste från Diamante, hade skyarna kommit nedstormande från Etna, så täta, som om de hade varit damm, upptrampat av otaliga härar, och de fyllde hela luften som mörkvingade drakar, och de utspydde regn, och de frustade ut dimma och mörker. Och luften blev så tät över Diamante, att man inte kunde se tvärs över gatan. Fukten vätte ned allting, golvet var lika vått som taket, dörrposterna blevo drypande, trappräckena fulla av droppar, dimma stod och skälvde i förstugorna och rummen, så att man kunde ha trott dem vara fulla med rök.

Men just denna morgon vid en tidig timme,

innan ännu regnet hade börjat, åkte en rik engelsk dam i sin stora resvagn från Catania för att göra turen runt om Etna. Men då hon hade farit några timmar, började det förfärliga regnet, och allting insveptes i töcken. Som hon inte ville gå miste om att se de härliga trakter hon genomreste, beslöt hon sig för att köra in i närmaste stad och dröja där, till dess ovädret vore förbi. Men staden var just Diamante.

Denna engelska var en miss Tottenham, och det var hon, som hade flyttat in i palazzo Palmeri i Catania. Bland allt annat, som hon medförde i sina koffertar, var Kristusbilden, som donna Micaela hade anropat kvällen förut. Ty denna bild, som numera var både gammal och illa medfaren, förde hon ständigt med sig såsom ett minne av en gammal vän, som hade skänkt henne sina rikedomar.

Men man skulle ha kunnat tro, att San Pasquale hade vetat vilken stor undergörare bilden var, ty det var, som ville han hälsa honom. I samma ögonblick, som miss Tottenhams resvagn körde in genom Porta Etnea, började klockorna ringa i kyrkan San Pasquale.

Och de ringde sedan hela dagen alldeles av sig själva.

San Pasquales klockor äro inte mycket större än sådana klockor, som brukas vid gårdarna för att kalla hem arbetsfolket, och som sådana hänga de uppe på taket under en liten huv, och man brukar sätta dem i gång genom att draga i ett rep, som hänger ned utefter kyrkväggen.

Det är intet tungt arbete att få klockorna att ringa, men de äro dock inte så lätta, att de kunna svinga alldeles av sig själva. Den, som har sett gamle Fra Felice från franciskanerklostret, hur han satte foten i repklykan och trampade upp och ned för att få dem i gång, kan nog veta, att klockorna inte kunna börja ringa utan hjälp.

Men det var just vad de gjorde den morgonen. Repet satt stramt fastbundet vid en krampa i väggen, och det var ingen, som rörde vid det. Icke heller satt någon uppkrupen under huven på taket och satte dem i gång. Man såg tydligt klockorna, hur de svängde fram och tillbaka och hur kläpparna slogo mot malmgapen. Det kunde inte förklaras hur de hade kommit i rörelse.

Då donna Micaela vaknade, voro klockorna redan i gång, och hon låg länge stilla och lyssnade och lyssnade. Hon hade aldrig hört något vackrare. Hon visste inte, att det var något under, men hon låg och tänkte på att detta var härligt. Hon låg och undrade om verkliga malmklockor kunde ljuda på det sättet.

Man kan ju heller inte veta vad det var för malm, som klingade i San Pasquales klockor den dagen.

Hon tyckte, att klockorna sade henne, att nu skulle hon vara glad, nu skulle hon leva och älska, nu skulle hon gå emot något stort och skönt, nu skulle hon aldrig mer ångra och aldrig vara sorgsen.

Då började hennes hjärta dansa i något slags

ståtlig takt, och hon tågade högtidligen under klockljuden in i en stor borg. Och vem kunde borgen tillhöra, vem kunde vara herre på ett så präktigt ställe, om inte kärleken?

Man kan inte dölja det längre: då donna Micaela vaknade, kände hon, att hon älskade Gaetano, och att han inte önskade något högre än att få fly med honom.

Och då donna Micaela drog luckan från fönstret och såg den grå morgonen, sände hon den en slängkyss och viskade: »Du, som är morgon till den dag, då jag får resa, du är den vackraste morgon jag någonsin har sett, och så grå du är, så ville jag smeka och kyssa dig.»

Men hon tyckte dock mest om klockorna.

Därav kan man visserligen veta, att hennes kärlek var stark, ty för alla andra var det pinsamt att höra dessa klockor, som inte ville sluta att ringa. Det var ingen, som frågade efter dem under den första halvtimmen. Under den första halvtimmen hörde man knappt något ringande, men under den andra och den tredje...

Det skall ingen tro, att San Pasquales små klockor inte kunde göra sig hörda. De ha alltid ett starkt ljud, och nu var det, som om klangen i dem växte och växte. Det var snart, som om det inte skulle vara annat än klockor uppe i dimman. Det var, som om hela himlen skulle hänga full av dem, fast man inte kunde se dem för molnens skull.

Då donna Elisa först hörde klangen, trodde hon, att det var San Giuseppes lilla klocka, som ringde, och sedan att det var själva domkyrkoklockan. Så tyckte hon sig höra dominikanerklostrets klocka stämma in, och till sist visste hon bestämt, att alla klockor i staden ringde och ringde, allt vad de förmådde, alla klockorna i de fem klostren och de sju kyrkorna. Hon tyckte sig känna igen dem alla, ända tills hon frågade och fick veta, att det ensamt var San Pasquales små klockor, som ringde.

Under de första timmarna, och då man ännu inte överallt visste, att klockorna ringde alldeles av sig själva, märkte man blott, att regndropparna föllo i takt efter klockljuden och att alla, som talade, fingo en stark malmstämma. Man märkte också, att det var omöjligt att spela både på mandolin och gitarr, därför att klockljuden blandade sig med musiken och gjorde den örondövande, och inte heller kunde man läsa, därför att bokstäverna svängde fram och tillbaka som klockkläppar, och orden hade fått röst och läste upp sig själva alldeles hörbart.

Snart kunde människorna inte tåla att se blommor, som hängde på långa stjälkar, därför att de tyckte, att de svängde fram och tillbaka. Och de klagade över att det hade kommit ljud i dem i stället för lukt.

Men andra påstodo, att dimman, som genomsvävade luften, rörde sig i takt efter klockljuden, och de sade, att alla urpendlar rättade sig efter

dem, och att alla, som gingo förbi ute i regnvädret, försökte att göra likaledes.

Och detta var, då klockorna endast hade ringt ett par timmar, och då människorna ännu skrattade åt dem.

Men på tredje timmen tycktes klockklangen tilltaga än mer, och då stoppade somliga bomull i öronen, medan andra bäddade ned sig under kuddar. Men man kände lika fullt huru luften dallrade för klockslagen, och man tyckte sig förnimma hur allt rörde sig i takt. Och de, som flydde upp på den mörka vinden, funno klockljuden där klara och klingande, som om de komme från himmelen, och de, som flydde ned i källaren, hörde dem där så starka och dånande, som stode San Pasquales kyrka i underjorden.

Och alla människor i Diamante började förfäras utom donna Micaela, som av kärleken skyddades från all rädsla.

Nu började man tänka på att det måste betyda något, att det var San Pasquales klockor, som ringde. Och var och en började fråga sig vad helgonet förespådde. Var och en hade sin egen fruktan och trodde, att San Pasquale just bådade honom vad han minst av allt önskade. Och var och en hade en samvetsbetungande gärning att minnas och trodde nu, att San Pasquale ringde ned straff just över honom.

Men mot middagstiden, då klockorna alltjämt fortsatte att ringa, visste man klart, att San Pasquale ringde ned sådan olycka över Diamante,

att man inte kunde vänta mindre, än att alla människor skulle dö under året.

Och den vackra Giannita kom uppskrämd och gråtande till donna Micaela och klagade över att det var San Pasquale, som ringde. »Gud, Gud, om det hade varit en annan än San Pasquale!»

»Han sitter och ser, att det kommer något förfärligt emot oss,» sade Giannita. »Dimman hindrar icke honom att se hur långt han vill. Han ser, att det nalkas en fiendeflotta på havet. Han ser, att det stiger upp en asksky ur Etna, som skall falla ner över oss och begrava oss.»

Men donna Micaela log och menade, att hon väl visste vad San Pasquale tänkte på. »Han ringer sorgeringning över de sköna mandelblommorna, som förstöras av regnet,» sade hon till Giannita.

Hon lät ingen skrämma sig, ty hon trodde, att klockorna ringde endast för henne. De vaggade in henne i drömmar. Hon satt helt stilla i musiksalen och lät glädjen råda inom sig. Men hela världen omkring henne var fruktan och oro och ängslan.

Nu kunde man inte vidare sitta stilla vid sitt arbete. Man kunde inte tänka på annat än den stora förskräckelsen, som San Pasquale bådade.

Man började ge tiggarna så många gåvor, att de aldrig hade fått flera, men tiggarna gladde sig inte, emedan de inte trodde, att de skulle få uppleva en morgondag. Och prästerna kunde ingalunda glädja sig, fastän de hade så många

biktbarn, att de måste sitta i biktstolen hela dagen, och fastän gåva vid gåva uppradades framför helgonens altaren.

Inte ens Vincenzo da Lozzo, brevskrivaren, fröjdade sig åt dagen, fastän man belägrade hans skrivbord under rådhusloggian och gärna ville betala honom en soldo ordet, om man blott på denna yttersta dag fick skrivet ett avskedsord till de älskade frånvarande.

Det var ingen möjlighet att hålla skola denna dag, ty barnen gräto oavbrutet. Men vid middagstiden kommo mödrarna med ansikten, som voro stela av skräck, och togo de små hem med sig, för att man ändå skulle vara tillsammans, om det hände något.

Likaså hade alla lärlingar hos skräddare och skomakare en fridag. Men de stackars gossarna vågade inte njuta av den, utan sutto hellre kvar på verkstaden och väntade.

Och det fortgick med ringandet ännu på eftermiddagen.

Då gick den gamle portvakten i palazzo Geraci, där det numera inte bor annat än tiggare, som själv är en tiggare och går klädd i de fattigaste lumpor, och påtog det ljusgröna sammetslivréet, som han endast begagnar vid helgonfesterna och på kungens födelsedag. Och ingen kunde se honom sitta i sin portgång, iförd denna ståt, utan att genomisas av fruktan, ty man förstod, att gubben väntade, att ingen mindre herre än undergången skulle tåga in genom den port, som han vaktade,

Det var förfärligt hur människorna skrämde upp varandra.

Där gick den stackars Torino, som en gång hade varit en burgen man, från hus till hus och ropade, att nu var tiden kommen, då alla, som hade bedragit och utarmat honom, skulle få sitt straff. Han gick in i alla de små bodarna utmed corson och slog handen i disken och lovade, att nu skulle alla i staden få sin dom, därför att de hade varit med om att bedraga honom.

Och likaså var det skrämmande vad man hörde om spelpartiet på Café Europa. Där hade samma fyra spelande suttit år efter år vid spelbordet, och man hade aldrig tänkt, att de kunde göra något annat. Men nu läto de plötsligen korten falla och lovade varandra, att om de sluppe levande från denna dags förfäran, skulle de aldrig mer röra dem.

I donna Elisas bod var det packat av människor, och för att beveka helgonen och avvända det hotande köpte de alla heliga ting, som hon hade att sälja. Men donna Elisa tänkte endast på Gaetano, som var borta, och trodde, att San Pasquale bådade, att han skulle förgås under resan. Och hon fröjdade sig alls inte över alla de penningar, som hon förtjänade.

Men då San Pasquales klockor fortforo att ringa hela eftermiddagen, kunde man knappast uthärda att leva.

Ty nu visste man, att det var jordbävningen,

som de bebådade, och att hela Diamante skulle bli slaget i spillror.

I gränderna, där själva husen tycktes vara rädda för jordbävning och tränga ihop sig för att stödja varandra, flyttade människorna sina usla gamla möbler ut i regnet på gatan och spände upp över dem tält av sängtäcken. Och de buro även ut de små barnen i sina vaggor och vräkte upp lårar över dem.

Trots regnet var det dock en sådan rörelse på corson, att man knappast kunde tränga sig fram där. Ty alla skulle ut genom Porta Etnea för att se klockorna svinga och svinga och för att förvissa sig om att ingen rörde repet, utan att det satt stadigt fastbundet. Och alla, som kommo dit ut, föllo på knä på vägen, där vattnet flöt i strömmar och smutsen var bottenlös.

Portarna till San Pasquales kyrka stodo stängda som alltid, men utanför gick den gamle gråbrodern Fra Felice omkring bland de bedjande med en mässingstallrik och tog emot gåvor.

I tur och ordning gingo de skrämda människorna fram till San Pasquales bild under stenbaldakinen och kysste hans hand. En gammal kvinna kom helt försiktigt bärande något, som hon skyddade under en grön paraply. Och det var ett glas med vatten och olja, vari en liten veke simmade och lyste med en svag låga. Det ställde hon ned framför bilden, och sedan lade hon sig på knä framför den.

Fastän många tänkte på att man borde för-

söka binda fast klockorna, var det ingen, som vågade föreslå det. Ty man vågade inte tysta ned Guds röst.

Inte heller tordes någon säga, att det kunde vara ett påfund av gamle Fra Felice för att samla in pengar. Fra Felice var älskad. Den skulle ha råkat illa ut, som hade sagt sådant.

Också donna Micaela kom ut till San Pasquale och hade sin far med sig. Hon gick där med högburet huvud och alldeles utan fruktan. Hon kom dit för att tacka honom, som ringde in den stora lidelsen i hennes själ. »Mitt liv börjar denna dag,» sade hon till sig själv.

Det såg inte heller ut, som om don Ferrante vore rädd, men bister och ond var han. Ty det var så, att alla måste gå in till honom i hans bod och säga honom vad de tänkte och höra hans mening, därför att han var en av dessa Alagona som i så många år hade styrt staden.

Hela dagen kommo skräckslagna, skälvande människor in i hans bod. Och de kommo alla fram till honom och sade: »Det är en förskräcklig klockringning, don Ferrante. Vad skall det bli av oss, don Ferrante?»

Det var knappast någon av stadens invånare, som inte kom in i don Ferrantes bod för att rådfråga honom. Så länge som ringningen varade, stodo de och hängde över disken utan att köpa för så mycket som en soldo.

Även Ugo Favara, den mjältsjuke advokaten, kom in i boden och tog en stol och satte sig

bakom disken. Och hela dagen hade don Ferrante honom sittande där, alldeles dödsblek, alldeles orörlig, lidande de oerhördaste kval utan att yttra ett ord.

Men var femte minut kom Torino-il-Martello in och slog i disken och sade, att nu var den stund kommen, då don Ferrante skulle få sitt straff.

Don Ferrante var en hård man, men han kunde inte undgå klockorna mer än någon annan. Och ju längre han hörde dem, ju mer började han undra varför alla människor strömmade in just i hans bod. Det var, som om de menade något särskilt. Det var, som om de ville göra honom ansvarig för ringningen och för det onda, som den bebådade.

Han hade inte sagt det till någon, men hans hustru hade väl spritt ut det. Han började tro, att alla tänkte på detsamma, fast de inte vågade säga det. Han tänkte, att advokaten satt och väntade på att han skulle ge med sig. Han trodde, att hela staden kom in för att se efter om han verkligen skulle våga att sända bort sin svärfar.

Donna Elisa, som hade så mycket att göra i sin egen bod, att hon inte själv kunde komma, skickade oupphörligen den gamla Pacifica in till honom och frågade vad han tänkte om klockringningen. Och kyrkoherden kom också in i boden ett ögonblick och sade som alla andra: »Har ni någonsin hört en sådan förfärlig klockringning, don Ferrante?»

Och don Ferrante skulle ha velat veta om

advokaten och don Matteo och alla andra kommo endast för att förebrå honom för att han ville sända bort cavaliere Palmeri.

Blodet började bulta vid hans tinningar. Rummet svingade stundom runt med honom. Och oupphörligen kom någon in och frågade: »Har ni hört en sådan förfärlig klockringning?»

Men den, som alls inte kom och frågade, var donna Micaela. Hon kunde inte komma, då hon inte kände någon rädsla. Hon var endast hänförd och stolt över att den passion nu var kommen, som skulle fylla hela hennes liv. »Jag skall få leva livet stort och mäktigt,» sade hon. Och det förfärade henne, att hon allt hittills endast hade varit ett barn.

Hon skulle resa med postvagnen, som gick förbi Diamante klockan tio på kvällen. Då det led framemot fyra, tänkte hon, att hon måste tala om allt för sin far och börja lägga in hans packning.

Men inte heller detta syntes henne svårt. Hennes far skulle snart komma efter till Argentina. Hon skulle be honom ha några månaders tålamod, tills de kunde ha ett hem att bjuda honom. Och hon var viss, att han skulle tycka om, att hon reste från don Ferrante.

Hon gick i en ljuv dvala. Allt, som skulle ha tyckts förfärligt, det fanns inte. Ingen skam fanns, ingen fara, nej, alls ingen.

Hon endast längtade efter att få höra postvagnen komma rasslande.

Så fick hon höra många röster i trappan, som från gården ledde upp till övre våningen. Hon hörde en mängd tunga fötter komma trampande. Hon såg människor gå fram genom den öppna pelargången, som löpte gården runt, och som man måste gå igenom för att komma in i rummen. Hon såg, att de buro något tungt emellan sig, men hon kunde inte se vad det var, därför att det var så mycket folk.

Den bleke advokaten gick före de andra. Han kom och sade henne, att don Ferrante hade velat driva ut Torino ur boden, men då hade Torino huggit honom med sin kniv. Det var ingenting farligt. Han var redan förbunden och skulle vara bra om fjorton dagar.

Don Ferrante blev nu inburen, och hans ögon irrade kring rummet, inte för att söka donna Micaela, utan cavaliere Palmeri. Då han fick se honom, lät han utan ett ord, endast med några handrörelser sin hustru förstå, att hennes far aldrig skulle behöva lämna hans hus, aldrig, aldrig.

Då tryckte hon händerna mot ögonen. Vad, vad? Hennes far skulle inte resa! Hon var räddad! Det hade skett ett under för att hjälpa henne!

Ah, nu måste hon vara glad, vara nöjd! Men det var hon inte. Hon kände den förfärligaste smärta.

Hon kunde inte resa. Hennes far skulle få stanna, och då måste hon vara trogen mot don Ferrante. Hon kämpade för att förstå. Det var så. Hon kunde inte resa.

Hon försökte vända det på något annat sätt. Kanske detta var en falsk slutsats. Hon hade blivit så förvirrad. Nej, nej, det var så, hon kunde inte.

Då blev hon så försmäktande trött. Hon hade ju rest och rest hela dagen. Hon hade varit så länge på väg. Och hon skulle aldrig komma fram. Hon sjönk tillsammans. Det var dvala och maktlöshet över henne. Det var ju ingenting annat att göra än att vila ut efter den oändliga färd hon hade gjort. Men det kunde hon visst aldrig. Hon började gråta över att hon aldrig skulle komma fram. Hela sitt liv skulle hon resa och resa och aldrig komma fram.

ÅTTONDE KAPITLET.

Två canzoner.

DET VAR MORGONEN efter den dag, då San Pasquales klockor hade ringt, och donna Elisa satt i sin bod och räknade pengar. Dagen förut, då alla människor hade varit rädda, hade där varit en otrolig omsättning i boden, och på morgonen, då hon hade kommit ut dit, hade hon först nästan blivit rädd. Ty hela boden var ödslig och tom, medaljongerna voro borta, vaxljusen voro borta och likaså alla de stora radbandsknippena. Alla Gaetanos vackra helgonbilder hade blivit nedtagna från hyllorna och bortsålda, och det var en verklig sorg för donna Elisa att inte mer se hela denna stora skara av heliga män och kvinnor omkring sig.

Så drog hon ut penninglådan, och den var så full, att hon knappast kunde få fram den. Och medan hon räknade sina pengar, grät hon över dem, som om de alla hade varit falska. Ty vad gagnade det henne att äga alla dessa smutsiga

liresedlar och dessa stora bronsslantar nu, då hon hade förlorat Gaetano?

Ack, hon tänkte på att om han hade stannat hemma endast en dag till, så hade han inte behövt resa, för nu hade hon fullt upp med pengar.

Medan hon satt så, hörde hon postvagnen stanna utanför sin port. Men hon såg inte ens upp, hon brydde sig inte om vad som hände, sedan Gaetano var borta. Då öppnades dörren, och klockan ringde förfärligt. Hon bara grät och räknade. Då sade någon: »Donna Elisa, donna Elisa!» Och det var Gaetano.

»Men Gud, hur kan du vara hemma?» ropade hon. — »Du har ju sålt bort alla dina bilder. Jag måste hem för att skära nya åt dig.» — »Men hur har du fått veta det?» — »Jag var nere vid postvagnen klockan två i natt. Rosa Alfari var med, och hon berättade mig alltsammans.» — »Så väl, att du gick ner till postvagnen! Så väl, att du fick den tanken att gå ner till postvagnen!» — »Ja, var det inte väl?» sade Gaetano.

Och om en knapp timme stod Gaetano åter inne på sin verkstad, och donna Elisa, som alls inte hade något att göra i sin tomma bod, kom oupphörligen i dörren till verkstaden och såg på honom. Nej, att han verkligen stod därinne och snidade! Hon kunde inte låta fem minuter gå utan att komma och titta på honom.

Men då donna Micaela hörde, att han var kommen tillbaka, kände hon ingen glädje, utan snarast vrede och förtvivlan. Ty hon var rädd, att Gae-

tano skulle komma som en frestare för att locka henne.

Hon hade ju fått höra, att en rik engelska hade kommit till Diamante, den dagen klockorna ringde. Hon blev djupt gripen, då hon hörde, att det var just damen med Kristusbilden, som hade kommit. Han hade då kommit, så snart hon hade anropat honom! Regnet och klockringningen voro hans verk!

Hon sökte nu fröjda sitt hjärta med den tanken, att ett under hade skett för hennes skull. Det skulle vara henne mer än all jordisk lycka och kärlek, att hon kände sig omsluten av Guds nåd. Hon ville inte, att något jordiskt skulle komma och rycka ned henne från denna välsignade hänförelse.

Men då hon mötte Gaetano på gatan, såg han knappast på henne, och när hon träffade honom hos donna Elisa, tog han inte hennes hand och talade alls inte till henne.

Ty sanningen var, att ehuru Gaetano hade kommit hem, därför att det hade varit honom för tungt att resa utan donna Micaela, så ville han inte alls fresta och locka henne. Han såg, att hon stod under helgonens hägn, och hon hade blivit honom så helig, att han knappast vågade drömma om henne.

Han ville vara i hennes närhet, inte för att älska henne, utan därför att han trodde, att hennes levnad skulle komma att blomstra av heliga gärningar. Gaetano längtade efter under, såsom en

trädgårdsodlare längtar efter den första rosen om våren.

Men då veckorna gingo, och Gaetano aldrig sökte att närma sig donna Micaela, började hon tvivla och tänka, att han aldrig hade älskat henne. Hon sade sig, att han hade avlockat henne löftet att fly med honom endast för att visa henne, att madonnan kunde göra ett under.

Men om så hade varit, visste hon inte varför han inte fortsatte resan, utan vände om.

Detta förorsakade henne oro. Hon tyckte sig inte kunna behärska sin kärlek, med mindre än hon visste om Gaetano älskade henne. Hon vägde för och emot, och hon blev allt mer och mer viss om att han aldrig hade älskat henne.

Under det att donna Micaela tänkte på detta, måste hon sitta och hålla don Ferrante sällskap. Han hade legat länge sjuk. Han hade haft ett par slaganfall, och han hade kommit upp från sjuksängen som en bruten man. På en gång hade han blivit gammal och slö och rädd, så att han aldrig tordes vara ensam. Han arbetade aldrig i boden, han var i allt en annan människa.

Han hade gripits av en stor lust att vara förnäm och lysande. Det såg ut, som hade den stackars don Ferrante blivit högfärdsgalen.

Donna Micaela var mycket god mot honom och satt timme efter timme och jollrade med honom.

»Vem kunde det vara,» brukade hon fråga, »som en gång stod på torget med plymer i hatten

och snören på rocken och värja vid sidan, och som spelade så, att man sade, att hans musik var upplyftande som Etna och mäktig som havet? Och vem var det, som fick se en fattig, svartklädd signorina, som inte vågade visa sitt ansikte för människor, och gick fram till henne och bjöd henne armen? Vem kunde det vara? Kunde det vara don Ferrante, som hela veckan står i sin krambod och har toppluva och kort tröja? Nej, det kan alls inte vara möjligt. Inte kunde en gammal köpman göra sådant?»

Don Ferrante skrattade. Så just var det han ville, att hon skulle tala med honom. Hon skulle också tala om för honom hur det skulle bli, då han kom till hovet. Det skulle kungen säga, och det skulle drottningen säga. »De gamla Alagona ha då åter levat upp,» skulle det heta vid hovet. Och vem har rest ätten? Man skall undra och undra. »Den don Ferrante, som är siciliansk furste och spansk grand, är det samme man, som stod i kramboden i Diamante och röt åt formännen?» — »Nej,» skall man säga, »det kan inte vara densamme. Det kan omöjligt vara densamme.»

Don Ferrante tyckte om detta, och han ville höra henne tala så dag ut och dag in. Han tröttnade aldrig, och donna Micaela var mycket tålig emot honom.

Men en dag, då hon som bäst satt och jollrade, kom donna Elisa in. »Svägerska, ifall du äger legenden om den heliga jungfrun av Pompeji, så låna mig den!» bad hon. — »Vad? Skall du börja

att läsa?» frågade donna Micaela. — »Bevare oss! Du vet väl, att jag inte kan läsa. Det är Gaetano, som ber om den.»

Donna Micaela ägde alls inte legenden om den heliga jungfrun av Pompeji. Men detta sade hon inte till donna Elisa, utan hon gick till sin bokhylla och tog en liten bok, som innehöll en samling sicilianska kärlekssånger, och gav denna till donna Elisa, som bar den lilla boken över till Gaetano.

Men inte förr hade donna Micaela gjort detta, än en livlig ånger grep henne. Och hon frågade sig vad hon hade menat med att handla så, hon, som hade blivit hulpen av det heliga Kristusbarnet.

Hon rodnade av blygsel, då hon tänkte på att hon hade strukit för en av de små canzonerna, en, som lydde sålunda:

Svar jag önskar på en enda fråga.
Jag har frågat dagen, frågat natten,
fåglars flykt och skyarna, som tåga.
Jag har gjutit bly i sjudhett vatten.
Blad för blad från blomman har jag plockat,
svarta sierskan till dörren lockat.
Sist jag himlens helgonskara sporde:
»Älskar han mig, såsom förr han gjorde?»

Hon hade nog hoppats, att hon skulle få svar på detta. Men det skedde henne rätt, att intet svar kom. Det skedde henne rätt, om Gaetano föraktade henne och kallade henne efterhängsen.

Dock hade hon alls inte velat göra något ont.

Det enda hon hade åstundat hade varit att få veta om Gaetano älskade henne.

Åter gingo några veckor, och donna Micaela satt alltjämt inne hos don Ferrante.

Men en dag hade donna Elisa lockat ut henne. »Kom med ner i min trädgård, svägerska, och se på mitt stora magnolieträd! Du har aldrig sett något så vackert.»

Hon hade gått med donna Elisa över gatan och hade kommit in på hennes gård. Och donna Elisas magnolia var som den strålande solen, så att man märkte henne till och med, innan man såg henne. På vitt avstånd låg doften och vaggade i luften, och det var ett surrande av bin och ett kvittrande av fåglar.

Då donna Micaela fick se trädet, kunde hon knappast andas. Det var mycket högt och stort med skönt regelbunden växt, och dess stora, fasta blad voro friskt mörkgröna. Men nu var det alldeles betäckt med stora, ljusa blommor, som upplyste och prydde det, så att man tyckte, att det var klätt till fest, och man kände hur en berusande glädje strömmade ut från trädet. Och donna Micaela blev som bedövad och kände, att en främmande och oemotståndlig makt tog väldet över henne. Hon drog ned till sig en av de styva kvistarna, bredde ut blomman, som den bar, utan att bryta den, tog en nål och började pricka in bokstäver i blombladen. — »Vad gör du, svägerska?» frågade donna Elisa. — »Ingenting, ingenting.» — »På min tid brukade de unga flickorna

pricka in kärleksbrev i magnolieblommorna.» — »Kanske de göra så än.» — »Akta dig, jag skall nog se efter vad du har skrivit, då du är gången.» — »Du kan ju inte läsa.» — »Men jag har Gaetano.» — »Och Luca! Det är visst bättre du vänder dig till Luca.»

Men då donna Micaela kom hem, ångrade hon sig. Skulle nu donna Elisa verkligen visa blomman för Gaetano? Nej, nej, donna Elisa var för klok. Men om han själv hade sett henne från sitt verkstadsfönster? Nå ja, han komme inte att svara något. Men det var hon, som gjorde sig löjlig.

Nej, aldrig, aldrig mer skulle hon göra något sådant. Det var ju bäst för henne att ingenting veta. Det var bäst för henne, att Gaetano inte frågade efter henne.

Dock gick hon och undrade vad svar hon skulle få. Men det kom intet.

Och så var åter en vecka gången. Då fick don Ferrante det infallet, att han ville fara ut och åka om eftermiddagarna.

Det fanns i sommarpalatsets vagnsskjul en ålderdomlig galavagn, som säkert var mer än hundra år gammal. Den var mycket hög, den hade en liten och trång vagnskorg, som gungade på läderremmar mellan bakhjulen, vilka voro så stora som vattenhjulet i en kvarn. Den var målad i vitt och guld, den var klädd med röd sammet och hade vapen på vagnsdörren.

En gång hade det varit en stor heder att åka

i den vagnen, och då de gamla Alagona hade kommit körande framåt corson, hade folket rest sig från trösklarna och trängts i portarna och hängt sig ut över balkongerna för att se den. Men då hade den dragits av smärta hästar från Berberiet, då hade kusken haft peruk och betjänten galoner, och den hade körts med broderade silkestömmar.

Men nu ville don Ferrante spänna sina gamla hästar för galavagnen och låta sin gamle boddräng sätta sig upp som kusk.

Då donna Micaela sade honom, att detta inte kunde gå för sig, började don Ferrante gråta. Vad skulle man väl tänka om honom, om han inte visade sig på corson i vagn om eftermiddagarna? Det var ju det sista, som en förnäm man nekade sig. Hur skulle någon förstå, att han var en ädling, om han inte fore upp- och nedför gatan i de gamla Alagonas vagn?

Den gladaste stund don Ferrante hade njutit efter sitt insjuknande var den, då han åkte ut första gången. Han satt rak och nickade och vinkade mycket nådigt åt alla han mötte. Och folket i Diamante bugade sig och strök av sig hatten, så att den sopade mot gatan. Varför skulle man inte göra don Ferrante den glädjen?

Donna Micaela var också med, ty don Ferrante vågade inte åka ensam. Hon hade inte gärna velat fara ut, men då hade don Ferrante gråtit och påmint henne om att han gifte sig med henne, då hon var föraktad och fattig. Hon skulle inte vara otacksam, hon skulle inte glömma vad han hade

gjort för henne, utan fara med honom. Varför ville hon inte åka ut i hans vagn? Det var den yppersta gamla vagn på Sicilien.

»Varför vill du inte fara ut med mig?» sade don Ferrante. »Kom ihåg, att jag är den ende, som älskar dig! Ser du inte, att inte en gång din far älskar dig? Du skall inte vara otacksam.»

På detta sättet hade han tvungit donna Micaela att taga plats i galavagnen.

Men det gick inte så, som hon hade väntat. Det var alls ingen, som skrattade. Kvinnorna nego och männen bugade lika ödmjukt, som hade vagnen varit hundra år yngre. Och donna Micaela kunde inte läsa ett leende på något enda ansikte.

Det fanns inte heller någon i hela Diamante, som hade lust att skratta. Ty man visste nog hur donna Micaela hade det med don Ferrante. Man visste hur han älskade henne och hur han grät, då hon lämnade honom för ett enda ögonblick. Man visste också, att han pinade henne med svartsjuka, och att han trampade sönder hennes hattar, om de klädde henne, och aldrig gav henne pengar till nya klänningar, därför att ingen annan skulle finna henne skön och älska henne. Men under tiden sade han henne alltid, att hon var så ful, att ingen annan än han kunde stå ut med att se hennes ansikte. Och därför att man visste allt detta i Diamante, var det ingen, som skrattade. Skratta åt henne, som satt och jollrade med en sjuk man! De äro fromma kristna i Diamante och inga barbarer.

Så for galavagnen i sin gamla blekta ståt uppför och nedför corson i Diamante under timmen mellan fem och sex. Och i Diamante for den alldeles ensam, ty där funnos inga förnäma vagnar utom den, men man visste dock, att på samma tid körde alla ekipager i Rom till Monte Pincio och alla i Neapel till Villa Nazionale och alla i Florens till Cascinerna och alla i Palermo till La Favorita.

Men då vagnen gjorde turen ned emot Porta Etnea för tredje gången, hördes en munter hornstöt utifrån vägen.

Och in genom porten svängde en stor, hög jaktvagn i engelsk stil.

Den skulle nog också vara gammaldags. Postiljonen, som red på högra spannhästen, hade skinnbyxor och stångpiskperuk. Vagnen var lik en gammal diligens, med kupé bakom kuskbocken, hög, smal kur och säten på taket.

Men allt var nytt, hästarna voro sköna och starka djur, vagn och seldon glänste, och de åkande själva voro några unga herrar och damer från Catania, som gjorde en utflykt uppåt Etna.

Och de kunde ju inte låta bli att skratta, då de foro förbi den gamla galavagnen. De lutade sig framåt, där de sutto på det höga vagnstaket, för att se på den, och deras skratt ljöd mycket högt och klingande mellan de höga, tysta husen i Diamante.

Donna Micaela blev på en gång mycket olycklig. De voro av hennes gamla umgängesvänner, de, som körde förbi. Vad skulle de inte säga, då de kommo hem?» »Vi ha sett Micaela Palmeri

i Diamante.» Och de skulle skratta och berätta, skratta och berätta.

Hela hennes liv syntes henne som det största elände. Hon var ingenting annat än slavinna åt en dåre. Genom hela livet skulle hon inte få göra annat än jollra med don Ferrante.

Då hon kom hem, var hon alldeles förbi. Hon var så utmattad och kraftlös, att hon nätt och jämnt kunde släpa sig uppför trapporna.

Under hela tiden prisade don Ferrante sin lycka, att dessa förnäma människor hade mött honom och sett hans ståt. Han sade henne, att nu skulle ingen fråga efter, att hon var ful eller att hennes far hade stulit. Nu visste man, att hon var en förnäm herres hustru.

Efter middagen satt donna Micaela alldeles tyst och lät sin far tala med don Ferrante. Då började en mandolin helt sakta surra på gatan under sommarpalatsets fönster. Det var en ensam mandolin utan ackompanjemang av gitarr eller fiol. Ingenting kunde vara mera sprött och luftigt, ingenting mer intagande och rörande. Man kunde inte tro, att det var människohänder, som rörde strängarna på den mandolinen. Det var, som om bin och syrsor och gräshoppor höllo konsert.

»Det är återigen någon, som har förälskat sig i Giannita,» sade don Ferrante. »Det är en kvinna, Giannita! Var och en kan se, att hon är vacker. Om jag vore ung, skulle jag förälska mig i Giannita. Hon förstår att älska.»

Donna Micaela ryckte till. Han hade nog rätt,

tänkte hon. Mandolinspelaren menade Giannita. Denna afton var Giannita hemma hos sin mor, men hon bodde annars numera i sommarpalatset. Donna Micaela hade genomdrivit detta, sedan don Ferrante hade blivit slö.

Men donna Micaela tyckte om mandolinspelet, vem det än gällde. Det kom ljuvt och milt och tröstande. Hon gick sakta in i sitt kabinett för att kunna lyssna bättre i mörker och ensamhet.

Därinne slog en söt, stark doft emot henne. Vad var detta? Hennes händer började darra, innan hon fann ett ljus och en tändsticka. På hennes arbetsbord låg en stor, vitt utslagen magnolieblomma.

På ett av blommans blad var inprickat: »Vem älskar mig?» Och nu stod därunder: »Gaetano».

Bredvid blomman låg en liten vit bok, full av kärlekssånger. Och där fanns ett märke vid en av de små canzonerna:

Aldrig någon om min kärlek vetat.
Tyst och hemligt föddes den i natten.
Mina drömmar fram till dig sig letat,
men en girig lik, jag vaktar skatten.
När min biktfar till min dödssäng hastar,
värnar jag ännu om hemligheten,
dörren stänger jag, och nyckeln kastar,
går förtegen in i evigheten!

Mandolinen fortfor att spela. Det är någonting av frisk luft och solsken i mandolinen. Något, som upprättar och lugnar. Något av den vackra naturens tröstande sorglöshet.

NIONDE KAPITLET.

Flykten.

VID DENNA TID fanns ännu i Diamante den lilla bilden från Aracœli.

Engelskan, som ägde honom, hade blivit tjusad av Diamante. Hon hade inte kunnat förmå sig att lämna det.

Hon hade för sin räkning hyrt hotellets hela första våning och hade inrättat sig där som i ett hem. Hon köpte för stora summor allt, vad hon kunde komma över av gamla lerkärl och gamla mynt. Hon köpte mosaiker och altartavlor och heliga bilder. Hon fick den tanken, att hon ville skaffa sig en samling av alla kyrkans helgon.

Så hörde hon talas om Gaetano och sände bud till honom, att han skulle komma upp till henne på hotellet.

Gaetano samlade ihop vad han snidat under den sista tiden och tog det med sig till miss Tottenham. Hon var mycket nöjd med hans små bilder och ville köpa dem alla.

Men den rika engelska damens rum voro som skräprummen på ett museum. Allt möjligt fanns där, och allt var förvirring och oreda. Där stodo halvtömda koffertar, där hängde kappor och hattar, där lågo tavlor och gravyrer, där funnos resehandböcker, turlistor, teserviser och spritkök, där funnos hillebarder, mässböcker, mandoliner och vapensköldar.

Och detta öppnade Gaetanos ögon. Han rodnade plötsligen, bet sig i läpparna och började packa in sina bilder.

Han hade fått se en bild av Jesusbarnet. Det var den utkastade, som stod där, mitt uppe i all oredan, med sin fattiga krona på huvudet och mässingsskor på fötterna. Färgen var bortskrapad ur ansiktet, ringar och smycken, som hängde på honom, voro ärgiga, och lindan var gulnad av ålder.

Då Gaetano såg detta, ville han inte sälja sina bilder till miss Tottenham, utan ämnade helt enkelt gå sin väg.

Då hon frågade honom vad som hade kommit åt honom, stormade han lös mot henne och grälade på henne.

Visste hon, att många av de ting hon hade omkring sig voro heliga?

Visste hon, eller visste hon inte, att detta var själva det heliga Jesusbarnet? Och hon hade låtit det tappa tre finger på ena handen och låtit stenarna falla ur kronan och låtit det ligga där smutsigt och ärgigt och vanhedrat. Och om hon så

behandlade bilden av Guds egen son, hur skulle hon då inte låta allt annat förfaras? Han ville inte sälja något till henne.

Då Gaetano for ut mot henne på detta sätt, blev miss Tottenham hänförd, hänförd.

Här var den sanna tron och den rätta, heliga vreden. Och denne unge man måste bli konstnär.

Till England, till England skulle han! Hon ville sända honom till den store mästaren, hennes vän, som sökte omskapa konsten, till honom, som ville lära människorna att tillverka skönt husgeråd, skön kyrkoinredning, som ville skapa en hel skön värld.

Hon bestämde och ordnade, och Gaetano lät henne hållas, därför att han nu helst ville komma bort från Diamante.

Han såg, att han inte mer kunde uthärda att leva där. Han trodde, att det var Gud, som förde honom bort från frestelsen.

Han reste helt obemärkt. Donna Micaela visste knappast om hela saken, förrän han var borta. Han hade ingalunda vågat komma och säga henne farväl.

TIONDE KAPITLET.

Sirocco.

EFTER DETTA förflöto två år alldeles stilla. Det enda, som hände i Diamante och på hela Sicilien, var, att människorna blevo allt fattigare och fattigare.

Så kom där en höst, och det var inemot den tiden, då vinet skulle skördas.

Och vid den tiden bruka canzonerna springa helstöpta fram på läpparna, vid den tiden framströmma nya och sköna melodier ur mandolinerna. Då bruka ungdomsskarorna draga ut till vingårdarna, och där är arbete och skratt hela dagen, dans och skratt hela natten, och man vet inte mer vad sömn är.

Då är det ljusa lufthavet över berget skönare än någonsin. Då är luften sprittande av infall, då fara glimmande ögonkast genom den såsom blixtar, då hämtar den inte värme och ljus endast från solen, utan också från de unga Etnakvinnornas strålande ansikten.

Men denna höst voro alla vingårdar förödda av phylloxeran. Inga druvplockare trängde sig fram mellan rankorna, inga långa tåg av kvinnor med fyllda korgar på huvudet ringlade sig fram till pressarna, och om natten var det ingen dans på de platta taken.

Och denna höst låg inte mer den klara, lätta oktoberluften över Etnatrakterna. Utan som om den skulle vara i förbund med nöden, kom den tunga och förlamande ökenvinden över från Afrika och förde med sig stoft och dunst, som förmörkade hela rymden.

Aldrig, så länge denna höst varade, kände man en frisk bergvind. Då blåste ständigt den olyckstunga siroccon.

Någon gång kom den torr och sandfylld och så förbrännande het, att man måste stänga dörrar och fönster och hålla sig inne i sina rum för att inte försmäkta.

Men oftast kom den ljum och fuktig och tryckande. Och människorna kände aldrig ro, sorgen övergav dem inte varken natt eller dag, och bekymren hopade sig över dem såsom snödrivor på de höga fjällen.

Och oro kom även till donna Micaela, där hon alltjämt satt och vaktade sin gamle man, don Ferrante.

Under denna höst hörde hon aldrig ett skratt, aldrig en sång. Människorna smögo förbi varandra, så fulla av vrede och förtvivlan, att de tycktes nära att kvävas. Och hon sade till sig

själv, att de helt säkert gingo och drömde om ett uppror. Hon förstod, att de måste göra uppror. Det skulle helt visst inte hjälpa någon, men de hade intet annat medel att tillgripa.

I början av hösten hade hon suttit på sin balkong och hört människorna tala på gatan. De talade alltid om nöden. »Vi ha missväxt på vete och vin, det är kris på svavel och oranger, allt Siciliens gula guld har slagit fel. Vad skall man då leva av?»

Och donna Micaela förstod, att detta var förfärligt. Vete, vin, oranger och svavel, allt deras gula guld.

Hon började också förstå, att eländet var större, än att människor kunde fortfara att uthärda därmed, och hon jämrade sig över att livet skulle göras så hårt. Hon frågade varför människorna skulle tvingas att bära så ofantliga skatter. Varför skulle det vara skatt på palmträden? Nu fällde bönderna med vrede i hjärtat de gamla träden, som så länge hade vajat över den ädla ön. Och varför skulle det läggas skatt på fönster? Vad var det man ville? Var det meningen, att fattigt folk skulle ta bort sina fönster, flytta ur rummen och bo i källrarna?

I svavelgruvorna var det arbetsinställelser och oroligheter, och regeringen sände trupper för att tvinga folket tillbaka i arbetet. Donna Micaela undrade om regeringen inte visste, att man inte hade några maskiner i de där gruvorna. Den hade då aldrig hört, att det var barn, som släpade upp

malmen ur de djupa schakten. Den visste inte, att dessa barn voro slavar, den kunde ju inte tänka, att deras föräldrar hade sålt dem till arbetsgivarna. Eller om regeringen visste det, varför ville den hjälpa gruvägarna?

På en gång hörde hon talas om en förfärlig mängd brott. Och hon började åter med sina frågor. Varför lät man människor bli så brottsliga? Och varför lät man dem alla vara så fattiga och så trasiga? Varför skulle alla vara så trasiga? Hon visste, att den, som bodde i Palermo eller Catania, inte behövde fråga så. Men den, som bodde i Diamante, han kunde inte låta bli att frukta och fråga. Varför lät man människor bli så fattiga, att de dogo av hunger?

Ännu var knappast sommaren slut, ännu var man inte längre hunnen på hösten än mot slutet av oktober, och redan började donna Micaela se för sig den dag, då upproret skulle bryta ut. Hon såg de utsvultna människorna komma rusande framåt gatan. De skulle plundra i bodarna, och de skulle plundra hos de få rika, som funnos i staden. Utanför sommarpalatset skulle den vilda skaran stanna, och de skulle klättra upp till balkongerna och fönsterdörrarna. »Fram med de gamla Alagonas juveler, fram med don Ferrantes millioner!» Det var ju deras dröm, sommarpalatset! De trodde, att det var så fullt av guld som ett sagoslott.

Men då de ingenting funno, skulle de sätta dolken på strupen på henne, för att hon skulle

lämna ut skatter, som hon aldrig hade ägt, och hon skulle dödas av de rovhungriga skarorna.

Varför kunde inte de stora jordägarna hålla sig hemma? Varför skulle de reta upp de fattiga med att leva ett stort liv i Rom och Paris? Man skulle inte vara så hätsk mot dem, om de hölle sig hemma, man skulle inte svära så dyrt och heligt att döda alla rika, då tiden kom.

Donna Micaela önskade endast, att hon hade kunnat fly ned till en av de stora städerna. Men både hennes far och don Ferrante insjuknade denna höst, och för deras skull var hon bunden att stanna kvar, där hon var. Och hon visste, att hon skulle bli dödad som ett försoningsoffer för de rikas synd mot de fattiga.

I många år hade olyckorna samlat sig över Sicilien, och nu kunde de inte mer hållas tillbaka. Nu började själva Etna hota med ett utbrott. Svavelröken stod eldröd om natten, och jordåskan hördes ända till Diamante. Allt skulle bli slut. Allt skulle förstöras på en gång.

Visste då inte regeringen om missnöjet? Ah, regeringen hade äntligen fått kännedom därom, och den hade tillsatt en kommitté. Det var en stor tröst, att en vacker dag se de kommitterade komma åkande framåt corson i Diamante. Om bara folket hade förstått, att de ville det väl! Om inte kvinnorna hade stått i sina dörrar och spottat efter de fina herrarna från fastlandet, om inte barnen hade sprungit bredvid vagnarna och ropat: »Tjuv, tjuv!»

Allt, vad man gjorde, retade endast fram upproret. Och det fanns ingen, som kunde taga hand om folket och lugna det. Det fanns inga ämbetsmän, som man trodde på. De, som blott togo mutor, voro de minst föraktade. Men man sade, att flera voro medlemmar av Mafian. Man sade, att de blott tänkte på att roffa till sig pengar och makt.

Alltsom tiden led, dess flera tecken tydde på att det förestod något förfärligt. I tidningarna läste man, att arbetarskaror samlade sig i de stora städerna och drogo fram genom gatorna under hotelser. I tidningarna läste man också hur socialistledarna reste genom landet och höllo uppeggande tal. Det blev med ens klart för donna Micaela varifrån all oron kom. Det var socialisterna, som drevo fram upproret. Det var deras brandtal, som satte sinnena i jäsning. Hur kunde man låta dem göra detta? Vem var då kung på Sicilien? Hette han Da Felice eller Umberto?

Donna Micaela kände en fasa, som aldrig ville överge henne. Det var, som om man hade sammansvurit sig just emot henne. Och ju mer hon hörde om socialisterna, desto mera fruktade hon dem.

Giannita försökte att lugna henne. »Vi ha alls inga socialister i Diamante,» sade hon. »I Diamante tänker man inte på att göra uppror.» Men donna Micaela frågade henne om hon inte visste vad det betydde, att de gamla sländspinnerskorna sutto i sina mörka hörn och berättade om de stora

hjälterövarna och om den ryktbare Palermofiskaren Giuseppe Alesi, som de kallade Siciliens Masaniello?

Om blott socialisterna kunde få upproret i gång, så skulle också Diamante komma med. Hela Diamante visste redan, att något fruktansvärt förestod. Man hade sett den store, svarte munken spöka på palazzo Geracis balkong. Man hörde ugglor skrika hela natten igenom, och somliga påstodo, att tupparna golo i solnedgången och tego i dagbräckningen.

Det var en dag i november, då Diamante plötsligen uppfylldes av förfärliga människor. Det var karlar med rovdjursansikten, med borstigt skägg, och med stora händer på ofantligt långa armar. Flera av dem buro vida, fladdrande linnedräkter, och man trodde sig känna igen dem som ryktbara banditer och nyss lössläppta galärslavar.

Giannita talade om, att allt detta vilda folk höll till i inlandets bergöknar och hade gått över Simeto och kommit till Diamante, därför att ett rykte hade gått, att det redan hade brutit löst. Men då allt hade varit lugnt och karabinierkasernen full av folk, hade de gått sin väg.

Donna Micaela tänkte nu ständigt på dessa människor och väntade, att de skulle bli hennes mördare. Hon såg för sig deras fladdrande linnedräkter och deras rovdjursansikten. Hon visste, att de lågo på lur i sina bergshålor och väntade på den dag, då de skulle höra skott och upprorslarm från Diamante. Då skulle de störta sig över staden med brand och mord och gå fram i spetsen

för hela det hungrande folket såsom plundringens generaler och anförare.

Donna Micaela hade hela denna höst att vårda både sin far och don Ferrante, som lågo sjuka månad efter månad. Man hade dock sagt henne, att det på intet sätt var någon fara för deras liv.

Hon var mycket glad över att få behålla don Ferrante i livet, ty det var hennes enda hopp, att människorna ända in i det sista skulle ha försyn för honom, som var av en gammal och vördad ätt.

Där hon satt vid sjukbädden, gick hennes längtan mycket ofta till Gaetano, och mångfaldiga voro de gånger, då hon önskade, att han skulle vara hemma. Hon skulle inte känna ångest och dödsfruktan, om han åter stode inne på sin verkstad. Då skulle hon inte ha kunnat erfara något annat än trygghet och frid.

Även nu, då han var så långt borta, var han den, som hon i tankarna uppsökte, då skräcken ville driva henne till vansinne. Hon hade dock inte fått ett enda brev från honom, medan han hade varit borta, så att hon stundom trodde, att han alldeles hade glömt henne. Andra tider åter visste hon säkert, att han älskade henne, ty hon kände sig så tvingad att tänka på honom, att hon förstod, att han i tankarna var henne nära och kallade henne.

Denna höst fick hon äntligen ett brev från Gaetano. Ack, ett sådant brev! Donna Micaelas första tanke var att bränna det.

Hon hade gått upp på takterrassen för att få

vara ensam, då hon läste brevet. Häruppe hade hon en gång hört Gaetanos kärleksförklaring. Och den hade inte alls gripit henne. Den hade varken värmt henne eller skrämt henne.

Men detta brev var något annat. Han bad, att hon skulle komma till honom, bli hans, ge honom sitt liv. Då hon läste det, blev hon förskräckt över sig själv. Hon kände hur hon ville ropa ut i luften: »jag kommer, jag kommer!» och så bara ge sig åstad. Det drog henne, förde bort henne.

»Låt oss vara lyckliga!» skrev han. »Vi förspilla tiden, åren gå. Låt oss vara lyckliga!»

Han beskrev för henne hur de skulle leva. Han berättade henne om andra kvinnor, som hade lytt kärleken och blivit lyckliga. Han skrev lika lockande som övertygande.

Men det var inte just innehållet, det var kärleken, som glödde och brann i brevet, som betog henne. Den steg upp från papperet, som en berusande rökelse, och hon kände hur den genomträngde henne. Het längtan var det, som talade ur varje ord.

Nu var hon inte mer ett helgon för honom, som hon hade varit förr. Det kom bedövande oväntat detta efter ett par års tystnad. Och hon blev ängslig över att det tjusade henne.

Hon hade aldrig tänkt sig kärleken sådan. Skulle hon också tycka om den sådan? Hon fann med ångest, att hon skulle tycka om den.

Och så straffade hon både sig själv och honom

med att skriva ett strängt svar. Det var moral, moral, det var ingenting annat än moral. Hon var stolt, då hon hade skrivit det. Hon förnekade inte, att hon älskade honom, men kanske Gaetano inte skulle kunna finna kärleksorden, de voro så inbäddade i förmaningar. Han måtte inte heller ha funnit dem. Han skrev inte flera brev.

Men nu kunde donna Micaela inte vidare tänka på Gaetano som skydd och stöd. Nu var han farligare än männen från inlandet.

Och det kom med varje dag allt hårdare budskap till Diamante. Nu började alla skaffa vapen. Och fastän det var förbjudet att äga sådana, buros de dock i hemlighet av alla människor.

Alla resande begåvo sig från ön, men i stället sändes det ena tusentalet av trupper efter det andra dit över från Italien.

Socialisterna talade och talade. De voro då besatta av onda andar, de kunde inte nöja sig utan att kalla fram olyckan!

Äntligen hade upprorsmännen fått dagen bestämd, då stormen skulle bryta lös. Hela Sicilien, hela Italien skulle resa sig. Det var inte endast hot numera, det var verklighet.

Så kommo allt flera trupper från fastlandet. Och de flesta voro neapolitanare, som leva i evig fejd med sicilianarna. Och nu kom budskap om att ön hade blivit satt utom lagen. Där skulle inte mer finnas domstolar, endast krigsrätter. Och folket sade, att soldaterna skulle ha frihet att plundra och mörda, så mycket dem lyste.

Ingen visste vad som skulle ske. Skräcken tycktes göra alla vansinniga. Inlandsbönderna reste förskansningar uppe bland bergen. I Diamante stodo männen i stora klungor samlade på torget, stodo där dag efter dag utan att gå på arbete. Det såg förfärligt ut med dessa klungor av män, som voro klädda i mörka mantlar och slokhattar. De stodo väl alla och drömde om den stund, då de skulle få plundra sommarpalatset.

Ju närmare man kom till dagen, då upproret skulle bryta ut, desto sjukare blev don Ferrante. Och donna Micaela började frukta, att han skulle dö.

Det syntes henne som ett tecken, att hon var förutbestämd till undergång, att hon skulle förlora också don Ferrante. Vem skulle ha någon försyn för henne, då han inte mer levde?

Hon vakade över honom. Hon och alla kvarterets kvinnor sutto i tysta böner omkring hans bädd.

Men en morgon, hän emot sextiden, dog don Ferrante. Och donna Micaela sörjde honom, därför att han hade varit hennes ende beskyddare, och den ende, som hade kunnat rädda henne från undergången, och hon ville hedra döden så, som det ännu är brukligt i Diamante.

Hon lät överdraga likrummet med svart och stänga alla luckor, för att det glada solljuset inte skulle komma in i rummen.

Hon lät också släcka all eld på härden, och hon sände bud till en blind sångare, att han skulle

komma till palatset varje dag och sjunga klagovisor.

Hon lämnade åt Giannita att sköta om cavaliere Palmeri, för att hon själv skulle få sitta stilla i likrummet bland de tillskyndande kvinnorna.

Det var mot kvällen på dödsdagen, då alla förberedelser voro avslutade, och man endast väntade de vites brödraskap, som skulle komma och föra bort liket. I likrummet var dödsstilla. Alla kvarterets kvinnor sutto där orörliga med förgrämda ansikten.

Donna Micaela satt blek i sin stora ångest och stirrade ofrivilligt på bårklädet, som var brett över liket. Det var ett bårkläde, som hörde till ätten, familjevapnet var jättestort och prunkande broderat på dess mitt, och det hade silverfransar och tjocka tofsar. Detta bårtäcke hade aldrig bretts över någon annan än en Alagona. Det tycktes ligga där, för att donna Micaela inte ett ögonblick skulle glömma, att hennes sista stöd hade fallit, och att hon nu var ensam och utan skydd bland det rasande folket.

Nu kom någon in och anmälde, att den gamla Assunta var kommen. Den gamla Assunta, vad önskade den gamla Assunta? Jo, hon var lovsägerska, hon brukade tala över de döda.

Donna Micaela lät Assunta komma in i rummet. Hon kom sådan, som hon var alla dagar, då hon satt och tiggde på dômtrappan, samma lappade klänning och samma urblekta huvuddok och samma kryckkäpp.

Liten och med krökt rygg, haltade hon fram till kistan. Hon hade ett hopskrumpet ansikte, hopfallen mun och slocknade ögon. Donna Micaela sade sig, att det var hjälplösheten och vanmakten, som hade kommit in i rummet.

Den gamla höjde sin röst och började tala i hustruns namn.

»Min herre är död, och jag är ensam. Han, som upphöjde mig till sin sida, är död. Hur vidunderligt är det inte, att mitt hem har mist sin härskare! — Varför äro luckorna för dina fönster stängda? säga de förbigående. — Jag svarar, jag tål inte att se ljuset, därför att min sorg är stor, min sorg är trefaldig. — Vad? Äro så många av din släkt bortburna av de vite? — Nej, ingen av min släkt är död, men jag har mistat min man, min man, min man.»

Den gamla Assunta behövde inte säga mera. Donna Micaela brast ut i klagan. Hela rummet fylldes av klagoljud från de instämmande kvinnorna. Ty det finns ingen förlust så stor som att mista en man. De, som voro änkor, tänkte på vad de hade förlorat, och de, som ännu inte voro det, tänkte på den tiden, då de inte skulle kunna röra sig på gatan, därför att ingen man ledsagade dem, då de skulle vara lämnade åt ensamhet, fattigdom, glömska, då de ingenting skulle vara, ingenting betyda, då de skulle bli världens utkastade barn, därför att de inte mer hade en man, därför att ingenting mer gav dem rätt att leva.

•

Det var långt framme i december, dagarna mellan jul och nyår.

Det var ännu samma fara för uppror, och man hörde ännu samma skrämmande rykten. Det berättades, att Falco Falcone hade samlat ett helt rövarband ute i stenbrottet, och att han endast låg och väntade på den dag, som var bestämd för upproret, för att bryta in över Diamante och plundra det.

Det berättades ock, att folket i flera av de små bergstäderna hade rest sig, rivit ned tullstationerna vid stadsportarna och drivit bort tullkarlarna.

Man visste också att berätta, att trupperna drogo från stad till stad, arresterade alla misstänkta och sköto ned dem i hundratal.

Varje människa sade, att man måste strida. Man kunde inte låta sig mördas av dessa italienare utan att försöka göra motstånd.

Under allt detta satt donna Micaela fängslad vid sin fars sjukbädd, såsom hon förut hade suttit vid don Ferrantes. Hon kunde inte fly från Diamante, och ångesten växte inom henne så, att hon var ingenting annat än skälvande fruktan.

Det sista och svåraste av alla ångestbudskap, som hade nått henne, hade varit om Gaetano.

Ty då don Ferrante hade varit död endast en vecka, hade Gaetano kommit hem. Och detta hade ingalunda väckt hennes förfäran, utan det hade glatt henne. Hon hade jublat över att änt-

ligen ha någon i sin närhet, som kunde beskydda henne.

På samma gång beslöt hon, att hon alls inte skulle ta emot Gaetano, om han kom och sökte henne. Hon kände, att hon ännu tillhörde den döde. Hon ville helst inte se Gaetano förrän om ett år.

Men då Gaetano varit hemma i åtta dagar utan att komma till sommarpalatset, frågade hon Giannita efter honom. »Var är Gaetano, är han törhända redan rest, efter som ingen talar om honom?»

»Ack, Micaela,» svarade Giannita, »ju mindre man talar om Gaetano, desto bättre för honom.»

Hon berättade donna Micaela, såsom hade hon berättat en stor skam, att Gaetano hade blivit socialist.

»Han har blivit alldeles förvandlad därborta i England,» sade hon. »Han tillber inte mera varken Gud eller helgonen. Han kysser inte kyrkoherden på hand, då han möter honom. Han säger till alla människor, att de inte mer skola betala tull vid stadsporten. Han uppmanar bönderna att inte betala sina arrenden. Han har vapen med sig. Han har kommit hem för att sätta upproret i gång, för att hjälpa banditerna.»

Hon behövde inte säga mer, för att donna Micaela skulle genomisas av större förfäran, än hon någonsin förut hade känt.

Detta var det, som höstens kvalmfyllda dagar hade bådat. Just han skulle det bli, som skakade

ned blixten ur molnen. Att hon inte hade väntat detta för länge sedan!

Detta var straff och hämnd. Just han skulle det bli, som kallade fram olyckan.

Dessa sista dagar hade hon varit lugnare. Hon hade hört, att alla socialister runt om på ön hade blivit fängslade. Och alla de små upprorslågorna, som hade tänts borta i bergstäderna, hade snabbt blivit kvävda. Det hade nästan sett ut, som skulle upproret gå om intet.

Men nu var den siste Alagona kommen, och honom skulle folket följa. Det skulle komma rörelse i de svarta grupperna på torget. Männen i linnedräkterna skulle gå över Simeto. Falco Falcones rövarband skulle klättra upp ur stenbrottet.

*

Nästa kväll talade Gaetano på torget. Han hade suttit vid torgbrunnen och hade sett på hur människorna kommo för att hämta vatten. Det var nu i två år han hade måst umbära glädjen att se de smärta flickorna lyfta de tunga vattenkrukorna på huvudet och vandra bort med fasta, högtidliga steg.

Men det var inte endast de unga flickorna, som kommo till brunnen, utan folk av alla åldrar. Och då han nu såg huru fattiga och olyckliga de flesta voro, började han tala med dem om framtiden.

Han lovade dem, att det snart skulle bli bättre tider. Han sade till den gamla Assunta, att hon

hädanefter skulle få sitt dagliga bröd utan att behöva bedja någon människa om en allmosa. Och då hon sade, att hon inte förstod hur detta skulle kunna ske, frågade han henne nästan med vrede om hon inte visste, att tiden nu var kommen, då ingen ålderstigen och inget barn skulle vara utan huld och skydd.

Han pekade på den gamla stolmakaren, som var lika fattig som Assunta och därtill mycket sjuk, och han frågade om hon trodde, att man längre kunde uthärda, att det inte fanns fattigförsörjning och sjukhus. Kunde hon inte förstå, att detta omöjligt kunde fortfara? Kunde de inte alla förstå, att hädanefter skulle det bli sörjt för de gamla och sjuka?

Han såg också några barn, om vilka han visste, att de mest levde av krasse och syra, som de insamlade vid flodbrädden och vägkanten, och han lovade, att hädanefter skulle ingen behöva svälta. Han lade handen på barnens huvud och bedyrade så stolt, som hade han varit furste av Diamante, att de inte mer skulle sakna bröd.

De visste ingenting i Diamante, sade han, de voro okunniga, de förstodo inte, att en ny, välsignad tid var kommen, de trodde, att detta gamla elände alltjämt skulle fortfara.

Under det att han sålunda tröstade de fattiga, hade allt fler och fler samlats omkring honom, och han sprang helt hastigt upp, ställde sig på brunnskaret och började tala.

Hur kunde de, sade han, vara så enfaldiga

och tro, att intet bättre skulle komma? Skulle människorna, som ägde hela jorden, nöja sig med att låta de gamla svälta och låta barn växa upp till uslingar och brottslingar?

Visste de inte, att det fanns skatter i bergen och i havet och i marken? Hade de aldrig hört, att jorden var rik? Trodde de, att hon inte kunde nära sina barn?

De skulle inte mumla emellan sig och säga, att det var omöjligt att ordna sakerna annorlunda. De skulle inte tro, att det måste finnas rika och fattiga. Ack, de visste då ingenting! De kände inte sin moder jorden. Trodde de, att hon hatade någon av dem? De hade då lagt sig på marken och hört jorden tala? De hade sett henne skriva lagar? De hade hört henne fälla domslut? Hon hade befallt somliga att svälta och somliga att förgås av vällevnad?

Varför lyfte de inte upp sina öron och lyssnade till de nya läror, som gingo fram genom världen? Ville de inte ha det bättre? Tyckte de då om sina lumpor? Voro de nöjda med syra och krasse? Ville de inte äga tak över huvudet?

Och han sade dem, att det gjorde intet, intet, om de nekade att tro på den nya tiden, som var i sin uppgång. Den skulle komma till dem ändå. De behövde ju inte lyfta solen ur havet om morgonen. Den nya tiden skulle komma till dem, som solen kom, men varför ville de inte vara med om att möta den? Varför stängde de sig inne och fruktade för det nya ljuset?

Han talade länge på detta sätt, och allt flera och flera av det fattiga folket i Diamante samlades omkring honom.

Men ju längre han fortfor, desto skönare formade sig hans tal, och desto klarare blev hans röst.

Det kom eld i hans ljusklara ögon, och för folket, som blickade upp till honom, syntes han skön som en ung furste.

Han var som en av de forna mäktiga herrarna av hans stam, som hade ägt makt att skänka lycka och guld till alla människor i sitt vida land. De trodde honom, då han sade, att han hade lycka att ge dem. De kände sig tröstade och glada över att deras unge herre älskade dem.

Då han hade slutat att tala, började de jubla och ropa till honom, att de ville följa honom och göra vad han befallde dem.

Han hade tagit väldet över dem på ett enda ögonblick. Han var så skön och så härlig, att de inte förmådde motstå honom. Och hans tro var sådan, att den betog och betvingade.

Den natten var det inte en enda fattig människa i Diamante, som inte trodde, att Gaetano skulle skänka henne sorgfria och lyckliga dagar. Den natten läste de välsignelser över honom, alla de, som bodde i lider och uthus. Den natten lade sig de hungriga i viss tro, att nästa dag skulle bord, dignande av rätter, stå uppdukade för dem, då de vaknade.

Ty då Gaetano talade, var hans makt sådan, att han kunde övertyga den gamle, att han var ung, och den frysande, att han var varm. Och man kände, att vad han lovade, det måste komma. Han var den nya tidens furste. Hans händer voro givmilda, och under och välsignelser skulle strömma ned över Diamante, sedan han hade kommit tillbaka.

*

Nästa dag inemot solnedgången kom Giannita in i sjukrummet och viskade till donna Micaela: »Det är uppror borta i Paternó. De skjuta sedan flera timmar, och man kan höra det ända hit. Det har redan gått bud till Catania efter trupper. Och Gaetano säger, att det skall bryta löst även här. Han säger, att det skall bryta löst i alla Etnastäder på en gång.»

Donna Micaela tecknade åt Giannita, att hon skulle stanna hos hennes far, och hon gick själv över gatan och in i donna Elisas bod.

Donna Elisa satt bakom disken vid sin båge, men hon arbetade inte. Tårarna föllo tunga och täta, så att hon hade måst upphöra att brodera.

»Var är Gaetano?» sade donna Micaela alldeles utan omsvep. »Jag måste tala med honom.»

»Gud give dig lycka till att tala med honom!» svarade donna Elisa. »Han är i trädgården.»

Hon gick ut över gårdsplanen och in i den muromgivna trädgården.

I trädgården funnos många gångar, som löpte

små och slingrande från terrass till terrass. Där funnos också en mängd bersåer och grottor och viloplatser. Och där var så tätt av stela agaver och täta dvärgpalmer och styvbladiga ficusar och rododendron, att man inte kunde se två steg framför sig. Donna Micaela gick länge på dessa otaliga gångar, innan hon kunde finna Gaetano. Och ju längre hon gick, desto otåligare blev hon.

Äntligen fann hon honom längst nere i trädgården. Hon fick se honom på den nedersta terrassen, som var utbyggd på en av stadsmurens bastioner. Där satt Gaetano i god ro och arbetade med mejsel och hammare på en statyett. Då han fick se donna Micaela, kom han emot henne med framsträckta händer.

Hon gav sig knappast tid att hälsa på honom. »Är det sanning,» sade hon, »att ni är kommen hem för att fördärva oss?» — Han började skratta. »Sindacon har varit här,» sade han. »Kyrkoherden har varit här. Kommer nu också ni?»

Det sårade henne, att han skrattade, och att han talade om kyrkoherden och sindacon. Det var väl dock annat och mera, att hon kom.

»Vill ni säga mig,» frågade hon stelt, »om det är sant, att vi skola få uppror i kväll?» — »Ånej,» svarade han, »vi skola inget uppror få.» Och han sade detta i en sådan ton, att det nästan gjorde henne ont om honom.

»Ni gör donna Elisa bra mycken sorg,» bröt hon ut. — »Och även er, inte sant?» sade han med lätt hån. »Jag gör er alla mycken sorg. Jag

är den förlorade sonen, jag är Judas. Jag är straffängeln, som driver er ut ur detta paradis, där man äter gräs.»

Hon svarade: »Kanske tycka vi, att det, som är, är bättre än att bli skjutna av soldaterna.» — »Ja visst, det är bättre att svälta ihjäl. Det är man van vid.» — »Det är inte heller roligt att bli mördad av banditerna.» — »Men varför i all världen låter man banditerna finnas, om man inte vill bli mördad av dem?» — »Ja, jag vet ju,» sade hon allt häftigare, »att ni vill, att alla rika skola förgås.»

Han svarade inte genast, utan stod och bet sig i läppen för att inte förivra sig. »Låt mig få tala med er, donna Micaela!» sade han till sist. »Låt mig förklara för er!»

I detsamma tog han på sig en tålig min. Han talade socialism med henne, så tydlig och enkel, att ett barn borde ha förstått.

Dock var det långt ifrån, att hon kunde följa med. Hon hade kanske kunnat, men hon ville inte. Hon ville inte just då höra talas om socialismen.

Det hade blivit henne så underbart, då hon hade fått se honom. Marken hade börjat gunga under henne. Och något härligt och lycksaligt hade gått fram genom henne och alldeles betagit henne. »Gud, det är han, som jag älskar!» sade hon till sig själv. »Det är verkligen han.»

Innan hon hade sett honom, hade hon mycket väl vetat vad hon skulle säga till honom. Hon skulle ha fört honom åter till hans barndomstro.

Hon skulle ha visat honom, att denna nya lära var avskyvärd och förfärlig. Men då kom kärleken. Den gjorde henne förvirrad och dum. Hon kunde ingenting svara honom. Hon satt endast och förvånade sig över att han kunde tala.

Hon undrade om han nu var mycket vackrare än förr. Förr hade hon alls inte blivit så förvirrad, då hon hade sett honom. Hon hade aldrig blivit till den grad betagen. Eller var det detta, att han nu hade blivit en fri, stark man? Hon blev rädd, då hon kände hur han kuvade henne.

Hon vågade inte säga emot honom. Hon vågade inte ens tala för att inte brista ut i gråt. Hade hon vågat tala, skulle hon inte ha talat politik? Hon skulle ha sagt honom vad hon hade erfarit den dagen, då klockorna ringde. Eller hon hade bett, att hon skulle få kyssa hans hand. Hon skulle ha velat säga honom hur hon hade drömt om honom. Hon skulle ha sagt, att om hon inte hade ägt honom att drömma om, hade hon inte kunnat uthärda att leva. Hon skulle ha bett att få kyssa hans hand av tacksamhet, därför att han hade skänkt henne livet under alla dessa år.

Om det inte skulle bli något uppror, varför talade han socialism? Vad angick socialismen dem, som sutto ensamma i donna Elisas gamla trädgård? Hon satt och såg framåt en trädgårdsgång. Luca hade satt upp träbågar på ömse sidor om den, och uppåt dessa slingrade nu girlander av lätta rosenskott, fulla av små knoppar och blommor. Alltid undrade man vart man skulle

komma, då man gick den stigen. Och man kom fram till en liten väderbiten amorin. Den gamle Luca hade bättre förstånd på tingen än Gaetano.

Medan de sutto där, gick solen ned, och Etna blev alldeles rosenrött. Det var, som hade Etna rodnat av harm över det, som försiggick i donna Elisas trädgård. Det var i solnedgången, då Etna blev strålande rött, som hon hade brukat tänka på Gaetano. Det var, som om de båda hade väntat honom. Och de hade båda sett för sig hur det skulle bli, då Gaetano kom. Hon hade endast fruktat, att han skulle bli alltför eldig och stormande vild. Och nu talade han endast om dessa gräsliga socialister, som hon avskydde och fruktade.

Han talade länge. Hon såg hur Etna bleknade och blev bronsbrunt, och så kom mörkret. Hon visste, att det skulle bli månsken. Där satt hon alldeles stilla och hoppades på hjälp av månskenet. Själv kunde hon inte göra något. Hon var fullkomligt i hans våld. Men då månskenet kom, hjälpte inte det heller. Han fortfor att tala om kapitalister och arbetare.

Då tycktes det henne, som kunde det inte finnas mera än en förklaring till allt detta. Han måste ha upphört att älska henne.

Plötsligen kom hon ihåg något. Det var för åtta dar sedan. Det var samma dag Gaetano hade kommit hem. Då hade hon kommit in i Giannitas rum, men hon hade gått så tyst, att Giannita inte hade hört henne.

Hon hade då sett Giannita stå som i hänförelse med uppsträckta armar och uppåtvänt ansikte. Och mellan händerna höll hon ett porträtt. Än förde hon det till sina läppar och kysste det, än sträckte hon upp det över sitt huvud och såg upp till det i hänryckning. Och porträttet hade varit Gaetanos.

Då donna Micaela hade sett detta, hade hon dragit sig tillbaka, tyst, som hon hade kommit. Och hon hade då endast tänkt, att det var synd om Giannita, om hon älskade Gaetano. Men nu, då Gaetano bara talade socialism, nu mindes hon detta.

Nu började hon tro, att också Gaetano älskade Giannita. Hon påminde sig, att de voro barndomsvänner. Han hade kanske älskat henne länge. Kanske han hade kommit hem för att gifta sig med henne? Donna Micaela kunde ingenting säga, hon hade ingenting att klaga över. Det var knappast en månad, sedan hon skrev till Gaetano, att det inte var rätt av honom att älska henne.

Han lutade sig nu fram emot henne, fångade hennes blickar och tvang henne äntligen att lyssna till vad han sade.

»Ni skall förstå, ni skall se och förstå, donna Micaela. Vad vi behöva härnere i södern, är en pånyttfödelse, en uppryckelse, sådan som kristendomen var på sin tid. Upp med slavarna, ned med herrarna! En plog, som vänder upp nya samhällslager! Vi måste så i ny jord, den gamla jorden är utsugen. De gamla ytlagren bära endast

späd, eländig växtlighet. Låt grundjorden komma upp i ljuset, och ni skall få se på annat!

Se, donna Micaela, varför lever socialismen, varför har den inte gått under? Därför att den kommer med ett nytt ord. 'Tänk på jorden!' säger den, såsom kristendomen kom med ordet: 'Tänk på himlen!' Se er omkring! Se på jorden! Är den inte allt, vad vi äga? Låt oss då inrätta oss här så, att vi bli lyckliga! Varför, varför har man inte tänkt så förr? Det är därför, att vi ha sysslat så mycket med det där 'efteråt'. Låt oss bli kvitt det där 'efteråt'! Jorden, jorden, donna Micaela! Ah, vi socialister, vi älska henne! Vi tillbedja den heliga jorden, den stackars föraktade modern, som bär sorg, därför att hennes barn vilja uppstiga till himlen.

Tro ni mig, donna Micaela,» sade han, »det skall vara gjort inom få år. Då skola martyrer ha blött, då skola apostlar ha talat, då skall skara efter skara ha övergått. Vi, jordens rätta söner, skola äga segern. Och hon skall utbreda sig för oss i all sin ljuvhet. Hon skall bära oss skönhet, bära oss njutning, bära oss kunskap, bära oss hälsa.»

Gaetanos röst började darra, och det låg tårar och skälvde i hans ögon. Han gick fram till randen av terrassen, och han sträckte ut armarna liksom för att omfamna den månskensbelysta jorden. »Du är så förbländande skön,» sade han, »så förbländande skön.»

Och donna Micaela tyckte sig för ett ögon-

blick känna hans ängslan över all den ångest, som krälade under denna yta av skönhet. Hon såg livet med last och lidande som en smutsig å, full med stinkande orenlighet, ringla fram genom denna skimrande skönhetsvärld.

»Och ingen kan njuta dig,» sade Gaetano, »ingen kan våga njuta dig. Du är otämd och full av nyck och ondska. Du är osäkerhet och våda, du är ånger och kval, du är brist och skam, du är tvång att förtrampa, du är allt, som kan nämnas, av förfäran, därför att människorna inte ha velat göra dig bättre.

Men din dag skall komma!» sade han jublande. »De skola en gång vända sig till dig med all sin kärlek. De skola inte vända sig till en dröm, som ingenting ger och ingenting förmår.»

Hon avbröt honom tvärt. Hon började frukta honom allt mer och mer.

»Det är således sant, att ni inte har haft framgång i England?»

»Vad menar ni?»

»Man säger, att den store mästaren, som miss Tottenham sände er till, har sagt, att ni...»

»Vad har han sagt?»

»Att ni och era bilder passade i Diamante, men inte någon annanstans.»

»Vem säger sådant?»

»Man tror det, eftersom ni är så förändrad.»

»Eftersom jag nu är socialist?»

»Varför skulle ni vara det, om ni hade haft framgång?»

»Ah, varför...? Ni vet inte,» fortfor han skrattande, »att min mästare i England själv var socialist. Ni vet inte, att det är han, som har infört mig i dessa åsikter...»

Han avbröt sig och fortsatte inte ordväxlingen. Han gick bort till bänken, där han hade suttit, då hon kom, och hämtade en statyett. Han räckte den till donna Micaela. Han ville liksom säga: »Se själv om ni har rätt!»

Hon tog den och höll upp den i månskensdagern. Det var en mater dolorosa i svart marmor. Hon kunde se den alldeles tydligt.

Hon kunde också känna igen den. Bilden bar hennes egna drag. Det berusade henne för ett ögonblick. I det nästa genomträngdes hon av fasa. Han, som var socialist, han, som inte trodde, han vågade skapa en madonna! Och han hade givit bilden hennes drag! Han invecklade henne i sin synd!

»Jag har gjort den åt er, donna Micaela,» sade han.

Ah, eftersom den var hennes! Hon kastade den ut över balustradkanten. Den stötte mot den branta bergväggen, föll allt djupare, slog lös stenar och slog sig väl själv i stycken. Äntligen hördes ett plaskande nere i Simeto.

»Med vad rätt skär ni madonnor?» frågade hon Gaetano.

Han stod tyst. Han hade aldrig förr sett donna Micaela sådan.

I samma stund, som hon reste sig upp mot

honom, hade hon blivit hög och ståtlig. Skönheten, som hos henne alltid kom och gick som en orolig gäst, tronade på hennes ansikte. Hon såg kall och oböjlig ut, en kvinna, som var frestande att vinna och besegra.

»Ni tror då ännu på Gud, eftersom ni skär madonnor?» sade hon.

Han andades häftigt. Nu var det han, som var förlamad. Han hade varit troende själv. Han visste hur han hade sårat henne. Han såg, att han hade förspillt hennes kärlek. Han hade lagt en förfärlig, oändlig klyfta mellan dem.

Han måste tala, måste vinna henne över till sin sida.

Han började åter, men svagt och stapplande.

Hon lyssnade stilla en stund. Så avbröt hon honom nästan medlidsamt.

»Hur blev ni sådan?»

»Jag tänkte på Sicilien,» sade han undfallande.

»Ni tänkte på Sicilien,» upprepade hon tankfullt. »Och varför kom ni hem?»

»Jag kom hem för att göra uppror.»

Det var, som hade de talat om en sjukdom, en förkylning, som han hade ådragit sig, och som ju helt lätt skulle kunna botas.

»Ni kom hem för att fördärva oss,» sade hon strängt.

»Som ni vill, som ni vill,» sade han medgörligt. »Ni kan ju kalla det så. Som allt nu går, har ni väl rätt att kalla det så. Ah, om man inte hade givit mig oriktiga underrättelser, om jag inte

hade kommit en vecka för sent! Är det inte likt oss sicilianare att låta regeringen förekomma oss? Då jag kom, voro redan cheferna arresterade, ön besatt av fyrtiotusen man. Allt förbi!»

Det ljöd besynnerligt tomt inom honom, då han sade »allt förbi». Och för detta, som ingenting hade kunnat bli, hade han förspillt lyckan! Hans åsikter och principer tycktes honom nu vara torra spindelvävar, som hade fångat honom. Han ville riva sig lös för att nå henne. Hon var det enda verkliga, det enda, som var hans. Så hade han känt det förr. Det kom tillbaka nu. Hon var det enda i världen.

»De strida ändå i Paternò i dag.»

»Det har varit en tvist vid stadsporten,» sade han. »Det är ingenting. Om jag hade kunnat tända hela Etna, hela stadskransen runt om Etna! Då hade man ändå förstått oss. Man skulle ha lyssnat till oss. Nu skjuter man endast ner några bondhopar för att få några hungriga munnar mindre. Man ger oss inte en enda eftergift.»

Han slet i sin spindelväv. Kunde han våga att gå fram till henne, säga henne, att allt det där var likgiltigt? Han behövde ju inte tänka på politik. Han var konstnär, han var fri. Och han ville äga henne.

I denna stund var det, som om luften hade bävat. Ett skott rullade fram genom natten, så ett till, ett till.

Hon kom fram till honom och grep honom om handleden. »Är detta upproret?» frågade hon.

Skott på skott kom dånande. Så hördes rop och bullret av en folkhop, som rusade nedåt gatan.

»Det är upproret, det måste vara upproret. Ah, leve, leve socialismen!»

Det kom jubel över honom. Hela tron på hans sak kom tillbaka. Henne också skulle han vinna. Kvinnor ha aldrig nekat att tillhöra segraren.

De skyndade båda utan ett ord vidare upp genom trädgården till porten. Där började Gaetano svära och ropa. Han kunde inte komma ut. Det var ingen nyckel i låset. Han var instängd i trädgården.

Han såg sig om. Det var höga murar på tre sidor, och på den fjärde var bråddjupet. Det var ingen utväg för honom. Men från staden hördes det förfärligaste larm. Det var folk, som rusade till och från, det var skott och skri. Och man hörde dem tjuta: »Leve friheten, leve socialismen!» Han kastade sig upp mot porten och nästan tjöt, även han. Han var fångad. Han fick inte vara med.

Donna Micaela kom upp till honom, så raskt hon förmådde. Nu, sedan hon hade hört honom, tänkte hon inte mer på att hålla honom tillbaka.

»Vänta, vänta!» sade hon. »Det är jag, som har tagit nyckeln.»

»Ni, ni!» sade han.

»Jag tog honom, då jag kom. Det föll mig in, att jag kunde hålla er instängd här, om ni skulle vilja göra uppror i natt. Jag ville rädda er.»

»Vilka dårskaper!» sade han och ryckte nyckeln till sig.

Medan han stod och famlade för att finna nyckelhålet, fick han ännu tid att säga något.

»Varför vill ni inte rädda mig nu?»

Hon svarade inte.

»Kanske, för att er Gud skall få ett tillfälle att fördärva mig?»

Hon teg alltjämt.

»Vågar ni inte skydda mig för hans vrede?»

»Nej, jag vågar inte,» sade hon stilla.

»Ni troende är förfärliga,» sade han.

Han kände, att hon kastade bort honom. Det isade honom och förtog honom modet, att hon inte gjorde ett enda försök att förmå honom att stanna. Han vred nyckeln fram och tillbaka utan att kunna öppna, förlamad av att hon stod där blek och kall bakom honom.

Han kände då plötsligen hennes armar om sin hals och hennes läppar, som sökte hans.

I detsamma for porten upp, och han rusade bort. Han ville inte ha hennes kyssar, som endast invigde honom till döden. Hon var honom spöklikt hemsk i sin gamla tro. Han störtade bort likt en flyende.

ELFTE KAPITLET.

San Sebastiani fest.

DÅ GAETANO HADE RUSAT BORT, stod donna Micaela en lång stund kvar i donna Elisas trädgård. Hon stod där alldeles som förlamad och kunde varken känna eller tänka.

Då kom plötsligen till henne den tanken, att Gaetano och hon inte voro ensamma i världen. Hon kom ihåg sin far, som låg sjuk, och som hon hade glömt under så många timmar.

Hon gick genom gårdsporten ut på corson, som låg öde och tom. Larm och skott hördes ännu långt borta, och hon sade till sig själv, att man måtte strida nere vid Porta Etnea.

Över sommarpalatsets fasad göt sig det klaraste månsken, och det förvånade henne, att vid denna tid och i denna natt balkongdörrarna stodo öppna, och att fönsterluckorna inte voro tillstängda. Än mer undrade hon över att porten stod på vid gavel och att boddörren var vidöppen.

Då hon gick in genom portvalvet, såg hon inte där den gamle portvakten Piero. Gårdslyktan var inte tänd, och inte en människa fanns på gården.

Hon gick uppför trappan till galleriet, och hennes fot stötte emot något hårt. Det var en liten bronsvas, som eljest hade sin plats inne i musiksalen. Några steg högre upp hittade hon en kniv. Det var en slidkniv med lång, dolklik klinga. Då hon lyfte upp den, rullade ett par mörka droppar ned från eggen. Hon förstod, att det måste vara blod.

Och likaledes förstod hon, att det, som hon hade fruktat hela hösten, nu hade skett. Banditerna hade varit inne i sommarpalatset för att plundra. Och alla där, som hade kunnat fly, hade flytt, men hennes far, som inte kunde komma ur sin bädd, måste nu vara mördad.

Det var omöjligt för henne att veta om inte rövarna ännu funnos kvar i huset. Men nu, då hon var mitt inne i den största fara, försvann hennes skräck, och hon skyndade vidare utan att tänka på att hon var ensam och försvarslös.

Hon gick fram genom galleriet och kom in i musiksalen. Där föllo breda månskensstrimmor in över golvet, och mitt i en av dessa strimmor låg en människa orörligt utsträckt.

Donna Micaela böjde sig ned över denna orörliga kropp. Det var Giannita. Hon var mördad, hon hade ett djupt, gapande sår i halsen.

Donna Micaela lade kroppen till rätta, korsade

händerna över bröstet och slöt till ögonen. Hon fick därvid blod på sina händer, och då hon kände detta ljumma, klibbiga blod, började hon gråta. »Ack, min goda, älskade syster,» sade hon alldeles högt, »det är ditt unga liv, som har flutit bort med detta blod. Genom hela din levnad har du älskat mig, och nu har du gjutit ditt blod, under det att du har försvarat mitt hus. Är det för att straffa min hårdhet, som Gud har tagit dig bort ifrån mig? Är det därför, att jag inte unnade dig att älska den jag älskade, som du har gått bort från mig? Ack, syster, syster, kunde du inte straffa mig mindre hårt?»

Hon böjde sig fram och kysste den dödas panna. »Du tror det inte,» sade hon. »Du vet, att jag alltid har varit dig trogen. Du vet, att jag har älskat dig.»

Hon påminde sig, att den döda nu var skild från detta jordiska, och att det inte var ånger och vänskapsförsäkringar hon behövde. Och hon läste ett par böner över liket, eftersom det enda hon kunde göra för sin syster var att med fromma tankar stöda den flyktande andens färd upp till Gud.

Därpå gick hon vidare, inte mer rädd för något, som kunde hända henne själv, men i obeskrivlig ångest för det, som kunde ha vederfarits hennes far.

Då hon äntligen hade kommit igenom de långa salarna i praktvåningen och stod vid dörren till sjukrummet, famlade hennes händer länge efter

låset, och då hon hade funnit det, hade hon inte krafter att vrida om nyckeln.

Då ropade hennes far inifrån sitt rum och frågade vem som kom. När hon hörde hans röst och förstod, att han levde, kände hon det, som om allt i hennes inre darrade och brast och förlorade förmågan att tjäna henne. På en gång sveko henne både hjärna och hjärta, och musklerna kunde inte mer hålla henne upprätt. Hon hann ännu tänka på att detta kom sig därav, att hon hade levat i sådan förfärlig spänning. Och med en egendomlig känsla av befrielse sjönk hon ned i en lång svimning.

Donna Micaela vaknade ur sin vanmakt inemot morgonen. Då hade mycket hänt. Tjänarna hade kommit fram från sina gömställen, och de hade gått efter donna Elisa. Hon hade tagit vård om det övergivna palatset, hade skickat efter polis och sänt bud till de vites brödraskap. Och dessa hade burit Giannitas lik till hennes mors hus.

Då donna Micaela vaknade, fann hon sig ligga på soffan i ett rum utanför hennes fars. Ingen var hos henne, men därinne hos sin far hörde hon donna Elisa tala.

»Min son och min dotter!» sade donna Elisa snyftande. »Jag har förlorat både min son och min dotter!»

Donna Micaela försökte att resa sig, men hon kunde inte. Hennes kropp låg ännu kvar i dvala, fastän själen hade vaknat.

»Cavaliere, cavaliere,» sade donna Elisa, »kan

ni förstå detta? Här komma banditer från Etna insmygande i Diamante. Här komma banditer, som skjuta på tullhuset och ropa: 'Leve socialismen!' Och de göra detta endast för att skrämma människorna bort från gatan och för att locka karabiniererna ner till Porta Etnea. Det är inte en enda man från Diamante med om detta. Det är banditer, som ställa till alltsammans för att komma åt att plundra hos miss Tottenham och hos donna Micaela, hos två kvinnor, cavaliere! Vad ha de trott, dessa herrar officerare, som sutto i krigsrätten? Ha de trott, att Gaetano var i förbund med banditerna? Sågo de då inte, att han var en herreman, en äkta Alagona, en konstnär? Hur ha de kunnat döma honom?»

Donna Micaela lyssnade med förskräckelse, men hon sökte inbilla sig, att hon ännu drömde. Hon tyckte sig höra Gaetano fråga om hon offrade honom åt Gud. Hon tyckte sig själv svara, att hon gjorde det. Nu drömde hon om hur det skulle vara, ifall han verkligen hade blivit tillfångatagen. Något annat kunde det inte vara.

»Vad är detta för en olycksnatt?» sade donna Elisa. »Vad är det, som flyger omkring i luften och gör folk galna och förvirrade? Ni har sett Gaetano, cavaliere. Han har ju alltid varit häftig och eldig, men han har inte varit utan förstånd, han har inte varit utan sinnen och sans. Men i natt störtar han sig rätt i famnen på trupperna. Ni vet, att han ville göra uppror, ni vet, att han var hemkommen för att göra uppror. Och då han

hör, att det skjutes, och man ropar: 'leve socialismen!' blir han vild och yr. Han säger till sig själv, att det är upproret, och han rusar neråt gatan för att få vara med. Och han ropar under tiden: 'leve socialismen!' allt vad han förmår. Och så möter han en stor mängd soldater, en hel här. För de voro på väg till Paternò, men hörde skjutandet från vägen och tågade in här för att se vad som var på färde. Och Gaetano kan inte mer känna igen en soldatmössa. Han tror, att det är upprorsmännen, han tror, att det är himmelens änglar, och han rusar in ibland dem och låter dem fånga sig. Och dessa, som förut ha uppfångat alla banditerna, då de smögo sig bort med sina bylten, lägga nu också hand på Gaetano. Och de gå genom staden och finna allt lugnt, men innan de draga bort, hålla de dom över sina fångar. Och de döma Gaetano som de andra, döma honom som dem, vilka ha gjort inbrott och mördat kvinnor! Ha de inte förlorat förståndet, cavaliere?»

Donna Micaela kunde inte höra vad hennes far svarade. Hon ville själv fråga tusen frågor, men hon var ännu förstenad och kunde inte röra sig. Hon undrade om Gaetano hade blivit skjuten.

»Vad mena de med att döma honom till tjugunio års fängelse?» sade donna Elisa. »Tro de, att han skall kunna leva så länge, eller att någon, som älskar honom, skall kunna leva så länge? Han är död, cavaliere, död för mig såsom Giannita.»

Donna Micaela kände det, som om starka fjättrar bunde henne, för att hon inte skulle kunna

undkomma. Detta var värre, tyckte hon, än om hon hade blivit fastbunden vid en skampåle och piskad.

»Det är mina gamla dagars hela glädje, som är tagen ifrån mig,» sade donna Elisa. »Både Giannita och Gaetano! Jag har alltid väntat, att de skulle komma att gifta sig. Det skulle ha passat så väl, därför att de båda voro mina barn och älskade mig. För vad skall jag nu leva, då jag inte har någon ungdom omkring mig? Det var ofta mycket fattigt för mig på den tiden, då Gaetano kom till mig, och man sade mig, att jag skulle ha det bättre, om jag vore ensam. Men jag svarade: 'Det gör mig intet, intet, om jag bara får ha ungdom omkring mig.' Och jag tänkte på att då han bleve vuxen, skulle han skaffa sig en ung hustru, och så skulle de få små barn, och jag skulle aldrig behöva sitta som en ensam och onyttig gammal människa.»

Donna Micaela låg och tänkte på att hon hade kunnat rädda Gaetano, men inte velat göra det. Men varför hade hon inte velat? Det syntes henne nu alldeles ofattbart. Hon började räkna upp för sig alla de skäl, som hon hade haft för att låta honom störta sig i fördärvet. Han var en gudsförnekare och socialist, och han ville ställa till uppror. Och detta hade vägt upp allt annat, då hon hade öppnat trädgårdsporten för honom. Det hade också vägt upp hennes kärlek. Nu förstod hon det inte. Det var, som om en vågskål full

av fjäder hade kunnat väga upp en vågskål full av guld.

»Min vackre gosse,» sade donna Elisa, »min vackre gosse! Han var redan en stor man därborta i England, och han kom hem för att hjälpa oss fattiga sicilianare. Och nu ha de dömt honom som en bandit! Man säger, att de voro nära att skjuta honom, såsom de sköto de övriga. Kanske hade det varit bättre, om de hade gjort det, cavaliere. Det hade varit bättre att få bädda ner honom på kyrkogården än att veta honom i fängelse. Hur skall han kunna gå igenom allt sitt lidande? Han skall inte kunna uthärda, han skall bli sjuk, han skall snart vara död.»

Då hon sade detta, slet sig donna Micaela lös ur sin bedövning och reste sig upp från soffan. Hon stapplade genom rummet och kom in till sin far och donna Elisa, dödsblek som den stackars mördade Giannita. Hon var så svag, att hon inte vågade gå fram på golvet, utan hon stod kvar vid dörren och stödde sig mot dörrposten.

»Det är jag,» sade hon, »donna Elisa, det är jag...»

Orden ville inte komma fram över hennes läppar. Hon knöt händerna i förtvivlan över att hon inte kunde tala.

Donna Elisa var ögonblickligen framme hos henne. Hon lade armen om henne för att stöda henne utan att bry sig om, att donna Micaela sökte skjuta henne ifrån sig.

»Ni skall förlåta mig, donna Elisa,» sade hon med knappt hörbar röst. »Jag har gjort det.»

Donna Elisa hörde inte mycket på vad hon sade. Hon såg, att hon hade feber, och trodde, att hon yrade.

Donna Micaelas läppar arbetade, och man såg, att hon ville tala om något, men det var endast få ord, som hördes. Det var omöjligt att förstå vad hon menade. »Mot honom som mot min far,» sade hon gång på gång. Och så sade hon något om att alla dem, som älskade henne, störtade hon i olycka.

Donna Elisa hade fått henne ned på en stol, och där satt donna Micaela och kysste hennes gamla rynkiga händer och bad henne förlåta vad hon hade gjort.

Ja visst, ja visst, donna Elisa förlät henne.

Donna Micaela såg henne skarpt in i ansiktet med stora, febervilda ögon och frågade om det var sant.

Det var visst sant.

Då lade hon sitt huvud på donna Elisas axel och snyftade, och sedan tackade hon henne och sade, att hon inte kunde leva, om hon inte finge hennes förlåtelse. Mot ingen hade hon syndat som mot henne. Kunde hon förlåta henne?

»Ja, ja,» sade donna Elisa gång på gång och visste inte annat, än att den andra yrade till följd av feber och förskräckelse.

»Det är något jag skulle säga dig,» sade donna

Micaela. »Jag vet det, men du vet det inte. Du förlåter mig inte, om du får veta det.»

»Jo, visst förlåter jag dig,» sade donna Elisa. De talade på detta sätt länge utan att förstå varandra, men det var gott för gamla donna Elisa att den natten ha någon att bädda ned och trösta och ge in stärkande örter och droppar. Det var gott för henne, att det ännu fanns någon, som kom och lade huvudet mot hennes skuldra och grät över sin sorg.

*

Donna Micaela, som i nära tre år hade älskat Gaetano utan en tanke på att de någonsin skulle komma att tillhöra varandra, hade vant sig vid en egendomlig sorts kärlek. Det var nog för henne, att hon visste, att Gaetano älskade henne. Då hon tänkte på detta, smög sig en ljuv känsla av trygghet och lycka genom henne. »Vad gör det, vad gör det?» sade hon, då hon led en motgång. »Gaetano älskar mig.» Han var alltid hos henne, uppmuntrade henne och tröstade henne. Han levde med i alla hennes tankar och förehavanden. Han var själva livets ande i henne.

Så snart donna Micaela hade hunnit skaffa sig hans adress, skrev hon till honom. Då erkände hon för honom, att hon hade haft en fast tro på att han hade gått emot en olycka. Men hon hade fruktat så mycket för vad han skulle komma att genomföra i världen, att hon inte hade vågat rädda honom.

Hon skrev också om hur hon avskydde hans läror. Hon hycklade alls inte för honom. Hon sade, att även om han vore fri, så kunde hon inte bli hans.

Hon fruktade honom. Han hade en sådan makt över henne, att om de bleve förenade, skulle han göra henne till socialist och gudsförnekare. Därför måste hon alltid leva skild från honom för att kunna rädda sin själ.

Men hon bad och bönföll, att han trots allt detta inte skulle upphöra att älska henne. Han fick inte, han fick inte! Han kunde få straffa henne på vad sätt som helst, blott han inte upphörde att älska henne.

Han fick inte göra som hennes far. Det var kanske rimligt, att också han nu stängde sitt hjärta för henne, men han skulle inte. Han måste vara barmhärtig.

Om han visste hur hon älskade honom, om han visste hur hon drömde om honom!

Och hon berättade för honom, att han var ingenting mindre än själva livet för henne.

»Måste jag dö, Gaetano?» frågade hon.

»Det är då inte nog, att dessa åsikter och läror skilja oss. Det är inte nog, att de ha fört dig i fängelse. Skall du också upphöra att älska mig, därför att vi inte tänka lika?

»Ack, Gaetano, älska mig! Det leder till ingenting, det är intet hopp i din kärlek, men älska mig! Jag dör, om du inte älskar mig.»

Donna Micaela hade inte förr avsänt detta

brev, än hon började vänta på svaret. Hon trodde, att hon skulle få ett stormigt och vredgat brev, men hon hoppades, att där skulle finnas ett enda ord, som visade henne, att han ännu älskade henne.

Men hon väntade i flera veckor utan att erhålla något brev från Gaetano.

Det hjälpte henne inte, att hon var morgon stod och väntade postbäraren ute på galleriet och nästan gjorde honom bedrövad över att alltid nödgas säga, att han inte hade något för henne.

En dag gick hon själv till posten och bad med de mest bedjande ögon, att man skulle ge henne detta brev, som hon väntade. Det måste ju vara där, sade hon. Men kanske de inte hade kunnat läsa adressen, kanske det hade kommit i orätt fack? Och hennes mjuka, tiggande ögon bevekte postmästaren, så att hon fick söka igenom högar av gamla oavhämtade brev och vända upp och ned på alla postkontorets lådor. Men det tjänade alltsammans till intet.

Hon skrev också nya brev till Gaetano, men intet svar kom.

Då började hon försöka tro vad som syntes henne omöjligt. Hon sökte införa i sin själ medvetandet, att Gaetano hade upphört att älska henne.

Alltsom denna visshet blev större, började hon hålla sig instängd på sitt rum. Hon blev rädd för människor och satt helst ensam.

Dag efter dag blev hon maktlösare. Hon gick djupt böjd, och till och med hennes sköna ögon tycktes mista liv och glans.

Efter några veckor blev hon så försvagad, att hon inte mer kunde hålla sig uppe, utan måste ligga hela dagen på sin soffa. Hon var rov för ett lidande, som helt sakta tog bort all livskraft från henne. Hon såg, att hon gick mot döden, och hon var rädd för att dö. Men hon kunde ingenting göra. Ett enda botemedel fanns för henne, men det kom inte.

Medan donna Micaela sålunda tycktes sakta glida bort ur livet, beredde man sig i Diamante att fira San Sebastiani fest, som infaller i slutet av januari.

Det var den största fest, som firades i Diamante, men på de senare åren hade den inte blivit högtidlighållen med sedvanlig prakt, därför att alltför stor nöd och dysterhet hade tyngt ned sinnena.

Men detta år, strax efter det att upproret hade misslyckats, och medan Sicilien ännu var uppfyllt av främmande trupper, och medan folkets älskade hjältar försmäktade i fängelse, föreslog man att fira festen med all gammaldags ståt, ty nu, sade man, var det inte tid att försumma helgonen.

Och det fromma folket i Diamante beslöt, att där skulle hållas fest i åtta dagar, och att San Sebastiano skulle firas med flaggning och dekorering och med kappritter och bibliskt festtåg och illuminationer och sångartävlan.

Man grep sig an med stor brådska och iver. Det fejades och skurades i varje hus. Man plockade fram de gamla processionskläderna, och

man beredde sig att mottaga främmande från hela Etna.

Det enda hus i Diamante, där förberedelser inte gjordes, var sommarpalatset. Donna Elisa var djupt bedrövad över detta, men hon kunde inte förmå donna Micaela att låta dekorera sitt hus. »Hur kan du begära, att jag skall kläda ett sådant sorgens hus i blommor och grönt?» sade hon. »Rosorna skulle fälla sina blad, om jag ville använda dem till att dölja den olycka, som härskar här.»

Men donna Elisa var helt inne i festen och väntade mycket gott av att man började fira helgonen som i forna dagar. Hon talade inte om annat än hur prästerna läto dekorera domkyrkans fasad på det gamla sicilianska sättet med silverblommor och speglar. Och hon beskrev festritten: så många skulle ryttarna bli, och så höga plymer skulle de ha i hattarna, och så långa blomstervirade käppar med vaxljus i toppen skulle de bära i händerna.

Då första festdagen kom, var donna Elisas hus dekorerat på det allra präktigaste. Där såg man Italiens grön-röd-vita fana fladdra från taket, och röda, guldfransade dukar med helgonets namnchiffer voro utbredda över fönsterbräden och balkongräcken. Men upp och ned för väggen löpte järneksgirlander, fästa i stjärnor och bågar, och runt om fönsterna smögo sig kransar, bundna av de små skära rosorna från donna Elisas trädgård. Rätt över ingången satt helgonets bild, inramad

i liljor, och på tröskeln lågo cypresskvistar. Och hade man trätt in i huset, skulle man ha funnit det likaså prytt i det inre som på utsidan. Från källaren och till vinden var det fejat och blomsterklätt, och på hyllorna i boden stod inte ett så litet eller obemärkt helgon, att det inte hade en eternell eller bellis i handen.

På samma sätt som hos donna Elisa hade man i det fattiga Diamante dekorerat hela gatan utefter. Det var ett sådant vimmel av flaggor, att man tänkte på tvättkläderna, som hängde från jorden till himlen i gränden ovanför den lille morens hus. Alla hus och alla äreportar buro flaggor, och tvärs över gatan hängde rep, där vimpel vajade invid vimpel.

Vid vart tionde steg hade Diamantefolket svängt äreportar över gatan. Och över varje port stod helgonets bild, infattat i gula eternellkransar. Balkongerna voro klädda med röda täcken och brokiga borddukar, och uppför väggarna slingrade sig styva girlander.

Där var så mycket blommor och så mycket grönt, att ingen kunde förstå hur man hade kunnat skaffa allt detta redan i januari. Allting var bekransat och blomsterprytt. Kvastkäppen bar krans av crocus och portklappen en bukett av hyacinter. Men i fönstren stodo tavlor med namnchiffer och inskriptioner av blåröda anemoner.

Och mellan dessa utsirade hus vältrade människoströmmen så väldig som en stigande flod. Det var inte allenast Diamanteborna, som firade

San Sebastiano. Från hela Etna kommo gula, praktfullt beslagna och målade kärror, dragna av hästar i utsirade seldon och fullastade med människor. Sjuka och tiggare och blinda sångare voro komna i stora skaror. Och där voro hela pilgrimståg av sådana stackars människor, som nu efter olyckorna ägde någon att bedja för.

Det var så mycket människor komna, att man undrade huru alla skulle kunna rymmas inom stadsmurarna. Folk var det på gatan, folk i fönstren, folk på balkongerna. På de höga stentrapporna sutto människor, och bodarna voro fulla av dem. De stora gatudörrarna voro uppslagna, och i förstugorna voro stolar ställda i halvcirkel som på en teater. Där sutto värdfolk och gäster och sågo på dem, som drogo förbi.

Genom hela gatan strömmade ett berusande larm. Det var inte nog med att alla människor talade och skrattade. Där funnos också positivspelare, som stodo och vevade på positiv, så stora som orglar. Där voro gatsångare, och där voro män och kvinnor, som deklamerade Tasso med skrällande, utskrikna röster. Där funnos alla slags utropare, där strömmade orgelbrus ur alla kyrkor, och på torget på bergskrönet spelade stadsmusikanterna så, att det hördes över hela Diamante.

Detta glada larm och denna blomsterdoft och detta flaggsvaj i luften utanför donna Micaelas fönster hade makt att väcka henne ur hennes bedövning. Hon reste sig upp, som om livet

hade sänt bud efter henne. »Jag vill inte dö,» sade hon till sig själv. »Jag vill försöka att leva.»

Hon tog sin fars arm och gick ut på gatan. Hon hoppades, att livet därute skulle berusa henne, så att hon skulle kunna glömma sin sorg. »Lyckas inte detta för mig,» tänkte hon, »kan jag inte finna förströelse, så måste jag dö.»

Men nu fanns i Diamante en gammal, fattig stenarbetare, som hade tänkt att kunna förtjäna ett par soldi under festen. Fördenskull hade han i lava format ett par små byster av San Sebastiano och av påven Leo XIII. Och som han visste, att många i Diamante älskade Gaetano och sörjde över hans öde, så gjorde han också ett par avbildningar av honom.

Så snart donna Micaela kom ut på gatan, råkade hon möta just denne man, och han bjöd ut till henne sina små eländiga bilder.

»Köp don Gaetano Alagona, donna Micaela,» sade mannen, »köp don Gaetano, som regeringen har satt i fängelse, därför att han ville bistå Sicilien!»

Donna Micaela tryckte hårt sin fars arm och gick hastigt vidare.

Men inne på Café Europa stod värdens son och sjöng canzoner. Han hade diktat några nya för festens skull och bland andra också ett par om Gaetano. Ty han kunde ju inte veta om inte människor just skulle vilja höra om honom.

Då donna Micaela gick förbi kaféet och hörde, att där var sång, stannade hon och lyssnade.

»Ack, Gaetano Alagona!» sjöng den unge mannen. »Sånger äro mäktiga. Jag skall sjunga dig fri med mina sånger. Först sänder jag dig den smäckra canzonen. Han skall glida in mellan dina fängelsegaller och bräcka dem. Sedan skickar jag dig sonetten, vilken är fager som en kvinna och besticker dina väktare. Och därpå diktar jag dig det härliga odet, som skakar dina fängelsemurar med sina stolta rytmer. Men om intet av detta hjälper dig, bryter jag ut i det mäktiga epos, som äger härar av ord. O Gaetano, så starkt som en armé tågar det fram. Alla det gamla Roms legioner skulle inte ha makt att hejda det.»

Donna Micaela hängde sig under sången krampaktigt fast vid sin fars arm, men hon sade ingenting, utan gick vidare.

Då började cavaliere Palmeri tala om Gaetano. »Jag visste inte, att han var så älskad,» sade han.

»Inte jag heller,» mumlade donna Micaela.

»Men i dag har jag sett främmande människor komma in i boden till donna Elisa och tigga henne om att få köpa något, som han har snidat. Hon hade inte kvar annat än ett par gamla radband, och jag såg henne slita sönder dem och dela ut dem pärla efter pärla.»

Donna Micaela såg på sin far som ett bedjande barn. Men han visste inte om hon ville, att han skulle tiga eller fortsätta att tala.

»Donna Elisas gamla vänner gå omkring nere i trädgården med Luca,» sade han, »och Luca visar dem Gaetanos älsklingsplatser och trädgårds-

landet, som han brukade plantera. Och Pacifica sitter inne på verkstaden bredvid hyvelbänken och berättar allt möjligt om honom, alltsedan han var så stor som så.»

Mer kunde han inte berätta: trängseln och larmet blevo så stora omkring honom, att han måste avbryta.

De ämnade sig upp till dômen. På dômtrappan satt som vanligt den gamla Assunta. Hon höll ett radband mellan händerna och mumlade fram samma bön hela radbandet runt. Hon bad helgonet, att denne Gaetano, som hade lovat hjälpa alla fattiga, skulle få komma tillbaka till Diamante.

Då donna Micaela gick förbi henne, hörde hon tydligt: »San Sebastiano, giv oss Gaetano! Ack, för din barmhärtighet, ack, för vår eländighet, San Sebastiano, giv oss Gaetano!»

Donna Micaela hade ämnat gå in i kyrkan, men hon vände på trappan.

»Det är en sådan trängsel därinne,» sade hon, »jag vågar inte.»

Hon gick åter hem. Men medan hon hade varit borta, hade donna Elisa passat på tillfället. Hon hade hissat en flagga på taket på sommarpalatset, hon hade brett ut dukar på balkongerna, och då donna Micaela kom hem, höll hon på att fästa upp en girland i porten. Ty donna Elisa kunde inte tåla, att sommarpalatset var odekorerat. Hon ville, att ingenting skulle fattas i San Sebastiani ära denna gång. Och hon fruktade, att helgonet

inte skulle hjälpa Diamante och Gaetano, om inte de gamla Alagonas palats firade honom.

Donna Micaela kom gående, blek som en livdömd och lutande, som hade hon blivit en åttioårig gumma.

Hon mumlade för sig själv: »Jag gör inga byster åt honom, jag sjunger inga sånger om honom, jag törs inte bedja Gud för honom, jag köper inga av hans pärlor. Hur skall han kunna tro, att jag älskar honom? Han måste älska alla dessa andra, som tillbedja honom, men inte mig. Jag tillhör inte hans värld, mig kan han inte mer älska.»

Och då hon såg, att man ville blomstersmycka hennes hus, syntes det henne så upprörande grymt, att hon ryckte kransen från donna Elisa och kastade den för hennes fötter, i det hon frågade om hon ville mörda henne.

Sedan gick hon förbi henne uppför trappan och upp på sitt rum. Hon kastade sig på soffan och borrade ned ansiktet i kuddarna.

Hon hade inte förrän nu förstått hur detta yttre skilde henne och Gaetano. Folkets man kunde inte älska henne.

Och därtill kom, att hon kände det, som hade hon hindrat honom att hjälpa alla dessa fattiga.

Vad han måste avsky henne, vad han måtte hata henne!

Och där kom hennes onda åter smygande över henne. Detta onda, som bestod i att inte

vara älskad. Det skulle mörda henne. Hon tänkte, där hon låg, att allt var förbi, allt var slut.

Så, medan hon låg där, stod plötsligen den lilla Kristusbilden för hennes inre syn. Det var, som hade han trätt in i rummet i hela sin fattiga prakt. Hon såg honom tydligt.

Donna Micaela började anropa Kristusbarnet om hjälp. Och hon förvånade sig över att hon inte förr hade vänt sig till denne gode hjälpare. Men det var väl därför, att bilden inte stod i en kyrka, utan fördes omkring som en museivara av miss Tottenham, som hon blott i sin högsta nöd påminde sig honom.

*

Det var sent på kvällen samma dag. Efter middagen hade donna Micaela givit alla sina tjänare lov att gå ut på festen, så att hon och hennes far voro ensamma i hela det stora huset. Men vid tiotiden reste sig hennes far och sade, att han ville höra sångartävlingen på torget. Och då han gick, vågade inte donna Micaela sitta alldeles ensam, utan hon måste besluta sig för att följa honom.

Då de kommo upp till torget, sågo de det förvandlat till en teater med stolrad vid stolrad. Varenda vrå var fylld med människor, och det var med knapp nöd de kunde finna platser.

»I kväll är Diamante härligt, Micaela,» sade cavaliere Palmeri. Det var, som hade nattens ljuv-

het mildrat honom. Han talade mera enkelt och ömt till sin dotter, än han på länge hade gjort.

Donna Micaela tyckte genast, att han talade sant. Hon kände det så, som då hon första gången kom till Diamante. Det var undrens stad, skönhetens stad, en liten Guds helgedom.

Mitt framför henne stod en hög och mäktig byggnad, som var uppförd av självlysande diamanter. Hon måste tänka efter en stund, innan hon kunde förstå vad det var.

Dock var det ingenting annat än domkyrkans fasad, som hade blivit klädd med blommor av styvt silver och guldpapper och med tusen små speglar, som hade stuckits in mellan blommorna. Och i varje blomma hängde ett litet oljeglas med en låga, så stor som en eldfluga. Detta var mycket vackert. Det var den mest intagande illumination, som donna Micaela hade sett.

Det var ingen annan belysning på torget, och det behövdes ingalunda något mer ljus. Denna stora vägg av diamanter lyste alldeles tillräckligt.

Det svarta palazzo Geraci stod eldrött, som om det hade belysts av en eldsvåda.

Man såg ingenting av världen utom torget. Allt därutanför var djupt mörker, och detta gjorde, att hon åter tyckte sig känna igen det gamla förtrollade Diamante, som inte låg på jorden, utan var en helig borg på ett av himmelens berg. Rådhuset med de tunga balkongerna och den höga trappan, det långa nunneklostret och den romerska porten voro åter härliga och förunderliga. Och hon kunde

knappast tro, att det var i denna stad, som ett så förfärligt lidande hade drabbat henne.

Mitt inne i den stora människomassan kändes ingen kyla. Vinternatten var ljum som en vårnatt. Och donna Micaela började känna inom sig något av vår. Det började skälva och darra inom henne på ett sätt, som var både ljuvt och förfärligt. Så måste det kännas i Etnas snömassor, då solen upplöser dem till gnistrande bergbäckar.

Hon såg på människorna, som fyllde torget, och förvånade sig över att hon hade varit så pinad av dem på förmiddagen. Hon tyckte nog om, att de älskade Gaetano. Ack, om han endast hade fortfarit att älska henne, skulle hon ha varit outsägligt stolt och lycklig över deras kärlek. Då skulle hon ha kunnat kyssa dessa gamla valkiga händer, som formade bilder av honom och knäpptes till böner för honom.

Som hon tänkte detta, slogs kyrkdörren upp, och en stor, platt vagn rullades ut ur kyrkan. Högst uppe på den rödklädda vagnen stod San Sebastiano vid sin påle, och nedanför bilden sutto de fyra sångare, som skulle tävla.

Det var en gammal blind man från Nicolosi, en tunnbindare från Catania, som ansågs vara den bäste improvisatore på hela Sicilien, en smed från Termini och den lille Gandolfo, som var son till väktaren på rådhuset i Diamante.

Alla människor förvånade sig över att Gandolfo vågade uppträda i en så farlig tävlan. Gjorde han det månne för att behaga sin fästmö, den lilla

Rosalia? Ingen hade förr hört talas om att han kunde improvisera. Han hade aldrig i hela sitt liv gjort annat än ätit mandariner och stirrat på Etna.

Det första, som gjordes, var, att det kastades lott mellan de tävlande, och lotten föll så, att tunnbindaren kom först i tur och Gandolfo sist. Då lottdragningen utföll så, bleknade Gandolfo. Det var ju förfärligt att komma sist, då de alla skulle tala över samma ämne.

Tunnbindaren valde att tala om San Sebastiano, då han var legionär i det gamla Rom och för sin tros skull fastbands vid en påle och användes som skottavla av sina kamrater. Efter honom kom den blinde, som berättade om hur en from romarinna fann martyren, blodig och genomborrad av pilar, och lyckades återkalla honom till livet. Så kom smeden, som förtalde alla de under San Sebastiano hade utfört på Sicilien under pesten på femtonhundratalet. De blevo alla mycket prisade. De hade många starka ord om blod och död, och folket jublade åt dem. Men de, som voro från Diamante, blevo oroliga för den lilla Gandolfo.

»Smeden tar alla ord från honom. Han måste misslyckas,» sade de.

»Ah,» sade andra, »den lilla Rosalia tar inte förlovningsbandet ur flätan fördenskull.»

Men Gandolfo kröp ihop i sitt hörn av vagnen. Han blev allt mindre och mindre. De, som sutto nära, kunde höra hur han hackade tänderna av förfäran.

Då det äntligen blev hans tur och han reste

sig och började improvisera, var han mycket dålig. Han var sämre, än någon hade väntat. Han stapplade fram ett par verser, men det var endast ett upprepande av vad de andra hade sagt.

Så blev han med ens tyst och drog häftigt efter andan. Under detta ögonblick kom en förtvivlans styrka över honom. Han rätade på sig, och det steg upp en smula färg på hans kinder.

»O, signori,» sade den lille Gandolfo, »låt mig tala om det, som jag alltid tänker på! Låt mig tala om det, som jag alltid ser framför mig!»

Och han började obehindrat och med väldig kraft berätta vad han själv hade sett.

Han talade om hur han, som var son till rådhusväktaren, hade smugit sig över mörka vindar och hade legat gömd på en av domarsalens läktare den natten, då krigsrätten hade församlat sig för att döma över de upproriska i Diamante.

Då hade han sett don Gaetano Alagona på de anklagades bänk i sällskap med en mängd vilda sällar, som voro sämre än djur.

Han talade om huru skön Gaetano hade varit. För den lille Gandolfo hade han varit som en gud att se bredvid de förfärliga människor, som omgåvo honom. Och han beskrev dessa banditer med deras vilda rovdjursansikten, deras sträva hår, deras otympliga lemmar. Han sade, att de voro sådana, att hjärtat skälvde på den, som såg in i deras ögon.

Dock, i all sin skönhet var don Gaetano än förfärligare än dessa människor. Gandolfo visste

inte hur de vågade sitta bredvid honom på bänken. Under hans rynkade ögonbryn ljungade blickar ned på hans medfångar, som borde ha mördat deras själar, om de som andra människor hade ägt en själ.

'Vilka är ni', tycktes han fråga, 'som vågar draga till plundring och mord, under det att ni åkallar den heliga friheten? Vet ni, vad ni har gjort? Vet ni, att för ert påfunds skull sitter jag nu fången? Och det var jag, som skulle ha räddat Sicilien!' Och varje blick han kastade på dem var en dödsdom.

Hans blickar föllo på alla de saker, som banditerna hade stulit, och som nu lågo upplagda på domarbordet. Han kände igen dem. Skulle han inte känna pendylerna och silverfaten från sommarpalatset, skulle han inte känna helgonbilder och mynt, som hade rövats från hans engelska beskyddarinna? Men då han hade känt igen dessa saker, sände han sina medfångar ett förfärligt leende. 'Ni hjältar, ni hjältar,' sade leendet, 'ni har stulit hos två kvinnor.'

Hans ädla ansikte skiftade ständigt. En gång hade Gandolfo sett det sammandragas av plötslig skräck. Det var då karlen, som satt närmast honom, hade sträckt ut en hand, som var alldeles blodig. Hade han törhända fått en plötslig aning om sanningen? Tänkte han då på att dessa människor hade brutit sig in i det hus, där hans älskade vistades?

Gandolfo talade om, huru officerarna, som

skulle vara domare, hade kommit in, tysta och allvarliga, och satt sig på sina platser. Men, sade han, då han hade sett dessa höga herrar, hade hans oro minskats. Han hade sagt sig, att de visste, att don Gaetano var en förnäm man, och att de inte skulle döma honom. De skulle inte förblanda honom med banditerna. Ingen kunde dock tro, att han hade velat plundra hos två kvinnor.

Och se, då domaren ropade upp Gaetano Alagona, var hans röst utan hårdhet. Han talade till honom som till en like.

»Men,» sade Gandolfo, »då nu don Gaetano reste sig, stod han så, att han kunde se ut över torget. Och på torget, på detta samma torg, där nu så många människor sitta i lust och glädje, tågade då fram ett liktåg.

»Det var de vites brödraskap, som bar den mördade Giannitas lik till hennes mors hus. De gingo fram med facklor, och man såg tydligt båren, som bars upplyftad på bärarnas axlar. I det tåget långsamt skred fram över torget, kunde man igenkänna bårtäcket, som var brett över liket. Det var Alagonas bårtäcke, prytt med prunkande vapen och rika silverfransar. Men då Gaetano såg detta, förstod han, att den mördade var från Alagonas hus. Hans ansikte blev askgrått, och han vacklade, som om han hade varit nära att falla.

»I detta ögonblick tillsporde honom domaren: 'Känner ni den mördade?' Och han svarade: 'Ja.' Då fortsatte domaren, som var en barmhärtig man:

'Stod hon er nära?' Och då svarade don Gaetano: 'Jag älskar henne'.»

Då Gandolfo hade kommit så långt i sin berättelse, såg man donna Micaela häftigt resa sig, som hade hon velat motsäga honom, men cavaliere Palmeri drog henne raskt ned bredvid sig.

»Stilla, stilla!» sade han till henne.

Och hon satt stilla med ansiktet nedböjt i händerna. Då och då vaggade hon med kroppen och jämrade sig lågt.

Men Gandolfo berättade hur domaren, då Gaetano hade bekänt detta, hade visat på hans medfångar och frågat honom: »Om ni älskade denna kvinna, hur kan ni då ha någon gemenskap med dessa, som ha mördat henne?»

Då hade don Gaetano vänt sig mot banditerna. Han hade höjt sin knutna hand mot dem och skakat den. Och han hade sett ut, som om han hade önskat sig en dolk för att kunna stöta ned dem en för en.

»Med dessa!» hade han utropat. »Skulle jag ha något gemensamt med dessa?»

Och helt visst hade han ämnat säga, att han ingenting hade att göra med rånare och mördare. Domaren hade lett milt emot honom och sett ut, som hade han endast väntat på detta svar för att frikänna honom.

Men då hade ett Guds under inträffat.

Och Gandolfo berättade hurusom bland alla de stulna saker, som hade legat på domarbordet, också hade varit en liten Kristusbild. »Den var en aln

hög, rikt besatt med smycken och prydd med guldkrona och guldskor. Just i detta ögonblick böjde sig en av officerarna fram för att draga bilden till sig, och då han gjorde detta, föll kronan till golvet och rullade ända fram till don Gaetano.

»Don Gaetano tog upp Kristuskronan, höll den ett ögonblick mellan sina händer och betraktade den noga. Det såg ut, som om han hade läst något i den.

»Han höll den inte mer än ett ögonblick. I det nästa tog vaktsoldaten den ifrån honom.»

Donna Micaela såg upp nästan skrämd. Kristusbilden! Där var han redan. Skulle hon genast få svar på sin bön?

Gandolfo fortfor: »Men då don Gaetano nu såg upp, darrade alla som inför ett under, ty mannen var förvandlad.

»O signori, han var så vit, att hans ansikte tycktes lysande, och hans ögon voro stilla och ljuvt strålande. Och det fanns inte mer någon vrede hos honom.

»Och han började bedja för sina medfångar, han började bedja för deras liv.

»Han bad, att de inte skulle döda dessa stackars medmänniskor. Han bad, att de höga domarna i stället skulle göra något för dem, så att de en gång finge leva som andra. 'Vi ha endast detta livet att leva,' sade han. 'Vårt rike är endast av denna världen.'

»Han började tala om hur dessa människor hade levat. Han talade, som om han hade kunnat

läsa i deras själar. Han berättade deras levnadssaga, så dyster och olycklig, som den hade varit. Han talade så, att några av de höga herrarna gräto.

»Orden kommo starka och mäktiga, så att det var, som om don Gaetano hade varit domare och domarna förbrytare. 'Se,' sade han till dem, 'vems fel är det, att dessa arma människor ha gått till spillo? Är det inte ni, som äger makten, som skulle ha tagit vård om dem?'

»Och man såg hur de alla förfärades över det ansvar han välte över dem.»

Men plötsligen hade domaren avbrutit honom.

»Tala till ert eget försvar, Gaetano Alagona,» sade han, »tala inte till andras!»

Då hade don Gaetano lett. »Signor,» sade han, »jag har inte mycket att försvara mig med. Men jag har dock något. Jag har lämnat min bana i England för att göra uppror på Sicilien. Jag har fört hem vapen. Jag har hållit upproriska tal. Jag har något, fast inte mycket.»

Domaren hade nästan bett honom. »Tala inte så, don Gaetano!» hade han sagt. »Tänk på vad ni säger!»

Men han hade gjort bekännelser, som hade tvungit dem att döma honom.

Då de hade sagt honom, att han skulle sitta i tjugunio års fängelse, hade han utropat: »Nu sker hennes vilja, som nyss bars förbi. Må det gå mig, som hon ville!»

»Och mera såg jag inte av honom,» sade den

lille Gandolfo, »för vaktsoldaterna togo honom mellan sig och förde bort honom.

»Men jag, som hörde honom bedja för dem, som hade mördat hans älskade, lovade mig själv, att jag skulle göra något för honom.

»Jag lovade framsäga en skön improvisation till San Sebastiano, för att han skulle hjälpa honom. Men det har inte lyckats mig. Jag är ingen improvisatore, jag kunde inte.»

Här bröt han av och kastade sig högt gråtande ned för bilden. »Förlåt mig, att jag inte kunde,» ropade han, »och hjälp honom ändå! Du vet, att då de dömde honom, så lovade jag göra detta för hans skull, så att du skulle rädda honom. Men nu har jag inte kunnat tala om dig, och du kommer inte att hjälpa honom.»

Donna Micaela visste knappast hur det gick till, men hon och den lilla Rosalia, som älskade Gandolfo, voro nästan samtidigt framme hos honom. De drogo honom till sig och kysste honom båda och sade honom, att ingen hade talat som han, ingen, ingen. Såg han inte, att de gräto? San Sebastiano var nöjd med honom. Donna Micaela satte en ring på gossens finger, och runt omkring honom viftade man med mångfärgade silkedukar, som glittrade likt havsvågor i det starka ljuset från domkyrkoväggen.

»Viva Gaetano, viva Gandolfo!» ropade folket.

Och det kom blommor och frukter och silkedukar, och smycken regnade ned omkring den lille Gandolfo. Donna Micaela blev undanträngd

från honom nästan med våld. Men hon tänkte inte på att vara rädd. Hon stod mitt ibland den böljande folkmassan och grät. Tårarna strömmade ned över hennes ansikte, och hon grät av glädje över att hon grät. Det var den högsta välsignelse.

Hon ville arbeta sig fram till Gandolfo, hon kunde inte tacka honom nog. Han hade ju talat om för henne, att Gaetano älskade henne. Då han anfört dessa ord: »Nu sker hennes vilja, som nyss bars förbi,» hade hon plötsligen förstått, att Gaetano hade trott, att det hade varit hon, som legat under Alagonas bårtäcke.

Och om denna döda hade han sagt: »Jag älskar henne.»

Blodet strömmade ånyo i hennes ådror, hjärtat klappade åter, tårarna föllo. »Det är livet, livet,» sade hon till sig själv, medan hon viljelös fördes fram och tillbaka av folkmassan. »Livet har kommit åter till mig. Jag skall inte dö.»

Fram till den lille Gandolfo skulle de alla för att tacka honom, därför att han skänkte dem någon att älska, att hoppas på, att längta efter under dessa nedslagenhetens dagar, då allt syntes förlorat.

ANDRA BOKEN.

»Antikrist skall gå från land till land och giva bröd till de fattiga.»

FÖRSTA KAPITLET.

En stor mans hustru.

DET VAR I FEBRUARI, och mandelträden började blomma på den svarta lavamarken runt om Diamante.

Cavaliere Palmeri hade gjort en promenad uppåt Etna och hade fört hem en stor mandelgren, full av knoppar och blommor, och ställt den i en vas i musiksalen.

Donna Micaela ryckte till, då hon såg den. De voro således redan komna, mandelblommorna. Och under en hel månad, under hela sex veckor skulle man finna dem överallt.

De skulle stå på altaret i kyrkan, de skulle ligga på gravarna, och de skulle bäras i bröstbuketten, i hatten, i håret. De skulle blomma över vägarna, i ruinhögarna, på den svarta lavan.

Och varje mandelblomma skulle påminna henne om den dagen, då klockorna ringde, då Gaetano var fri och lycklig, och då hon drömde att få leva med honom ett helt liv.

Det tycktes henne, som hade hon aldrig förr fullt förstått vad det ville säga, att han var instängd och borta, att hon aldrig mer skulle få se honom.

Hon måste sätta sig ned för att inte falla, hennes hjärta tycktes vilja stanna, och hon slöt ögonen.

Medan hon satt så, upplevde hon något.

Hon befinner sig på en gång hemma i palatset i Catania. Hon sitter i den höga vestibulen och läser, och hon är en glad, ung dam, signorina Palmeri. Då för en betjänt in till henne en vandrande köpman. Det är en ung, vacker karl med en kvist mandelblommor i knapphålet, på huvudet bär han ett bräde, fullt med små helgonbilder skurna i trä.

Hon köper några av bilderna, och under tiden sluka den unge mannens ögon alla konstverken i vestibulen. Hon frågar honom om han vill se deras samlingar. Jo, visst vill han. Och hon går själv med honom och visar honom.

Han är så lycklig över det han ser, att hon tänker, att han borde bli en verklig konstnär, och hon lovar sig att inte glömma bort honom. Hon frågar var han är hemma. Han svarar: »I Diamante.» — »Är det långt borta?» — »Fyra timmar med postvagnen.» — »Och med järnväg?» — »Det

går alls ingen järnväg till Diamante, signorina.» — »Ni måste bygga en.» — »Vi, vi äro för fattiga. Bed de rika människorna i Catania, att de bygga oss en järnväg!»

Då han har sagt detta, vill han gå, men han vänder sig om i dörren och kommer och ger henne sina mandelblommor. Det är som tack för allt det vackra hon har låtit honom se.

Då donna Micaela öppnade ögonen, visste hon inte om hon hade drömt eller om det kanske en gång hade hänt något dylikt i verkligheten. Gaetano kunde ju verkligen en gång ha varit inne i palazzo Palmeri för att sälja sina bilder, fastän det hade gått henne ur minnet, men nu hade mandelblommorna återkallat det.

Men det var detsamma, detsamma. Huvudsaken var, att den unge träsnidaren var Gaetano. Det var, som hade hon talat vid honom. Hon tyckte sig höra dörren falla igen efter honom.

Och det var efter detta, som det föll henne in, att hon skulle bygga en järnväg mellan Catania och Diamante.

Gaetano hade säkerligen kommit till henne för att bedja henne göra detta. Det var en befallning från honom, och hon kände, att hon måste lyda.

Hon gjorde alls inte något försök att strida emot. Hon var viss om att Diamante behövde en järnväg bättre än allt annat. Hon hade en gång hört Gaetano säga, att om endast Diamante ägde en järnväg, så att det lätt kunde föra bort sina oranger och sitt vin och sin honung och sina

mandlar, och så att de resande kunde bekvämt komma dit, så skulle det snart vara en rik stad.

Hon var också genast alldeles viss om att hon skulle kunna få en järnväg till stånd. Hon fick i alla händelser försöka. Det föll henne alls inte in, att hon skulle kunna låta bli. Då Gaetano önskade det, så måste hon lyda.

Hon började genast tänka efter hur mycket pengar hon själv kunde lämna. Men det skulle inte förslå långt. Hon måste skaffa pengar. Det var det första hon hade att göra.

Ännu samma timme var hon över hos donna Elisa och bad henne om hjälp att ordna en basar. Donna Elisa lyfte ögonen från sitt broderi. »Varför vill du ordna en basar?» — »Jag ämnar samla in pengar till en järnväg.» — »Det är likt dig, donna Micaela, det skulle ingen annan ha funnit på.» — »Vad, donna Elisa? Vad menar du?» — »Ah, ingenting.»

Och donna Elisa broderade vidare.

»Du vill då inte vara med om min basar?» — »Nej, jag vill inte.» — »Och du vill inte lämna ett litet bidrag till den?» — »Den, som så nyss har förlorat sin man,» svarade donna Elisa, »skulle inte börja med joller.»

Donna Micaela förstod, att donna Elisa var ond på henne av ett eller annat skäl, och att hon därför inte ville hjälpa henne. Men det funnes väl andra, som skulle förstå, att detta var en härlig plan, som skulle rädda Diamante.

Men donna Micaela måste vandra förgäves från

dörr till dörr. Hon måtte tala och bedja aldrig så mycket, så vann hon inga anhängare.

Hon sökte förklara, hon använde all sin vältalighet på att övertala. Det var ingen, som ville gå in på hennes planer.

Varthän hon kom, svarade man henne, att man var för fattig, för fattig.

Sindacons hustru svarade nej. Hennes döttrar skulle inte få vara med och sälja på basaren. Don Antonio Greco, som ägde marionett-teatern, ville inte komma med sina dockor. Stadsmusikanterna ville inte spela. Ingen köpman ville lämna varor. Då donna Micaela var gången, skrattade man åt henne.

En järnväg, en järnväg! Hon visste inte vad hon tänkte på. Det skulle vara bolag, aktier, stadgar, koncession. Hur skulle en kvinna kunna ställa med sådant?

Men somliga nöjde sig inte med att skratta åt donna Micaela, somliga blevo onda på henne.

Hon gick till den källarlika boden nära benediktinernas gamla kloster, där mäster Pamphilio berättade riddarromaner. Hon kom för att fråga honom om han ville komma på hennes basar och underhålla publiken med Karl den store och hans paladiner, men som han var mitt inne i ett föredrag, måste hon sätta sig på en bänk och vänta.

Då gav hon akt på donna Concetta, mäster Pamphilios hustru, som satt på estraden vid hans fötter med sin strumpstickning. Så länge som mäster Pamphilio talade, rörde sig donna Concettas

läppar. Hon hade hört hans romaner så många gånger, att hon kunde dem utantill och sade ut orden, innan de hade gått mäster Pamphilio över läpparna. Men hon hade alltid samma njutning av att höra honom, och hon grät, och hon skrattade, som hon hade gjort, då hon hörde honom för första gången.

Mäster Pamphilio var en gammal man, som hade talat mycket i sina dagar, så att rösten nu svek honom, då han kom till de stora stridsscenerna och skulle tala häftigt och fort. Men donna Concetta, som kunde varje sak utantill, tog aldrig ordet från mäster Pamphilio. Hon endast gjorde ett tecken till åhörarna, att de skulle vänta, tills rösten kom. Men om minnet svek honom, låtsade donna Concetta, att hon hade tappat en maska, satte upp strumpan till ögat och kastade till honom ordet bakom denna, så att ingen kunde märka det. Och alla visste, att fastän donna Concetta kanske skulle kunna berätta romanerna bättre än mäster Pamphilio, så skulle hon aldrig ha velat göra något dylikt, och det inte bara därför, att sådant hade varit opassande för en kvinna, utan också därför, att det alls inte hade kunnat vara henne ett sådant nöje som att höra den käre mäster Pamphilio.

När donna Micaela såg donna Concetta, föll hon i drömmar. O, att sitta så under estraden, där den älskade talade, att sitta så dag ut och dag in och tillbe! Hon visste vem det skulle ha passat.

Men då mäster Pamphilio hade slutat tala, gick donna Micaela fram och bad, att han skulle hjälpa henne. Och han hade svårt att säga nej för de tusen böners skull, som voro skrivna i hennes ögon. Men donna Concetta kom honom till hjälp. »Mäster Pamphilio,» sade hon, »berätta för donna Micaela om Guglielmo den elake!» Och mäster Pamphilio berättade.

»Donna Micaela,» sade han, »vet ni, att på Sicilien fanns en gång en kung, som hette Guglielmo den elake. Han var så snål, att han tog ifrån sina undersåtar alla deras penningar. Han befallde, att alla, som ägde mynt av guld, skulle lämna dem till honom. Och han var så sträng och så grym, att alla måste lyda honom.

»Nåväl, donna Micaela, nu ville Guglielmo den elake veta om någon hade guldmynt dolda i sitt hus. Och därför sände han en av sina tjänare framåt corson i Palermo med en skön häst. Och mannen bjöd ut hästen och ropade överljutt: 'Säljes för ett guldmynt, säljes för ett guldmynt!' Men det var ingen, som kunde köpa hästen.

»Dock var det en mycket vacker häst, och en ung herre i Palermo, hertig Montefiascone, blev mycket förtjust i honom. 'Det finns ingen glädje för mig, om jag inte kan köpa den hästen,' sade han till sin hovmästare. — 'Signor duca,' svarade hans hovmästare, 'jag kan säga er var ni kan finna ett guldmynt. Då er herr fader dog och fördes bort till kapucinerna, lade jag enligt gammal

sed ett guldmynt i hans mun. Det kan ni ju ta, signor.'

»Ty ni skall veta, donna Micaela, att i Palermo begrava de inte sina döda i jorden. De föra dem till kapucinernas kloster, och munkarna hänga upp dem i sina gravkamrar. Ah, så många som hänga i de rummen! Så många damer, klädda i silke och silverskir, så många höga herrar med ordnar på fracken och så många präster med kåpa och kalott över benraglet och dödskallen!

»Den unge hertigen följde rådet. Han begav sig till kapucinerklostret, tog guldmyntet ur sin fars mun och köpte hästen därför.

»Men ni förstår, att kungen hade sänt ut sin tjänare med hästen endast för att få veta om någon ännu ägde penningar. Och nu blev hertigen förd inför kungen. 'Hur kan det komma sig, att du ännu äger guldmynt?' sade Guglielmo den elake. — 'Sire, det var inte mitt, det var min fars.' Och han berättade hur han hade fått myntet. — 'Det är sant,' sade kungen. 'Jag hade glömt, att de döda ännu äga pengar.' Och han sände sina tjänare till kapucinerna och lät taga alla mynten ur de dödas mun.»

Här slutade gamle mäster Pamphilio sin berättelse. Och nu vände sig donna Concetta med vredegnistrande ögon mot donna Micaela. »Det är ni, som är ute och går med hästen,» sade hon.

»Är jag, är jag?»

»Ni, ni, donna Micaela! Nu skall regeringen säga: 'De bygga en järnväg i Diamante. De äro då rika.' Och den skall öka på våra skatter. Och

Gud vet, att vi inte kunna betala den skatt vi redan dragas med, om vi än toge och plundrade våra förfäder.»

Donna Micaela ville lugna henne.

»De ha sänt ut er för att få veta om vi ännu äga pengar. Ni är en spion åt de rika, ni är i förbund med regeringen. Dessa blodsugare i Rom ha betalt er.»

Donna Micaela vände sig bort från henne.

»Jag kom för att tala med er, mäster Pamphilio,» sade hon till gubben.

»Men det är jag, som skall svara er,» invände donna Concetta, »för detta är en obehaglig sak, och sådant måste jag sköta. Jag vet vad som tillkommer en stor mans hustru, donna Micaela.»

Donna Concetta tystnade, ty den fina damen såg på henne med en blick, som var så full av avundsjuk trånad, att det gjorde henne ont om henne. Gud ja, det hade också varit skillnad på män, don Ferrante och mäster Pamphilio!

ANDRA KAPITLET.

Panem et circenses.

I DIAMANTE visar man de resande två palats, som hålla på att falla i ruiner utan att någonsin ha varit färdiga. De ha stora fönsteröppningar utan bågar, höga väggar utan tak och stora portar, som äro tillstängda med bräder och halm. De två palatsen ligga mitt emot varandra på ömse sidor om gatan, båda lika ofärdiga och lika förfallna. Det finns inga byggnadsställningar omkring dem, och ingen människa kan komma in i dem. De tyckas endast vara byggda för duvorna.

Se här vad man berättar om dem.

Vad är en kvinna, o signore? Hennes fot är så liten, att hon går genom världen utan att lämna spår efter sig. För mannen är hon som hans skugga. Hon har följt honom genom hela hans liv, utan att han har märkt henne.

Man kan inte begära mycket av en kvinna. Hon måste ju sitta instängd hela dagen som en

fånge. Hon kan inte ens lära sig att stava ett kärleksbrev rätt. Hon kan ingenting göra, som har bestånd. Då hon är död, finns intet att skriva på hennes gravsten. Alla kvinnor äro av samma höjd.

Men en gång kom till Diamante en kvinna, som var så mycket över alla andra, som den hundraåriga palmen är över gräsmarken. Hon ägde lire i tiotusental och kunde ge bort dem eller behålla dem, som hon ville. Hon gick ur vägen för ingen. Hon fruktade inte att bli hatad. Hon var det största under, som ögon hade sett.

Det är ju naturligt, att hon inte var en siciliianska. Hon var en engelska. Och det första hon gjorde, då hon kom, var att taga hotellets första våning ensamt för sig. Vad var det för henne? Hela Diamante hade inte varit henne nog.

Nej, hela Diamante var henne visst inte nog. Men så snart hon var kommen, började hon styra över staden som en drottning. Sindacon måste lyda henne. Var det inte hon, som tvang honom att sätt ut stenbänkar på torget? Var det inte på hennes befallning, som stadsgatorna blevo sopade varje dag?

Då hon vaknade om morgonen, stodo alla Diamantes unga män väntande utanför hennes dörr för att få ledsaga henne på någon utfärd. De hade lämnat skomakarbänken och stenhackan för att tjäna henne som guider. De hade sålt sin mors sidenklänning för att köpa sin åsna en fruntimmerssadel, så att *hon* måtte kunna rida på

den till kastellet eller Tre Castagni. De hade avhänt sig hus och hem för att köpa häst och vagn, så att de skulle kunna köra henne till Randazzo och Nicolosi.

Vi voro alla hennes slavar. Barnen började tigga på engelska, och de blinda gummorna vid hotellporten, donna Pepa och donna Tura, draperade sig i bländande vita dok för att fägna henne.

Allting rörde sig om henne, hantverk och yrken växte upp omkring henne. De, som inte kunde göra annat, grävde i jorden efter mynt och lerkrukor för att hembjuda henne. Fotografer flyttade till staden och började arbeta för henne. Korallhandlare och sköldpaddsmånglare växte upp ur jorden omkring henne. Prästerna i Santa Agnese grävde upp den gamla Dionysiusteatern, som låg dold bakom deras kyrka, för hennes skull, och var och en, som ägde en förfallen villa, grävde i källrarnas mörker fram rester av mosaikgolv och bjöd henne genom stora anslag komma och se.

Det hade nog varit främlingar förr i Diamante, men de hade kommit och gått, och ingen hade ägt sådan makt. Nu fanns det snart inte en man i staden, som inte satte all sin lit till den engelska signorinan. Det lyckades henne till och med att sätta en smula liv i Ugo Favara. Ni vet Ugo Favara, advokaten, som skulle ha blivit en stor man, men hade motgångar och kom hem alldeles bruten. Hon använde honom att sköta hennes affärer. Hon behövde honom, och hon tog honom.

Det har aldrig funnits en kvinna i Diamante,

som har gjort sådana affärer som hon. Hon bredde ut sig som ginsten om våren. Ena dagen vet ännu ingen, att den finns, och den nästa är den en stor tuva. Snart visste man inte vart man skulle vandra i Diamante för att inte stöta på hennes mark. Hon köpte lantgård och stadshus, hon köpte mandelskogar och lavaströmmar. De sköna utsiktsplatserna uppåt Etna voro hennes och likaså den vattensjuka jorden på slätten. Och i staden började hon bygga två stora palats. Det var i dem hon skulle bo och regera sitt kungarike.

Man skall aldrig mer få se en kvinna sådan som hon. Det var inte nog med allt detta. Hon ville också strida en strid med fattigdomen, o signore, med den sicilianska fattigdomen! Vad delade hon inte ut för varje dag, och vad skänkte hon inte bort om högtiderna! Forvagnar, dragna av två par oxar, gingo ned till Catania och kommo tillbaka fullastade med alla sorters klädesplagg. Hon hade föresatt sig, att de skulle ha hela kläder i den stad, där hon regerade.

Men hör nu hur det gick henne, hur det slutade med striden mot fattigdomen och med konungariket och med palatsen!

Hon gav ett gästabud för de fattiga i Diamante och efter gästabudet ett skådespel på grekiska teatern. Det var vad en gammal kejsare kunde ha gjort. Men vem har någonsin förr hört, att en kvinna har kommit på sådana tankar?

Hon inbjöd alla de fattiga. Det var de två blinda från hotellporten och den gamla Assunta

från dômtrappan. Det var mannen från postgården, som hade hakan ombunden med ett rött kläde för ansiktskräftans skull, och det var idioten, som skjuter upp den grekiska teaterns järnportar. Alla åsnepojkarna voro där och de handlösa bröderna, som sprängde en bomb i sin barndom och förlorade fingrarna, och där voro invaliden med träbenet och den gamle stolmakaren, som hade blivit för gammal att arbeta.

Det var underbart att se dem krypa fram ur sina hålor, alla de fattiga i Diamante. Gummorna, som sitta och spinna på slända i de mörka gränderna, voro där och positivspelaren, som har ett instrument så stort som en kyrkorgel, och en ung kringdrivande mandolinista från Neapel med kroppen fylld av all möjlig djävulskap. Alla de ögonsjuka och de åldersslöa, de, som voro utan tak över huvudet, de, som brukade samla in syror vid vägkanten till middag, stenhuggaren, som förtjänade en lira om dagen och hade sex barn att dra försorg om, alla hade de blivit inbjudna och voro tillstädes vid festen.

Det var fattigdomen, som förde fram sina trupper mot den engelska signorinan. Vem har en sådan armé som fattigdomen? Men för en gångs skull kunde den engelska signorinan besegra honom.

Hon hade också något att kämpa med och att segra med. Hon hade hela torget fullt av dukade bord. Hon hade vinankare upplagda längs hela stenbänken, som löper fram efter domkyrkoväggen. Hon hade förvandlat hela det utdöda

nunneklostret till matbord och kök. Hon hade hela främlingskolonien i Diamante, iförd vita förkläden, för att dela ut rätterna. Hon hade hela det Diamante, som brukar äta sig mätt, drivande fram och tillbaka som åskådare.

Ack åskådare, vad hade hon inte för åskådare! Hon hade det stora Etna och den blänkande solen. Hon hade inlandets röda berg och det gamla Vulkanitemplet, som nu var helgat åt San Pasquale. Och ingen av dem hade ännu skådat ett mätt Diamante. Ingen av dem hade förrän nu kommit att tänka på hur mycket det skulle försköna dem själva, om man kunde betrakta dem, utan att hungern väste en i öronen och trampade en på hälarna.

Men märk nu en sak! Så märkvärdig och så stor, som hon var, denna signora, så var hon dock inte vacker. Och trots all den makt hon hade, så var hon inte behaglig eller intagande. Hon styrde inte med skämt, och hon belönade inte med leenden. Hon hade en tung, ovig kropp och ett tungt, ovigt lynne.

Denna dag, då hon gav mat åt de fattiga, blev hon som en helt annan människa. Det bor ett ridderligt folk på vår ädla ö. Ibland alla dessa fattiga var det ingen, som lät henne känna, att hon övade välgörenhet. De tillbådo henne, men de tillbådo henne som kvinna. De satte sig till bords som hos en jämlike. De behandlade henne, som en värdinna behandlas av sina gäster. I dag gör jag dig den äran att komma till dig, i morgon

gör du mig den äran att komma till mig. Så och inte annorlunda.

Hon stod uppe på den höga rådhustrappan och såg ned över alla borden. Och då den gamle stolmakaren, som satt överst vid bordet, hade fått sitt glas fyllt, reste han sig upp, bugade sig för henne och sade: »Jag dricker för er välgång, signorina.»

Så gjorde de alla. De lade handen på hjärtat och bugade sig för henne. Det hade kanske varit gott för henne, om en sådan ridderlighet hade mött henne tidigare i livet. Varför hade männen i hennes hemland låtit henne glömma, att kvinnor äro till för att tillbedjas?

Här sågo de alla ut, som om de brunne av en stilla dyrkan. Det är så de behandla kvinnorna på vår ädla ö. Vad gåvo de inte tillbaka för den mat och det vin, som hon skänkte! De gåvo ungdom och lätt sinne och hela värdigheten av att vara eftersträvansvärd. De höllo tal till henne. »Ädelsinnade signorina, ni, som har kommit till oss över havet, ni, som älskar Sicilien,» och så vidare och så vidare. Hon visade, att hon kunde rodna. Hon dolde inte mer, att hon hade ett småleende. Då de hade talat ut, började det skälva kring munnen på den engelska signorinan. Hon blev tjugu år yngre. Det var vad hon behövde.

Där var åsnepojken, som brukar föra de engelska damerna upp till Tre Castagni, och som alltid blir kär i dem, innan han skiljes ifrån dem. Nu fick han plötsligen upp ögonen för den stora

välgörarinnan. Det är inte endast en späd, fin kropp och en len hy, som äro värda att dyrkas, utan även styrkan och kraften. Åsnepojken fällde plötsligen kniv och gaffel, stödde armbågarna mot bordskanten och blev sittande för att se på henne. Och som han gjorde alla de andra åsnepojkarna. Det spred sig som en smitta. Det blev hett kring den engelska signorinan av brinnande ögonkast.

Det var inte endast de fattiga, som tillbådo henne. Advokaten Ugo Favara kom och viskade till henne, att hon var kommen för att vara en försyn för hans arma land och för honom. »Om jag blott förut hade råkat en sådan kvinna som ni!» sade han.

Tänk er en gammal fågel, som har suttit i bur i många år och blivit ruggig och förlorat all glans på fjädrarna! Och så kommer någon och lägger allt till rätta och smeker fram glansen. Tänk er detta, signore!

Det var den där pojken från Neapel. Han tog fram mandolinen och gav sig till att sjunga, bäst han satt. Ni vet hur han brukar sjunga, hur han brukar lipa med den stora munnen och säga fula ord. Som en grinande mask brukar han oftast vara. Men har ni sett, att han har en ängel i ögonen? En ängel, som tycks gråta över sitt fall och är uppfylld av all salig galenskap. Och denna kväll var han bara ängel. Han satte upp huvudet som en gudaingiven, och den hängande kroppen blev spänstig och reste sig av stolt livsmod. Han fick färg på de dödsbleka kinderna. Och

han sjöng, han sjöng, så att man såg tonerna fara som eldflugor från hans läppar och fylla luften med jubel och dans.

Då det blev natt, tågade alla bort till den grekiska teatern. Det var festens fulländning. Vad hade hon inte att bjuda på därborta!

Hon hade den ryska sångerskan och den tyska varietékonstnären. Hon hade de engelska brottarna och den amerikanska trollkarlen. Men vad var detta mot allt annat, mot det silvervita månskenet och mot platsen och mot minnena! Det var, som om de fattiga hade känt sig som greker och kulturbärare, då de åter fingo breda ut sig på klippbänkarna på sin egen gamla teater och mellan scenens fallfärdiga pelare blicka ut på det skönaste panorama.

De fattiga voro inte sparsamma, de delade med sig av all den glädje de hade fått. De sparade inte på jubel, de voro hejdlösa i handklappningar. De, som uppträdde på estraden, stego ned med en rikedom av lovord.

Det var någon, som uppmanade den engelska signorinan att uppträda. All denna dyrkan var ju menad åt henne. Hon borde stå öga mot öga mot den och känna den. Och de sade henne hur det berusade, hur det lyfte, hur det eldade.

Det förslaget tyckte hon om. Det gick hon genast in på. Hon hade sjungit i sin ungdom, och de engelska äro sådana, att de aldrig frukta för att sjunga. Hon skulle inte ha gjort det annars,

men nu var hon vid gott lynne, och nu ville hon sjunga för dessa, som älskade henne.

Hon kom som sista numret. Tänk er nu vad det var att komma upp på en så gammal scen! Det var där Antigone hade begravts levande och Iphigenia hade offrats. Men den engelska signorinan steg fram där för att taga emot all tänkbar ära.

Den stormade mot henne, så snart hon visade sig. De ville stampa sönder jorden för att hedra henne.

Det var också ett stolt ögonblick. Hon stod där med Etna som fond och Medelhavet som sidokuliss. Framför henne på de gräsgrodda bänkarna utbredde sig den besegrade fattigdomen, och hon kände, att hon hade hela Diamante för sina fötter.

Hon valde Bellini, vår egen Bellini. Hon ville vara älskvärd, också hon, och därför sjöng hon Bellini, som är född här under Etna, Bellini, som vi kunna utantill, ton för ton.

Naturligtvis, o signore, naturligtvis kunde hon inte sjunga. Hon hade stigit upp på tribunen endast för att låta hylla sig. Hon hade kommit för att låta folkets kärlek få luft. Men nu sjöng hon falskt och svagt. Och människorna kände varenda ton.

Det var den där mandolinistan från Neapel. Han var den förste, som grinade med hela ansiktet och tog en ton lika falsk som den engelska signorinans. Sedan var det han med ansiktskräftan,

som skrattade så, att han skrattade ned halsklädet. Sedan var det åsnepojken, som började klappa händerna.

Sedan voro de med allihop. Det var vansinne, men det förstodo de inte. Det är inte på de gamla grekernas jord, som man kan tåla barbarer, som sjunga falskt. Donna Pepa och donna Tura skrattade, som de inte hade gjort förr i sitt liv. Inte en ren ton! Vid madonnan och San Pasquale, inte en ren ton!

De hade blivit mätta en gång i sitt liv. Det var ju givet, att det skulle vara rus och vansinne över dem. Och varför skulle de inte skratta? Man hade väl inte givit dem mat för att få såra deras öron med fil och såg. Skulle de inte få försvara sig med att skratta, skulle de inte få härma och vissla och kackla? Skulle de inte få lägga sig bakåt och upplösas i skratt? De voro väl inte den engelska signorinans trälar heller.

Det kom bedövande för henne. Det kom alldeles för bedövande, för att hon skulle förstå. Visslade de åt henne? Det var säkert något, som hade hänt därnere, något som hon inte kunde se. Hon sjöng arian till slut. Hon var övertygad om att detta skratt var något, som inte angick henne.

Då hon hade slutat, kom en sorts bifallsstorm brusande ned över henne. Den var äntligen sådan, att hon förstod. Facklor och månsken upplyste natten, så att hon kunde se människoraderna vrida sig i skratt. Hon hörde hånet och skämtet nu, då hon inte sjöng. Det gällde henne. Då flydde

hon utom scenen. Där var det, som om det stora Etna gungade av skratt och havet glittrade av lustighet.

Men det blev väl än värre. De hade haft roligt, de fattiga, så roligt som aldrig förr, och de ville höra henne en gång till. De ropade in henne, de ropade: »Bravo! Bis! Da capo!» De kunde inte låta ett sådant nöje gå sig ur händerna. Hon, hon var nästan medvetslös. Det var en storm omkring henne. De skreko, de vrålade för att få in henne. Hon såg dem lyfta armarna och hota för att få in henne. På en gång var det hela förvandlat till en gammal cirkus. Hon skulle in för att slukas av odjuren.

Det fortfor, det fortfor, det blev allt vildare. De andra uppträdande, som blevo rädda, bådo henne ge efter. Och hon blev själv rädd. Det var, som om man skulle ha mördat henne, om hon inte hade gett efter.

Hon släpade sig in på scenen och stod öga mot öga med folkhopen. Det var ingen förskoning. Hon sjöng, därför att alla dessa ville ha roligt. Det var det värsta. Hon sjöng, därför att hon var rädd för dem och inte vågade annat. Hon var en ensam främling, och hon hade ingen, som beskyddade henne, och hon var rädd. Och de skrattade, de skrattade.

Det var inte annat än skrän och skri och galande och vissling genom hela arian. Ingen hade barmhärtighet med henne. Det var kanske första gången i sitt liv hon kände, att hon be-

hövde, att någon skulle ha barmhärtighet med henne.

Nåväl, nästa dag ämnade hon resa. Hon kunde inte vidare stå ut med Diamante. Men då hon sade detta till advokat Favara, så besvor han henne att stanna för hans skull, och han friade till henne.

Han hade valt tiden rätt. Hon gav honom ja, och hon blev gift med honom.

Men sedan den tiden byggde hon inte mer på sina palats, hon kämpade inte mot fattigdomen, hon brydde sig inte om att vara drottning i Diamante. Skulle ni tro det? Hon visade sig aldrig mer på gatan, hon levde inomhus som en sicilianska.

Hennes lilla hus låg bortgömt bakom ett högt skrank, och om henne själv kände man intet. Man visste bara, att hon var alldeles förändrad. Man visste inte om hon var lycklig eller olycklig, om hon stängde in sig, därför att hon hatade människorna, eller därför att hon ville vara sådan, som en siciliansk hustru bör vara.

Men är det inte så, som det alltid slutar med kvinnorna? Då de bygga sina palats, bli de aldrig färdiga. Kvinnor kunna ingenting göra, som har bestånd.

TREDJE KAPITLET.

Den utkastade.

NÄR DONNA MICAELA fick veta hur de fattiga hade skrattat ut miss Tottenham, skyndade hon till hotellet för att uttrycka sitt beklagande. Hon ville bedja henne inte döma dessa stackare efter vad de hade gjort, då de varit yra av glädje och vin. Hon skulle bedja henne inte taga sin hand ifrån Diamante. Hon tyckte inte själv mycket om miss Tottenham, men för de fattigas skull... Hon ville säga allt tänkbart för att försona henne.

Då hon kom upp till hotell Etna, såg hon hela gatan uppfylld av packvagnar. Det gavs sålunda intet hopp. Den stora välgörarinnan skulle resa.

Uppe vid hotellet var mycken bedrövelse och ånger. De två blinda gummorna, donna Pepa och donna Tura, som alltid förr hade suttit inne på hotellgården, voro nu utestängda, och de hade lagt sig på knä framför porten. Och den unge åsne-

drivaren, som älskade alla engelska signorinor, stod med ansiktet tryckt mot en vägg och grät.

Men inne i hotellet gick värden upp och ned i den långa korridoren, och han vredgades på försynen, som tillfogade honom denna olycka. »Signor Dio,» mumlade han, »jag blir utarmad. Låter du detta ske, tar jag min hustru vid handen och mina barn på armen och störtar mig med dem ner i Etna.»

Värdshusvärdinnan var mycket blek och ödmjuk. Hon vågade knappast lyfta sina ögon från marken. Hon hade velat krypa omkring på sina knän för att beveka den rika signorinan att stanna.

»Vågar ni tala med henne, donna Micaela?» sade hon. »Må Gud hjälpa er att kunna tala med henne! Ack, säg henne, att den där neapolitanske pojken — det var han, som vållade hela olyckan — redan är utvisad från staden! Säg henne, att de alla vilja göra bot! Tala till henne, signora!»

Värdinnan förde donna Micaela till engelskans förmak och gick in i salongen med hennes kort. Hon kom genast tillbaka och bad henne vänta endast ett par minuter. Signorina Tottenham talade om affärer med signor Favara.

Men detta var just det ögonblick, då advokat Favara begärde miss Tottenhams hand, och medan donna Micaela väntade, hörde hon honom säga helt högt: »Ni får inte resa, signorina! Vad skall det bli av mig, om ni reser? Jag älskar er, jag kan inte låta er resa. Jag skulle inte ha vågat tala, om ni inte hade hotat med att resa. Men nu...»

Han sänkte åter rösten, men donna Micaela ville alls inte höra mer, utan avlägsnade sig. Hon förstod, att hon var överflödig. Om inte signor Favara lyckades hålla kvar den stora välgörarinnan, så kunde ingen.

Då hon åter gick ut genom porten, stod värden där, och han grälade med den gamle franciskanern Fra Felice. Och han var så uppretad, att han inte bara grälade med Fra Felice, utan också drev ut honom ur sitt hus.

»Fra Felice,» ropade han, »ni kommer för att tvista med den stora välgörarinnan. Ni vill än ytterligare reta upp henne. Gå er väg, säger jag er! Ni ulv, ni människoätare, gå er väg!»

Fra Felice var lika vred som värden och ville tränga sig förbi honom. Men då blev han av denne tagen vid armen och utan vidare förd ut på trappan.

Fra Felice var en man, som hade mottagit en stor gåva av sin skapare. På Sicilien, där alla spela på lotteri, finns det människor, som ha förmåga att förutsäga vilka nummer som skola komma ut i nästa dragning. Den, som har fått sådan klarsynthet, kallas för polacco, och oftast träffar man den hos någon gammal tiggarmunk. Och en sådan munk var Fra Felice. Han var den störste polacco i Etnatrakten.

Men då alla gärna önskade, att han skulle säga dem en vinnande tern eller kvatern, så brukade han bemötas med stor aktning. Han var inte van vid att man tog honom i armen och slängde ut honom på gatan, Fra Felice.

Han var inemot åttio år gammal samt alldeles förtorkad och skröplig. Då han stapplade bort mellan vagnarna, snavade han, trampade i kåpan och var nära att falla. Men ingen av de drängar och kuskar, som stodo utanför porten och talade och klagade, hade i dag tid att tänka på Fra Felice.

Gubben vacklade fram och tillbaka i sin stora vadmalskåpa. Han hade blivit så liten och torr, att det tycktes finnas mer styvhet i kåpan än i munken. Det tycktes vara den gamla kåpan, som höll honom uppe.

Donna Micaela hann honom och drog helt sakta gubbens ena arm upp under sin. Hon kunde inte lida att se hur han stötte mot lyktstolpar och föll över trappsteg. Men Fra Felice märkte inte, att hon tog vård om honom. Han gick och mumlade och förbannade och visste inte annat, än att han var lika ensam, som om han hade suttit i sin cell.

Donna Micaela gick och undrade varför Fra Felice var så vred på miss Tottenham. Hade hon varit ute i hans kloster och tagit ned fresker från väggarna, eller vad hade hon gjort?

Ty Fra Felice hade i sextio år bott i det stora franciskanerklostret, som ligger utanför Porta Etnea, vägg i vägg med den gamla kyrkan San Pasquale.

Där hade Fra Felice varit munk redan i trettio år, då klostret blev indraget och sålt till en lekman. De andra munkarna flyttade bort, men Fra Felice stannade kvar, därför att han inte kunde

förstå vad det ville säga att sälja San Franciski hus.

Om lekmän flyttade dit, syntes det Fra Felice desto mer nödvändigt, att åtminstone en munk skulle stanna kvar. Vem skulle annars sköta klockringningen eller tillreda läkemedel åt bondkvinnorna eller ge bröd åt klostrets fattiga? Och Fra Felice valde sig en cell i en undangömd vrå av klostret och fortfor att gå ut och in där, som han alltid hade gjort.

Köpmannen, som ägde klostret, besökte det aldrig. Han brydde sig inte om den gamla klosterbyggnaden, han ville endast ha vingårdarna, som hörde till den. Sålunda regerade Fra Felice alltjämt i det gamla klostret, och det var han, som murade upp nedramlade gesimser och rappade om väggarna. Lika många fattiga, som hade fått mat i klostret i forna dagar, fingo det alltjämt. För sin spådomsgåva fick Fra Felice så stora allmosor, då han strövade fram genom Etnastäderna, att han kunde ha varit en rik man, men det gick alltsammans till klostret.

Ännu större sorg än Fra Felice hade haft för klostret, hade han burit för klosterkyrkan. Den hade blivit vanhelgad under krigstid av blodiga slagsmål och annan skändlighet, så att där inte mer kunde läsas mässa. Men inte heller detta kunde han förstå. Den kyrka, där han hade avlagt sitt löfte, var alltid lika helig för Fra Felice.

Det var hans största sorg, detta, att hans kyrka hade råkat alldeles i förfall. Han hade måst se på

hur engelsmännen hade kommit och köpt predikstol och läspulpet och korstolar. Och han hade inte kunnat hindra, att museiherrar från Palermo hade kommit och tagit kronor och tavlor och mässhakar. Hur mycket han hade önskat det, hade han ingenting kunnat göra för att rädda sin kyrka. Men han hatade dessa kyrkplundrare, och då donna Micaela såg honom så ond, trodde hon, att miss Tottenham hade velat ta några av hans skatter ifrån honom.

Men det förhöll sig tvärtom så, att då Fra Felices kyrka nu hade blivit tömd och ingen mer kom för att plundra där, hade han börjat tänka på att göra något för att åter pryda den, och han hade kastat sina ögon på den samling av helgonbilder, som ägdes av den rika engelska damen. På hennes fest, då hon hade varit god och mild mot alla, hade han vågat bedja henne om hennes sköna madonna, som hade en klänning av sammet och ögon som himmelen. Och hans begäran hade blivit bifallen.

Denna morgon hade Fra Felice sopat och dammat i kyrkan och satt upp blommor på altaret, innan han hade gått för att hämta bilden. Men då han hade kommit till hotellet, hade engelskan ändrat tankar, hon hade alls inte velat ge honom den dyrbara madonnan. Hon hade i stället skänkt honom en liten trasig och smutsig bild av Kristusbarnet, som hon tyckte sig utan saknad kunna vara av med.

Ack, en sådan glädje och förväntan, som gamle Fra Felice känt! Och så hade han blivit alldeles gäckad! Han hade inte kunnat låta sig nöja, utan

hade kommit tillbaka gång på gång för att tigga den andra bilden. Det var en bild så dyrbar, att han inte hade kunnat köpa den för allt, vad han tiggde ihop under ett helt år. Till sist hade den stora välgörarinnan låtit visa ut honom, och det var efter detta donna Micaela hade funnit honom.

Då de gingo framåt gatan, började hon tala med gubben och lockade ur honom hans historia. Han hade bilden med sig, och mitt på gatan stannade han, visade den för henne och frågade henne om hon hade sett ett större elände.

Donna Micaela såg ett ögonblick bestört på bilden. Så smålog hon och sade: »Låna mig bilden på ett par dagar, Fra Felice!»

»Ni kan taga den och behålla den,» sade gubben. »Må den aldrig mer komma för mina ögon!»

Donna Micaela tog bilden med sig hem och arbetade med den i två dagar. Då hon sedan sände den till Fra Felice, glänste den med nyskurade smycken, den hade en ny, ren linda, den var nymålad, och i kronan blänkte klara, mångfärgade stenar.

Han var så skön, den utkastade, att Fra Felice ställde upp honom på det tomma högaltaret i sin kyrka.

•

Det var mycket tidigt en morgon. Solen var ännu inte uppstigen, och det breda havet var knappast synligt. Det var verkligen mycket tidigt.

Kattorna vandrade ännu uppe på taken, ingen rök trängde upp genom skorstenarna, och dimmorna lågo och vältrade om varandra på dalbottnen, runt om det branta Monte Chiaro.

Då kom gamle Fra Felice löpande hän mot staden. Han sprang så, att han tyckte sig känna, att berget darrade under honom. Han sprang så fort, att grässtråna vid vägkanten inte hunno att stänka dagg på hans kåpa, så fort, att skorpionerna inte hunno lyfta stjärten och stinga honom.

Medan gubben sprang, fladdrade kåpan ohäktad omkring honom, och repet svingade oknutet bakom honom. De vida ärmarna flaxade såsom vingar, och den tunga kapuschongen dunkade upp och ned på ryggen, såsom hade den velat skynda på honom.

Karlen i stadstullen, som ännu satt och sov, vaknade och gnuggade sig i ögonen, då Fra Felice rusade förbi, men han hann inte känna igen honom. Gatstenarna voro slippriga av nattfukten, tiggare lågo och sovo vid de höga stentrapporna med benen ovårdigt slängda utåt gatan, utvakade dominospelare gingo hem från kaféet och raglade av sömn. Men Fra Felice ilade framåt, han undgick alla hinder.

Och hus och portaler, torg och valvöverspända grändöppningar försvunno bakom gamle Fra Felice. Han sprang uppför halva corson, innan han stannade.

Han stannade utanför ett långt hus med många tunga balkonger. Han fattade i en portklapp och

dunkade, tills en tjänare vaknade. Sedan lugnade han sig inte, förrän drängen kallade upp en jungfru och jungfrun väckte signoran.

»Donna Micaela, Fra Felice är därnere! Han påstår, att han måste tala med er.»

Då donna Micaela äntligen kom ned till Fra Felice, var han ännu flämtande och andfådd, men han hade eld i ögonen och små bleka rosor på kinderna.

Det var bilden, bilden! Då Fra Felice hade ringt fyraringningen på morgonen, hade han gått in i kyrkan för att betrakta honom.

Då hade han fått se, att stora stenar hade lossnat ur valvet rätt över bilden. De hade fallit ned på altaret och slagit sönder altarskivan, men bilden hade stått orörd. Och av allt grus och damm, som hade störtat ned, hade intet fallit på bilden, utan den var alldeles oskadad.

Fra Felice tog donna Micaelas hand och sade henne, att hon skulle få följa honom ut till klostret och se undret. Hon skulle få se det först av alla, därför att hon hade tagit vård om bilden.

Och donna Micaela följde honom genom den gråa, kyliga morgonen ut till hans kloster, medan hennes hjärta klappade av iver och förväntan.

Då hon hade kommit dit ut och sett, att Fra Felice talade sant, berättade hon för honom, att hon hade känt igen bilden, så snart hon hade fått se honom, och att hon visste, att han var undergörande. »Han är den störste och mildaste undergörare,» sade hon.

Fra Felice gick upp till bilden och såg den in i ögonen. Ty det är stor skillnad på bild och bild, men det skall en gammal munks klokhet till att kunna förstå sig på vilken som har makt och vilken som inte har. Nu såg Fra Felice, att denna bilds ögon voro djupa och strålande, som om de hade ägt liv, och att över hans läppar svävade ett hemlighetsfullt leende.

Då föll gamle Fra Felice på knä och sträckte sina knäppta händer mot bilden. Och hans gamla skrumpna ansikte förklarades av en stor glädje.

Fra Felice tyckte med ens, att hans kyrkas väggar voro klädda med tavlor och purpurtapeter, ljus strålade över altaret, sång klingade från läktaren, och över hela golvet lågo knäböjande, bedjande människor.

All drömbar härlighet skulle komma hans fattiga gamla kyrka till del, nu då den ägde en av de stora, undergörande bilderna.

FJÄRDE KAPITLET.

Det gamla martyriet.

FRÅN SOMMARPALATSET i Diamante avgingo under denna tid många brev till Gaetano Alagona, som satt i fängelse i Como. Men brevbäraren hade aldrig i sin väska ett brev från Gaetano, som var adresserat till sommarpalatset.

Ty Gaetano hade gått in i sitt livslånga fängelse, som om det hade varit en grav. Och det enda han begärde och önskade var, att det skulle skänka honom gravens glömska och ro.

Han kände sig som död, och han sade till sig själv, att han inte ville höra de efterlevandes klagan och jämmer. Inte heller ville han gäckas av hopp eller lockas av ömma ord att längta efter fränder och vänner. Inte heller ville han höra något om det, som hände i världen, då han inte hade makt att ingripa och leda.

Han skaffade sig arbete i fängelset och snidade vackra konstverk, såsom han alltid hade gjort,

Men han mottog aldrig ett brev, aldrig en besökande. Han menade, att han på detta sätt skulle kunna upphöra att känna olyckans hela bitterhet. Han trodde, att han skulle kunna lära sig att leva ett helt liv inom fyra trånga väggar.

Men på detta sätt fick donna Micaela aldrig ett ord till svar från honom.

Äntligen skrev hon till fängelsedirektören och frågade om Gaetano ännu levde. Och denne svarade, att den fånge hon hade frågat efter aldrig läste ett brev. Han hade anhållit att slippa alla underrättelser från den yttre världen.

Så skrev hon inte mer. I stället fortfor hon att arbeta för sin järnväg. Hon vågade knappast nämna om det i Diamante, men likafullt tänkte hon inte på något annat. Hon själv sydde och broderade, och hon lät alla sina tjänare förfärdiga små billiga saker, som hon skulle kunna sälja på basaren. I boden sökte hon ut gammalt kram för tombolan. Hon lät Piero, portvakten, förfärdiga kulörta lyktor, hon övertalade sin far att måla skyltar och annonsplakat, och hon lät sin kammarjungfru, Lucia, som var från Capri, göra i ordning korallhalsband och snäckaskar.

Hon var dock ingalunda viss om att någon enda människa skulle vilja komma på hennes fest. Alla stodo emot henne, ingen ville hjälpa henne. De tyckte inte en gång om, att hon visade sig på gatan, att hon talade om affärer. Sådant var opassande för en fin dam.

Det var då den gamle Fra Felice försökte att

bistå henne, ty han älskade henne, därför att hon hade hjälpt honom med bilden.

En dag, då donna Micaela klagade över att hon inte kunde övertyga någon om att man borde bygga denna järnväg, lyfte han kalotten från huvudet och pekade på sin kala hjässa.

»Se på mig, donna Micaela!» sade han. »Så kalt skall denna järnväg göra ert huvud, om ni fortsätter, som ni har börjat.»

»Hur menar ni, Fra Felice?»

»Donna Micaela,» sade gubben, »vore det inte en dårskap att gå ut på ett farligt företag utan att äga en vän och hjälpare?»

»Jag har nog försökt att få vänner, Fra Felice.»

»Ja, människor!» sade gubben. »Men vad hjälpa människor? Om någon far ut på fiske, donna Micaela, så vet han, att han kan åkalla San Pietro, och om någon vill köpa en häst, så kan han begära bistånd av San Antonio Abbate. Men om jag vill bedja för er järnväg, vet jag inte till vem jag skall vända mig.»

Och det var Fra Felices mening att säga, att felet var, att hon ingen skyddspatron hade valt för sin järnväg. Han ville, att hon skulle välja det krönta barnet, som stod ute i hans gamla kyrka, till dess förste vän och befrämjare. Han sade henne, att om hon blott gjorde detta, skulle hon helt visst bli hulpen.

Hon blev så rörd över att någon ville bistå henne, att hon genast lovade att bedja till barnet i San Pasquale för sin järnväg.

Men Fra Felice gick och skaffade en stor kollektbössa och lät måla på den med klara, tydliga bokstäver: »Gåvor till Etnajärnvägen». Och han hängde upp den i sin kyrka bredvid bildens altare.

Det var inte mer än en dag efter detta, som don Antonio Grecos hustru, donna Emilia, kom ut till den gamla övergivna kyrkan för att rådfråga San Pasquale, som är det klokaste av alla helgon.

Under hösten hade nämligen don Antonios teater börjat gå illa, såsom det ju var att vänta att den skulle göra under denna tid, då alla hade ont om penningar.

Don Antonio hade då fallit på den tanken att försöka driva teatern med mindre kostnad än förr. Han hade dragit in på ett par lampor och underlåtit att hålla så stora och präktigt målade affischer.

Men detta hade varit en stor dårskap. Det är ju inte i det ögonblick, som folk förlorar lusten att gå på teatern, som det går an att korta av prinsessornas sidensläp och spara på förgyllningen till kungarnas kronor.

Kanske det inte är så farligt på en annan teater, men på en marionett-teater är det mer än vanskligt att göra förändringar. Och detta beror därpå, att det för det mesta är halvvuxna gossar, som gå och se på marionett-teatrarna. Stort folk kan förstå, att man stundom behöver spara, men barn vilja alltid ha det på samma sätt.

Allt färre och färre åskådare kommo till don Antonio, och han fortfor att spara och spara. Så föll det honom in, att han kunde umbära de två

blinda fiolspelarna, fader Elia och broder Tommaso, som annars brukade spela under mellanakterna och under krigsscenerna.

Dessa blinda, som hade så stor förtjänst av att sjunga i sorghusen, och som togo in summor på summor under festdagarna, voro dyra att avlöna. Don Antonio avskedade dem och skaffade ett positiv.

Men detta blev hans olycka. Alla lärlingar och bodgossar i hela Diamante upphörde att gå på teatern. De ville inte sitta och höra på positiv. De lovade varandra att inte gå på teatern, förrän don Antonio hade tagit tillbaka spelmännen. Och de höllo även sitt löfte. Don Antonios dockor fingo uppträda för tomma väggar.

Dessa unga gossar, som eljest hellre avstodo från sin kvällsvard än från teatern, läto bli att gå kväll efter kväll. De voro förvissade, att de till slut skulle tvinga don Antonio att inrätta allt som förut.

Men don Antonio är av en konstnärssläkt. Hans far och hans bror äga marionett-teatrar, hans svågrar, alla hans släktingar äro män av facket. Och don Antonio förstår sin konst. Han kan förändra sin röst i det oändliga, han kan på en gång manövrera en hel här av dockor, och han kan ur minnet texten till hela cykeln av skådespel, som äro grundade på Carolus Magnus' krönika.

Och nu blev don Antonios konstnärskänsla sårad. Han ville inte låta sig tvingas att taga tillbaka de blinda. Han ville, att man skulle komma till

hans teater för hans skull och inte för musikanternas.

Han slog om och började spela stora stycken med grann uppsättning. Men det var förgäves.

Det finns ett skådespel, som kallas »Paladinens död», och som handlar om Rolands strid vid Ronceval. Det fordrar ett sådant maskineri, att en dockteater måste hållas stängd under två dagar, för att det skall kunna sättas upp. Det är så kärt för publiken, att man brukar kunna spela det för dubbla pris och fulla hus under en hel månad. Nu lät don Antonio sätta upp detta skådespel, men han behövde inte spela det, han hade ingen åskådare.

Efter detta var don Antonio bruten. Han försökte att få tillbaka fader Elia och broder Tommaso, men dessa visste nu vad de voro värda för honom. Och de begärde pris sådana, att det skulle ha varit ruin att betala dem. Det var omöjligt att komma till någon enighet.

I den lilla bostaden bakom marionett-teatern levde man som i en belägrad fästning. Man hade ingenting annat att göra än att svälta.

Donna Emilia och don Antonio voro båda unga, glada människor, men nu skrattade de aldrig mer. Det var inte så mycket nöden, som grep dem, men don Antonio var en stolt man, och han kunde inte tåla tanken, att hans konst inte mer förmådde locka åskådare.

Då gick, som sagt, donna Emilia ned till kyrkan San Pasquale för att bedja helgonet om ett gott råd. Det hade varit hennes mening att

läsa nio böner för den stora stenbilden, som stod utanför kyrkan, och sedan gå, men innan hon hade börjat bedja, hade hon märkt, att kyrkdörren stod öppen. »Varför står San Pasquales kyrkdörr öppen?» sade donna Emilia. »Det har inte hänt i mina dagar.» Och hon gick in i kyrkan.

Det enda, som var att se därinne, var Fra Felices älskade bild och den stora kollektbössan. Och bilden lyste så skön i sin krona och sina ringar, att donna Emilia lockades ända fram till honom. Men då hon så kom att se honom in i ögonen, tycktes han henne så ljuv och trösterik, att hon lade sig ned för honom och bad. Och hon lovade, att om han ville hjälpa henne och don Antonio ur deras nöd, så skulle hon lägga en hel aftons inkomst i den stora lådan, som hängde bredvid honom.

Efter slutad bön dolde sig donna Emilia bakom kyrkdörren och försökte uppfånga vad de förbigående sade. Ty om bilden därinne ville hjälpa henne, skulle han nu låta henne höra ett ord, som sade henne vad hon hade att göra.

Hon hade inte stått där i två minuter, förrän gamla Assunta från domkyrkotrappan kom och gick förbi i sällskap med donna Pepa och donna Tura. Och hon hörde Assunta säga med sin högtidliga röst: »Det var det året, då jag första gången hörde Det gamla martyriet.» Donna Emilia hörde detta alldeles tydligt. Assunta sade verkligen »Det gamla martyriet».

Donna Emilia tyckte, att hon aldrig kom hem,

Det var, som hade benen inte kunnat föra henne fort nog. Det var, som hade vägen mångdubblat sig för henne. Då hon äntligen såg teaterknuten med de röda lyktorna under taket och de stora bildrika affischerna, var det, som hade hon gått många mil.

Då hon kom in till don Antonio, satt han med sitt stora huvud lutat i händerna och stirrade i bordsskivan. Det var en sorg att se don Antonio. Under dessa sista veckor hade han börjat förlora sitt hår. Högst uppe på hjässan var det så tunt, att skinnet lyste igenom. Var det underligt, då han bar på sådana bekymmer? Medan hon hade varit borta, hade han haft alla sina dockor framme och synat dem. Det gjorde han nu alla dagar. Han brukade sitta och se på den dockan, som spelade Armida. Var hon då inte vidare skön och förledande? kunde han fråga. Och han försökte bättra upp Rolands svärd eller Karl den stores krona. Donna Emilia såg, att han omigen hade förgyllt kejsarkronan, det var väl minst femte gången. Men så hade han upphört mitt i arbetet och satt sig att grubbla. Han hade märkt det själv. Det var inte förgyllning, som fattades honom, det var en idé.

Då donna Emilia kom in i rummet, sträckte hon fram sina händer mot sin man.

»Se på mig, don Antonio Greco!» sade hon. »Jag bär i mina händer guldskålar fulla med kungsfikon.»

Och hon berättade hur hon hade bett och vad hon hade lovat och vad hon hade blivit tillrådd.

Då hon sade detta till don Antonio, sprang han upp. Armarna föllo stelt ned utefter kroppen, och håret reste sig på hans huvud. Han kom i obeskrivlig förfäran. »Det gamla martyriet,» skrek han, »Det gamla martyriet!»

Ty Det gamla martyriet är ett mysterium, som i sin tid spelades över hela Sicilien. Det utträngde alla andra oratorier och mysterier och spelades varje år i varje stad under ett par århundraden. Det var årets största dag, då Det gamla martyriet uppfördes. Men nu spelas det inte mer. Nu lever det endast kvar i folkets minne såsom en saga.

I forna dagar spelades det väl också på marionett-teatern. Men nu har det kommit att betraktas såsom för gammalt och omodernt. Det har kanske inte varit spelat på trettio år.

Don Antonio började ryta och skrika åt donna Emilia, därför att hon kom och pinade honom med dårskaper. Han stred emot henne som mot en dämon, som hade kommit för att bemäktiga sig honom. Det var häpnadsväckande, det var hjärtskärande, sade han. Hur kunde hon få ett sådant ord in i öronen? Men donna Emilia stod lugn och lät honom rasa. Hon sade endast, att vad hon hade hört var Guds vilja.

Don Antonio började också snart bli tveksam. Den stora tanken tog så småningom väldet över honom. Det fanns ingenting, som hade varit

så älskat och spelat på Sicilien. Och bodde det inte ständigt samma folk på den ädla ön? Älskade de inte samma jord, samma berg, samma himmel, som deras fäder hade älskat? Varför skulle de inte också kunna älska Det gamla martyriet?

Han stred emot, så länge han kunde. Han sade till donna Emilia, att det skulle bli för dyrt. Varifrån skulle han få apostlar med långt hår och skägg? Han hade inte något bord för nattvarden, han hade inte sådant maskineri, som erfordrades för intåget och korsbärningen.

Men donna Emilia såg, att han skulle ge med sig, och innan aftonen gick han verkligen till Fra Felice och förnyade hustruns löfte att lägga en aftons inkomst i den lilla bildens kollektlåda, om detta visade sig vara ett gott råd.

Fra Felice berättade om löftet för donna Micaela, och hon blev glad och på samma gång ängslig för hur detta skulle avlöpa.

Runt om i staden blev det bekant, att don Antonio höll på att sätta upp Det gamla martyriet, och man skrattade åt honom. Don Antonio hade förlorat förståndet.

Man skulle nog ha velat se Det gamla martyriet, om man hade fått se det så, som det spelades i forna tider. Man skulle nog ha velat se det uppföras så som i Aci, då stadens ädlingar spelade kungar och legoknektar och hantverkarna utförde judarnas och apostlarnas roller, och då så många scener ur gamla testamentet voro tillagda, att skådespelet varade en hel dag.

Man skulle också ha velat åter uppleva de härliga dagarna i Castelbuoco, då hela staden förvandlade sig till ett Jerusalem. Där uppfördes mysteriet så, att Jesus kom ridande till staden och möttes av palmer i stadsporten. Där föreställde kyrkan Jerusalems tempel och rådhuset Pilati palats. Där värmde sig Petrus vid en eld på kyrkoherdens gård, korsfästelsen skedde på ett berg ovan staden, och Maria sökte sin sons lik i grottorna i sindacons trädgård.

Då man hade sådana ting i minnet, hur kunde man nöja sig med att se det stora mysteriet på don Antonios teater?

Men trots detta arbetade don Antonio med den största iver på att förfärdiga skådespelare och ordna det stora maskineriet.

Och se, om några dagar kom mäster Battista, som målade skyltar, och skänkte honom en affisch. Han hade tyckt om att höra, att don Antonio ville spela Det gamla martyriet, han hade sett det i sin ungdom och haft stor glädje av det.

Nu stod således att läsa med stora bokstäver på teaterns knut: »Det gamla martyriet eller Den återuppståndne Adam, tragedi i tre akter av cavaliere Filippo Orioles.»

Don Antonio undrade och undrade hurudan folkstämningen skulle bli. Men åsnepojkar och lärlingar, som gingo förbi hans teater, läste affischen under hånskratt. Det såg mycket mörkt ut för don Antonio, men han arbetade ändock troget vidare.

Då den utsatta kvällen kom och martyriet skulle spelas, var ingen mer orolig än donna Micaela. »Skall den lilla bilden hjälpa mig?» frågade hon sig oupphörligt.

Hon sände ut sin jungfru, Lucia, för att speja. Stod det några grupper av pojkar omkring teatern? Såg det ut, som om det skulle bli folk? Lucia kunde gärna gå fram till donna Emilia, som satt i biljettluckan, och fråga henne hur det artade sig.

Men då Lucia kom tillbaka, hade hon alls intet hopp att ge. Det var ingen folksamling utanför teatern. Pojkarna hade beslutat krossa don Antonio.

Mot åttatiden kunde inte donna Micaela längre uthärda att sitta hemma i denna väntan. Hon övertalade sin far att följa henne till teatern. Hon visste väl, att en signora aldrig hade satt sin fot på don Antonios teater, men hon måste se hur detta skulle avlöpa. Det vore en sådan svindlande stor framgång för hennes järnväg, om don Antonio lyckades.

Då donna Micaela kom till teatern, fattades klockan några minuter i åtta. Och donna Emilia hade inte sålt en biljett.

Men hon var inte nedslagen. »Gå in, donna Micaela!» sade hon. »Vi skola spela i alla fall. Det är så vackert. Don Antonio skall spela för er och er far och mig. Det är det skönaste han någonsin har uppfört.»

Donna Micaela kom in i en liten teatersalong. Den var sorgklädd, såsom de stora teatrarna alltid voro förr i världen, då Det gamla martyriet upp-

fördes. Det var mörka, silverfransade förhängen omkring scenen. Och de små bänkarna voro klädda i svart.

Strax efter att donna Micaela var inkommen, visade sig don Antonios buskiga ögonbryn i ett litet hål i kulissen. »Donna Micaela!» ropade han såsom donna Emilia nyss förut. »Vi skola ändock spela. Det är så vackert. Det behöver inga åskådare.»

I detsamma kom donna Emilia själv och öppnade dörren och höll den nigande på vid gavel. Det var kyrkoherden, don Matteo, som kom.

»Vad säger ni om mig, donna Micaela?» sade han skrattande. »Men ni förstår: det är Det gamla martyriet. Jag såg det i min ungdom på stora operan i Palermo, och jag tror, att det var det här gamla stycket, som gjorde mig till präst.»

Nästa gång dörren gick upp, var det fader Elia och broder Tommaso, som kommo med fiolerna under armen och letade sig fram till sina vanda platser så lugnt, som om de aldrig hade varit i tvist med don Antonio.

Dörren gled upp på nytt. Det var en gammal gumma från gränden ovanför den lille morens hus. Hon var svartklädd och gjorde korstecknet, då hon kom in.

Efter henne kommo en fyra, fem andra gamla gummor, och donna Micaela såg helt förtrytsamt på dem, medan de så småningom fyllde teatern. Hon visste, att don Antonio inte skulle vara nöjd,

innan han hade åter sin egen publik, innan han hade sina egensinniga, älskade pojkar att spela för.

Plötsligen hörde hon en storm eller en åska. Dörrarna upp på vid gavel, alla in på en gång! Det var pojkarna. De slogo sig ned på sina vanda platser med en trygghet, som om de hade dragit in i sitt hem.

De sågo på varandra, smått skamsna. Men det hade varit omöjligt för dem att se den ena gamla gumman efter den andra gå in på deras teater för att se vad som spelades för dem. Det hade varit rakt omöjligt att se hela gatan full av gamla sländspinnerskor i makligt tåg mot teatern. Och så hade de rusat på.

Men knappast hade de unga människorna kommit på sina platser, förrän de märkte, att de hade kommit in under en tuktomästare. Ack, Det gamla martyriet, Det gamla martyriet!

Det uppfördes inte så som i Aci och i Castelbuoco. Det spelades inte så som på operan i Palermo, det spelades endast av arma marionetter med orörliga ansikten och stela kroppar, men det gamla skådespelet hade inte förlorat sin kraft.

Donna Micaela märkte detta redan i andra akten under nattvarden. Pojkarna började hata Judas. De ropade hotelser och skymford in till honom.

Då lidandeshistorien fortgick, lade de av sig hattarna och knäppte händerna. De sutto alldeles stilla med sina vackra, bruna ögon vända mot

scenen. Då och då kommo ett par tårar pärlande. Då och då knöts en näve i harm.

Don Antonio talade med tårar i rösten, donna Emilia låg på knä i utgångsdörren. Don Matteo såg med ett milt leende bort till de små dockorna och mindes det härliga skådespelet i Palermo, som hade gjort honom till präst.

Men då Jesus fängslades och pinades, blygdes de unga över sig själva. De också hade kunnat hata och förfölja. De hade varit som dessa fariséer, som dessa romare. Det var en skam att tänka på. Måtte don Antonio kunna förlåta dem!

FEMTE KAPITLET.

Damen med järnringen.

DONNA MICAELA tänkte ofta på en fattig liten sömmerska, som hon hade sett i sin ungdom i Catania. Hon hade bott i huset bredvid palazzo Palmeri, och hon hade alltid suttit i portgången med sitt arbete, så att donna Micaela hade sett henne tusen gånger. Hon hade brukat sitta och sjunga, och hon hade visst bara kunnat en enda canzon. Alltid, alltid hade hon sjungit samma visa.

»Jag har klippt en lock ur mitt svarta hår,» hade hon sjungit. »Jag har löst upp min svarta, glänsande fläta och klippt en lock ur mitt hår. Jag har gjort det för att glädja min vän, som är bedrövad. Ack, min älskade sitter i fängelse, min älskade skall aldrig mer linda mitt hår mellan sina fingrar. Jag har sänt honom en lock av mitt hår för att påminna honom om de lena bojor, vilka aldrig mer skola omsluta honom.»

Donna Micaela kom väl ihåg denna sång. Det var, som hade den ljudit genom hela hennes barndom för att båda henne det lidande, som väntade henne.

*

Donna Micaela satt under denna tid ofta på stentrappan till kyrkan San Pasquale. Hon såg då underbara händelser tilldraga sig borta på det sagorika Etna.

Över den svarta lavamarken kom ett järnvägståg glidande på nylagda, glänsande skenor. Det var ett festtåg. Det var flaggor längs vägen, det var kransar på vagnarna, sittplatserna voro täckta med purpurkuddar. Vid stationerna stod folk och ropade i festjubel: »Leve konungen, leve drottningen, leve den nya järnvägen!»

Hon hörde det så väl, hon var själv med på tåget. Ack, så hedrad, så hedrad hon var! Hon kallades inför konungen och drottningen, och de tackade henne för den nya järnvägen. »Begär en nåd av oss, furstinna!» sade konungen, givande henne denna titel, som damerna av Alagonas släkt fordom hade burit.

»Sire,» svarade hon, som man svarar i sagor, »skänk friheten åt den siste Alagona!»

Och det blev henne beviljat. Konungen kunde inte säga nej till en bön från henne, som hade byggt denna goda järnväg, som skulle ge rikedom åt hela Etna.

*

Då donna Micaela lyfte armen, så att klänningsärmen gled upp, såg man, att hon bar som armband en ring av rostigt järn. Hon hade funnit den på gatan, trängt den över handen, och nu bar hon den alltid. Så snart hon kom att se den eller vidröra den, bleknade hon, och hennes ögon sågo inte mer något av världen omkring henne. Men hon såg ett fängelse sådant som Foscaris i dogepalatset i Venedig. Det var en mörk, trång källarhåla, ljus kom insilande genom en förgallrad glugg, och från väggen kom ett stort knippe kedjor och slingrade som ormar kring den fångnes ben och armar och hals.

Måtte helgon göra under! Måtte människor arbeta! Måtte hon själv snart ha sådan berömmelse, att hon kan tigga friheten åt sin fånge! Han skall dö, om hon inte skyndar. Måtte järnringen ständigt gnaga hennes arm, så att hon inte glömmer honom ett ögonblick!

SJÄTTE KAPITLET.

Fra Felices testamente.

DÅ DONNA EMILIA öppnade biljettluckan för att sälja biljetter till den andra föreställningen av Det gamla martyriet, stod folket i kö för att få platser, kvällen därpå var teatern så överfull, att folk svimmade i trängseln, och tredje kvällen kommo människor resande både från Adernò och Paternò för att få se den älskade tragedien. Don Antonio förutsåg, att han skulle kunna spela den en hel månad för dubbla pris och med två representationer varje kväll.

Huru lyckliga de voro, han och donna Emilia, och med vilken glädje och tacksamhet de lade ned tjugufem lire i den lilla bildens kollektbössa!

I Diamante väckte denna händelse mycken förvåning, och många människor kommo till donna Elisa för att få veta om hon trodde, att helgonen ville, att man skulle bistå donna Micaela.

»Har ni hört, donna Elisa,» sade man, »att don Antonio Greco har blivit hjälpt av Kristusbarnet i San Pasquale, därför att han har lovat ge en aftons inkomst till donna Micaelas järnväg?»

Men då man frågade donna Elisa om detta, slöt hon munnen och såg ut, som om hon inte kunde tänka på något annat än sitt broderi.

Fra Felice själv kom in och berättade henne om de två under, som bilden redan hade gjort.

»Signorina Tottenham var mycket dum, som lämnade bilden ifrån sig, då den är en sådan undergörare,» sade donna Elisa.

Detsamma tyckte alla. Signorina Tottenham hade ju ägt bilden i många år, och hon hade ingenting märkt. Den kunde nog inte göra under. Detta var endast ett sammanträffande.

Det var en olycka, att inte donna Elisa ville tro. Hon var den enda av de gamla Alagona, som fanns kvar i Diamante. Människorna rättade sig efter henne mer, än de själva visste. Om donna Elisa hade trott, skulle hela staden ha velat hjälpa donna Micaela.

Men felet var, att donna Elisa inte kunde tro, att Gud och helgonen ville bistå hennes svägerska.

Hon hade gett akt på henne, alltsedan San Sebastiani fest. Så snart någon talade om Gaetano, bleknade hon och såg alldeles förstörd ut. Hennes anletsdrag blevo som en syndares, då han sönderslites av samvetskval.

Donna Elisa satt och tänkte på detta en morgon, och det upptog henne så, att hon lät nålen

vila. »Donna Micaela är ingen Etnakvinna,» sade hon för sig själv. »Hon håller med de styrande, hon är glad, att Gaetano är i fängelse.»

Ute på gatan kommo de i samma ögonblick bärande med en stor bår. På denna lågo uppstaplade en mängd kyrkprydnader. Det var ljuskronor och altarskåp och relikgömmor. Donna Elisa blickade upp för ett ögonblick, så återvände hon till sitt.

»Hon ville inte låta mig pryda Alagonas hus på San Sebastiani fest,» tänkte hon. »Hon ville väl inte, att helgonet skulle hjälpa Gaetano.»

Två karlar kommo nu släpande med en skramlande dragkärra. På denna låg ett helt berg av röda väggbonader, rikt broderade antependier och altartavlor i breda, förgyllda ramar.

Donna Elisa slog ut med handen som för att visa bort alla tvivel. Det kunde inte vara ett verkligt under, som hade skett. Helgonen måtte väl veta, att Diamante inte hade råd att skaffa sig en järnväg.

Man kom nu körande med en gul arbetskärra, som var fullpackad med notställare, mässböcker, bönpallar och biktstolar.

Donna Elisa vaknade upp. Hon såg ut mellan radbanden, som hängde i girlander över fönsterrutan. Detta var ju det tredje lasset med kyrksaker, som man förde förbi. Höll man på att plundra i Diamante? Hade saracenerna kommit till staden?

Hon ställde sig i dörren för att se bättre.

Åter kom en bår, och på den lågo sorgkransar av järnbleck, grifttavlor med långa inskriptioner och vapensköldar, sådana, som man hänger upp i kyrkorna till minne av de avlidna.

Donna Elisa frågade bärarna, och hon fick veta vad som var på färde. Man höll på att utrymma kyrkan Santa Lucia in Gesu. Sindacon och stadsjuntan hade befallt, att den skulle förvandlas till en teater.

Efter upproret hade man fått en ny sindaco i Diamante. Det var en ung man från Rom. Han kände inte staden, men ville dock gärna göra något för den. Han hade föreslagit i stadsjuntan, att Diamante skulle skaffa sig en teater på samma sätt som Taormina och andra städer. Man skulle helt enkelt inreda en av kyrkorna till skådespelshus. Man hade väl mer än tillräckligt med fem stadskyrkor och sju klosterkyrkor, man kunde nog ha råd att undvara en av dem.

Där var nu jesuiternas kyrka, Santa Lucia in Gesu. Klostret, som omgav den, var redan förvandlat till kasern, och kyrkan var så gott som övergiven. Den skulle bli en så förträfflig teater.

Detta hade den nye sindacon föreslagit, och stadsjuntan hade gått in på det.

Då donna Elisa fick höra vad som försiggick, kastade hon på sig mantilj och slöja och skyndade till Luciakyrkan med samma hast, som man skyndar till det hus, där man vet att någon håller på att dö.

»Hur skall det gå med de blinda?» tänkte

donna Elisa. »Hur skola de kunna leva utan Santa Lucia in Gesu?»

Då donna Elisa kom till det lilla tysta torget, runt om vilket jesuiternas långa, fula klosterhus äro uppförda, såg hon på det breda stentrappsteget, som löper längs hela kyrkofasaden, en rad av trasiga barn och raggiga hundar. Alla dessa voro blindförare, och de gräto och gnällde, så mycket de orkade.

»Vad står på med er alla?» frågade donna Elisa. — »De vilja ta ifrån oss vår kyrka,» klagade barnen. Och härvid tjöto alla hundarna än ömkligare än förut, ty de blindas hundar äro nästan som människor.

I kyrkdörren mötte donna Elisa mäster Pamphilios hustru, donna Concetta. »Ah, donna Elisa,» sade hon, »aldrig i hela ert liv har ni sett något så förfärligt. Ni gör bäst i att inte gå in.»

Men donna Elisa gick vidare.

I kyrkan såg hon först ingenting annat än en vit sky av damm. Men det dånade hammarslag genom skyn, ty några arbetare höllo på att bryta loss en stor stenriddare, som låg uppe i en fönsternisch.

»Herre Gud,» sade donna Elisa och knäppte ihop sina händer, »de bryta ner Sor Arrigo!» Och hon tänkte på hur trygg han hade legat i sin nisch. Varje gång hon hade sett honom, hade hon önskat, att hon skulle vara så skild från oro och föränderlighet som gamle Sor Arrigo.

I Luciakyrkan fanns ännu ett stort gravmonu-

ment. Det föreställde en gammal jesuit, som låg på en svart marmorsarkofag med gissel i handen och hättan långt neddragen i pannan. Han kallades pater Succi, och man brukade skrämma barnen i Diamante med honom.

»Månne de också skola våga röra vid pater Succi?» tänkte donna Elisa. Och hon letade sig genom kalkdammet upp till koret, där sarkofagen stod, för att se om de hade vågat flytta den gamle jesuiten.

Men pater Succi låg ännu kvar på sin stenbädd. Han låg där mörk och hård, som han hade varit i livet, och man kunde nästan tro, att han ännu levde. Hade där varit doktor och bord med medikamentflaskor samt brinnande ljus framför bädden, skulle man ha trott, att pater Succi låg sjuk i sin kyrkas kor och väntade på sin sista stund.

De blinda sutto runt om honom, liksom släktingar, vilka samlas om en döende, och vaggade sina kroppar i tyst sorg. Där voro de båda kvinnorna från hotellgården, donna Pepa och donna Tura, där var gamla mor Saraedda, som åt nådebröd hos sindaco Voltaros, där voro blinda tiggare, blinda sångare, blinda av alla åldrar och stånd. Alla blinda i Diamante voro där, och i Diamante finnas otroligt många, som inte mer se solens ljus.

Alla dessa sutto mestadels tysta, men stundom brast en av dem ut i ett jämmerskri. Stundom sökte sig en av dem fram till munken pater Succi och kastade sig högt gråtande ned över honom.

Vad som gjorde det ännu mera likt en dödsbädd, var, att kyrkoherden och pater Rossi från franciskanerklostret gingo där och sökte trösta de bedrövade.

Donna Elisa blev mycket rörd. Ack, för alla de gånger hon hade sett dessa människor glada på sin gård, och nu skulle hon möta dem i sådant elände! De hade lockat henne att fälla ljuva tårar, då de hade sjungit sorgesånger över hennes man, signor Antonelli, och över hennes bror, don Ferrante. Hon skulle sannerligen inte ha velat se dem i sådan nöd.

Gamla mor Saraedda började tala med donna Elisa.

»Jag visste ingenting, då jag kom, donna Elisa,» sade gumman. »Jag lämnade min hund utanför på trappan och gick in genom kyrkdörren. Så sträckte jag ut armen för att lyfta undan dörrtäcket, men dörrtäcket var borta. Jag satte ned foten så, som om det skulle ha varit ett steg att träda på under tröskeln, men det fanns inget steg. Jag sträckte ut handen för att ta vigvatten, jag böjde knä, då jag gick förbi högaltaret, och jag lyssnade efter den lilla klockan, som brukar ringa, då pater Rossi kommer till mässan. Donna Elisa, det fanns inget vigvatten, inget altare, ingen klockringning, det fanns ingenting.»

»Stackare, stackare!» sade donna Elisa.

»Så hör jag hur det hamrar och bultar uppe i ett fönster. 'Vad gör ni med Sor Arrigo?' ropar

jag, ty jag hör genast, att det är i Sor Arrigos fönster.

»'Vi skola föra bort honom', svara de mig.

»Med detsamma kommer kyrkoherden, don Matteo, till mig, tar mig vid handen och förklarar alltsammans för mig. Och jag blir nästan ond på kyrkoherden, då han säger, att det är för en teater. De behöva vår kyrka till teater!

»'Var är pater Succi?' säger jag endast. 'Finns pater Succi ännu kvar?' Och han leder mig upp till pater Succi. Han får lov att leda mig, för jag kan inte hitta. Sedan de ha tagit bort alla stolar och bönpallar och mattor och plattformer och lösa trappsteg, kan jag inte hitta. Förr hittade jag härinne lika bra som ni.»

»Kyrkoherden skall skaffa er en annan kyrka,» sade donna Elisa. — »Donna Elisa,» sade gumman, »vad är det ni säger? Säg lika gärna, att kyrkoherden kan ge oss synen! Kan don Matteo ge oss en kyrka, där vi se, såsom vi sågo i denna? Ingen av oss behövde ta sin ledare med hit in. Därborta, donna Elisa, stod ett altare, blommorna på det voro så röda som Etna i solnedgång, och det sågo vi. Vi räknade sexton vaxljuslågor över högaltaret om söndagarna och trettio under festdagarna. Vi kunde se, då pastor Rossi förrättade mässan härinne. Vad skola vi göra i en annan kyrka, donna Elisa? Där kunna vi alls inte se. De ha släckt våra ögons ljus på nytt.»

Donna Elisas hjärta blev så varmt, som om

smält lava hade runnit fram över det. Det var säkert en stor orätt man tillfogade dessa blinda.

Så gick donna Elisa fram till don Matteo.

»Högvördighet,» sade hon, »har ni talat med sindacon?»

»Ack, ack, donna Elisa,» sade don Matteo, »det är bättre, att ni försöker tala med honom, än att jag gör det.»

»Högvördighet, sindacon är en främling, han har kanske inte hört talas om de blinda.»

»Signor Voltaro har varit hos honom, pater Rossi har varit hos honom och även jag, även jag. Han svarar ingenting annat, än att han inte kan ändra det, som är bestämt i stadsjuntan. Det vet ni väl, donna Elisa, stadsjuntan kan inte taga tillbaka något. Om den har bestämt, att er katt skall läsa mässa i domkyrkan, kan den inte ändra det.»

Det uppstod plötsligen en rörelse i kyrkan. Det var en stor, blind man, som kom in. »Fader Elia,» viskade man, »fader Elia.»

Fader Elia var ålderman för de blinda sångarnas skrå, som brukade samlas här. Han hade långt, vitt hår och skägg och var skön som en av de heliga patriarkerna.

Han som alla de andra gick fram till pater Succi. Han satte sig bredvid honom och lutade pannan mot kistan.

Donna Elisa gick upp till fader Elia och talade med honom. »Fader Elia,» sade hon, »ni skulle gå till sindacon.»

Gubben kände igen donna Elisas röst, och han svarade henne med sin grova gammalmansstämma.

»Ni tror då, att jag har väntat för att låta er säga mig detta. Ni tror inte, att min första tanke var att gå till sindacon.»

Han talade hårt och tydligt, så att arbetarna höllo upp att hamra och lyssnade, i den tanken att någon hade börjat predika.

»Jag har sagt honom, att vi blinda sångare bilda ett skrå, och att jesuiterna öppnade sin kyrka för oss redan för tre hundra år sedan och gåvo oss rätt att samlas här för att utvälja nya medlemmar och höra nya sånger.

»Och jag sade honom, att vi äro trettio i skrået, och att den heliga Lucia är vår skyddspatronessa, och att vi aldrig sjunga på gatan, utan endast på gårdar och i rum, och att vi sjunga helgonlegender och dessutom sorgesånger, men aldrig en lättfärdig visa, och att jesuiten pater Succi öppnade kyrkan för oss, därför att de blinda äro Vår Herres sångare.

»Jag sade honom, att somliga av oss äro recitatores, som kunna föredraga de gamla sångerna, men andra äro trovatores, som uppfinna nya. Jag sade honom, att vi fröjda många människor på den ädla ön. Jag frågade honom varför han inte vill låta oss behålla livet. Ty den hemlöse kan inte leva.

»Jag sade honom, att vi bruka vandra från stad till stad på hela det stora Etna, men Luciakyrkan i Diamante är vårt hem, och här läses

mässa för oss varje morgon. Varför ville han neka oss trösten av Guds ord?

»Jag sade honom, att jesuiterna en gång ändrade sinnelag mot oss och ville driva bort oss från deras kyrka, men det lyckades dem inte. Utan vi fingo vicekonungens brev på att vi i evärdeliga tider skulle få hålla våra möten i Santa Lucia in Gesu. Och jag visade honom brevet.»

»Vad svarade han då?»

»Han skrattade åt mig.»

»Kan ingen av de andra herrarna hjälpa er?»

»Jag har varit hos dem, donna Elisa. Hela morgonen har jag skickats från Herodes till Pilatus.»

»Fader Elia,» sade donna Elisa och sänkte rösten, »har ni glömt att anropa helgonen?»

»Jag har anropat både den svarta madonnan och San Sebastiano och Santa Lucia. Jag har bett till så många, som jag har kunnat nämna vid namn.»

»Tror ni, fader Elia,» sade donna Elisa och sänkte rösten ännu mer, »att don Antonio Greco blev hjälpt, därför att han lovade pengar till donna Micaelas järnväg?»

»Jag har inga pengar att ge,» sade gubben tröstlöst.

»Ni borde ändå tänka på detta, fader Elia,» sade donna Elisa, »eftersom ni är i så stor nöd. Ni skulle försöka lova Kristusbilden, att ni själv och alla, som höra till ert skrå, skola tala och sjunga om järnvägen samt övertala människor att lämna bidrag till den, om ni får behålla er kyrka.

Vi veta inte om det kan hjälpa, men man bör försöka allt möjligt, fader Elia. Det kostar ingenting att lova.»

»Jag vill lova vad som helst för er skull,» sade gubben.

Han lade åter sitt blinda huvud upp emot den svarta kistan, och donna Elisa förstod, att han hade gjort löftet för att få vara i ro med sin sorg.

»Skall jag bära fram ert löfte för Kristusbilden?» sade hon.

»Gör, som ni vill, donna Elisa!» sade gubben.

*

Men samma dag hade gamle Fra Felice stigit upp vid femtiden på morgonen och börjat sopa i sin kyrka. Han kände sig alldeles kry och frisk, men bäst han gick där, tyckte han, att det var, som om San Pasquale med stenpåsen, som satt utanför kyrkdörren, skulle ha något att säga honom. Han gick ut till honom, men det var ingenting på färde med San Pasquale, tvärtom. Just då gled solen upp bakom Etna, och utför den mörka bergsluttningen kommo strålarna nedilande, mångfärgade som harpsträngar. Då strålarna hunno Fra Felices gamla kyrka, gjorde de den rosenröd, rosenröda blevo också de gamla barbariska pelarna, som uppburo baldakinen över bilden, och San Pasquale med stenpåsen och Fra Felice själv. »Vi se ut som unga pojkar,» tänkte gubben, »vi ha ännu en lång rad med år att genomleva.»

Men då han skulle gå tillbaka in i kyrkan, kände han ett hårt tryck över hjärtat, och det föll honom in, att San Pasquale hade kallat ut honom för att säga farväl. På samma gång blevo hans ben så tunga, att han knappast kunde flytta dem. Han kände inga plågor, men en trötthet, som inte kunde betyda annat än döden. Han förmådde nätt och jämnt ställa undan dammborsten bakom dörren till sakristian, så släpade han sig uppåt koret, lade sig på plattformen framför högaltaret och svepte kåpan om sig.

Det var, som hade Kristusbilden nickat till honom och sagt: »Nu behöver jag dig, Fra Felice.» — Han låg och nickade tillbaka. »Jag är färdig, jag skall inte svika dig.»

Det var bara att ligga och vänta, och det var skönt, tyckte Fra Felice. Han hade inte förr i hela sitt liv haft tid att känna efter hur trött han var. Nu äntligen kunde han få vila ut. Bilden skulle nog hålla kyrkan och klostret vid makt utan honom.

Han låg och smålog åt att gamle San Pasquale hade kallat ut honom för att säga god morgon till honom.

Så låg Fra Felice till långt fram på dagen och småslumrade för det mesta. Ingen var hos honom, och det kom över honom en känsla av att det inte kunde gå an att så där smyga sig till att dö. Det var, som om han bedroge någon på något. Detta väckte honom gång på gång. Han borde väl kalla prästerna till sig, men han hade ju ingen att sända efter dem.

Medan han låg där, tyckte han, att han kröp ihop mer och mer. För varje gång han vaknade, tyckte han, att han hade blivit mindre. Det var, som skulle han alldeles försvinna. Nu kunde han visst rulla kåpan om sig fyra gånger.

Han skulle väl ha fått dö helt ensam, om inte donna Elisa hade kommit för att anropa den lilla bilden om hjälp åt de blinda. Hon var rätt underlig till mods, då hon kom, ty hon ville nog ha hjälp åt de blinda, men hon önskade ändå inte, att donna Micaelas sak skulle befordras.

Då hon kom in i kyrkan, såg hon Fra Felice ligga på plattformen under altaret, och hon gick fram och knäböjde bredvid honom.

Fra Felice vände sina ögon till henne och smålog stilla: »Jag skall dö,» sade han hest, men så rättade han sig och sade: »Jag får dö.»

Donna Elisa frågade vad som fattades honom och sade, att hon skulle hämta hjälp.

»Sätt er här!» sade han och gjorde ett matt försök att torka av dammet på plattformen med ärmfliken.

Donna Elisa sade, att hon ville hämta präster och barmhärtighetssystrar.

Han fattade i hennes kjortel och höll henne kvar.

»Jag vill först tala med er, donna Elisa.»

Han hade svårt för att tala och andades häftigt mellan varje ord. Donna Elisa satte sig bredvid honom och väntade.

En stund låg han och flämtade, så steg en

rodnad upp i hans ansikte, hans ögon började glänsa, och han talade med lätthet och iver.

»Donna Elisa,» sade Fra Felice, »jag har ett arv att ge bort. Det har bekymrat mig hela dagen. Jag vet inte till vem jag skall ge det.»

»Fra Felice,» sade donna Elisa, »bekymra er inte över sådant! Det är ingen, som inte behöver en god gåva.»

Men då Fra Felice nu var vid bättre krafter, ville han, innan han bestämde över arvet, tala om för donna Elisa hur god Gud hade varit mot honom.

»Har inte Gud varit stor i sin nåd, som har gjort mig till en polacco?» sade han.

»Jo, det är en stor gåva,» sade donna Elisa.

»Endast att vara en liten, liten polacco är en stor gåva,» sade Fra Felice, »framför allt var den nyttig, sedan klostret hade blivit upplöst, och då kamraterna voro borta eller döda. Det är att ha påsen full av bröd, innan man har sträckt ut handen för att tigga. Det är att alltid få se ljusa ansikten och bli hälsad med djup bugning. Jag vet inte någon större gåva för en fattig munk, donna Elisa.»

Donna Elisa tänkte på hur vördad och älskad Fra Felice hade varit, därför att han hade kunnat förutspå de nummer, som skulle komma ut på lotteriet. Och hon kunde inte låta bli att ge honom rätt.

»Om jag kom vandrande framåt vägen i solhettan,» sade Fra Felice, »så kom herden till mig

och följde mig långa vägar och höll sin paraply över mig till skydd mot solen. Och då jag kom ned till arbetarna i de svala stenbrotten, delade de sitt bröd och sin bönsoppa med mig. Jag har inte varit rädd för rövare och inte för karabinierer. Karlen vid stadstullen har blundat, då jag har gått förbi med min påse. Det har varit en god gåva, donna Elisa.»

»Sant, sant,» sade donna Elisa.

»Det har inte varit ett svårt ämbete,» sade Fra Felice. »De talade vid mig, och jag svarade dem, det var det hela. De visste, att alla ord ha sitt nummer, och de fäste sig vid vad jag sade och spelade därefter. Jag visste inte hur det tillgick, donna Elisa, det var en Guds gåva.»

»Det blir stor saknad bland fattigt folk efter er, Fra Felice,» sade donna Elisa.

Fra Felice småskrattade. »De brydde sig inte om mig på söndag och måndag, då det nyss hade varit dragning,» sade han. »Men de kommo på torsdag och fredag och på lördagsmorgon, eftersom det är dragning varje lördag.»

Donna Elisa började bli orolig, därför att den döende inte tänkte på annat än detta. Plötsligen dök upp för henne minnet av både den ene och den andre, som hade förlorat på lotteriet, och hon kom ihåg flera, som hade spelat bort hela sin välfärd. Hon ville leda hans tankar bort från detta syndiga lotteriväsen.

»Ni sade, att ni ville tala om ert testamente, Fra Felice.»

»Men det är ju därför, att jag har så många vänner, som jag har svårt att veta till vem jag skall ge arvet. Skall jag ge det till dem, som ha bakat de söta kakorna åt mig, eller till dem, som ha bjudit mig kronärtskockor, brynta i färsk olja? Eller skall jag skänka det till barmhärtighetssystrarna, som skötte mig, då jag var sjuk?»

»Har ni mycket att ge bort, Fra Felice?»

»Det räcker nog, donna Elisa. Det räcker nog.»

Fra Felice tycktes åter bli sämre, han låg tyst med flämtande bröst.

»Jag hade också velat ge det till alla stackars vandrande munkar, som ha förlorat sina kloster,» viskade han.

Och så efter en stunds betänkande: »Jag skulle också ha velat ge det till den gode gamle mannen i Rom. Han, ni vet, som vakar över oss alla.»

»Är ni så rik, Fra Felice?» sade donna Elisa.

»Det räcker nog, donna Elisa, det räcker nog.»

Han slöt ögonen och vilade en stund, så sade han:

»Jag vill ge det till alla människor, donna Elisa.»

Han fick ny kraft av denna tanke, det syntes åter en svag rodnad på hans kind, och han reste sig på armbågen.

»Se detta, donna Elisa!» sade han, i det han stack handen inom kåpan och tog fram ett förseglat kuvert, som han räckte henne. »Ni skall gå och ge detta till sindacon, till sindacon i Diamante.

»Här, donna Elisa,» sade Fra Felice, »här finnas

de fem siffror, som vinna nästa lördag. De ha blivit uppenbarade för mig, och jag har tecknat upp dem. Och sindacon skall taga dessa siffror och låta slå upp dem på den romerska porten, där allt viktigt kungöres. Och han skall låta folket veta, att detta är mitt testamente. Detta skänker jag alla människor. Fem vinnande siffror, en hel kvintern, donna Elisa!»

Donna Elisa tog kuvertet och lovade att ge det till sindacon. Hon kunde inte göra annat, ty den stackars Fra Felice hade inte många ögonblick kvar att leva.

»Då nu lördagen kommer,» sade Fra Felice, »då är det många, som skola tänka på Fra Felice. — 'Månne gamle Fra Felice skall bedraga oss?' skola de fråga sig. 'Månne det kan vara möjligt, att vi skola komma att vinna en hel kvintern?'

»På lördagskvällen är det dragning på rådhusets balkong i Catania, donna Elisa. Då bära de ut lotterihjulet och bordet, och lotteriherrarna komma och det lilla vackra barnhusbarnet. Och det ena numret efter det andra lägges ner i lyckohjulet, ända tills de äro där alla hundra.

»Men allt folket står nedanför och darrar av förväntan, som havet darrar under stormvinden.

»Alla människor från Diamante skola vara där, och de skola stå helt bleka och knappast våga se varandra i ansiktet. Förut ha de trott, men inte nu. Nu tänka de, att gamle Fra Felice har bedragit dem. Ingen vågar hysa det minsta hopp.

»Då dras den första siffran, och den är rätt.

»Ah, donna Elisa, de skola bli så bestörta, att de knappt kunna jubla. Ty de ha alla väntat, att de skulle bli bedragna. Då den andra siffran kommer ut, blir det dödstyst. Så kommer den tredje. Lotteriherrarna skola förvåna sig, att allt är så stilla. 'I dag vinna de intet,' skola de säga. 'I dag gör staten en god vinst.' Så kommer den fjärde siffran. Barnhusbarnet tar upp rullen ur hjulet, och markören öppnar rullen och visar siffran. Nere bland folket är det nästan hemskt, man orkar inte säga ett ord under så mycken lycka. Så kommer den sista siffran. Donna Elisa, man skriker, man ropar, man faller i varandras armar och snyftar. Man är rik. Hela Diamante är rikt — — —»

Donna Elisa hade hållit armen under Fra Felices huvud och stött honom, medan han hade flämtat fram allt detta. Nu föll huvudet med ens tungt tillbaka. Den gamle Fra Felice var död.

•

Medan donna Elisa var ute hos den gamle Fra Felice, hade många människor i Diamante börjat bekymra sig om de blinda. Inte just männen — de flesta män voro ute på fälten och arbetade — men kvinnorna. De hade kommit i stora skaror till Santa Lucia för att trösta de blinda, och till sist, då vid pass en fyrahundra kvinnor hade blivit samlade, hade det fallit dem in, att de skulle gå och tala med sindacon.

De hade dragit upp till torget och ropat på sindacon. Han hade kommit ut på rådhusbalkongen, och de hade bett för de blinda. Sindacon var en vänlig och vacker man. Han hade svarat dem välvilligt, men hade inte velat ge med sig. Han kunde inte återkalla det, som hade blivit bestämt i stadsjuntan.

Men kvinnorna hade beslutat, att det skulle bli återkallat, och de stannade på torget. Sindacon gick åter in på rådhuset, men de stodo kvar på torget och ropade och bådo. De ämnade inte gå sin väg, förrän han hade givit efter.

Medan detta pågick, kom donna Elisa gående för att lämna sindacon Fra Felices testamente. Hon var sorgsen till döds över allt elände, men på samma gång kände hon ett slags bitter tillfredsställelse, därför att hon inte hade fått någon hjälp hos Kristusbarnet. Hon hade ju alltid trott, att helgonen inte skulle vilja hjälpa donna Micaela.

Det var en skön gåva hon hade fått därute i San Pasquales kyrka! Inte nog med att den inte kunde hjälpa de blinda, den var i stånd att fördärva hela staden. Nu skulle allt det lilla, som folk ännu ägde, gå till lotterikollektören. Det skulle bli ett lånande och ett pantsättande.

Sindacon tog genast emot donna Elisa och var lika lugn och artig som alltid, fastän kvinnor ropade på torget, blinda jämrade sig ute i väntrummet och folk hade sprungit ut och in hos honom hela dagen.

»Varmed kan jag stå er till tjänst, signora

Antonelli?» sade han. Donna Elisa såg sig först om och undrade vem han talade till. Så berättade hon om testamentet.

Sindacon blev varken rädd eller förvånad. »Det är mycket intressant,» sade han och sträckte ut handen efter papperet.

Men donna Elisa höll hårt fast om kuvertet och frågade: »Signor sindaco, vad ämnar ni göra med det, ämnar ni sätta upp det på den romerska porten?»

»Ja, vad annat kan jag göra, signora? Det är en död mans sista vilja.»

Donna Elisa skulle ha velat säga honom vilket förfärligt testamente det var, men hon hejdade sig för att få tala om de blinda.

»Pater Succi, som förordnade, att de blinda skulle få vara i hans kyrka, är också en död man,» föll hon in.

»Signora Antonelli, börjar också ni med detta?» sade sindacon helt vänligt. »Det var ju ett misstag, men varför talade ingen om för mig, att de blinda höllo till i Luciakyrkan? Nu, sedan det en gång är bestämt, kan jag inte upphäva beslutet. Jag kan inte.»

»Men deras rättigheter och brev, signor sindaco!»

»Deras rättigheter gälla ju ingenting. De gälla för jesuiternas kloster, men det finns ju inte mer ett sådant kloster. Och säg mig, signora Antonelli, vad skall det bli av mig, om jag ger vika?»

»Man skall älska er som en god man.»

»Signora, man skall tro, att jag är en svag man, och jag skall varje dag ha fyrahundra arbetarehustrur utanför rådhuset, tiggande än om ett, än om ett annat. Det är ju bara att härda ut en dag. I morgon skall det vara glömt.»

»I morgon!» sade donna Elisa. »Aldrig skola vi glömma det.»

Sindacon smålog, och donna Elisa såg, att han trodde sig känna folket i Diamante mycket bättre än hon.

»Ni tror, att detta ligger dem varmt om hjärtat,» sade han.

»Det tror jag, signor sindaco.»

Då småskrattade sindacon. »Ge mig det där kuvertet, signora!»

Han tog det och gick ut på balkongen.

Han började tala till kvinnorna. »Jag vill säga er,» sade han, »att jag just nu har fått veta, att gamle Fra Felice är död, och att han har lämnat ett testamente till er alla. Han har upptecknat fem siffror, som lära komma att vinna på lotteriet nästa lördag, och han skänker er dem. Ingen har ännu sett dem. De ligga här i kuvertet, och det är oöppnat.»

Han teg ett ögonblick, för att kvinnorna skulle hinna tänka över vad han hade sagt.

Ögonblickligen började de ropa: »Siffrorna, siffrorna!»

Sindacon tecknade åt dem att tiga.

»Ni skall tänka på,» sade han, »att Fra Felice omöjligen kunde veta vilka nummer som komma

ut nästa lördag. Om ni spelar på dessa siffror, så tör ni alla förlora. Och vi ha inte råd att bli fattigare, än vi redan äro här i Diamante. Jag ber er därför, att ni låter mig förstöra testamentet, utan att någon har sett det.»

»Siffrorna,» ropade kvinnorna, »fram med siffrorna!»

»Om jag får förstöra testamentet,» sade sindacon, »lovar jag er, att de blinda skola få tillbaka sin kyrka.»

Det blev tyst på torget. Donna Elisa reste sig från sin stol därinne i rådhussalen och grep med båda händerna om stolkarmen.

»Jag ger er att välja mellan kyrkan och siffrorna,» sade sindacon.

»Gud i himlen,» suckade donna Elisa, »är han en djävul, som frestar fattigt folk på detta sätt?»

»Vi ha varit fattiga förr,» ropade nu en kvinna, »vi kunna vara fattiga än.»

»Vi skola inte välja Barrabas i stället för Kristus,» ropade en annan.

Sindacon tog en tändsticksask ur fickan, strök eld på en sticka och förde den långsamt upp till testamentet.

Kvinnorna stodo stilla och läto Fra Felices fem vinnande nummer förintas. De blindas kyrka var räddad.

»Det är ett under,» viskade gamla donna Elisa, »de tro alla på Fra Felice, och de låta hans nummer brinna! Det är ett under.»

•

Fram på eftermiddagen satt donna Elisa åter i boden vid sin broderbåge. Hon såg gammal ut, där hon satt, och det var något fallfärdigt och brustet över henne. Det var inte den vanliga donna Elisa man såg där, det var en fattig, åldrig, övergiven kvinna.

Hon drog nålen trögt upp ur tyget, och då hon skulle sätta ned den, var hon långsam och villrådig. Hon hade svårt att hindra, att tårarna föllo ned på broderiet och fördärvade det.

Donna Elisa hade en så stor sorg. I dag hade hon förlorat Gaetano för alltid. Det var inte mer något hopp om att få honom åter.

Helgonen hade gått över på motståndarnas sida. De gjorde under för att hjälpa donna Micaela. Ingen kunde tvivla på att det var ett under, som hade skett. Inte skulle de fattiga kvinnorna i Diamante ha kunnat stå stilla, medan Fra Felices siffror brändes, om de inte hade bundits av ett under.

Det gjorde en stackars människa så gammal och led, detta, att de goda helgonen hjälpte donna Micaela, som inte tyckte om Gaetano.

Det pinglade häftigt i dörrklockan, och donna Elisa reste sig av gammal vana. Det var donna Micaela, som kom. Hon var glad och kom emot donna Elisa med framsträckta händer. Men donna Elisa vände sig bort. Hon kunde inte trycka hennes hand.

Donna Micaela var hänförd. »Ack, donna Elisa,

du har hjälpt min järnväg. Vad skall jag säga? Hur skall jag tacka dig?»

»Låt du bli att tacka mig, svägerska!»

»Donna Elisa!»

»Om helgonen vilja ge oss en järnväg, så är det väl därför, att Diamante behöver den, och inte därför, att de älska *dig*.»

Donna Micaela ryggade tillbaka. Nu äntligen trodde hon sig förstå varför donna Elisa var ond på henne. »Om Gaetano vore hemma!» sade hon. Hon stod och tryckte handen mot hjärtat och jämrade sig. »Om Gaetano vore hemma, skulle han inte tillåta dig att vara så grym mot mig.»

»Gaetano, skulle inte Gaetano?»

»Nej, han skulle inte. Även om du är ond på mig, därför att jag älskade honom, medan min man levde, så skulle du inte våga att förebrå mig det, om han vore hemma.»

Donna Elisa drog upp ögonbrynen något litet. »Du tror, att han skulle förmå mig att tiga med en sådan sak?» sade hon, och hennes röst var helt underlig.

»Men, donna Elisa!» Donna Micaela kom viskande tätt inpå henne. »Det är ju omöjligt, rent omöjligt att inte älska honom. Han är skön, du. Och han betvingar mig, och jag är rädd för honom. Du måste låta mig älska honom.»

»Måste jag?» Donna Elisa såg ned och talade helt kort och strävt.

Donna Micaela blev utom sig. »Det är mig han älskar,» sade hon. »Det är inte Giannita, utan

mig. Och du borde betrakta mig som en dotter, du borde hjälpa mig, du borde vara god mot mig. Och i stället står du mig emot. Du är grym mot mig. Du låter mig inte komma till dig och tala om honom. Hur jag längtar och hur jag arbetar, får jag inte säga dig det.»

Donna Elisa kunde inte hålla ut längre. Donna Micaela var ju ett riktigt barn, ung och dåraktig och skälvande som ett fågelhjärta. Just en, som man behövde taga vård om. Hon måste slå sina armar om henne.

»Jag visste det ju inte, du stackars dumma barn,» sade hon.

SJUNDE KAPITLET.

Efter undret.

DE BLINDA SÅNGARNAS SKRÅ hade sammanträde i Luciakyrkan. Högst uppe i koret bakom altaret sutto trettio gamla blinda män på jesuiterfädernas snidade korstolar. De voro fattiga, de flesta av dem, de flesta hade tiggarpåsen och kryckkäppen vid sidan av sig.

Det rådde allvar och högtidlighet bland de blinda. De visste vad det ville säga att vara medlemmar av detta heliga sångarskrå, av denna härliga gamla Academia.

Nere i kyrkan hördes någon gång ett dämpat buller. Där sutto blindförarna, barn, hundar och gamla gummor, och väntade. Stundom började de unga rasa med varandra och med hundarna, men det blev genast kvävt och nedtystat.

De blinda, som voro trovatores, trädde upp en efter annan och sade fram nya rim.

»Folk, som bor på det heliga Etna,» reciterade en av dem, »människor, som leva på undrens berg, resen er, skänken er härskarinna en ny prydnad! Hon längtar efter två långa band för att förhöja sin skönhet, två långa, smala band av järn vill hon fästa vid sin mantel. Skänken detta till er härskarinna, och hon skall löna er med rikedom, hon skall ge guld för järn. Otaliga äro de skatter, som den mäktiga skall skänka dem, som nu bistå henne.»

»En mild undergörare är kommen ibland oss,» sade en annan. »Han står fattig och obemärkt i den nakna gamla kyrkan. Hans krona är av järnbleck, och hans diamanter äro av glas. 'Given inte offer till mig, I fattige,' säger han, 'byggen inte tempel åt mig, I eländige! För er lycka vill jag verka. Om rikedom strålar ur era hyddor, lyser jag i äkta stenar; om nöden flyktar från landet, klädas mina fötter i pärlbesatta guldskor.'»

Allt efter som det ena nya rimmet efter det andra framsades, blev det antaget eller förkastat. De blinda förforo med stor stränghet.

Men nästa dag drogo de ut över Etna och sjöngo in järnvägen i folkets hjärtan.

Efter undret med Fra Felices testamente började människor ge gåvor till järnvägen. Donna Micaela hade snart samlat vid pass hundra lire. Då reste hon och donna Elisa till Messina för att se på ångspårvägen, som går mellan Messina och

Pharo. De hade inte större tankar. De skulle vara nöjda med en ångspårväg.

»Varför behöver en järnväg vara så dyr?» sade donna Elisa. »Den är ju som en vanlig väg, fastän man lägger ut två järnskenor på den. Men det är ingenjörer och fina herrar, som göra vägen dyr. Bry dig inte om ingenjörer, Micaela! Låt våra goda vägbyggare, Giovanni och Carmelo, bygga din järnväg!»

De beságo noga ångspårvägen till Pharo och hämtade all lärdom de kunde. De mätte hur långt det skulle vara mellan skenorna, och donna Micaela ritade ut på en bit papper hur spåren löpte om varandra vid stationerna. Det var inte så svårt. De voro säkra om att de skulle kunna reda sig själva.

Denna dag tycktes det inte finnas några hinder. Det var inte svårare att bygga ett stationshus än ett vanligt hus, sade de. Mer än ett par stationshus behövdes dessutom inte. Det var nog med en liten kur vid de flesta hållplatserna.

Bara de kunde låta bli att bilda bolag, taga fina herrar i sin tjänst och göra sådant, som kostade pengar, så skulle nog järnvägen komma till stånd. Den skulle inte bli dyr. Mark skulle de nog få kostnadsfritt. De höga herrarna, som ägde jord på Etna, skulle väl förstå hur mycken nytta de kunde få av järnvägen och låta den fritt passera över deras ägor.

De brydde sig inte om att få riktningen utstakad på förhand. De skulle börja vid Diamante och småningom bygga sig fram till Catania. Man

behövde endast börja och så lägga en liten sträcka varje dag. Det var inte så svårt.

Efter denna resa började de att försöka att bygga vägen på egen hand. Don Ferrante hade inte lämnat stort arv efter sig till donna Micaela, men en god sak var det, att han hade skänkt henne en stor sträcka lavabetäckt ödeland borta på Etna. Här började Giovanni och Carmelo att röja för den nya järnvägen.

Då detta arbete vidtog, ägde järnvägsbyggarna endast hundra lire. Men det var undret med testamentet, som hade uppfyllt dem med ett heligt vansinne.

Vilken järnväg detta skulle bli, vilken järnväg!

Blinda sångare voro aktiesamlare, och helgonbilden gav koncessionen, och den gamla bodfrun donna Elisa var ingenjör.

ÅTTONDE KAPITLET.

En jettatore.

I CATANIA fanns en gång en man med »det onda ögat», en jettatore. Han var nästan den fruktansvärdaste jettatore, som hade funnits på Sicilien. Så snart han visade sig på gatan, skyndade människor att kröka sina fingrar till det skyddande tecknet. Men det hjälpte som oftast alls inte. Den, som hade mött honom, kunde bereda sig på att få en bedrövlig dag. Han skulle finna sin mat vidbränd och den fina gamla geléskålen sönderslagen. Han skulle få veta, att hans bankir hade inställt sina betalningar, och att den lilla biljetten, som han hade skrivit till sin väns hustru, hade kommit i orätta händer.

Oftast är en jettatore en lång, ranglig karl med bleka, skygga ögon och en lång näsa, som ligger och hackar på överläppen. Gud har satt papegojnäsan som märke på jettatoren. Men allting är skiftande, ingenting är ständigt återkom-

mande. Denne jettatore var en liten karl med en näsa som en San Michele.

Därav kom det sig, att han gjorde ännu mycket mera ont än en vanlig jettatore. Hur mycket oftare blir man inte stucken av en ros än bränd av en nässla!

En jettatore borde aldrig bli vuxen. Han har det gott, endast då han är barn. Då har han ännu sin lilla mamma, och hon ser aldrig det onda ögat, hon förstår aldrig varför hon sticker nålen i fingret, var gång han kommer fram till hennes sybord. Hon kan aldrig bli rädd för att kyssa honom. Fastän hon ständigt har sjukt i huset och tjänstfolket flyttar och vännerna draga sig undan, kan hon aldrig märka något.

Men sedan jettatoren har kommit ut i världen, har han det ofta svårt nog. Man måste ju först och främst tänka på sig själv, man kan ju inte fördärva hela sitt liv genom att vara god mot en jettatore.

Det finns flera jettatores, som äro präster. Det är inte underligt: vargen är ju glad, om han kan riva många får. De kunna väl inte göra mer ont, än om de bli präster. Man skulle bara veta hur det går de barn, som de döpa, och de brudpar, som de viga.

Den jettatore, varom här är fråga, blev ingenjör och ville bygga järnvägar. Han fick också anställning vid en av statens järnvägsbyggnader. Staten kunde ju inte veta, att han var en jettatore. Ah, men ett elände, elände! Så snart han hade fått

plats vid banan, skedde idel olyckor. Då man skulle skära igenom en kulle, ras på ras, då man skulle lägga en bro, bräcka på bräcka. Då man skulle lossa av ett sprängskott, dödades arbetarna av kringflygande stenflisor.

Den ende, som aldrig blev skadad, var ingenjören, jettatoren.

Men de stackarna, som arbetade under honom! De räknade sina fingrar och lemmar varje kväll. »I morgon ha vi kanske mistat er,» sade de.

Man underrättade överingenjören, man underrättade ministern. Ingen av dem ville lyssna till klagomålen. De voro för kloka och lärda att tro på det onda ögat. Arbetarna skulle se bättre upp vid arbetet. Det var deras eget fel, att de kommo i olycka.

Och grusvagnarna stjälpte, lokomotiven exploderade.

En morgon viskade man, att ingenjören var borta. Han var försvunnen, ingen visste vad det hade blivit av honom. Hade kanske någon stuckit ned honom? Ånej, ånej, skulle någon ha vågat sticka ned en jettatore!

Men han var verkligen borta, ingen människa såg vidare till honom.

Några år därefter var det, som donna Micaela började tänka på att bygga sin järnväg. Och för att skaffa pengar till den ville hon hålla en basar i det stora franciskanerklostret utanför Diamante.

Därute finns en klostergård, omgiven av

präktiga gamla pelare. Donna Micaela anordnade små butiker, små lotterier och små förlustelseställen under arkaderna. Hon svängde girlander av venetianska lyktor från pelare till pelare. Hon lade upp stora fat Etnavin omkring klosterbrunnen.

Medan donna Micaela arbetade därute, samtalade hon ofta med den lille Gandolfo, som hade blivit väktare i klostret, sedan Fra Felice var död. En dag lät hon Gandolfo visa sig hela klostret. Hon gick igenom alltsammans från vinden till källaren. Och då hon såg dessa otaliga små celler med deras gallerfönster och kalkrappade murar och hårda träbänkar, fick hon ett infall.

Hon bad Gandolfo, att han skulle stänga in henne i en av cellerna och lämna henne där under fem minuters tid.

»Nu är jag en fånge,» sade hon, då hon var lämnad ensam. Hon kände på dörren, hon kände på fönstret. Hon var säkert inbommad.

Så var det att vara fånge! Fyra tomma väggar hade man omkring sig, gravtystnad, gravkyla.

»Nu vill jag känna, som en fånge känner,» tänkte hon.

I detsamma glömde hon allt annat för den tanken, att Gandolfo möjligen inte skulle komma och släppa ut henne. Han kunde ju bli bortkallad, han kunde bli häftigt sjuk, han kunde falla och slå sig till döds i någon av de mörka gångarna. Det kunde hända mycket, som gjorde, att han inte kom.

Ingen visste var hon fanns, ingen kunde söka henne i den bortglömda cellen. Om hon bleve lämnad där endast en timme, skulle hon bli tokig av skräck.

Hon såg framför sig hungern, den långa hungern. Hon kämpade sig fram genom ångestens oändliga timmar. Ah, hur hon skulle lyssna efter steg, hur hon skulle ropa!

Hon skulle skaka dörren, hon skulle skrapa murbruket av väggarna med sina naglar, hon skulle försöka bita sönder fönstergallret.

Då de äntligen funno henne, skulle hon ligga död på golvet, och man skulle överallt finna spår av hur hon hade försökt att bryta sig ut.

Varför kom inte Gandolfo? Nu hade hon dock varit där en kvart, en halvtimme. Varför kom han inte?

Hon var viss om att hon hade varit instängd en hel timme, då Gandolfo kom. Var hade han varit så länge?

Han hade alls inte varit länge. Han hade endast varit borta i fem minuter.

»Gud, Gud, detta var således att sitta fången, detta var Gaetanos liv!» Hon föll i skakande gråt, då hon åter såg den öppna himmelen över sig.

En stund senare, då de stodo ute på en öppen loggia, visade henne Gandolfo ett par fönster med luckor och gröna persienner.

»Bor där någon?» frågade hon.

»Ja, donna Micaela, det gör det.»

Gandolfo berättade, att där bodde en man, som aldrig gick ut annat än om natten, en man, som aldrig talade vid någon människa.

»Är han vansinnig?» frågade donna Micaela.

»Nej, nej, han är klok som ni och jag. Men man säger, att han måste dölja sig. Han är rädd för regeringen.»

Donna Micaela blev mycket intresserad av denne man. »Vad heter han?» sade hon.

»Jag kallar honom signor Alfredo.»

»Hur får han mat?» frågade hon.

»Det är jag, som lagar åt honom,» sade Gandolfo.

»Och kläder?»

»Jag skaffar honom, jag. Jag bär också till honom böcker och tidningar.»

Donna Micaela gick tyst en stund. »Gandolfo!» sade hon och lämnade honom en ros, som hon höll i handen. »Lägg denna på brickan, då du nästa gång bär mat till din stackars fånge!»

Sedan dess sände donna Micaela nästan varje dag någon småsak till mannen i klostret. Det kunde vara en blomma, en bok eller ett par frukter. Det var ett sådant nöje för henne. Hon gick och lekte med sina inbillningar. Hon lyckades nästan föreställa sig, att det var till Gaetano hon sände allt detta.

Då dagen för basaren kom, var donna Micaela ute vid klostret tidigt på morgonen. »Gandolfo,» sade hon, »du skall gå upp till din fånge

och fråga honom om han vill komma på festen i afton.»

Gandolfo kom snart tillbaka med svar. »Han tackar er mycket, donna Micaela,» sade gossen. »Han vill komma.»

Hon blev förvånad, ty hon hade inte trott, att han skulle våga sig ut. Hon hade endast velat visa honom en vänlighet.

Det var något, som kom donna Micaela att se upp. Hon stod på klostergården, och ett fönster slogs upp i en av byggnaderna över henne. Donna Micaela såg en medelålders man av ett behagligt utseende stå däruppe och se ned på henne.

»Där är han, donna Micaela!» sade Gandolfo.

Hon var lycklig. Det var, som om hon hade frälsat och räddat denne man. Och det var mer än detta. Människor, som inte ha inbillning, skola inte förstå det. Men donna Micaela gick hela dagen och darrade och längtade. Hon gick och tänkte på hur hon skulle vara klädd. Det var, som om hon hade väntat Gaetano.

Men donna Micaela fick snart annat att göra än att drömma. Hela dagen strömmade en massa vedervärdigheter in över henne.

Den första var en skrivelse från den gamle Etnarövaren Falco Falcone.

»Kära vän, donna Micaela!

Då jag har hört, att du ämnar bygga en järnväg utmed Etna, vill jag säga dig, att med min vilja kommer detta aldrig att ske. Jag säger

dig det nu genast, på det att du inte må öda mer pengar och möda på denna sak.

Upplysta och högvälborna signora, jag förbliver

din ödmjuke tjänare

Falco Falcone.

Passafiore, systersonen, har skrivit brevet.»

Donna Micaela kastade det smutsiga brevet ifrån sig. Det föreföll henne, som vore detta en dödsdom för järnvägen, men i dag ville hon inte tänka på det. Nu hade hon sin basar.

Ögonblicket därefter kommo hennes vägbyggare, Giovanni och Carmelo. De ville råda henne att skaffa sig en ingenjör. Hon visste nog inte vad slags mark det var på Etna. Det var först lava, så var det aska och så lava igen. Skulle vägen läggas på det översta lavalagret eller på askbädden, eller skulle de gräva sig ned än djupare? Hur pass fast grund behövde en järnväg? De kunde ingenstans komma utan en man, som förstode detta.

Donna Micaela avskedade dem. I morgon, i morgon! Hon hade inte tid att tänka på detta i dag.

Strax därpå kom donna Elisa med än sämre nyheter.

Det fanns en stadsdel i Diamante, där det bodde fattigt och vilt folk. Dessa stackare hade blivit skrämda, då de hörde talas om järnvägen. Det blir Etnautbrott och jordbävning, hade de sagt. Det stora Etna tål inga bojor. Det kommer att

skaka bort hela järnvägen. Och folket sade nu, att man borde gå ut och riva upp vägen, så snart en skena bleve lagd på den.

En olycksdag, en olycksdag! Donna Micaela tyckte sig vara längre från målet än någonsin.

»Vartill tjänar det nu, att vi samla in pengar på vår basar?» sade hon missmodigt.

Hon tycktes inte heller komma att förtjäna pengar på sin basar. På eftermiddagen började det regna. Det hade inte regnat så i Diamante sedan den dagen, då klockorna ringde. Molnen lade sig ända ned på hustaken, och vattnet hällde ned ur dem. Man blev genomvåt, då man varit två minuter på gatan.

Vid sextiden, då donna Micaelas basar skulle börja, regnade det som häftigast. Då hon kom ut till klostret, funnos inte heller några andra där än de, som skulle hjälpa till att servera och sälja.

Hon började känna sig gråtfärdig. En sådan olycksdag! Vad hade dragit ned all denna motgång över henne?

Donna Micaelas blickar föllo på en främmande man, som stod stödd mot en pelare och betraktade henne. Nu med ens kände hon igen honom. Det var jettatoren. Det var jettatoren från Catania, som man hade lärt henne frukta redan som barn.

Donna Micaela gick raskt emot honom. »Kom med mig, signor!» sade hon och gick före honom. Hon ville gå så långt bort, att ingen skulle höra dem, och sedan ville hon bedja honom aldrig mer

komma inför hennes ögon. Hon kunde inte annat. Han fick inte förstöra hela hennes liv.

Hon tänkte inte på åt vilket håll hon gick. Plötsligen var hon vid dörren till klosterkyrkan och steg in där.

Därinne var nästan mörkt. Endast framme vid Kristusbilden brann en liten oljelampa.

Då donna Micaela såg Kristusbilden, blev hon bestört. Just då hade hon inte velat se honom. Han påminde henne om hur hans krona hade rullat till Gaetanos fötter, då denne hade vredgats på banditerna. Kanske Kristusbilden inte ville, att hon skulle driva bort jettatoren.

Men hon hade verkligen skäl att frukta jettatoren. Och det var orätt av honom att komma på hennes fest. Hon måste laga, att hon blev av med honom.

Donna Micaela hade gått fram genom hela kyrkan och stod nu och såg på Kristusbilden. Hon kunde inte säga ett ord till mannen, som följde henne.

Hon kom ihåg vilket medlidande hon nyss hade hyst med honom, därför att han hade suttit instängd, han som Gaetano. Hon hade varit så glad, att hon hade kunnat locka fram honom i livet. Vad var det hon nu ville göra? Ville hon sända honom tillbaka i fängelset?

Hon kom ihåg både sin far och Gaetano. Skulle detta bli den tredje, som hon...

Hon stod där tyst och kämpade med sig själv. Äntligen började jettatoren att tala.

»Nåväl, signora, är det inte sant, att ni nu har haft nog av mig?»

Donna Micaela gjorde en nekande rörelse.

»Önskar ni inte, att jag skall vända tillbaka till min cell?»

»Jag förstår er inte, signor.»

»Jo, jo, ni förstår. Det har hänt er något förfärligt i dag. Ni har ett helt annat utseende nu än i morse.»

»Jag är mycket trött,» sade donna Micaela avvärjande.

Mannen kom tätt inpå henne liksom för att tvinga fram sanningen. Frågor och svar föllo korta och flämtande mellan dem.

»Ser ni inte, att hela er fest håller på att misslyckas?» — »Jag får göra om den i morgon.» — »Har ni då inte känt igen mig?» — »Jo, jag har sett er förr i Catania.» — »Och ni är inte rädd för jettatoren, ni?» — »Jo förr, som barn.» — »Men nu, nu är ni inte rädd?» Hon undvek att svara honom. — »Är ni själv rädd?» sade hon. — »Tala sanning!» sade han otåligt. »Vad var det ni ville säga mig, då ni förde mig hit?»

Hon såg sig oroligt omkring. Hon måste säga något, hon måste ha något att svara honom. Då framställde sig för henne en tanke, som föreföll henne alldeles förfärlig. Hon såg på Kristusbilden. »Fordrar du detta?» tycktes hon fråga honom. »Skall jag göra detta för denne främmande man? Men det är ju att kasta bort mitt enda hopp.»

»Jag vet knappt om jag vågar tala om vad jag ville er,» sade hon. — »Nej, ser ni, att ni inte vågar?» — »Jag ämnar bygga en järnväg, vet ni det?» — »Ja, jag vet.» — »Jag ville, att ni skulle hjälpa mig.» — »Skulle jag?»

Nu, när hon hade gjort början, gick det lättare för henne att fortsätta. Hon förvånade sig över hur naturligt det lät, då hon talade.

»Jag vet, att ni är järnvägsbyggare. Ja, ni förstår väl, att vid min järnväg ges ingen lön. Men det vore bättre, att ni hjälpte mig arbeta, än att ni sitter instängd här. Ni förstör ändå er tid.»

Han såg nästan strängt på henne. »Vet ni vad ni säger?» — »Det är naturligtvis en förmäten bön.» — »Just så ja, en förmäten bön.»

Därpå började den stackars mannen skrämma upp henne.

»Det skulle gå med er järnväg som med er fest.» Donna Micaela trodde som han, men nu tyckte hon sig ha stängt alla vägar för sig, nu måste hon hålla ut med att vara god. — »Min fest skall snart vara i full gång,» sade hon tryggt.

»Hör mig nu, donna Micaela!» sade mannen. »Den sista en människa upphör att tro gott om är sig själv. Man kan inte upphöra att ha hopp om sig själv.»

»Nej, varför skulle man det?»

Han gjorde en rörelse, som vore han otålig över hennes tillit.

»Då jag först började tänka över saken,» sade han, »tröstade jag mig lätt. 'Det har varit ett par

olyckliga tillfälligheter,' sade jag till mig själv, 'så har du fått ryktet om dig, och så har det blivit en tro. Det är tron, som förhäxar. Man har mött dig, och man har trott, att man skulle misslyckas, och man har misslyckats. Det är en olycka, som är värre än döden, att vara ansedd för en jettatore, men du behöver inte själv tro på det.'»

»Det är så orimligt,» sade donna Micaela.

»Ja visst, varifrån skulle mina ögon ha fått makt att bringa olycka? Och då jag tänkte så, beslöt jag att göra ett försök. Jag reste till ett ställe, där ingen kände mig. Nästa dag fick jag läsa i tidningen, att tåget, som jag hade farit med, hade kört över en banvakt. Då jag hade varit en dag på hotellet, såg jag värden i förtvivlan och alla gäster på språng. 'Vad har hänt?' frågade jag. — 'Det är en av våra tjänare, som har insjuknat i kopporna.' — 'Ah, vilket elände!'

»Nåväl, donna Micaela, jag stängde mig inne och drog mig undan från all beröring med människor. Då ett år hade gått, var jag kommen till ro. Jag frågade mig varför jag satt så instängd. 'Du, du är ju en ofarlig man,' sade jag, 'du vill ju inte skada någon. Varför lever du lika eländigt som en förbrytare?' Jag hade just ämnat gå in i livet igen, så råkade jag möta Fra Felice i en av gångarna. 'Fra Felice, var är katten?' — 'Katten, signor?' — 'Ja, klosterkatten, som brukade komma och få mjölk av mig. Var är han nu?' — 'Han har fastnat i en råttfälla.' — 'Vad säger ni, Fra Felice?' — 'Han kom in med tassen i en ståltrådsfälla, och han

kunde inte göra sig lös. Han släpade sig bort på en av vindarna och dog av hunger.' — Vad säger ni om detta, donna Micaela?»

»Skulle ni vara skuld till att katten dog?»

»Jag är ju en jettatore.»

Hon höjde på axlarna. »Ack, en sådan dårskap!»

»Då någon tid hade gått, vaknade hos mig ånyo lusten att leva. Då knackade Gandolfo på min dörr och bjöd mig på er fest. Varför skulle jag inte gå? Det är omöjligt att tro om sig själv, att man bringar olycka blott genom att visa sig. Det var en hel fest, donna Micaela, bara detta att göra sig i ordning och taga fram sina svarta kläder, borsta dem och sätta dem på sig. Men då jag kom ned på festplatsen, var den öde, regnet strömmade ned, era venetianska lyktor voro fyllda av vatten. Och ni själv såg ut, som om ni hade mött alla livets olyckor på en enda dag. Då ni såg på mig, blev ni askgrå av förfäran. Jag frågade någon: 'Vad heter signora Alagona i sig själv?' — 'Palmeri.' — 'Ah, Palmeri, hon är således från Catania. Hon har känt igen jettatoren.'»

»Ja, det är sant, jag kände igen er.»

»Ni har varit mycket vänlig, mycket god, och jag är bedrövad över att jag har förstört er fest. Men nu lovar jag er, att jag skall hålla mig borta både från er fest och er järnväg.»

»Varför skulle ni hålla er borta?»

»Jag är en jettatore.»

»Jag tror det inte. Jag kan inte tro det.»

»Jag tror det inte, jag heller. Jo, jo, jag tror. Ser ni, man säger, att ingen kan få makt med en jettatore, som inte är lika stor i ondska som han. En gång, säger man, såg sig en jettatore i spegeln, och då föll han ned och dog. Nåväl, jag ser mig aldrig i spegeln. Jag tror det således själv.»

»Jag tror det inte. Jag tror nästan jag trodde det, då jag såg er därute. Nu tror jag det inte.»

»Ni vill kanske låta mig arbeta på er järnväg?»

»Ja, ja, om ni endast ville.»

Han kom åter tätt inpå henne, och de bytte några korta satser. »Kom fram i ljuset, jag vill se ert ansikte!» — »Ni tror, att jag förställer mig.» — »Jag tror, att ni är artig.» — »Varför skulle jag vara artig mot er?» — »Den där järnvägen, betyder den något för er?» — »Den betyder liv och lycka för mig.» — »Hur så?» — »Den skall gagna en, som jag har kär.» — »Mycket kär?»

Hon svarade inte, men han läste svaret i hennes ansikte.

Då böjde han sina knän för henne och sänkte sitt huvud så djupt, att han kunde kyssa kjortelfållen. — »Ni är god, ni är mycket god. Jag skall aldrig glömma detta. Om jag inte vore den jag är, hur jag skulle tjäna er!»

»Ni skall tjäna mig!» sade hon. Och hon var så rörd över hans olycka, att hon inte mer kände fruktan för att han skulle skada henne.

Han sprang upp. »Jag vill säga er något. Ni kan inte gå över golvet utan att snava, om jag ser på er.»

»Åh!» sade hon.

»Försök!»

Och hon försökte. Men hon var helt rädd. Alltsedan hon tog sina första steg, hade hon inte känt sig så osäker. Men så tänkte hon: »Om det vore för Gaetanos skull, då kunde jag nog.» Då gick det.

Hon gick fram och tillbaka över kyrkgolvet. »Skall jag göra det en gång till?» Han nickade.

Medan hon gick, föll den tanken henne in: »Kristusbarnet har tagit förbannelsen från honom, därför att han skall bistå mig.» Hon vände tvärt och kom åter fram till honom.

»Vet ni, vet ni, ni är ingen jettatore!»

»Är jag inte?»

»Nej, nej,» hon tog honom i axlarna och skakade honom. »Ser ni det inte, förstår ni inte? Det är taget ifrån er.»

Den lille Gandolfos röst hördes i gången utanför kyrkan. »Donna Micaela, donna Micaela, var är ni? Vi ha så mycket folk, donna Micaela. Hör ni, hör ni?»

»Regnar det inte mer?» sade jettatoren med osäker röst.

»Det regnar inte, hur skulle det kunna regna? Kristusbilden har tagit förbannelsen ifrån er, för att ni skall tjäna hans järnväg.»

Mannen vacklade och grep ut i luften med händerna. »Det är borta. Ja, jag tror det är borta. Nyss var det där. Men nu...»

Han ville åter falla på knä för donna Micaela.

»Inte för mig,» sade hon, »för honom, för honom!» Hon visade på Kristusbilden.

Men han föll likafullt ned för henne. Han kysste hennes händer, och under skakande gråt berättade han henne hur människor hade förföljt och avskytt honom och hur mycket elände livet hittills hade bragt honom.

Nästa dag gick jettatoren borta på Etna och stakade ut väg. Och han var inte farligare än en annan människa.

NIONDE KAPITLET.

Palazzo Geraci och Palazzo Corvaja.

PÅ DEN TIDEN, då norrmannerna regerade Sicilien, långt innan ätten Alagona hade kommit till ön, uppfördes i Diamante de båda härliga byggnaderna palazzo Geraci och palazzo Corvaja.

De ädla baronerna Geraci lade sitt hus vid torget, högst på krönet av Monte Chiaro. Baronerna Corvaja däremot byggde sitt hem långt nedåt berget och bäddade in det i trädgårdar.

Palazzo Geracis svarta lavamur uppfördes kring en fyrkantig liten gård, som var idel stämning och härlighet. En hög trappa, som gick fram under en vapenprydd äreport, förde upp till andra våningen. Inte runt om gården, men här och där, på de mest oväntade ställen, upplåto sig väggarna för en liten pelarprydd loggia. Murytorna voro klädda med reliefplattor, med brokiga skivor av siciliansk marmor och med de Geraciska baronernas vapensköldar. Fönster funnos där också, mycket

små, men med präktigt arbetade karmar, vare sig de voro runda, med ljusöppningar så små, att de kunde täckas av ett vinblad, eller avlånga och så smala, att de inte släppte fram mera ljus än en gardinspringa.

Baronerna Corvaja tänkte inte på att pryda palatsets gård, men i husets bottenvåning reddes in en härlig sal. I golvet lades in en stor cistern för guldfiskar, i väggnischerna sattes upp mosaikklädda fontäner, där klart vatten sprutade ned i väldiga jättesnäckor. Över dessa välvdes moriska droppvalv, uppburna av lätta pelare, omvirade med mosaikrankor. Det var en sal, vars like endast fanns att se i Palermos saracenslott.

Det var tävlan och ävlan under hela byggnadstiden. Då palazzo Geraci fick en balkong, fick palazzo Corvaja sina höga gotiska bågfönster, då palazzo Geracis tak smyckades med rikt uthuggna tinnar, fick palazzo Corvaja en alnshög fris av svart marmor med vita inläggningar. Geracis hus hade ett högt torn, Corvajas hade en takterrass med ålderdomliga krukor längs räcket.

Då palatsen äntligen blevo färdiga, vidtog i stället tävlan mellan familjerna, som hade byggt dem. Fiendskap och strid tycktes meddela sig från husen till alla, som bebodde dem. En baron Geraci kunde aldrig tänka lika med en baron Corvaja. Då Geraci stred för Anjou, kämpade Corvaja för Manfred. Bytte Geraci om sida och bistod Aragonien, drog Corvaja till Neapel och kämpade för Robert och Johanna.

Men det var inte nog med detta. Det var given sak, att då Geraci skaffade sig en svärson, måste Corvaja öka på sin makt genom ett gott gifte. De båda ätterna kunde aldrig komma till ro. Man måste äta i kapp, roa sig i kapp, arbeta i kapp. Geracis drogo till Bourbonernas hov i Neapel, inte av lust efter utmärkelser, utan därför att Corvajas voro där. Corvajas å sin sida måste odla vin och bryta svavel, därför att Geracis voro intresserade av jordbruk och bergshantering. Då en Geraci hade fått ett arv, måste någon gammal släkting till en Corvaja lägga sig att dö, på det att inte ättens ära skulle vedervågas.

Palazzo Geraci hade ständigt arbete med att räkna sina tjänare för att inte låta palazzo Corvaja gå förbi sig. Men det var inte nog med tjänarna, man måste också hålla reda på mössornas galoner och på seldon och på hästar. Fasanfjädern i nacken på Corvajas spannhästar fick inte vara en tum högre än Geracis. Deras gethjordar måste förökas i samma mån, och Geracis oxar måste ha lika långa horn som Corvajas.

I våra dagar skulle man kunna tro, att det bort vara slut på fiendskapen mellan de båda palatsen. I våra dagar finns det lika litet någon Corvaja i det ena palatset, som det finns någon Geraci i det andra.

Nu är Geracis gård ett smutsigt hål, som inrymmer både åsnestall och svinstia och hönsgård. På den höga trappan torkas trasor, och reliefplattorna äro sönderhackade och ärriga. I den

ena av de båda förstugorna drives handel med grönsaker, och i den andra sys skor. Portvakten ser ut som den trasigaste tiggare, och från källare till vind finner man inte annat än fattigt och utarmat folk.

Det är alls inte bättre med palazzo Corvaja. Det finns inte ett spår kvar av mosaikbeklädnaden i den stora salen, utan endast tomma, nakna valv. Där bo inga tiggare, därför att palatset till största delen ligger i ruiner. Det lyfter numera endast sin sköna fasad med de smyckade fönsterbågarna mot den ljusa sicilianska himmelen.

Men fiendskapen mellan Geraci och Corvaja är inte slut. I gamla tider var det inte endast de höga ätterna själva, som tävlade med varandra, det var också deras grannar och underlydande. Hela Diamante är alltjämt delat mellan Geraci och Corvaja. Det går ännu en hög, krenelerad mur tvärs igenom staden och skiljer den delen av Diamante, som står på Geracis sida, från den, som har förklarat sig för Corvaja.

Ännu i våra dagar vill ingen, som är från Geraci, gifta sig med en flicka från Corvaja. Och en herde från Corvaja kan inte låta sina får dricka vid Geracis brunn. De ha inte en gång samma helgon. San Pasquale tillbedes av Geraci, men den svarta madonnan är Corvajas skyddspatronessa.

En man från Geraci kan aldrig tro annat, än att hela Corvaja är fullt av trollkarlar, häxor och varulvar. En man från Corvaja vill våga sin salig-

het på att i Geraci finns ingenting annat än skälmar och ficktjuvar.

Donna Micaela bodde på Geracis område, och snart var hela den stadsdelen anhängare av hennes järnväg. Men då kunde Corvaja inte annat än göra henne motstånd.

Corvajas invånare misstyckte i synnerhet två saker. De voro avundsjuka om den svarta madonnans anseende och tyckte därför inte om, att ännu en undergörande bild hade kommit till Diamante. Det var det ena. Det andra var, att de fruktade, att Mongibello skulle begrava hela Diamante i aska och eld, om man sökte omgiva det med en järnväg.

Några dagar efter basaren började palazzo Corvaja visa sig fientligt. Donna Micaela fann en dag på takterrassen en citron, som var så tätt besatt med knappnålar, att den liknade en stålboll. Det var palazzo Corvaja, som sökte trolla så många smärtor in i hennes huvud, som där voro nålar i citronen.

Så väntade Corvaja ett par dagar för att se vad citronen kunde åstadkomma. Men då donna Micaelas folk alltjämt gick ute på Etna och gjorde utstakningar, kom man en natt och ryckte upp dessa. Och då stakarna åter sattes upp nästa dag, slog man sönder fönstren i San Pasquale och kastade sten på Kristusbilden.

Det var ett långt och trångt litet torg på sydsidan av Monte Chiaro. På båda långsidorna stodo mörka, höga byggnader. På ena kortsidan var en stupande avgrund, på den andra reste sig det branta berget. Bergväggen var anordnad i terrasser, men trapporna voro sammansjunkna och marmorräckena bräckta. På den bredaste av terrasserna reste sig den ståtliga ruinen av palazzo Corvaja.

Torgets förnämsta prydnad var en präktig avlång vattenbassäng, som stod alldeles under terrasserna, tätt vid bergväggen. Den stod där snövit, reliefsmyckad och full av klart, kyligt vatten. Den var bäst bibehållen av all det forna Corvajas härlighet.

En skön och fridfull vårkväll kommo två svartklädda damer vandrande in på det lilla torget. För ett ögonblick var det nästan folktomt. De båda damerna sågo sig om, och då de inte funno någon människa, satte de sig på bänken vid brunnen och väntade.

Snart kommo några nyfikna barn fram och betraktade dem, och den ena av dem, som var gammal, började tala med barnen. Hon företog sig att berätta sagor för dem. »Det täljes, och det förtäljes, och det var en gång,» sade hon.

Så fingo barnen höra om Kristusbarnet, som förvandlade sig till rosor och liljor, då madonnan mötte en av Herodes' soldater, som hade fått befallning att mörda alla barn. Och de fingo höra legenden om hur Kristusbarnet en gång satt och formade fåglar av lera, och hur det klappade i

händerna och gav lergökarna vingar att flyga undan med, då en elak pojke ville slå sönder dem.

Medan den gamla damen talade, samlades många barn omkring henne, men där kom också stort folk. Det var just lördagskväll, så att lantarbetarna kommo hem från arbetet på fälten. De flesta kommo fram till Corvajas brunn för att få sig en dryck vatten, innan de gingo hem. Då de hörde, att där berättades legender, stannade de och lyssnade. De båda damerna voro snart omgivna av en hel mörk mur av grova, svarta mantlar och slokhattar.

Plötsligen sade den gamla damen till barnen: »Tycker ni om Kristusbarnet?» — »Ja, ja!» sade de, och deras stora, mörka ögon tindrade. — »Ni ville väl gärna se det?» — »Ja, det ville vi.»

Damen slog upp sin mantilj och visade barnen en liten Kristusbild i ringbesatt linda och med guldkrona på huvudet och guldskor på fötterna. »Här är det,» sade hon. »Jag har tagit det med mig för att visa er.»

Barnen blevo hänförda. De knäppte först sina händer inför bildens allvarliga ansikte, så började de kasta slängkyssar till den.

»Han är vacker, ni,» sade damen.

»Låt oss få honom, låt oss få honom!» ropade barnen.

Men nu var det en stor, grov arbetare, en mörkhyad man med borstigt, svart skägg, som trängde sig fram. Han ville rycka till sig bilden.

Den gamla damen hann nätt och jämnt sticka den bakom ryggen.

»Giv hit, donna Elisa, giv hit!» sade karlen.

Den stackars donna Elisa kastade en blick på donna Micaela, som hela tiden hade suttit tyst och missnöjd vid hennes sida. Donna Micaela hade endast med svårighet låtit övertala sig att gå med till Corvaja och visa bilden för folket där. »Bilden hjälper oss, då den vill,» sade hon. »Vi skola inte tvinga oss till underverk.»

Men donna Elisa hade nödvändigt velat gå, och hon hade sagt, att bilden inte väntade på annat än att bli förd till de otrogna stackarna i Corvaja. Efter allt, vad han hade gjort, kunde de väl ha så mycken tillit till honom, att de trodde, att han skulle kunna vinna också dessa.

Men nu stod hon där, donna Elisa, med karlen över sig, och hon visste inte hur hon skulle kunna hindra honom att rycka till sig bilden.

»Ge mig den med godo, donna Elisa!» sade karlen. »Annars, vid Gud, tar jag den ändå. Jag skall hacka den i små stycken, i små, små stycken. Ni skall se hur mycket det skall bli kvar av er trädocka. Ni skall få se om den skall kunna stå sig emot den svarta madonnan.»

Donna Elisa tryckte sig upp mot bergväggen, hon såg ingen undflykt. Inte kunde hon springa, och inte kunde hon strida. »Micaela,» klagade hon, »Micaela!»

Donna Micaela var mycket blek. Hon höll händerna mot hjärtat, såsom hon brukade, då något

upprörde henne. Det var förfärligt för henne att stå som fiende gent emot dessa mörka karlar. Det var dessa i slokhattarna och de korta mantlarna, som hon alltid hade varit rädd för.

Men nu, då donna Elisa vädjade till henne, vände hon sig snabbt, ryckte till sig bilden och sträckte den fram mot karlen.

»Se här, tag den!» sade hon trotsigt. Och hon gick honom ett steg till mötes. »Tag den, och gör mot den vad du kan!»

Hon höll bilden på sina framsträckta armar och kom allt närmare upp mot den mörke arbetaren.

Han vände sig mot kamraterna. »Hon tror inte, att jag kan göra den dockan något!» sade han och hånade henne. Och hela klungan av arbetare slog sig för knäna och skrattade.

Men han tog inte bilden, utan grep i stället efter den stora jordhackan, som han höll i handen. Han vek undan ett par steg, lyfte hackan över huvudet och spände hela kroppen till ett slag, som på en gång borde krossa hela den förhatade trädockan.

Donna Micaela skakade varnande på huvudet. »Du kan det inte,» sade hon, och hon drog inte tillbaka bilden.

Han såg, att hon ändå var rädd, och han njöt av att skrämma henne. Han stod längre, än han behövde, med lyft hacka.

»Piero!» ropade det då högt och jämmerligt. »Piero, Piero!»

Mannen sänkte hackan utan att slå till. Han såg förfärad ut.

»Piero!» kom det gällt och skärande som ett nödrop.

»Gud, det är Marcia, som ropar!» sade han.

I detsamma kom en hel hop människor uttumlande ur en liten hydda, som var inbyggd i det gamla palazzo Corvajas ruiner. Det var ett tiotal kvinnor och en karabinier, som voro i kamp. Karabinieren höll ett barn på armen, och kvinnorna sökte rycka barnet ifrån honom. Men polismannen, som var en lång och stark karl, gjorde sig lös från dem, fick barnet upp på skuldran och sprang utför terrasstrapporna.

Den mörke Piero hade sett på utan att göra en rörelse. Då karabinieren ryckte sig lös, böjde han sig fram mot donna Micaela och sade ivrigt: »Kan den lille avstyra detta, skall hela Corvaja bli hans vän.»

Nu var karabinieren nere på torget. Piero gjorde ett tecken med handen. Ögonblickligen slöto alla hans kamrater en ring om den flyende. Denne vände sig runt om. Överallt var det en tätt sluten ring av män, vilka hotade honom med sina hackor och spadar.

Det uppstod på en gång en förfärlig förvirring. Kvinnorna, som hade kämpat med karabinieren, kommo nedrusande under höga rop. Flickan, som han höll i sina armar, skrek allt vad hon förmådde och ville slita sig lös. Folk kom tillrusande

från alla sidor. Det var ett frågande och ett undrande.

»Låt oss nu gå!» sade donna Elisa till donna Micaela. »Nu tänker ingen på oss.»

Men donna Micaela hade fått ögonen på en av kvinnorna. Hon ropade minst, men man såg genast, att det var henne saken gällde. Det syntes på henne, att hon skulle förlora sitt livs lycka.

Det var en kvinna, som hade varit mycket skön, fast all friskhet nu var borta ifrån henne, ty hon var inte längre ung. Men det var alltjämt ett imponerande och storslaget ansikte. »Här bor en själ, som kan älska och lida,» sade ansiktet. Donna Micaela kände sig dragen till denna fattiga kvinna som till en syster.

»Nej, ännu är det inte tid att gå,» sade hon till donna Elisa.

Karabinieren frågade och frågade om man ville låta honom komma fram.

Nej, nej, nej! Inte förrän han lämnade igen barnet!

Barnet var Pieros och hans hustru Marcias. Men de voro inte barnets rätta föräldrar. Det var om detta grälet stod.

Karabinieren sökte att få folket över på sin sida med godo. Han sökte övertyga, inte Piero eller Marcia, men de andra. »Det är Ninetta, som är mor till barnet,» sade han, »det vet ni ju. Hon har inte kunnat ha barnet hos sig, medan hon var ogift, men nu är hon gift och vill ha sitt barn tillbaka. Och nu nekar Marcia henne att få

gossen. Det är ju hårt för Ninetta, som inte har fått ha sitt barn hos sig på åtta år. Marcia vill inte avstå det. Hon kör ut Ninetta, då hon kommer och ber om sitt barn. Till sist har Ninetta måst klaga för sindacon. Och sindacon har sagt till oss att skaffa henne barnet. Det är ju också Ninettas barn,» sade han vädjande.

Men detta gjorde inte stor verkan på Corvajas män.

»Ninetta är en Geraci,» utbrast Piero, och kretsen stod fast omkring karabinieren.

»Då vi kommo hit för att hämta barnet,» sade denne, »funno vi det inte. Marcia var klädd i svart, och hennes rum var klätt i svart, och en hel hop kvinnor sutto och sörjde hos henne. Och hon visade oss barnets dödsattest. Då gingo vi och sade Ninetta, att hennes barn fanns på kyrkogården.

»Nåväl, nåväl, en stund senare gick jag på vakt här på torget. Jag såg på barnen, som lekte där. Vem var starkast, och vem ropade högst, om inte en av flickorna? 'Vad heter du?' frågade jag henne. — 'Francesco,' svarade hon genast.

»Det föll mig in, att denna flicka Francesco kunde vara Ninettas pojke, och jag stod stilla och väntade. Nu nyss såg jag Francesco gå in i Marcias hus. Jag gick dit, och där satt flickan Francesco och åt aftonvard hos Marcia. Hon och alla sörjerskorna började skrika, då jag kom. Så tog jag fatt i signorina Francesco och sprang. För

barnet är inte Marcias. Förstå det, signori! Det är Ninettas. Marcia har ingen rätt till det.»

Då började Marcia äntligen tala. Hon talade med en djup röst, som tvingade en att lyssna, och hon gjorde endast få, men ädla åtbörder. Hade hon inte rätt till barnet? Men vem hade då gett det föda och kläder? Det hade varit dött tusen gånger om, ifall hon inte hade varit. Ninetta hade satt det till La Felucca. De kände La Felucca. Att lämna sitt barn till henne var detsamma som att säga till det: Du skall dö. Och dessutom: rätt, rätt! Vad ville det säga? Den, som gossen älskade, hade rätt till honom. Den, som älskade gossen, hade rätt till honom. Piero och hon älskade gossen som sin egen son. De kunde inte skiljas från honom.

Det var förtvivlan över hustrun, men kanske än mer över mannen. Han hotade karabinieren, så snart denne rörde sig. Dock tycktes karabinieren märka, att segern skulle bli hans. Man hade skrattat, då han talade om signorina Francesco. »Hugg ner mig, om du vill!» sade han till Piero. »Hjälper det dig? Får du behålla barnet fördenskull? Det är inte ditt. Det är Ninettas.»

Piero vände sig mot donna Micaela. »Bed honom, att han hjälper mig!» Han pekade på bilden.

Donna Micaela gick då genast fram till Marcia. Hon var skygg och darrade för vad hon vågade, men det var inte tid nu för henne att hålla sig undan. »Marcia,» viskade hon, »bekänn! Bekänn, om du törs!» Kvinnan såg bestört på henne. —

»Jag ser det ju,» viskade donna Micaela, »ni är så lika som två bär. Men jag säger ingenting, om du inte vill.» — »Han dödar mig,» sade Marcia. — »Jag vet den, som inte skall låta honom döda dig,» sade donna Micaela. »Annars tar man barnet ifrån dig,» tillade hon.

Alla tego och fäste sina ögon på de båda kvinnorna. Man såg hur Marcia kämpade med sig själv. Dragen i hennes kraftiga ansikte ryckte våldsamt. Så rörde hon läpparna. »Barnet är mitt,» sade hon, men med så låg röst, att ingen hörde det. Hon sade om det, och nu kom det som ett skärande skrik: »Barnet är mitt.»

»Vad skall du nu göra mig, då jag bekänner det?» sade hon till mannen. »Barnet är mitt, men inte ditt. Det blev fött ett år, då du var på arbete i Messina. Jag satte det hos La Felucca, och då var också Ninettas pojke där. En dag, då jag kom till La Felucca, sade hon: 'Ninettas pojke är död.' Först tänkte jag bara detta: 'Gud, om det hade varit min!' Så sade jag till La Felucca: 'Låt min pojke vara död, och låt Ninettas leva!' Jag gav La Felucca min silverkam, och så gick hon in på det. — Då du kom hem från Messina, sade jag till dig: 'Låt oss ta ett fosterbarn! Det har aldrig varit bra emellan oss. Låt oss försöka att ta ett barn!' Du tyckte om förslaget, och jag tog mitt eget barn till mig. Och du har varit glad åt det, och vi ha levat som i paradiset.»

Redan innan hon slutade att tala, satte karabinieren ned barnet på marken. De mörka männen

öppnade tyst sina led för honom, och han gick sin väg. Men det for en frosskakning genom donna Micaela, då hon såg karabinieren gå. Han borde ha stannat just då för att beskydda den stackars kvinnan. Då han gick, var det, som skulle han ha sagt: 'Hon är utom lagen, den kvinnan. Henne kan jag inte skydda.' Detsamma kände varenda man och kvinna, som stod där. 'Hon är utom lagen.'

Den ene efter den andre började gå sin väg.

Piero, mannen, stod orörlig och såg inte upp. Men något styggt och hemskt samlade sig inom honom. Allt möjligt av vrede och lidelse drog ihop sig i hans inre. Där skulle bryta ut något fruktansvärt, så snart som han och Marcia voro ensamma.

Det förfärligaste var, att kvinnan inte gjorde något för att undgå sitt öde. Hon stod stilla, förlamad av vissheten, att hennes dom var beseglad, och att ingenting kunde ändra den. Hon varken bad eller flydde. Hon kröp ihop som en hund inför en vred husbonde. De sicilianska kvinnorna veta vad som väntar dem, då de ha sårat sin mans ära.

Den enda, som sökte försvara henne, var donna Micaela. Aldrig skulle hon ha bett Marcia bekänna, sade hon till Piero, om hon hade vetat hurudan han var. Hon hade trott, att han var en ädel man. En ädel man skulle ha sagt så här: 'Du har handlat illa, men detta, att du bekänner ditt brott inför alla och utsätter dig för min vrede för att

rädda barnet, försonar allt. Det är nog straff.' En ädel man skulle ha tagit barnet på ena armen, lagt den andra om hustruns liv och gått glad till sitt hem. En signor skulle ha handlat så. Men han var ingen signor, han var en blodhund. — — —

Hon kunde tala, bäst hon ville, mannen hörde henne inte, kvinnan hörde henne inte. Det var, som hade hennes ord kastats tillbaka av en ogenomtränglig mur.

Barnet kom just då fram till fadern och sökte draga till sig hans hand. Han såg förgrymmad på pojken. Nu, då denne var klädd i flickkläder och hade håret slätkammat och tillbakastruket vid öronen, såg han genast likheten med Marcia, som han inte hade märkt förut. Han sparkade undan Marcias son.

En hemsk stämning rådde på torget. Grannarna fortforo att stilla och långsamt draga sig undan. Många gingo ogärna och med tvekan, men de gingo dock. Mannen tycktes endast vänta på att den siste skulle gå.

Donna Micaela upphörde att tala, i stället tog hon bilden och lade den i Marcias armar. »Tag honom, min syster Marcia, och må han skydda dig!» sade hon.

Mannen såg detta, och det tycktes öka hans vrede. Det var, som skulle han inte mer kunna invänta den stund, då han blev ensam. Han drog samman kroppen. Han var som ett rovdjur före språnget.

Men bilden vilade inte förgäves i kvinnans armar. Den utkastade bevekte henne till en handling av den största kärlek.

»Vad skall Kristus i paradiset säga till mig, som först har bedragit min man och sedan gjort honom till en mördare?» tänkte hon. Och hon kom ihåg hur hon hade älskat den store Piero i de glada ungdomsdagarna. Sådant elände hade hon inte då tänkt att hon skulle bringa över honom.

»Nej, Piero, nej, döda mig inte!» skrek hon hastigt. »De sätta dig på galärerna. Du skall ändå slippa se mig mer.»

Hon sprang mot andra sidan av torget, där den stupande avgrunden vidtog. Man förstod nog vad hon ämnade göra. Hennes ansikte bar vittne för henne.

Flera skyndade efter henne, men hon hade gott försprång. Då gled bilden, som hon ännu bar på, ur hennes armar och lade sig för hennes fötter. Hon snavade över den och föll. Så blev hon upphunnen.

Hon kämpade för att komma loss, men ett par karlar höllo fast henne. »Ah, låt mig göra det!» ropade hon. »Det är bättre för honom.»

Men nu kom också mannen till henne. Han hade uppfångat hennes barn och satt det på armen. Han var mycket rörd.

»Seså, Marcia, låt det vara!» sade han. Han var förlägen, men hans mörka ögon tindrade av glädje djupt inne i huvudet på honom och sade mer än hans ord. »Kanske det efter gammal sed

borde så vara, men jag bryr mig inte om det. Seså, kom nu! Det vore skada på en sådan kvinna som du, Marcia.»

Han lade armen om Marcias liv och gick mot sitt hem uppe i palazzo Corvajas ruiner. Det var, som då en av de forna baronerna tågade in där. Folket i Corvaja stod på båda sidor om hans väg och bugade för honom och Marcia.

Då de gingo förbi donna Micaela, stannade de båda, bugade djupt för henne och kysste bilden, som man hade lämnat henne tillbaka. Men donna Micaela kysste Marcia. »Bed för mig i din lycka, syster Marcia!» sade hon.

TIONDE KAPITLET.

Falco Falcone.

NU HA BLINDA SÅNGARE vecka efter vecka sjungit om Diamantes järnväg, och den stora kollektbössan i San Pasquales kyrka har varje kväll varit fylld med gåvor. Signor Alfredo mäter och stakar borta på Etnasluttningen, och sländspinnerskorna i de mörka gränderna berätta om härliga under, som ha blivit verkställda av den lilla Kristusbilden i den föraktade kyrkan. Från de rika och mäktiga män, som äga jord på Etna, komma brev på brev, att de vilja upplåta mark för det välsignade företaget.

I dessa sista veckor komma alla med gåvor. Några skänka mursten till stationshus, och några skänka krut till att spränga undan lavablock, och några giva mat till arbetarna. Men de fattiga människorna i Corvaja, som inte äga något att ge, komma om natten, då de ha slutat sitt arbete. De komma med spadar och skottkärror och smyga

ut på Etna och gräva upp mark och mura väg, så att då signor Alfredo och hans folk komma på morgonen, måste de tro, att Etnatrollen ha brutit sig lösa ur sina lavaströmmar och hulpit dem att arbeta.

Men så länge som detta har varat, har man frågat och sport: »Var är Etnakonungen, Falco Falcone? Var är den mäktige Falco, som har behärskat Etnasluttningen i fem och tjugu år? Han skrev till don Ferrantes änka, att hon inte skulle få anlägga denna järnvägen. Vad menade han med sitt hot? Varför sitter han stilla, då man trotsar hans förbud? Varför skjuter han inte ned Corvajas folk, då de komma smygande genom natten med skottkärror och hackor? Varför släpar han inte de blinda sångarna ned i stenbrottet och piskar dem? Varför låter han inte stjäla bort donna Micaela ur sommarpalatset för att kunna begära upphörandet av järnvägsbyggandet som lösen för hennes liv?»

Donna Micaela säger till sig själv: »Har Falco Falcone glömt sitt ord, eller väntar han att slå, tills han kan drabba som hårdast?»

Och alla människor fråga på samma sätt: »När störtar Etnas asksky ned över järnvägen? När brusar Mongibellos störtflod bort med den? När är den mäktige Falco Falcone färdig att förstöra den?»

Medan man går och väntar på att Falco skall förstöra järnvägen, talar man mycket om honom,

isynnerhet bland de arbetare, som följa signor Alfredo.

Mitt emot ingången till kyrkan San Pasquale, säger man, står ett litet hus på en naken bergklint. Huset är smalt och så högt, att det liknar en skorstensmur, som står kvar på en avbränd tomt. Där är så trångt, att trapporna inte få rum inne i huset, utan slingra fram utanpå väggarna. Här och där hänga balkonger och andra utbyggnader, som inte äro ordnade med mer symmetri än fågelbon på en trädstam.

I detta hus föddes Falco Falcone, och hans föräldrar voro endast ett fattigt arbetsfolk. Men i denna fattiga stuga var det Falco fick lära sig högmod.

Falcos mor var en olycklig kvinna, som under de första åren av sitt äktenskap endast födde döttrar till världen. Hennes man och alla hennes grannar föraktade henne.

Denna kvinna längtade endast efter en son. Då hon väntade sitt femte barn, strödde hon varje dag salt på tröskeln och satt och spanade efter vem som först skulle stiga över den. Skulle det komma en man eller en kvinna? Skulle hon föda en son eller en dotter?

Varje dag satt hon och räknade. Hon räknade bokstäverna i den månad, då barnet skulle födas. Hon räknade bokstäverna i sin mans namn och i sitt eget. Hon lade ihop och drog ifrån. Det blev jämna tal. Hon skulle alltså föda en son.

Nästa dag gjorde hon om räkningen. »Kanske jag i går räknade orätt,» sade hon.

Då Falco föddes, fick hans mor så stor heder, att hon fördenskull älskade honom mer än alla sina andra barn. Då fadern kom in för att se barnet, strök han av sig mössan och bugade djupt. Över husets port satte man upp en hatt som ett äretecken, och man slog ut barnets badvatten över dörrstenen och lät det rinna ned på gatan. Då Falco bars till kyrkan, lades han på sin gudmors högra arm, och då grannkvinnorna kommo för att se till hans mor, nego de för barnet, där det slumrade i sin vagga.

Det var också större och starkare, än barn bruka vara. Falco hade genast strävt hår, och då han var åtta dagar gammal, hade han redan en tand. Men då hans mor lade honom till bröstet, var han så vild, att hon skrattade och sade: »Jag tror, att jag har satt en hjälte till världen.»

Hon väntade alltid storverk av Falco, och hon satte högmodet i honom. Men vem annars hoppades något av honom? Falco kunde inte en gång lära att läsa. Hans mor försökte att taga boken och lära honom bokstäverna. Hon pekade på A: detta är stora hatten, hon pekade på B: detta är glasögonen, hon påkade på C: detta är ormen. Detta lärde han. Så sade hans mor: 'Om du lägger ihop glasögonen och stora hatten, så säger det Ba.' Det kunde han inte lära. Han blev ond och slog henne. Och hon lät honom vara. »Av dig blir det ändå en storman,» sade hon.

Falco var trög och elak under sin barndom och ungdom. Som barn ville han inte leka, som vuxen ville han inte dansa. Och han tog sig ingen käresta. Men han gick gärna dit, där man kunde vänta strid.

Falco hade två bröder, som voro lika andra människor, och som räknades mycket för mer än han. Falco kände sig nog sårad av att se sig tillbakasatt för sina bröder, men han var för stolt att visa det. Och hans mor stod alltid på hans sida. Sedan hans far hade dött, lät hon honom sitta högst vid bordet, och hon tillät aldrig, att man gycklade med honom. »Min äldste son är den förnämste av er alla,» sade hon.

Då man påminner sig allt detta, säger man: »Falco är högmodig. Han skall sätta en ära i att fördärva järnvägen.»

Och knappast har man skrämt upp sig med detta, förrän man kommer ihåg en annan historia om honom.

Under hela trettio år, säger man, levde Falco på samma sätt som andra fattiga människor på Etna. Om måndagen gick han bort till arbetet på fälten med sina bröder. Han hade bröd i sin påse för hela veckan, och han kokade bönor och ris till soppa såsom envar annan. Och han var glad, då han om lördagskvällen fick vända tillbaka till hemmet. Han var glad åt att finna bordet dukat med vin och maccaroni och sängen bäddad med mjuka kuddar.

Det var en sådan där lördagskväll. Falco och

Falcos bröder voro på hemvägen, och Falco kom som vanligt en smula efter de andra, ty han hade en tung och långsam gång. Men se, då bröderna kommo hem, stod ingen aftonvard och väntade, sängen var obäddad, och dammet låg tjockt på dörrtröskeln. Vad, voro alla i hemmet döda? Då sågo de sin mor sitta på golvet i ett mörkt hörn av stugan. Hon hade håret neddraget i ansiktet och satt och ritade med fingret på jordgolvet. — »Vad står på?» sade bröderna. Hon såg inte upp, hon talade, som om hon hade talat till jorden. »Vi äro utarmade, utarmade.» — »Vilja de ta huset ifrån oss?» ropade bröderna. — »De vilja ta äran och brödet.»

Så berättade hon: »Er äldsta syster har varit i tjänst hos bagar Gasparo, och det har varit en god tjänst. Signor Gasparo gav Pepa allt bröd, som blev över i boden, och hon bar det till mig. Det har varit så mycket, att det har räckt för oss alla. Jag har varit glad, alltsedan Pepa fick den tjänsten. 'Detta ger mig en sorgfri ålderdom,' tänkte jag. Men förra måndagen kom Pepa hem till mig och grät. Signora Gasparo hade kört bort henne.»

»Vad hade Pepa gjort?» frågade Nino, som var äldst näst Falco.

»Signora Gasparo beskyllde Pepa för att stjäla bröd. Jag gick till signora Gasparo och bad henne ta Pepa tillbaka. — 'Nej,' sade hon, 'flickan är inte ärlig.' — 'Pepa har fått brödet av signor Gasparo,' sade jag, 'fråga honom bara!' — 'Jag kan inte fråga honom,' sade signoran, 'han är borta och

kommer hem i nästa månad.' — 'Signora,' sade jag, 'vi äro så fattiga. Låt Pepa komma tillbaka i tjänsten!' — 'Nej,' sade hon, 'jag själv flyttar ifrån signor Gasparo, om han tar tillbaka den pigan.' — 'Akta dig!' sade jag då. 'Tar du brödet från mig, tar jag livet från dig.' Då blev hon rädd och ropade in folk, så att jag måste gå.»

»Vad är att göra vid detta?» sade Nino. »Pepa måste skaffa sig en annan tjänst.»

»Nino,» sade mor Zia, »du vet inte vad den där kvinnan har sagt till grannarna om Pepa och signor Gasparo.»

»Vem kan hindra kvinnor att prata?» sade Nino.

»Om Pepa nu inte har annat att göra, kunde hon åtminstone laga mat till oss,» sade Turiddo.

»Signora Gasparo har sagt, att hennes man lät Pepa stjäla bröd, för att hon skulle...»

»Mor!» avbröt Nino eldröd. »Jag ämnar inte låta sätta mig på galärerna för Pepas skull.»

»Galärerna äta inte kristna,» sade mor Zia.

»Nino,» sade då Pietro, »vi få gå in till staden och skaffa mat.»

Då de sade detta, hörde de någon skratta bakom dem. Det var Falco, som skrattade.

En stund därefter kom Falco in i signora Gasparos bod och bad att få köpa ett bröd. Den stackars kvinnan blev rädd, då Pepas bror kom in i boden. Men så tänkte hon: »Han är nyss kommen från arbetet. Han har ännu inte varit hemma. Han vet ingenting.»

»Beppo,» sade hon till honom, ty Falco hette då ännu inte Falco, »går vinskörden gott?» Och hon var beredd på att han ingenting skulle svara.

Men Falco var mera talför, än han brukade, och berättade genast hur mycket druvor de hade hunnit föra under pressen. »Vet ni,» sade han vidare, »att i går blev vår förpaktare mördad.» — »Ack ja, den stackars signor Riego, det hörde jag.» Och hon frågade hur det hade tillgått.

»Det var Salvatore, som gjorde det. Men det är för hemskt för en signora att höra?» — »Ånej, vad som är gjort, kan ock bli sport.»

»Salvatore gick emot honom så här, så, signora.» Och nu drog Falco sin kniv och lade sin hand på kvinnans huvud. »Så skar han honom över strupen från öra till öra.»

Men i detsamma Falco sade detta, gjorde han det. Kvinnan hade inte ens hunnit skrika. Det var gjort som av en mästare.

Efter detta kom Falco på galärerna, och han var där i fem år.

Och då man berättar detta, växer förskräckelsen. »Falco är modig,» säger man. »Ingenting i världen kan skrämma honom att avstå från en föresats.»

Så kommer man genast att tänka på en historia till.

Falco blev förd till galärerna i Augusta, och där gjorde han bekantskap med Biagio, som sedan har följt honom genom hela livet. En dag blevo han och Biagio och en tredje fånge befallda att gå ut på fältarbete. Det var en av uppsyningsmännen,

som ville anlägga en trädgård kring sitt hem. Där gingo de helt stilla och grävde i jorden, men deras blickar började vandra och vandra. De voro utanför murarna, de sågo slätten och bergen, de sågo till och med ända upp till Etna. »Det är tid,» viskade Falco till Biagio. — »Jag dör hellre, än jag går tillbaka till fängelset,» sade Biagio. Därpå viskade de till den tredje fången, att han måste bistå dem. Han ville inte, därför att hans strafftid snart var slut. »Så döda vi dig,» sade de. Då gav han med sig.

Men vaktsoldaten stod över dem med sitt laddade gevär i handen. För fotbojornas skull hoppade Falco och Biagio jämfota fram till vaktsoldaten. De svängde sina spadar över honom, och innan han hann tänka på att skjuta, var han kullkastad, bunden och hade en jordtorva i munnen. Därpå bände fångarna upp sina kedjor med spadarna, så att de kunde taga ut stegen. Och så smögo de sig bort över slätten och in bland bergen.

Då natten kom, smögo sig Falco och Biagio från fången, som de hade tagit med sig. Han var gammal och svag, så att han skulle ha hindrat deras flykt. Nästa dag blev han gripen av karabiniererna och skjuten.

Och man ryser, då man tänker på detta. »Falco är obarmhärtig,» säger man. Man förstår, att han inte skall skona järnvägen.

Och historia efter historia kommer och skrämmer de stackars människorna, som arbeta för järnvägen ute på Etnasluttningen.

Man berättar om alla de sexton mord Falco har begått. Man berättar om hans överfall och plundringar.

Det är en historia, som skrämmer mer än alla de andra tillsammans.

Då Falco kom från galärerna, bodde han i skogar och grottor samt i det stora stenbrottet vid Diamante. Han fick snart ett mäktigt band samlat omkring sig. Han blev en härlig och ryktbar hjälterövare.

Då fingo hans släktingar ett helt annat anseende än hittills. Man aktade dem, som man aktar de mäktige. De behövde knappast arbeta, ty Falco älskade sina släktingar och var frikostig mot dem. Men han var inte överseende mot dem, han var sträng.

Mor Zia var död, och Nino hade gift sig och bodde i sin fars stuga. Då hände en dag, att Nino behövde pengar, och han visste sig inte bättre råd än att gå till kyrkoherden, inte till don Matteo, utan till gamle don Giovanni. »Högvördighet,» sade Nino till honom, »min bror ber er om femhundra lire.» — »Varifrån skulle jag ta femhundra lire?» sade don Giovanni. — »Min bror behöver dem, behöver dem nödvändigt,» sade Nino.

Då lovade gamle don Giovanni att lämna pengar, om han endast finge tid på sig att skaffa några. Nino ville knappast gå in på det. »Du kan dock inte begära, att jag skall ta fram femhundra lire ur min snusdosa,» sade don Giovanni. Och Nino beviljade honom tre dagars uppskov.

»Men akta er för att råka min bror under den här tiden!» sade han.

Nästa dag red don Giovanni till Nicolosi för att söka utkräva en fordran. Vem mötte han på vägen, om inte Falco och två av hans band? Don Giovanni kastade sig av åsnan och föll på knä för Falco. »Vad vill detta säga, don Giovanni?» — »Jag har ännu inga pengar åt dig, Falco, men jag vill försöka skaffa dem. Ha barmhärtighet med mig!»

Falco frågade, och don Giovanni berättade. »Högvördighet,» sade Falco, »man har velat bedraga er.» Han bad don Giovanni följa med till Diamante. Då de kommo till det gamla huset, red don Giovanni in bakom San Pasquales mur, och Falco ropade ut Nino. Nino kom ut på en av balkongerna. »Eh, Nino!» sade Falco och skrattade. »Du har lurat pengar av kyrkoherden?» — »Vet du det redan?» sade Nino. »Jag ämnade just berätta det för dig.»

Nu blev Falco strängare. »Nino,» sade han, »kyrkoherden är min vän, och han tror nu, att jag har velat plundra honom. Du har handlat mycket illa.» I ett nu satte han bössan till ögat och sköt ned Nino. Och då han hade gjort det, vände han sig till don Giovanni, som var nära att falla från åsnan av skräck. »Se nu, högvördighet, att jag inte hade någon del i Ninos anslag emot er!»

Och detta hände för tjugu år sedan, då Falco inte hade varit rövare i mera än fem år.

»Skulle Falco skona järnvägen,» säger man, då man berättar detta, »då han inte skonade sin egen bror?»

Man påminner sig ännu något annat.

Efter Ninos mord fick Falco en vendetta över sig. Ninos hustru blev så skräckslagen, då hon fann sin man död, att hon blev lam i halva kroppen och inte mer kunde gå. Men vid fönstret i den gamla stugan tog hon sin plats. Där har hon suttit i tjugu år med bössan bredvid sig och väntat på Falco. Och för henne har den store rövaren varit rädd. På tjugu år har han inte gått förbi sitt fädernehem.

Den kvinnan har inte vikit från sin post. Aldrig gick någon fram till kyrkan San Pasquale, utan att han såg hennes hämndgiriga ögon lysa bakom rutan. Vem såg henne sova, vem såg henne arbeta? Hon kunde inte göra annat än vänta sin mans mördare.

Då man hör detta, blir man än mera rädd. »Falco har lyckan med sig,» tänker man. »Den kvinnan, som vill döda honom, kan inte röra sig från sin plats. Han har lycka med sig. Han skall också lyckas förstöra järnvägen.»

Lyckan har aldrig svikit Falco. Karabiniererna ha jagat honom, men aldrig kunnat gripa honom. Karabiniererna ha fruktat Falco mer, än Falco har fruktat karabinierna.

Man berättar historien om en ung karabinier-löjtnant, som en gång jagade Falco. Han hade anordnat skallgång och jagade Falco från snår till

snår. Äntligen var officeren viss om att han hade Falco instängd i en småskog. Runt om skogen stod vakt, och officeren gav sig in där och gick fram och tillbaka med bössan i hand. Men hur han än letade, såg han inte Falco. Han gick ut igen och mötte en bonde. »Har du sett Falco Falcone?» — »Ja, signor, han gick nyss förbi mig, och han bad mig hälsa er...» — »Diavolo!» — »Han såg er inne i snåret, och han var nära att skjuta er, men han gjorde det inte, därför att han tänkte, att det kanske var er plikt att förfölja honom.» — »Diavolo, Diavolo!» — »Men om ni försöker ännu en gång efter detta...» — »Diavolo, Diavolo, Diavolo!»

»Tror ni, att han kom igen, den där löjtnanten? Tror ni inte, att han genast sökte sig till en trakt, där han inte behövde jaga rövare?»

Och arbetarna, som gå ute på Etna, fråga sig själva: »Vem skall bistå oss emot Falco? Han är fruktansvärd. Till och med soldaterna darra för honom.»

De tänka på att Falco Falcone nu är en gammal man. Han plundrar inte mera postvagnen, han rövar inte bort godsägare. Han sitter för det mesta lugn i stenbrottet i Diamante, och i stället för att röva pengar och ägodelar tar han pengar och ägodelar i sin vård.

Han tar avgift av de stora godsägarna, för att han skall skydda deras gods mot andra tjuvar, och det har blivit lugnt och fredligt på Etna, ty

han tillåter ingen att skada dem, som ge skatt till honom.

Men detta lugnar ingen. Sedan Falco har blivit vän med de store, kan han ju desto lättare förstöra järnvägen.

Och de komma ihåg historien om Niccola Galli, som är uppsyningsman på markis di San Stefanos gods på det sydliga Etna. En gång strejkade hans arbetare mitt i skördetiden. Niccola Galli råkade i förtvivlan. Vetet stod moget, och han kunde inte få det avmejat. Hans arbetare ville inte, hans arbetare lade sig att sova på dikeskanten.

Niccola satte sig upp på en åsna och drog ned till Catania för att fråga sin herre om råd. På vägen mötte han två män med bössor på axeln. »Vart skall du rida, Niccola?»

Innan Niccola hade hunnit säga många ord, togo de hans åsna vid betslet och vände henne. »Du får inte rida till markisen, Niccola.» — »Får jag inte?» — »Nej, du skall rida hem.»

Det bar av framåt vägen. Niccola satt och skälvde på sin åsna. Då de voro framme vid gården, sade männen: »Visa oss nu till åkern!» Och de gingo ut till arbetarna. — »Arbeta, era lymlar! Markisen har betalt sin avgift till Falco Falcone. Ni kan strejka någon annanstans, men inte här.» Den åkern blev mejad som ingen annan. Falco stod vid ena sidan av åkern och Biagio vid den andra. Det går undan med skörden, när man har sådana rättare.

Då man kommer ihåg detta, minskas inte för-

skräckelsen. »Falco är ordhållig,» säger man. »Han skall göra vad han har hotat göra.»

Ingen har varit rövarhövding så länge som Falco. Alla de andra ryktbara hjältarna äro fallna eller fångade. Han ensam håller sig med otrolig lycka och konst kvar vid livet och yrket.

Så småningom har han dragit till sig hela sin släkt. Hans svågrar och systersöner äro alla med honom. De flesta ha blivit satta på galärerna. Ingen av dem frågar efter om han lider i fängelset. Han frågar endast om Falco är nöjd med honom.

I tidningarna står ofta att läsa om Falcos bragder. Man vet, att engelsmännen sticka en tiolire-sedel i handen på föraren, om han visar dem fram till Falcos stenbrott. Man vet, att karabiniererna inte mer skjuta på honom, därför att han är den siste store rövaren.

Han är så litet rädd att bli fångad, att han ofta vandrar till Messina och Palermo. Han har till och med gått över sundet och varit i Italien. Han for till Neapel, då Guglielmo och Umberto voro där och döpte pansarskeppet. Han reste till Rom, då Umberto och Margherita firade silverbröllop.

Man tänker på detta och bävar. »Falco är älskad och beundrad,» säga arbetarna. Man tillber Falco. Han har frihet att göra vad han vill.

De veta också, att då Falco såg drottning Margheritas silverbröllop, behagade det honom så mycket, att han sade: »Då jag har levat på Etna

i fem och tjugu år, vill jag fira silverbröllop med Mongibello.»

Människor ha skrattat åt detta och sagt, att Falco där hade en god tanke. Ty han hade aldrig haft en käresta, men Mongibello med grottor och skogar och kratrar och isfält hade tjänat och skyddat honom som en hustru. Mot ingen i världen var Falco skyldig sådan tacksamhet som mot Mongibello.

Man frågar när Falco och Mongibello skola fira sitt silverbröllop. Och man svarar, att det skulle ske denna våren. Då tänka arbetarna: Han kommer att förstöra vår järnväg på Mongibellos dag.

Det är tvekan och förfäran ibland dem. De våga snart inte arbeta vidare. Ju närmare den tiden kommer, då Falco skall fira sitt förbund med Mongibello, ju fler äro de, som lämna signor Alfredo. Snart går han så gott som ensam vid arbetet.

•

Det är inte många människor i Diamante, som ha sett det stora stenbrottet ute på Etna. De ha lärt sig att undfly det, därför att Falco Falcone bor där. De ha vaktat sig att komma inom håll för hans bössa.

De ha inte sett det stora gapet i Mongibellos sida, ur vilket deras förfäder, grekerna, togo sten i längesedan försvunna tider. De ha inte sett de

härligt skiftande väggarna och de mäktiga klippblocken, som likna fallfärdiga pelare. Och de veta kanske inte, att på stenbrottets botten stå präktigare blommor än i ett växthus. Där är inte mera Sicilien, där är Indien.

I stenbrotten stå mandarinträden så gula av frukter, att man tror dem vara jättestora solrosor, och där bli kameliorna stora som tamburinbottnar. Och på marken mellan träden ligga massor av dyrbara kungsfikon och ludna persikor bäddade på avfallna rosenblad.

En afton sitter Falco ensam i stenbrottet. Falco håller på att binda en krans, och han har framför sig en massa blommor. Bindgarn har han, tjockt som rep, han håller foten på nystanet, för att det inte skall rulla ifrån honom. Han har glasögon på sig, men de glida alltjämt för långt ned på den buktiga näsan.

Falco svär styggt, ty hans händer äro styva av valkar, som de ha fått genom att ständigt sköta bössan, och kunna inte lätt handskas med blommor. Fingrarna knipa om dem, så hårda som järntänger. Falco svär över att liljor och anemoner falla i små smulor, endast han ser på dem.

Falco sitter i sina skinnbyxor och i den långa, knäppta rocken, så inmurad i blommor som ett helgon på festdagen. Biagio och systersonen Passafiore ha samlat dem åt honom. De ha staplat upp framför honom ett helt Etna av stenbrottets praktblomster. Falco kan välja mellan liljor och kaktusblommor och rosor och pelargonier. Och

han ryter åt blommorna, att han skall trampa dem till stoft under skinnsandalerna, om de inte foga sig efter hans vilja.

Aldrig förr har Falco Falcone haft att göra med blommor. Så länge han har levat, har han inte bundit en bukett åt en flicka eller brutit en ros för att sätta i sitt knapphål. Han har inte en gång lagt en krans på sin mors grav.

Därför äro också de späda blommorna upproriska mot honom. I håret och i hatten insnärja sig blomrevor, och blomblad ha fastnat i hans borstiga skägg. Han skakar våldsamt på huvudet, och ärret i kinden glöder eldrött, så som det brukade göra i forna dagar, då han kämpade med karabiniererna.

Dock växer kransen, och tjock som en trädstam slingrar den omkring Falcos fötter och ben. Falco svär över den, som vore den järnbojan, vilken en gång släpade mellan hans fotleder. Han klagar värre, då han river sig på en törntagg eller bränner sig på en nässla, än han jämrade sig, då galärvaktarens piska snärtade till hans rygg.

Biagio och Passafiore, hans systerson, våga inte visa sig, utan ligga dolda i en grotta, tills allt är färdigt. De skratta åt Falco med full hals, ty sådan jämmer som Falcos har inte genljudit i stenbrottet, sedan olyckliga krigsfångar gingo där vid sitt arbete.

Men Biagio ser upp till det stora Etna, som rodnar i solnedgången. »Se på Mongibello,» säger han till Passafiore, »se hur det rodnar! Det måtte

ana vad Falco sysslar med nere i stenbrottet.» Och Passafiore svarar: »Mongibello har väl aldrig trott, att det skulle få annat på hjässan än aska och snö.»

Men plötsligt upphörde Biagio att skratta. »Detta är inte bra, Passafiore,» sade han. »Falco har blivit för högmodig. Jag är rädd, att det stora Mongibello skall driva gäck med honom.»

De två banditerna se varandra forskande in i ögonen. »Det är gott, om det endast är högmod,» säger Passafiore.

Men nu se de bort på samma gång och våga ingenting mer säga. Det är samma tanke, samma förfäran, som har gripit dem båda. Falco är på väg att bli vansinnig. Han är redan stundtals vansinnig. Det går så med de stora hjälterövarna: de kunna inte bära sin ära och sin storhet, de bli alla vansinniga.

Passafiore och Biagio ha gått och sett det länge, men de ha burit det var för sig under tystnad, och var och en har hoppats, att den andre intet märkt. Nu förstå de, att de båda veta det. De trycka varandras händer utan ett ord. Det är ännu så mycket stort hos Falco. De båda, Passafiore och Biagio, skola vaka över att ingen skall komma att märka, att han inte mer är den han har varit.

Äntligen har Falco sin krans färdig, han hänger den på bösspipan och kommer fram till de andra. Sedan gå de alla tre upp ur stenbrottet,

och i närmaste lantgård taga de hästar för att komma snabbt upp till toppen av Mongibello.

De rida i sporrstreck, så att de inte ha tillfälle att tala, men då de fara förbi lantgårdarna, kunna de se huru folket dansar på de platta taken. Och från skjulen, där lantarbetarna ha sina nattläger, höra de prat och skratt. Där sitta glada, fredliga människor och gissa gåtor och laga skämtrim. Men Falco stormar förbi. Sådant är inte för honom. Falco är en stor man.

De jaga uppåt mot höjden. Först rida de mellan mandelträd och kaktus, så under plataner och pinjer, så under ekar och kastanjer.

Men natten är inte ljus, de se intet av Mongibellos härlighet. De se inte det rankomslingrade Monte Rosso, de se inte de tvåhundra kratermynningarna, som stå i krets runt om Etnas högfjäll såsom torn kring en stad, de se inte den i det oändliga utsmyckade skogsmarken.

I Casa del Bosco, där vägen upphör, stiga de av hästarna. Biagio och Passafiore taga kransen och bära den mellan sig. Men under det de gå, börjar Falco tala. Han talar gärna, sedan han har blivit gammal.

Och Falco säger, att berget är likt de tjugufem år av hans liv, som han har tillbragt där. Kring hans storhets grundläggningsår hade det blomstrat av bragder. Att då färdas med honom hade varit som att gå under en ändlös pergola, där citroner och druvor hängde ned över en. Då hade hans bragder växt ymniga som orangerna, vilka om-

gärda Etnas fot. Då han hade kommit högre, hade bragderna glesnat, men de han hade utfört hade varit väldiga som ekar och kastanjer på det stigande berget. Nu, då han var på storhetens höjd, föraktade han att handla. Hans liv var så kalt som bergstoppen, han nöjde sig med att se världen vid sina fötter. Men man borde också förstå, att om han nu företoge något, kunde ingenting motstå honom. Han var förfärlig som den eldsprutande höjden.

Falco går före och talar, Passafiore och Biagio följa honom i tyst förfäran. Helt dunkelt se de Mongibellos väldiga sluttning med städer och fält och skogar utbreda sig under dem. Och Falco tycker sig vara lika väldig som allt detta!

Alltsom de sträva uppåt, omvärvas de av tilltagande hemskhet. Det är markens gapande rämnor, det är svavelröken ur kratern, som böljar nedåt berget, för tung att genast höja sig i luften, det är den ristande skakningen i berget, det är den ständiga, dovt mullrande jordåskan, det är det hala, knaggliga isfältet, genomforsat av vattenbäckar, det är den orimliga kölden, det är den bitande blåsten, som gör vandringen ohygglig. Och Falco säger, att detta är likt honom! Hur har han det då i sin själ? Råder där en köld och en hemskhet, som äro jämförliga med Etnas?

De snava över isstycken, och de arbeta sig fram genom snö, som stundom ligger alnshög. Bergvinden håller på att kasta omkull dem. De måste vada genom issörja och stora vatten, ty förra

dagen har solen smält en myckenhet snö. Och medan de stelna av köld, skakar marken under dem av den eviga elden.

De komma ihåg, att Lucifero och alla de fördömda ligga därnere. De rysa över att Falco har fört dem till helvetets port.

Men de komma dock fram över isfältet och nå till själva den branta askkäglan på bergets topp. Här kämpa de sig upp, gående i glidande aska och pimpsten. Då de äro halvvägs uppåt käglan, tar Falco kransen och vinkar åt de andra att dröja. Han ensam skall bestiga höjden.

Det ljusnar i detsamma, och då Falco kommer upp på höjden, visar sig solen. Då omgjutes Mongibello och även den gamle Etnarövaren på dess topp av det praktfulla morgonljuset. Men Etnas skugga kastas över hela Sicilien, och det är, som om Falco, vilken står däruppe, nådde från hav till hav, tvärs över ön.

Falco står där och ser sig omkring. Han ser över till Italien, han tycker sig se Neapel och Rom. Han låter sina blickar fara över haven till storturkens land i öster och saracenlandet i söder. Han känner det, som om allt detta låge för hans fötter och erkände h a n s storhet.

Då lägger Falco ned kransen på Mongibellos topp.

Då han kommer ned till kamraterna, trycker han allvarligt deras händer. Då han stiger ned från själva käglan, se de, att han tar upp en pimpsten och lägger i sin ficka. Falco tar med

sig ett minne av den skönaste stunden i sitt liv. Så stor som där på Mongibellos topp har han aldrig förr känt sig.

Men på denna glädjedag vill inte Falco arbeta. Nästa dag, säger han, skall han gå till verket med att befria Mongibello från järnvägen.

*

Det ligger en ensam lantgård på vägen mellan Paternò och Adernò. Den är rätt stor, och den äges av en änka, donna Silvia, som har många och starka söner. Det är käckt folk, som vågar att året om bo ensamma ute på landet.

Nu är det dagen efter den, då Falco har bekransat Mongibello. Donna Silvia sitter på gårdsplanen vid sin slända. Hon är ensam, det finns ingen mer än hon hemma vid gården. Då kommer en tiggare sakta insmygande genom gårdsporten.

Han är en gammal man med lång, krokig näsa, som hänger ned på överläppen, borstigt skägg, bleka och rödkantade ögon. Det är de fulaste ögon man kan få se, det vita i dem går i gult, och de blicka snett. Tiggaren är lång och mycket mager, han rör kroppen, då han går, så att man tycker, att han slingrar sig fram. Han går så tyst, att donna Silvia inte hör honom. Det första hon märker av honom är hans skugga, vilken smal som en orm buktar sig fram mot henne.

Hon ser upp, då hon märker skuggan. Då bugar tiggaren för henne och ber om en rätt maccaroni.

»Jag har maccaroni över elden,» säger donna Silvia. »Sitt ner och vänta, skall du få ditt lystmäte!»

Tiggaren sätter sig bredvid donna Silvia, och om en stund börja de språka. De komma snart att tala om Falco.

»Är det sant, att ni låter era söner arbeta på donna Micaelas järnväg?» säger tiggaren.

Donna Silvia biter ihop läpparna och nickar jakande.

»Ni är en modig kvinna, donna Silvia. Falco skulle kunna ta hämnd på er.»

»Han får hämnas då,» säger donna Silvia. »Men jag vill inte lyda den, som har dödat min far. Han tvang honom att fly från fängelset i Augusta, och min far blev infångad och skjuten.»

Då hon har sagt detta, reser hon sig och går in för att hämta maten.

Men då hon står i köket, ser hon genom fönstret tiggaren, som sitter och vaggar på stenbänken. Han är inte stilla ett ögonblick. Och framför honom slingrar hans skugga, smal och rörlig som en orm.

Donna Silvia påminner sig nu vad hon en gång hört Caterina, som var gift med Falcos bror Nino, säga. »Hur skall ni känna igen Falco nu efter tjugu år?» hade man frågat henne. — »Skulle jag inte känna igen mannen med ormskuggan?» hade hon svarat. »Den förlorar han inte, så länge han lever.»

Donna Silvia tar sig för hjärtat. Därute på

hennes gård sitter Falco Falcone. Han är kommen för att hämnas, därför att hennes söner arbeta på järnvägen. Skall han sätta eld på huset, eller skall han mörda henne?

Donna Silvia skakar i hela kroppen, då hon lägger upp sina maccaroni.

Men Falco börjar finna tiden lång, där han sitter på stenbänken. Så kommer en liten hund fram till honom och stryker sig upp mot honom. Falco känner i fickan efter bröd, men han finner endast en sten, som han kastar till hunden.

Hunden hämtar stenen och kommer genast fram till Falco med den. Falco kastar den än en gång. Hunden tar stenen på nytt, men nu springer han bort med den.

Falco kommer ihåg, att detta är den sten han tog uppe på Mongibello och går efter hunden för att få den tillbaka. Han visslar på hunden, och den kommer genast till honom. — »Ge hit stenen!» Hunden sätter huvudet på sned och vill inte ge den. — »Ah, ge hit stenen, kanalje!» Hunden sluter läpparna. Han har ju ingen sten. — »Få se, få se!» säger Falco. Han böjer hundens huvud bakåt och tvingar den att öppna gapet. Stenen ligger långt inne under tandkäxet, och Falco försöker att peta fram den. Då biter hunden till honom, så att det flyter blod.

Falco blir förfärad. Han går in till donna Silvia. »Er hund är väl frisk?» säger han.

»Min hund? Jag har ingen hund. Den är död.»

— »Men den, som springer därute?» — »Jag vet inte vilken ni menar,» säger hon.

Falco säger inte något mer, inte heller gör han donna Silvia någon skada. Han endast går sin väg. Han är rädd. Han tänker, att hunden är galen, och att han själv nu skall få vattuskräck.

*

En kväll sitter donna Micaela ensam i musiksalen. Hon har släckt lampan och öppnat balkongdörrarna. Hon tycker om att lyssna till gatan om kvällen och natten. Då höras där inte mer smeder och stenslipare och utropare. Då är där sång, skratt, viskningar och mandoliner.

Plötsligen ser hon en mörk hand läggas på balkongräcket. Handen drar upp efter sig en arm och ett huvud, inom ett ögonblick svingar sig en hel människa ned på balkongen. Hon ser honom tämligen väl, ty gatlyktorna brinna ännu. Det är en liten, bredaxlad och storskäggig karl. Han är klädd som en herde, han har skinnsandaler, slokhatt och paraply, fastbundet på ryggen. Så snart han är nere på sina fötter, rycker han en bössa från axeln och kommer in i rummet med den mellan händerna.

Hon sitter stilla utan att ge ett tecken till liv. Det är inte tid varken att kalla på hjälp eller att fly. Hon hoppas, att mannen skall ta vad han vill, ta och gå sin väg utan att märka henne, som sitter djupt inne i det mörka rummet.

Karlen sätter ned bössan mellan benen, och hon hör, att han börjar repa eld på en tändsticka. Hon sluter ögonen. Han kan få tro, att hon sover.

Då rövaren får eld på stickan, ser han henne genast. Han hostar för att väcka henne. Då hon förblir orörlig, kommer han framsmygande och sträcker försiktigt ut ett finger mot hennes arm. »Rör mig inte, rör mig inte!» skriker hon och kan inte mer sitta stilla. Karlen drar sig genast tillbaka. »Kära donna Micaela, jag ville endast väcka er.»

Där sitter hon och skakar av förskräckelse, och han hör hur hon snyftar. — »Kära signora, kära signora!» säger han. — »Tänd ljus, så att jag ser var ni är!» ropar hon. Han repar eld på en ny sticka, lyfter kupa och glas av lampan och tänder den lika behändigt som en kammartjänare. Sedan ställer han sig åter borta vid dörren, så långt ifrån henne som möjligt. Rätt som det är, går han ut på balkongen med sin bössa. — »Nu kan väl inte signoran vara rädd längre.»

Men då hon inte upphör att gråta, säger han: »Signora, jag är Passafiore, systersonen, jag kommer med bud till er från Falco. Han vill inte mera förstöra er järnväg.»

»Är ni kommen för att skämta med mig?» säger hon.

Då svarar karlen nästan gråtande: »Gud, att detta vore skämt! Gud, att Falco vore den han har varit!»

Han berättar henne hur Falco har gått upp till Mongibello och bekransat dess topp. Men berget

hade inte tyckt om detta, utan nu hade det fällt Falco. En enda liten pimpsten från Mongibello hade varit nog för att fälla den fruktade.

»Nu är det förbi med Falco,» säger Passafiore. »Han går nere i stenbrottet och väntar på att bli sjuk. Sedan åtta dagar har han varken sovit eller ätit. Han är inte sjuk än, men såret i hans hand läkes inte heller. Han tror, att han har giftet i kroppen. 'Snart skall jag vara en galen hund,' säger han. Det är inget vin och ingen mat, som lockar honom. Han har ingen glädje av att jag prisar hans bragder. — 'Vad är det att tala om?' säger han. 'Jag skall sluta mitt liv som en galen hund.'»

Donna Micaela ser skarpt på Passafiore. »Vad vill du jag skall göra vid detta? Det är inte din mening, att jag skall gå ner i stenbrottet till Falco Falcone?»

Passafiore ser ned och törs ingenting svara.

Hon förklarar för honom hur denne Falco har låtit henne lida. Han har skrämt bort hennes arbetare. Han har satt sig emot hennes käraste önskningar.

Plötsligen faller Passafiore på knä. Han törs inte gå henne ett steg närmare, än han är, men han faller på knä.

Han ber henne, att hon skall förstå vad det gäller. Hon vet inte, hon förstår inte vem Falco är. Falco är en stor man. Ända från det att Passafiore var ett litet barn, har han hört talas om honom. Hela sitt liv har han längtat att få komma till sten-

brottet och leva med honom. Alla hans kusiner gingo till Falco, hela släkten var hos honom. Men kyrkoherden hade satt sig i sinnet, att Passafiore inte skulle gå. Han gjorde honom till skräddare, tänk bara, till skräddare! Han talade vid honom och sade, att han inte skulle gå. Det var en sådan förfärlig synd att leva som Falco. Passafiore hade även kämpat emot i många år för don Matteos skull. Men till sist hade han inte kunnat motstå, han hade gått till stenbrottet. Och nu har han inte fått vara med Falco mer än ett år, förrän denne är alldeles fördärvad. Det är, som hade solen slocknat på himmelen. Det är hela livet, som är förhärjat.

Passafiore ser bort till donna Micaela. Han ser, att hon hör på honom och förstår honom.

Han påminner donna Micaela om att hon har hjälpt en jettatore och en äktenskapsbryterska. Varför skulle hon vara hård mot en rövare? Kristusbilden i San Pasquale gav henne ju allt, vad hon bad om. Han var säker om att hon hade bett Kristusbarnet skydda järnvägen för Falco. Och det hade lytt henne, det hade låtit Mongibellos pimpsten bryta Falcos kraft. Men nu, ville hon inte nu vara nådig och hjälpa dem, så att Falco kunde få hälsan åter och bli en ära för landet, såsom han förr hade varit?

Passafiore lyckas röra donna Micaela. Plötsligt förstår hon hur den gamle rövaren har det nere i stenbrottets mörka grottor. Hon ser honom gå där och vänta på vansinnet. Hon tänker på hur stolt han har varit och hur han nu är bruten och

krossad. Nej, nej, ingen bör lida så. Det är för mycket, för mycket.

»Passafiore,» bryter hon ut, »säg vad du önskar! Jag skall göra vad helst jag kan göra. Jag är inte rädd mer. Nej, jag är inte alls rädd.»

»Donna Micaela, vi ha bett Falco, att han skulle gå till Kristusbilden och begära nåd. Men Falco vill inte tro på bilden. Han vill inte göra annat än sitta stilla och vänta på ofärden. Men i dag, då jag tiggde honom om att gå och bedja, sade han: 'Du vet vem som sitter och väntar på mig i det gamla huset mitt emot kyrkan. Gå till henne, och fråga henne om hon vill ge mig frihet att gå förbi henne in i kyrkan! Ger hon lov till detta, så skall jag tro på bilden och göra min bön för honom.'»

»Nå?» frågar donna Micaela.

»Jag har varit hos den gamla Caterina, och hon har gett sin tillåtelse. 'Han skall få gå in i San Pasquale, utan att jag fäller honom,' sade hon.»

Passafiore ligger alltjämt kvar på knä.

»Har då Falco redan varit i kyrkan?» frågar donna Micaela.

Passafiore makar sig något närmare. Han vrider sina händer i förtvivlan. »Donna Micaela, Falco är mycket sjuk. Det är inte bara det där med handen, men han var sjuk redan förut.» Och Passafiore kämpar med sig själv, innan han kan säga ut det. Slutligen erkänner han, att fastän Falco är en mycket stor man, har han stundom anfall av vansinne. Och nu hade han inte endast

talat om den gamla Caterina, utan hade sagt så här: »Om Caterina vill låta mig gå in i kyrkan, och om donna Micaela Alagona kommer ner i stenbrottet och räcker mig handen och för mig till kyrkan, så skall jag gå till bilden.» Och från detta hade man inte kunnat få honom att vika. Donna Micaela, som var den yppersta och heligaste av kvinnor, skulle komma till honom, eljest ville han inte gå.

Då Passafiore hade talat ut, håller han alltjämt huvudet nedsänkt. Han vågar inte se upp.

Men donna Micaela tvekar inte ett ögonblick, sedan det har blivit tal om Kristusbilden. Hon tycks inte tänka på att Falco redan är vansinnig. Hon talar inte ett ord om hur rädd hon är. Hennes tillit till bilden är nu sådan, att hon svarar stilla såsom ett kuvat och lydigt barn:

»Passafiore, jag skall följa dig.»

Sedan följer hon honom liksom gående i sömn. Hon tvekar inte att gå med honom uppåt Etna. Hon tvekar inte att klättra utför de branta klippväggarna i stenbrottet. Hon kommer helt blek, men med härligt glänsande ögon, fram till den gamle rövaren i hans klipphåla och räcker honom handen. Och han reser sig upp, spöklikt blek som hon, och följer henne. Det är, som om de inte äro människor utan spökvarelser. De röra sig mot sitt mål alldeles tysta. Deras egen människa är död, men en mäktigare ande för och leder dem.

Redan nästa dag förefaller det donna Micaela som en saga, att hon har gjort något sådant. Hon är viss om att ingen hennes egen barmhärtighet

eller miskundsamhet eller kärlek hade kunnat förmå henne att gå ned i rövarhålan om natten, utan en främmande kraft har fört henne. Hon har varit helt utom sig själv.

Medan donna Micaela är nere i rövarhålan, sitter den gamla Caterina vid sitt fönster och väntar Falco. Hon har givit med sig, nästan utan att man har behövt bedja henne.

»Han skall fritt få gå till kyrkan,» säger hon. »Jag har väntat honom i tjugu år, men han skall få gå fritt till kyrkan.»

Snart kommer Falco gående med donna Micaelas hand i sin. Passafiore och Biagio följa honom. Falco går lutande, man ser, att han är gammal och svag. Han ensam går in i kyrkan, de andra stanna utanför.

Den gamla Caterina har sett honom mycket tydligt, men hon har inte gjort en rörelse. Hon sitter tyst, medan Falco är inne i kyrkan. Hennes systerdotter, som bor hos henne, tror, att hon ber och tackar Gud, därför att hon har kunnat övervinna sin hämndtörst.

Äntligen ber Caterina henne öppna ett fönster. »Jag vill se om han ännu har kvar ormskuggan,» säger hon.

Men hon är blid och vänlig. »Tag bössan, om du vill!» säger hon. Och systerdottern flyttar bössan över till andra sidan av bordet.

Äntligen kommer Falco ut ur kyrkan. Månskenet faller rätt i ansiktet på honom, och Caterina ser, att han är olik den Falco hon mindes. Den

förfärliga vresigheten och stoltheten finns inte nu i hans ansikte. Han kommer böjd och bruten. Han nästan inger henne medömkan.

»Han hjälper mig,» säger han högt till Passafiore och Biagio. »Han har lovat bistå mig.»

Rövarna vilja gå, men Falco är så glad, att han först av allt måste tala med dem om sin lycka.

»Jag känner inget sorl i mitt huvud, det är ingen sveda, ingen oro. Han hjälper mig.»

Kamraterna taga honom vid handen för att föra bort honom.

Falco går ett par steg, så stannar han åter. Han rätar upp sig och rör på samma gång kroppen, så att ormskuggan slingrar och buktar på vägen.

»Alldeles bra skall jag bli, alldeles bra,» säger han.

Karlarna rycka honom med sig, men det är för sent.

Caterinas ögon hade fallit på ormskuggan. Hon kan inte styra sig mer, hon kastar sig upp över bordet, tar bössan och skjuter av skottet. Och hon fäller Falco. Hon hade nog inte ämnat göra det, men då hon såg honom, var det henne omöjligt att låta honom gå. Hon hade närt hämndtanken hos sig i tjugu år. Den tog makten över henne.

»Caterina, Caterina!» skriker systerdottern.

»Han bad mig inte om annat än att få gå fritt in i kyrkan,» svarar den gamla.

Den gamle Biagio lägger Falcos lik till rätta och säger med bister min:

»Alldeles bra skulle han bli, alldeles bra!»

ELFTE KAPITLET.

Seger.

LÅNGT TILLBAKA I FORNTIDEN bodde på Sicilien den store filosofen Empedokles. Han var den skönaste och fullkomligaste människa, så härlig och vis, att man ansåg, att han var en människobliven gud.

Empedokles ägde ett lantställe på Etna, och en kväll gjorde han där en fest för sina vänner. Under festen talade han sådana ord, att de tillropade honom: »Du är en gud, Empedokles, du är en gud!»

Under natten tänkte Empedokles: »Du har nu nått det högsta du kan hinna på jorden. Nu bör du dö, innan motgång och svaghet gripa dig.» Och han vandrade upp till Etnas topp och kastade sig ned i den brinnande kratern. »Då ingen finner mitt lik,» tänkte han, »skall man säga, att jag har blivit levande upptagen till gudarna.»

Men nästa morgon sökte honom hans vänner

över hela villan och över hela berget. De kommo också upp till kratern, och där funno de vid kratermynningen Empedokles' sko. Och de förstodo, att Empedokles hade sökt döden i kratern för att bli räknad bland de odödliga.

Men just för denna sagas skull har Empedokles' namn aldrig blivit glömt, och mången har undrat var hans villa har kunnat vara belägen. Fornforskare och skattgrävare ha sökt den, ty den härliges villa var naturligtvis uppfylld av marmorstatyer, bronser och mosaiker.

Donna Micaelas far, cavaliere Palmeri, hade satt sig i sinnet, att han skulle lösa problemet med villan. Varje morgon satte han sig upp på sin ponny, Domenico, och red bort för att söka den. Han var rustad som en forskare, med skrapa i bältet, spade vid sidan och en stor ränsel på ryggen.

Varje kväll, då cavaliere Palmeri kom hem, berättade han för donna Micaela om Domenico. Under dessa år, som de hade ridit omkring på Etna, hade Domenico utbildat sig till fornforskare. Domenico vek av från vägen, så snart han fick sikte på en ruin. Han stampade i marken på de ställen, där han ansåg att man borde anställa grävningar. Han fnös föraktligt och vände bort huvudet, om man visade honom ett eftergjort gammalt mynt.

Donna Micaela hörde på med stort tålamod och intresse. Hon var viss om att ifall den där villan äntligen läte finna sig, så skulle Domenico få all äran av upptäckten.

Men cavaliere Palmeri frågade aldrig sin dotter om hennes företag. Han visade aldrig något intresse för järnvägen. Det var nästan, som vore han okunnig om att hon arbetade på den.

Det var ju inte heller underligt: han visade aldrig intresse för något, som rörde hans dotter.

En dag då de båda sutto vid middagsbordet, började donna Micaela plötsligen tala om järnvägen.

Hon hade vunnit seger, sade hon. Hon hade äntligen vunnit seger.

Han måste höra vilka nyheter hon hade fått i dag. Det skulle inte bara bli en ångspårväg mellan Catania och Diamante, såsom hon först hade tänkt sig. Det skulle bli en järnväg runt om hela Etna.

Genom Falcos död hade hon inte bara sluppit Falco själv, utan nu trodde folket, att både det stora Mongibello och alla helgon stodo på hennes sida. Och så hade det uppstått en folkrörelse för att skaffa järnvägen till stånd. Det tecknades bidrag i alla Etnastäder. Ett bolag var bildat. I dag hade koncessionen kommit. I morgon började arbetet på allvar.

Donna Micaela var upprörd. Hon kunde inte äta. Hennes hjärta svällde av lycka och tacksamhet. Hon kunde inte låta bli att tala om den mäktiga hänförelse, som hade gripit folket. Hon talade med tårade ögon om Kristusbarnet i San Pasquale.

Det var rörande att se hur hennes ansikte lyste av hopp. Det var, som hade hon utom den lycka, som hon talade om, en hel värld av lycksalighet i förväntan.

Denna kväll kände hon, att försynen hade styrt väl och lyckligt för henne. Hon insåg, att Gaetanos fängslande hade varit ett Guds verk för att föra honom åter till tro. Han skulle bli befriad genom den lilla bildens underverk, och detta skulle omvända honom, så att han skulle bli en troende som förr. Och hon skulle få tillhöra honom. Vad Gud var god!

Och medan denna stora lycksalighet brusade inom henne, satt hennes far mitt emot henne alldeles stel och likgiltig.

»Det är ju ganska märkvärdigt,» sade han blott.

»Du vill väl vara med i morgon på grundläggningsfesten?»

»Jag vet inte, jag har mina forskningar.»

Donna Micaela började smula sönder sitt bröd tämligen häftigt. Tålamodet förgick henne. Han hade sluppit att ta del i hennes sorger, men hennes glädje! Han måste ta del i hennes glädje!

Och med ens brast den boja av undergivenhet och fruktan, som hade bundit henne alltsedan hans fängelsetid.

»Du, som reser så mycket på Etna,» sade hon med mycket mild röst, »har väl också kommit till Gela?»

Cavalieren såg upp och tycktes söka i minnet. »Gela, Gela?»

»Gela är en by på hundra hus, som ligger på sydsidan av Monte Chiaro, alldeles vid foten av det,» fortfor donna Micaela med den oskyldigaste min. »Det ligger inklämt mellan Simeto och

bergväggen, och en gren av floden tar som oftast vägen genom Gelas gata, så att det är mycket ovanligt att kunna komma torrskodd genom byn. Kyrkans tak störtade in vid sista jordbävningen, och man har inte kunnat laga det, för Gela är utfattigt. Har du verkligen inte hört talas om Gela?»

Cavaliere Palmeri svarade med obeskrivligt allvar: »Mina forskningar ha fört mig uppåt berget. Jag har inte tänkt på att söka den store filosofens villa i Gela.»

»Men Gela är en intressant stad,» sade donna Micaela envist. »De ha inga särskilda uthus där. Svinen bo i undervåningen, människorna en trappa upp. De ha också en oändlighet med svin i Gela. De trivas där bättre än människorna, för människorna äro nästan alltid sjuka. Där råder ständig feber, malarian lämnar det inte. Där är så fuktigt, källrarna stå alltid under vatten, och träskdimmorna omsvepa det var natt. I Gela finns det inga bodar och inte heller polis, post, doktor eller apotek. Sexhundra människor leva där helt bortglömda och förvildade. Du har då aldrig hört talas om Gela?» Hon såg trovärdigt förvånad ut.

Cavaliere Palmeri skakade på huvudet. »Namnet har jag väl hört — —»

Donna Micaela kastade en forskande blick på sin far. Hon böjde sig därpå hastigt fram mot honom och drog ur hans bröstficka upp en böjd liten kniv, en sådan kniv, som begagnas vid beskärandet av vinstockar.

»Stackars Empedokles!» sade hon, och på en gång glittrade hela hennes ansikte av skalkaktighet. »Man tror sig uppstigen till gudarna, men Etna kastar alltid upp ens sko.»

Cavaliere Palmeri sjönk tillsammans som för ett skott.

»Micaela,» sade han svagt avvärjande, likt en, som inte vet hur han skall försvara sig.

Men hon var ögonblickligen lika allvarlig och oskyldig som nyss förut. »Man har berättat mig,» sade hon, »att Gela för några år sedan höll på att gå under. Alla människor där äro vinodlare, och då phylloxeran kom och förstörde deras vingårdar, så voro de nära att svälta ihjäl. Åkerbrukssällskapen sände dem då sådana där amerikanska plantor, som inte angripas av phylloxeran. Folket i Gela planterade ut dem, men alla plantor dogo. Hur skulle Gelafolket förstå att sköta amerikanska vinstockar? Nåväl, så kom någon och lärde dem det.»

»Micaela!» Det kom nästan kvidande. Donna Micaela tyckte, att hennes far redan såg ut som en slagen man, men hon fortsatte, som om hon inte hade märkt något.

»Det kom någon,» sade hon med starkt eftertryck, »och han hade låtit skicka nya plantor till sig. Han började plantera ut dem i deras vingårdar. De skrattade åt honom, de sade, att han bar sig galet åt. Men se, hans plantor växte och levde, de dogo inte. Och han har räddat Gela.»

»Jag tycker inte, att denna historia är under-

hållande, Micaela,» sade cavaliere Palmeri med ett försök att avbryta henne.

»Den är likaså underhållande som fornforskning,» sade hon lugnt. »Men jag skall säga dig något. En dag gick jag in i ditt rum för att hämta mig en bok om fornforskning. Då fann jag, att hela din bokhylla var full med skrifter om phylloxera, om druvodling, om vinberedning.»

Cavalieren vred sig på stolen som en trampad mask. »Tig, tig!» sade han svagt. Han var mer generad, än då han anklagades för stöld.

Men nu blixtrade åter hela den kvävda skalkaktigheten fram i hennes ögon.

»Jag såg ibland på de brev, som du sände av,» fortfor hon. »Jag ville se med vilka lärda män du brevväxlade. Det förvånade mig, att breven alltid voro adresserade till åkerbrukssällskapens presidenter och sekreterare.»

Cavaliere Palmeri var ur stånd att få fram ett ord. Donna Micaela njöt mer, än någon kan beskriva, av att se honom så maktlös.

Hon såg honom fast in i ögonen. »Jag tror inte, att Domenico ännu har lärt att känna igen en ruin,» sade hon eftertryckligt. »De smutsiga ungarna i Gela lära varje dag leka med honom och mata honom med vattenkrasse. Domenico lär vara en gud i Gela, för att inte tala om hans — —»

Cavaliere Palmeri tycktes få en idé.

»Din järnväg,» sade han, »vad sade du om din järnväg? Kanske jag ändå kan komma med i morgon.»

Donna Micaela hörde inte på honom. Hon tog upp sin portmonnä.

»Jag har här ett eftergjort gammalt mynt,» sade hon. »En 'Demarata' av nickel. Jag köpte den för att visa Domenico. Han kommer att fnysa.»

»Hör nu, barn!»

Hon svarade inte på dessa försök att göra bot. Nu var makten hennes. Nu ville det mera än så till för att försona henne.

»En gång öppnade jag din ränsel för att se på dina fornfynd. Det enda, som fanns där, var en gammal vinstock.»

Hon var idel glittrande lustighet.

»Barn, barn!»

»Vad skall man kalla sådant? Det är väl inte fornforskning. Är det kanske välgörenhet, är det kanske bot — —»

Nu slog cavaliere Palmeri knytnäven i bordet, så att glas och tallrikar hoppade. Detta blev för plågsamt. En styv och högtidlig gammal herre kunde inte stå ut med sådant gyckel. »Så visst som du är min dotter, så tiger du nu!»

»Din dotter,» sade hon, och lustigheten var ögonblickligen borta, »är jag verkligen din dotter? Barnen i Gela få åtminstone smeka Domenico, men jag — —»

»Vad vill du, Micaela, vad begär du?»

De sågo på varandra, och deras ögon fylldes samtidigt av tårar.

»Jag har ingen annan än dig,» mumlade hon.

Cavaliere Palmeri öppnade ovillkorligen sina armar för henne. Hon reste sig dröjande, hon visste inte om hon såg rätt.

»Jag vet hur det kommer att gå,» sade han knotande, »inte en minut får jag ha för mig själv.»

»För att upptäcka villan?»

»Kom nu och kyss mig, Micaela! I kväll är det första gången, sedan vi lämnade Catania, som du har varit bedårande.»

Då hon slog armarna om honom, var det med ett hest, vilt skri, som nästan skrämde honom.

TREDJE BOKEN.

»Och han skall vinna många anhängare.»

FÖRSTA KAPITLET.

Oasen och öknen.

PÅ VÅREN 1894 började man att bygga Etnajärnvägen, på hösten 1895 blev den färdig. Den steg upp från havsstranden, omkretsade berget i en vid halvcirkel och kom tillbaka till havsstranden.

Tågen komma och gå varje dag, och Mongibello ligger kuvat och låter det ske. Främlingar fara förvånade fram genom de svarta, förvridna lavaströmmarna, genom de vita mandelskogarna, genom de mörka gamla saracenstäderna.

»Se, se, ett sådant land finns då på jorden!» säga de.

I kupéerna sitter alltid någon och berättar om den tid, då Kristusbilden fanns i Diamante.

Vilken tid, vilken tid! Varje dag gjorde bilden nya under. Man kan inte berätta om dem alla, men han gjorde det så glatt i Diamante, som

om dagens stunder hade varit dansande tärnor. Man trodde, att tiden hade fyllt timglaset med glimmande guldsand.

Om någon hade frågat vem som regerade Diamante på den tiden, så skulle man ha svarat, att det var Kristusbilden. Allting gick efter hans vilja. Ingen tog hustru eller spelade på lotteri eller byggde sig hus utan att rådfråga honom.

Det var månget knivstyng, som inte blev utdelat för bildens skull, och mången gammal fejd blev bilagd, och månget bittert ord fick stanna bakom läpparna.

Man måste bli god, ty man märkte, att bilden bistod dem, som voro fredliga och hjälpsamma. Till dem skaffade han goda gåvor av glädje och rikedom.

Om nu världen hade varit, som den hade bort vara, så skulle Diamante snart ha blivit en rik och mäktig stad. Men i stället förstörde den del av världen, som inte trodde på bilden, allt hans verk. Det båtade inte hur mycken lycka han strödde omkring sig.

Skatterna växte alltjämt och borttogo all rikedom. Och så var det kriget i Afrika. Hur kunde man vara lycklig, då ens söner, ens pengar och ens mulåsnor måste gå till Afrika? Och kriget därute gick inte väl, det var nederlag på nederlag. Hur kunde man vara lycklig, då fosterlandets ära stod på spel?

Framför allt var det, sedan järnvägen hade blivit färdig, som det märktes, att Diamante liknade en oas i en stor öken. Oasen är utsatt för öknens flygsand och rövare och vilddjur. Så ock Dia-

mante. Oasen borde breda ut sig över hela öknen för att kunna känna sig trygg. Diamante började tro, att det inte skulle kunna bli lyckligt, förrän hela världen tillbad dess Kristusbild.

Nu gick det så, att allt, vad Diamante hoppades och eftersträvade, blev det förnekat.

Så längtade donna Micaela och hela Diamante efter att få tillbaka Gaetano. När järnvägen var färdig, drog donna Micaela till Rom och bad om hans frigivande, men det nekades henne. Konungen och drottningen hade nog velat hjälpa henne, men de kunde inte. Ni vet vem som då var minister. Han styrde Italien med järnhand. Tror ni, att han tillät konungen att benåda en upprorisk sicilianare?

Man önskade också livligt, att Diamantes Kristusbarn skulle få den dyrkan, som tillkom det, och donna Micaela sökte fördenskull företräde hos den gamle mannen i Vatikanen. »Helige fader,» sade hon, »låt mig berätta er vad som har tilldragit sig i Diamante på Etnasluttningen!» Och sedan hon hade berättat om alla bildens underverk, bad hon, att påven skulle låta rena och inviga den gamla kyrkan San Pasquale och anställa prästerskap där för Kristusbarnets kult. Men donna Micaela fick nej i Vatikanen liksom i Quirinalen.

»Kära furstinna Micaela,» sade påven, »dessa händelser, som ni omtalar, vågar inte kyrkan räkna som under. Men ni behöver dock alls inte förtvivla. Om Kristusbarnet vill bli dyrkat i er stad, skall det göra ännu ett tecken. Det skall visa Oss sin vilja så tydligt, att Vi inte behöva tveka.

Och förlåt en gammal man, min dotter, därför att han måste vara försiktig!»

En tredje sak hade man hoppats i Diamante. Man hade väntat att äntligen få höra något från Gaetano. Donna Micaela for också upp till Como, där han hölls fången. Hon hade med sig rekommendationsbrev från de högst uppsatta i Rom, och hon var säker om att hon skulle få tala med honom. Men fängelsedirektören sände henne till fängelseläkaren.

Denne förbjöd henne att tala med Gaetano.

»Ni vill se den fången,» sade han. »Det får ni inte. Säger ni, att han älskar er och tror er vara död? Låt honom tro det! Låt honom tro det! Han har böjt sig för döden. Han lider inte mer av sin längtan. Vill ni, att han skall få veta, att ni lever, så att han skall börja längta? Ni vill då döda honom? Jag skall säga er något. Om han börjar längta ut i livet, skall han vara död inom tre månader.»

Han talade så, att donna Micaela förstod, att hon måste avstå från att se Gaetano. Men vilken missräkning, vilken missräkning!

Då hon kom hem, kände hon sig som en, vilken har drömt så livligt, att han inte ens, sedan han har vaknat, kan komma ut ur sina drömmar. Hon kunde inte förstå, att alla hennes förhoppningar hade blivit gäckade. Hon överraskade sig med att gång på gång tänka så här: »Då jag har räddat Gaetano.» Men nu hade hon ju inte mer någon förhoppning att rädda honom.

Hon tänkte än på ett, än på ett annat företag,

som hon nu ville sätta i gång. Skulle hon dika ut slätten, eller skulle hon börja bryta marmor på Etna? Hon tvekade och undrade. Hon kunde inte hålla fast vid något.

Samma håglöshet, som hade gripit donna Micaela, smög sig över hela staden. Det visade sig ju, att allt, som berodde av människor, vilka inte trodde på Diamantes Kristusbild, sköttes illa och misslyckades. Till och med Etnajärnvägen blev styrd på ett oriktigt sätt. Det inträffade ständiga olyckor i de branta stigningarna. Och biljettprisen voro för höga. Folk började åter anlita omnibus och forvagn.

Donna Micaela och andra med henne började tänka på att föra Kristusbilden ut i världen. De skulle gå ut och visa hur han skänkte hälsa och bärgning och glädje åt alla, som ville vara lugna och arbetsamma och hjälpa sin nästa. Om så människorna riktigt finge se detta, skulle de väl omvända sig.

»Den bilden borde stå på Kapitolium och regera världen,» sade folket i Diamante.

»Alla, som regera oss, äro odugliga,» sade folket. »Vi vilja hellre styras av det heliga Kristusbarnet.»

»Kristusbarnet är mäktigt och välgörande. Om det styrde, skulle de fattiga bli rika och de rika ha nog. Det vet vilka som vilja det rätta. Om det komme till makten, skulle de, som nu styras, få sitta i rådsalarna. Det skulle dra fram genom världen som en plog med skarp egg, och det, som nu ligger ofruktbart i djupet, skulle då bära skördar.»

Dock innan dessa ruvande planer kommo att utföras, anlände första dagarna av mars 1896 underrättelsen om slaget vid Adua. Italienarna hade blivit slagna, och flera tusen av dem voro döda eller fångna.

Några få dagar senare blev det ministerskifte i Rom. Och den man, som nu kom till makten, kände fruktan för sicilianarnas vrede och förtvivlan. För att försona dem lät han lösgiva några av de fängslade socialisterna. De fem, som man trodde att folket mest längtade efter, blevo frigivna. De voro Da Felice, Bosco, Verro, Barbato och Alagona.

Ack, donna Micaela försökte att vara glad, då hon fick veta detta. Hon försökte att inte gråta.

Hon hade trott, att Gaetano var i fängelse, därför att Kristusbilden skulle få bryta ned hans fängelsemurar. Han var ditförd av Guds nåd, därför att han skulle nödgas böja sitt huvud för Kristusbarnet och säga: »Min Herre och min Gud».

Men nu var det inte bilden, som hade befriat honom. Han skulle komma ut samma hedning som förr. Samma gapande klyfta skulle alltjämt finnas emellan dem.

Hon försökte att vara glad. Det var ju nog, att han var fri. Vad betydde hon och hennes lycka i jämförelse med detta?

Men så gick det med allting, som Diamante hade hoppats och eftersträvat.

Den stora öknen var mycket grym mot den stackars oasen.

ANDRA KAPITLET.

I Palermo.

ÄNTLIGEN, ÄNTLIGEN! Klockan är tre på natten. De, som är rädda att försova sig, stiga upp ur bädden, kläda sig och gå ut på gatan.

Och de, som ha suttit och hängt över kaféborden ända till nu, rusa upp, då de höra steg ljuda mot stenläggningen. De skaka dåsigheten ur kroppen och skynda ut. De blanda sig i den snabbt tillväxande folkströmmen, och den tröga tiden börjar gå litet fortare.

Ytligt bekanta människor trycka varandras händer med varm hjärtlighet. Det märks, att det bor samma hänförelse i alla hjärtan. Och de orimligaste människor äro ute: gamla universitetsprofessorer och förnäma ädlingar och fina damer, som annars inte sätta sin fot på gatan. De äro alla lika glada.

»Gud, Gud, att han kommer, att Palermo nu skall få honom tillbaka!» säga de.

Palermostudenterna, som inte ha vikit från sitt vanliga högkvarter i Quattro Canti på hela natten, ha förskaffat sig facklor och kulörta lyktor. De skulle inte tändas förrän vid fyratiden, då den väntade skulle komma, men inemot klockan två börjar en och annan pröva om hans fackla brinner bra. Då tända de allesammans och hälsa ljuset med vivarop. Det är omöjligt att stå i mörker, då så mycken glädje flammar inom en.

På hotellen bli de resande väckta och uppmanade att stiga upp. »Det är fest i Palermo i natt, o signori!»

De resande fråga för vem. »För en av socialisterna, som regeringen har frigivit ur fängelset. Han kommer nu på morgonen med ångbåten från Neapel.» — »Vad är det för en man?» — »Han heter Alagona, och folket älskar honom.»

Det är sysslande överallt i natten för den väntades skull. En av getherdarna på Monte Pellegrino håller på att binda små bellisbuketter, som hans getter skola bära i halsbandet. Och som han har hundra getter och alla bära halsband... Men det måste göras. Hans getter kunna inte vandra in i Palermo nästa morgon utan att vara smyckade dagen till ära.

Sömmerskorna ha måst sitta vid arbetet ända till midnatt för att få färdiga alla nya klänningar, som skola på denna morgon. Och då en sådan liten sömmerska har slutat att arbeta för andra, så får hon lov att tänka på sig själv. Hon sätter

ett par plymer till i hatten och reser bandrosetten alnshög. I dag måste hon vara vacker.

Hela långa rader av hus börja illumineras. Här och där kastar man upp en raket. Lustbomber fräsa och knalla i vartenda gathörn.

Blomsterhandlarna utmed den långa Via Vittorio Emanuele få sina butiker tömda gång på gång. Ständigt, ständigt mer av de vita orangeblommorna! Hela Palermo är uppfyllt av den söta orangedoften.

Den stackars bronskejsaren på Piazza Bologna, den stackars fule Karl den femte, som är förgrämd och mager och eländig som San Giovanni i öknen, har på något outrannsakligt sätt fått en blombukett i handen. Då studenterna, som stå på Quattro Canti alldeles i närheten, få höra talas om detta, draga de upp till kejsaren i ordnat tåg, lysa på honom med sina facklor och höja ett leverop för den gamle despoten. Och en av dem tar hans bukett om hand för att lämna den till den store socialisten.

Därpå draga studenterna ned till hamnen.

Långt innan de komma dit, äro deras facklor utbrända, men det bry de sig inte om. De komma med armarna om varandras hals, högt sjungande och stundom avbrytande sången för att ropa: »Ned med Crispi! Leve Bosco!» Så kommer sången i gång på nytt igen, men blir åter avbruten, därför att de, som inte kunna sjunga, slå armarna om sångarna och kyssa dem.

Gillen och skrån vimla fram ur stadsdelar, där

samma hantverk ha drivits i mer än tusen år. Där komma murarna med sin musikkår och fana, där komma mosaikarbetarna, där komma fiskarna.

Då föreningarna mötas, hälsa de varandra med fanorna. Stundom ge de sig tid att stanna och hålla tal. Då talar man för de fem frigivna, de fem martyrerna, som regeringen nu äntligen har skänkt Sicilien åter. Och hela folkmassan ropar:

»Leve Bosco! Leve Da Felice! Leve Verro! Leve Barbato! Leve Alagona!»

Men om någon, som har fått nog av livet på gatorna, kommer ned till Palermos hamn, stannar han och frågar: »Vad är detta för ett ställe? Madonna santissima, vart är jag kommen?»

Ty han har väntat sig, att hamnen ännu skulle vara öde och mörk.

Men alla båtar och skutor i Palermos hamn ha blivit tagna i beslag av olika sällskap och föreningar. De driva omkring i hamnen i farkoster, som äro rikt behängda med kulörta venetianska lyktor, och i varje ögonblick uppsändas från dem stora raketbuketter.

Över de grova tofterna har man brett präktiga mattor och draperier, och på dessa sitta damerna, de vackra Palermodamerna, klädda i ljust siden och skiftande sammet.

De små farkosterna glida omkring på vattnet än i stora klungor, än skiljande sig åt. Från de stora fartygen höja sig master och rår, fullsatta med vimplar och lyktor, och de små hamnångarna fara

fram över vattnet med blomstervirade skorstenspipor.

Under alltsammans ligger vattnet och blänker och speglar och återkastar, så att skenet från en lykta blir till en hel ljusström, och dropparna, som falla ned från årorna, bli till drypande guld.

Men runt om hamnen stå hundratusen, hundrafemtiotusen människor, alldeles yra av glädje. De kyssa varandra, de höja glädjerop, och de äro glada, glada. De veta inte till sig av glädje. Det är många av dem, som måste gråta.

Eld, det är glädje. Det är gott, att man kan tända eldar. Där lågar plötsligen en stor flamma uppe på Monte Pellegrino, alldeles över hamnen! Sedan uppstiga väldiga lågor från hela den taggiga bergmur, som omger staden. Det lågar på Monte Falcone, på San Martino, på De tusendes berg, där Garibaldi kom tågande.

Men långt ute på havet går den stora Neapelångaren. Och ombord på ångbåten finns Alagona, socialisten.

Han kan inte sova på natten. Han har gått upp ur hytten och strövar fram och tillbaka på däcket. Och så kommer kaptenen ur sin hytt för att hålla honom sällskap. Men han förmår inte tala med honom. Han tänker på att han snart skall vara på Sicilien. Ah, Palmero, Palmero!

Han har suttit i fängelse i mer än två år. Det har varit två år av kval och längtan. Och har det gagnat något? Det är detta han vill veta. Har det varit av gagn, att han har varit saken

trogen och gått i fängelse? Har Sicilien tänkt på honom? Har hans lidande vunnit saken en enda anhängare?

Han har frågat kaptenen, men han vet ingenting om sådant. Han talar med honom som med en vanlig resande. Han vet ingenting om det han kämpar för.

Men nu kommer han fram till kaptenen, tar honom om handleden, för honom till relingen och frågar honom om han ser något där långt borta i söder. Kaptenen blickar framåt havet med sina goda ögon och ser blott natten, blott den svarta natten på havet. Han ser alls inte, att det svävar en eldsky över horisonten.

Gaetano går fram över däcket och frågar matroserna om de inte se guldskyn där framme vid horisonten.

»Det är Palermo,» säga sjömännen. »Det svävar alltid en sådan ljussky över det om natten.»

Det kan inte vara något, som angår honom. Han vill sätta sig in i att ingenting är gjort för honom. Han kan ju inte begära, att alla människor på en gång skola ha blivit socialister.

Men om en stund tänker han: »Det måtte ändå vara något ovanligt på färde. Alla matroserna samla sig framme i fören.»

»Palermo brinner,» säga sjömännen.

Se, det kunde det ju också vara. Det är därför, att han har lidit så förfärligt, som han väntar, att det skulle ha gjorts något för honom.

Men så se sjömännen eldarna på bergen.

Det kan inte vara eldsvåda. Det måste vara en helgonfest. De fråga varandra vad dagen heter.

Han försöker också tro, att det är något sådant. Han frågar kaptenen om det är festdag. De ha så många av dem.

De komma allt närmare. Det dånande festbruset från den stora staden kommer dem till mötes.

»Hela Palermo sjunger och spelar i denna natt,» säger en.

»Det måtte ha kommit telegram om en seger i Afrika,» säger en annan.

Ingen har en tanke på att det kan vara för hans skull. Han går och ställer sig i aktern för att ingenting se. Han vill inte gäcka sig själv med förhoppningar. Skulle hela Palermo illuminera för en fattig socialist?

Så kommer en sjöman och hämtar honom. »Stå inte där! Kom och se på Palermo! Det måtte vara en konung, som kommer dit i dag. Kom och se på Palermo!»

Han tänker efter. Nej, han tror inte, att någon konung gästar Sicilien just nu. Men han kan ju inte våga tro, då ingen annan — — —

På en gång uppge alla på ångaren ett högt rop. Det låter nästan som ett nödskri. En stor lustkutter har styrt rätt ned på dem och glider nu fram utmed ångarens sida.

Hela kuttern är blommor och ljus. Över relingen släpa röda och vita sidendraperier. Alla människor ombord äro i rött och vitt. Gaetano står på ångaren och spanar efter vad denna sköna

budbärare bringar. Då slår seglet om, och på dess vita yta lyser emot honom: »Leve Alagona!»

Det är hans namn! Inte ett helgons, inte en konungs, inte den segrande generalens. Ingen annan på ångbåten gäller hyllningen. Hans namn, hans namn!

Lustkuttern kastar upp några raketer. En hel himmel av stjärnor regnar ned. Så är den borta.

Han far in i hamnen. Och det är jubel och hänförelse och leverop och dyrkan. Människor säga: »Vi veta inte hur han skall kunna genomleva det.»

Men så snart hyllningen är där, känner han, att han alls inte förtjänar den. Han tycker sig vilja lägga sig på knä för dessa hundrafemtiotusen människor, som hylla honom, och bedja dem förlåta, att han ingenting mäktar, att han ingenting har gjort för dem.

*

Liksom av en säregen slump är donna Micaela i Palermo denna natt. Hon är där för att få till stånd ett av dessa nya företag, som hon anser sig böra sätta i gång för att kunna behålla liv och förstånd. Det är väl antingen för utdikningarnas eller marmorbrottets skull, som hon är där.

Hon är nere vid hamnen, hon, som alla andra. Man ger akt på henne, där hon banar sig fram till strandbrädden: en hög, mörk kvinna med

utseende av att vara något, ett blekt ansikte med kraftiga drag och tiggande, längtande, lidelsefulla ögon.

Medan mottagandet i hamnen fortgår, kämpar donna Micaela en sällsam strid. »Om nu Gaetano visste, att jag vore här,» tänker hon, »kunde jag, kunde jag...

»Om han finge se mig bland alla dessa människor, kunde jag...»

Där är en sådan glädje, en glädje, vars like hon aldrig har sett. Människorna älska varandra och äro som bröder. Och detta inte endast därför, att en socialist kommer hem, utan därför, att de alla tro, att jorden snart skall bli lycklig. »Om han såge mig nu, medan denna glädje brusar omkring honom,» tänker hon. »Kunde jag, kunde jag...»

Hon ser Gaetanos vagn försöka tränga sig fram genom folkmassan. Det går steg för steg. Långa stunder står den stilla. Det skall behövas flera timmar, innan den kommer upp från hamnen.

»Om hans ögon fölle på mig nu, då jag ser alla tränga sig om honom, kunde jag då låta bli att kasta mig i hans armar? Kunde jag?»

*

Så snart hon kan arbeta sig ut ur folkvimlet, tar hon en vagn, åker ut ur Palermo och far genom Conca d'oros slätt till de gamla norrmannerkungarnas stora domkyrka i Monreale.

Hon går in där och står nu öga mot öga med den skönaste Kristusbild, som mänsklig konst har skapat. Högst uppe i koret sitter den välsignande Kristus i strålande mosaik. Han är mäktig och hemlighetsfull och majestätisk. Otaliga äro de, som vallfärda till Monreale för att undfå trösten av att skåda hans ansikte. Otaliga äro de, som i fjärran länder längta till honom.

Marken gungar under den, som ser honom första gången. Hans ögon tvinga främlingens knän att böja sig. Utan att man vet det, stamma läpparna: »Du, Gud, är Gud.»

Runt om tempelväggarna stråla världshändelserna i härliga mosaiktavlor. De endast leda fram till honom. De äro där endast för att säga: All forntid är hans. All nutid tillhör honom. Och likaså all framtid.

Livets och dödens hemligheter dväljas inom detta huvud.

Där bor den ande, som leder världens öden. Där strålar den kärlek, som skall föra världen till frälsning.

Och donna Micaela anropar honom: »Du Guds son, skilj mig inte från dig! Låt ingen människa hava makt att skilja mig från dig!»

TREDJE KAPITLET.

Hemkomsten.

EN HELT UNDERBAR SAK är det att komma hem. Medan man ännu är på resan, kan man alls inte tänka sig, att det skall bli så underbart.

När man kommer till Messina, blir man först nästan otålig. »Är det ingenting annat?» säger man. »Det är ju ett land som alla andra.»

Och då man går genom staden, är man alltjämt otålig. Det borde ha skett något, hänt något, medan man har varit borta. Man skulle inte mötas av samma nöd, samma trasor, samma elände, som då man for.

Man ser nog, att våren är kommen. Fikonträden bära åter blad, vinstockarna sända ut revor, som växa sig alnslånga på ett par timmar, och en mångfald av ärter och bönor äro utbredda på fruktborden vid hamnen.

Kastar man ögonen uppåt höjderna ovan staden, ser man, att de grå kaktusväxterna, som

klättra fram på klippkanterna, äro täckta med brandröda blommor. De ha slagit ut överallt som små lysande flammor. Det ser ut, som om fichidinderna ha varit fulla av eld, som nu bryter ut.

Men hur än kaktusen blommar, så står den där lika grå och dammig och spindelvävsklädd. Man säger till sig själv, att kaktusen är lik Sicilien. Hur många vårar som än komma det att blomstra, så är det ändock alltid det grå armodets land.

Man kan inte förstå, att allting har förblivit stilla och sig likt. Scylla och Carybdis borde ju ha börjat brusa som i forna dagar. Stengiganten i Girgentitemplet skulle ha rest sig med sammanfogade lemmar. Selinunts tempel borde ha uppstått ur sina ruiner. Hela Sicilien skulle ha vaknat.

Om man så reser vidare från Messina nedåt kusten, är man alltjämt otålig. Man ser, att bönderna alltjämt gå och plöja med träplogar och att deras hästar äro lika magra och brutna och utkörda.

Ja, allting är sig likt. Solskenet faller ned över jorden som ett regn av färger, pelargonierna blomma vid vägkanten, havet ligger vekt ljusblått och smeker stranden.

Vilda berg med djärva toppar resa sig utmed kusten. Etnas högfjäll skymtar fram i fjärran.

Man märker plötsligen, att det är något underbart, som sker. Man är inte mer otålig. I stället sitter man och fröjdar sig åt den blomstrande marken och åt bergen och åt havet. Man återbördas till den fagra jorden som en hennes bort-

komna egendom. Man har inte tid att tänka på annat än tuvor och stenar.

Äntligen kommer man i närheten av det riktiga hemmet, barndomshemmet. Vad har man inte tänkt för ogudaktiga tankar, medan man har varit borta? Detta stackars hem ville man aldrig mer se, därför att man har lidit för mycket där. Och så får man se den gamla bergsstaden på avstånd, och den står oskyldig och leende och känner med sig ingen skuld. »Kom och älska mig på nytt!» säger den. Och man kan inte annat än vara glad och tacksam, därför att den vill ta emot ens kärlek.

Ack, då man går uppför sicksackvägen, som leder till stadsporten! Den tunna skuggan från oliven faller över en. Var det inte ämnat som en smekning? En liten ödla rasslar fram över en mur. Man måste stanna och se. Kan inte den ödlan vara en barndomsvän, som vill säga goddag?

Plötsligen blir man rädd. Hjärtat börjar klappa och bulta. Man kommer ihåg, att man inte vet vad man skall få höra, då man kommer hem. Inga brev har man skrivit, inga har man tagit emot. Allt, som påminde om hemmet, har man visat ifrån sig. Det skulle vara det klokaste, eftersom man aldrig mer kunde få komma hem. Och ända till detta ögonblick har allt det hemkända också varit dött och likgiltigt.

Men i detta ögonblick vet man inte hur man skall kunna uthärda, om inte allt är sig fullkomligt likt här på hemlandsberget. Det skall ge en

hjärtesår, om Monte Chiaro har mistat en palm, eller om en enda sten har lossnat ur stadsmuren.

Månne den stora agaven skall stå kvar på sitt klipputsprång? Nej, agaven står där inte, den har blommat och blivit nedskuren. Och stenbänken i vägkröken är sönderbruten. Den bänken kommer man att sakna, den har varit ett så präktigt viloställe. Och se, de ha byggt en lada på den gröna platsen under mandelträden. Man skall aldrig mer kunna sträcka ut sig där i den blommande klövern.

Man är rädd för varje steg. Vad skall man möta härnäst?

Så vemodsfullt uppskakad är man, att man känner, att man skulle kunna gråta, om man får höra, att en enda gammal tiggarkäring har dött, medan man har varit borta.

Nej, man visste inte, att det var så underbart att komma hem.

Man kom ut ur fängelset för några veckor sedan, och fängelsedvalan har legat kvar över en. Man visste ju knappast om man skulle bry sig om att fara hem. Den älskade är död, det var alltför förfärligt att komma och riva upp sin saknad ur graven. Så drev man håglös omkring och lät den ena dagen gå som den andra. Äntligen bemannade man sig. Man måste ju fara hem till sin stackars mor.

Och då man är där, känner man, att man har längtat efter varenda sten, vartenda grässtrå.

Alltsedan Gaetano kom in i boden, har donna Elisa tänkt: »Nu skall jag tala med honom om Micaela. Kanske han ännu inte ens vet, att hon lever.» Men så skjuter hon upp det minut för minut. Det är inte bara därför, att hon vill ha honom en stund för sig ensam. Det är också därför, att så snart hon nämner Micaelas namn, skall han råka in i kärlekskval och elände. Ty Micaela vill alls inte gifta sig med honom, det har hon sagt donna Elisa tusen gånger. Hon ville befria honom ur fängelset, men hon vill inte bli hustru åt en fritänkare.

Endast en halvtimme vill donna Elisa behålla Gaetano för sig själv, endast en halvtimme.

Men så lång tid får hon visst inte sitta med hans hand i sin och göra honom tusen spörsmål, ty folk har nu fått reda på att han har kommit. Med ens är hela gatan full av alla dem, som vilja se honom. Donna Elisa har reglat dörren, ty hon visste ju, att hon inte skulle få ha honom i fred ett ögonblick, sedan de ha upptäckt honom, men det hjälper inte stort. De knacka på rutan och banka på dörren.

»Don Gaetano,» ropa de, »don Gaetano!»

Gaetano kommer skrattande ut på trappan. De svänga mössorna och höja leverop. Han skyndar ned i flocken och omfamnar den ene efter den andre.

Men det är inte så de vilja ha det. Han skall upp på trappan och hålla tal. Han skall säga

dem hur förfärlig regeringen har varit emot honom och hur han har slitit ont i fängelset.

Gaetano skrattar alltjämt och ställer sig på trappan. »Fängelset,» säger han, »vad är det att tala om? Jag har haft min soppa, jag, varje middag, och det är mer än mången av er kan säga.»

Den lille Gandolfo svänger sin mössa och ropar till honom: »Nu finns det många fler socialister i Diamante, än då ni for, don Gaetano.»

»Hur skulle det kunna vara på annat sätt?» skrattar han. »Alla människor måste bli socialister. Är kanske socialismen något hemskt och förfärligt? Socialismen är en idyll. Det är en idyll om eget hem och glatt arbete, som var och en människa går och diktar på alltifrån sin barndom. En hel jord, uppfylld av...»

Han avbryter sig, ty han har råkat kasta en blick över till sommarpalatset. Där står donna Micaela på en av balkongerna och ser ned på honom.

Han tror inte ett ögonblick, att det är en villa eller en spöksyn. Han ser genast, att hon är verklig och levande. Men just därför... Och så fördenskull, att fängelset har tagit krafterna från honom, så att han inte är att räkna som en frisk människa...

Han känner sig förfärligt generad av att inte kunna hålla sig upprätt. Han griper med händerna i luften, försöker få stöd mot dörrposten, men det hjälper inte. Benen fara undan honom, han halkar

utför trappan och slår huvudet i stenen med en hård skräll.

Där ligger han alldeles som död.

Så rusa alla till, bära in honom, springa efter fältskär och doktor, ordinera, tala och föreslå tusen sätt att hjälpa honom.

Donna Elisa och Pacifica få äntligen in honom i ett av sovrummen. Luca kör ut folket och ställer sig på vakt utanför den stängda dörren. Donna Micaela, som har kommit in med de andra, har han först av alla tagit vid handen och lett ut. Hon fick alls inte stanna inne. Luca hade själv sett Gaetano falla, som om han fått ett slag över hjässan, då han fick syn på henne.

Så kommer doktorn, och han gör det ena försöket efter det andra att väcka Gaetano. Det lyckas inte, han ligger alldeles förstenad. Doktorn tror, att han har fått ett farligt slag i huvudet, då han föll. Han vet inte om det skall lyckas honom att väcka honom till liv.

Svimningen i och för sig var ju ingenting, men detta slag mot stentrappans hårda kant...

Inne i huset är det ett ivrigt sysslande. De stackars utestängda kunna ingenting annat taga sig till än lyssna och vänta.

Där stå de hela dagen utanför donna Elisas dörr. Där stå donna Concetta och donna Emilia. Det har inte varit stor vänskap mellan dem båda i forna tider, men i dag stå de bredvid varandra och sörja.

Många ängsliga ögon speja genom fönstren in

i donna Elisas hus. Den lille Gandolfo och den gamla Assunta från dômtrappan och den fattige stolmakaren stå där hela eftermiddagen utan att tröttna. Det är så förfärligt, att Gaetano skall dö, just som de ha fått honom tillbaka.

De blinda stå där och vänta, som om de hade hoppats, att han skulle ge dem synen, och fattigt folk både från Geraci och Corvaja står där för att få höra hur det skall avlöpa med deras unge herre, den siste Alagona.

Han ville dem väl, och hos honom bodde en stor kraft och förmåga. Hade han endast fått leva...

»Gud har tagit sin hand från Sicilien,» säga de. »Alla, som vilja hjälpa folket, låter han förgås.»

Hela eftermiddagen och kvällen och ända fram emot midnatt står folkhopen kvar utanför donna Elisas hus. Precis klockan tolv slår donna Elisa upp boddörren och kommer ut på trappan. »Är det bättre?» ropa alla emot henne. — »Nej, det är inte bättre.»

Så blir det tyst, men slutligen frågar en ensam, skälvande röst: »Är det sämre?» — »Nej, nej, det är inte sämre. Det är sig likt. Doktorn sitter hos honom.»

Donna Elisa har kastat en svart schal över huvudet och bär en lykta i handen. Hon går utför trappan ned på gatan, där folk sitter och ligger, tätt packade intill varandra. Hon letar sig sakta fram.

»Är Gandolfo här?» frågar hon.

»Ja, donna Elisa.» Och Gandolfo kommer fram till henne.

»Du skall komma med och öppna din kyrka för mig.»

Alla, som höra donna Elisa säga detta, förstå, att hon vill gå ut till Kristusbarnet i San Pasquale och bedja för Gaetano. De resa sig upp och vilja gå med henne.

Donna Elisa blir rörd vid denna medkänsla. Hennes hjärta flyger upp på vid gavel.

»Jag skall berätta er något,» säger hon, och hennes röst darrar starkt. »Jag har haft en dröm. Jag vet inte än hur det kunde komma sig, att jag somnade nu i natt. Men medan jag satt vid sängen och var som ängsligast, somnade jag. Och jag hade knappast somnat, förrän jag såg Kristusbarnet framför mig i krona och guldskor, som det står därute i San Pasquale. Och det sade så här till mig: 'Gör den stackars kvinnan, som ligger och ber i min kyrka, till din sonhustru, så blir Gaetano frisk.' Det hann bara säga detta, innan jag vaknade, och då jag öppnade ögonen, var det, som om jag skulle se Kristusbarnet försvinna genom väggen. Och nu måste jag dit ut och se om någon är där.

»Men nu hör ni alla, att jag lovar, att om det finns någon kvinna ute i San Pasquale, så skall jag göra, som bilden har befallt mig. Om det än är den fattigaste tös från gatan, skall jag ta vård om henne och göra henne till min sonhustru.»

Då donna Elisa har sagt detta, går hon och alla

de, som ha väntat på gatan, ut till San Pasquale. Alla de fattiga människorna äro i rysande förväntan. De kunna knappast låta bli att rusa förbi donna Elisa för att se efter om det finns någon i kyrkan.

Tänk, om det är en zigenartös, som har sökt skydd där under natten! Vem kan vara i kyrkan om natten annat än en arm, hemlös stackare? Det är ett förfärligt löfte donna Elisa har gjort.

Äntligen äro de vid Porta Etnea, och så går det raskt, raskt nedåt backen. Men bevare oss väl! Kyrkdörren står öppen! Det finns således verkligen någon därinne.

Lyktan skälver i handen på donna Elisa. Gandolfo vill ta den från henne, men hon behåller den. »I Guds namn, i Guds namn,» mumlar hon, då hon går in i kyrkan.

Folket tränger sig efter henne. Man är nära att klämma ihjäl varandra i dörren, men spänningen håller alla tysta. Ingen säger ett ord. Alla blicka upp till högaltaret. Är där någon? Är där någon? Den lilla hänglampan över bilden lyser eländigt svagt. Är där någon?

Jo, där är någon. Det finns en kvinna därframme. Hon ligger på knä och ber och lutar huvudet så djupt, att man inte kan se vem hon är. Men nu, då hon hör steg bakom sig, lyfter hon den långa, böjda nacken och ser upp. Det är donna Micaela.

Hon blir först rädd och rycker till, som ville hon fly. Donna Elisa blir också rädd, och de se

på varandra, som om de inte skulle ha råkats förr. Men så säger donna Micaela helt stilla: »Du kommer för att bedja för honom, svägerska.» Och man ser henne flytta sig litet längre bort, för att donna Elisa skall få platsen mitt framför bilden.

Donna Elisas hand darrar, så att hon måste ställa ned lyktan på golvet, och hennes stämma är alldeles hes, då hon säger: »Har ingen annan än du varit här i natt, Micaela?» — »Nej, ingen annan.»

Donna Elisa måste stödja sig mot väggen för att inte falla, och donna Micaela ser det. Hon är genast uppe hos henne och lägger armen om hennes liv. »Sätt dig, sätt dig!» Hon för henne till altarestraden och lägger sig på knä framför henne. »Är det så illa med honom? Vi skola bedja för honom.»

»Micaela,» säger donna Elisa, »jag trodde, att jag skulle bli hjälpt i detta.» — »Ja, det skall du se att du blir.» — »Jag drömde, att bilden kom till mig, att han där kom till mig och sade, att jag borde gå hit.» — »Han har ju också hjälpt oss många gånger förr.» — »Men han sade så här till mig: 'Gör den stackars kvinnan, som ligger och ber därute framför mitt altare, till din sonhustru, så blir din son frisk.'» — »Vad säger du att han sade?» — »Jag skulle göra henne, som låg och bad härute, till min sonhustru.» — »Och det ville du? Du visste ju inte vem du skulle råka!»

»På vägen gjorde jag det löftet — och de,

som följde mig, hörde det —, att vem det än kunde vara, skulle jag ta henne i mina armar och föra henne till mitt hem. Jag tänkte, att det var någon fattig, som Gud ville hjälpa.» — »Det är det nog också.» — »Jag blev så bedrövad, då jag såg, att här inte var någon annan än du.»

Donna Micaela svarar inte, hon ser upp på bilden. »Vill du det? Vill du det?» viskar hon ångestfullt.

Donna Elisa fortfor att klaga. »Jag såg honom så tydligt, och han har aldrig svikit förr. Jag tänkte, att en fattig, som inte hade någon hemgift, hade bett honom om en man. Sådant har hänt förr. Vad skall jag nu göra?»

Hon jämrar och klagar. Hon kan inte komma ifrån den tanken, att det skulle vara en fattig kvinna. Donna Micaela blir otålig. Hon tar henne i armen och skakar henne. »Men donna Elisa, donna Elisa!»

Donna Elisa hör inte på henne, hon fortsätter att jämra sig. »Vad skall jag göra, vad skall jag göra?»

»Men så gör då den stackars kvinnan, som låg och bad här, till din sonhustru, donna Elisa!»

Donna Elisa ser upp. Ett sådant ansikte hon har framför sig! Så bedårande, så intagande, så leende!

Men hon får inte se det mer än ett ögonblick. Donna Micaela gömmer det genast invid donna Elisas gamla svarta klänning.

Donna Micaela och donna Elisa gå tillsammans in till staden. Gatan kröker sig, så att de inte kunna se donna Elisas hus, förrän de äro det helt nära. Då det äntligen är inom synhåll, se de, att bodfönstren äro upplysta. Fyra väldiga vaxljus stå och brinna bakom radbandsgirlanderna.

De båda kvinnorna trycka varandras händer. »Han lever,» viskar den ena till den andra. »Han lever.»

»Du får inte säga honom något om det, som bilden befallde dig göra,» säger donna Micaela till donna Elisa.

Utanför boden omfamna de varandra och gå var och en till sitt.

Om en liten stund kommer Gaetano ut på bodtrappan. Han står stilla ett ögonblick och suger in den friska nattluften. Då ser han huru ljus tändas i det mörka palatset mitt över gatan.

Gaetano andas häftigt och flämtande. Han tycks nästan vara rädd för att gå vidare. Plötsligen rusar han åstad som en, vilken går mot en oundviklig olycka. Han finner porten till sommarpalatset olåst, tar trappan i två steg och rycker upp dörren till musiksalen utan att knacka.

Donna Micaela sitter och undrar om han skall komma nu i natt eller först nästa morgon. Så hör hon hans steg ute i galleriet. Det kommer förfäran över henne. Hurudan skall han nu vara? Hon har längtat så otroligt efter honom. Skall han nu verkligen vara sådan, att all denna längtan känner sig stillad?

Och skall det inte mer resa sig några murar mellan dem? Skola de nu en gång kunna säga varandra allt? Skola de tala kärlek och inte socialism?

Då han öppnar dörren, försöker hon gå emot honom, men hon kan inte. Hela hennes kropp skakar. Hon sätter sig ned och döljer ögonen med handen.

Hon väntar, att han skall slå armarna om henne och kyssa henne, men det gör han visst inte. Gaetano har inte för vana att göra vad man väntar att han skall göra.

Så snart han kunde hålla sig upprätt, har han kastat på sig kläderna för att komma och se henne. Han är egentligen sjudande munter, då han nu kommer. Han skulle ha velat, att hon också hade tagit det lätt. Han vill inte bli upprörd. Han hade ju svimmat på förmiddagen. Han tålde ju ingenting.

Han står stilla bredvid henne, tills hon återvinner sitt lugn. »Ni har klena nerver,» säger han. Det är verkligen allt, vad han säger.

Hon och donna Elisa och alla människor äro övertygade, att han är kommen för att sluta henne i sina armar och säga, att han älskar henne. Men just därför är det Gaetano omöjligt. Somliga människor äro elaka. Det är deras natur att aldrig göra just det, som de böra göra.

Gaetano börjar berätta henne om sin resa. Han talar inte en gång socialism. Han talar om expresståg och konduktörer och egendomliga reskamrater.

Donna Micaela sitter och ser på honom. Hennes ögon tigga och tigga allt ivrigare. Gaetano förefaller att vara glad och lycklig över att se henne. Men varför kan han inte säga vad han skall säga?

»Har ni farit Etnabanan?» frågar hon.

»Ja,» svarar han, och börjar alldeles otvunget tala om banans skönhet och nytta. Han vet ingenting om hur den har kommit till.

Gaetano sitter och säger sig själv, att han är en barbar. Varför säger han henne inte de ord hon längtar efter? Men varför sitter hon där så underdånig? Varför visar hon, att han endast behöver sträcka ut sin hand och taga henne? Han är överdådigt, stormande lycklig över att vara henne nära, men han har henne så visst, så säkert... Det är så lustigt att pina henne.

Men Diamantefolket står ännu kvar nere på gatan. Och alla känna de en sådan glädje, som om de hade gift bort en dotter.

De ha gett sig till tåls ända hittills för att ge Gaetano tid att förklara sig. Men nu måtte det väl vara gjort. Och de börja ropa:

»Leve Gaetano, leve Micaela!»

Donna Micaela ser upp med obeskrivlig ängslan. Han måtte väl förstå, att hon inte rår för detta?

Hon går ut på galleriet och sänder ned Lucia med bön, att de skola vara tysta.

Då hon kommer tillbaka, har Gaetano rest sig. Han bjuder henne handen. Han vill gå.

Donna Micaela räcker honom handen nästan utan att veta vad hon gör. Men så drar hon den till sig. »Nej, nej,» säger hon.

Han vill gå, och vem vet om han kommer igen i morgon. Och hon har inte fått tala med honom, hon har inte fått säga honom ett ord av allt det, som hon vill säga honom.

Säkert behövde det inte vara mellan dem som mellan vanliga älskande. Den mannen hade ju gett hennes liv allt dess liv under många år. Om han nu talade kärlek eller inte till henne, det var likgiltigt. Hon ville ändå säga honom vad han hade varit för henne.

Och nu, just nu. Man måste taga vara på tiden, då det gäller Gaetano. Hon vågar inte låta honom gå.

»Ni får inte gå än,» säger hon. »Jag måste säga er något.»

Hon drar fram en stol åt honom, själv sätter hon sig något litet bakom honom. Hans ögon äro för muntra i kväll. De störa henne.

Så börjar hon tala. Hon lägger fram för honom sitt livs stora, fördolda skatter. Det var alla de ord han hade sagt henne och alla drömmar han hade kommit henne att drömma. Hon hade inte tappat bort något. Hon hade samlat och sparat på det. Det hade varit all rikedomen i hennes fattiga liv.

I början talar hon fort, som om hon hade läst upp en läxa. Hon är rädd för honom. Hon vet inte om han tycker om att hon talar. Så vågar hon

sig till att se på honom. Han är allvarsam nu, alls inte elak mer. Han sitter stilla och lyssnar, som om han inte ville tappa bort en stavelse. Nyss var hans ansikte sjukligt och gråblekt, men det förändras nu med ens. Hans ansikte börjar lysa som en förklarads.

Hon berättar och berättar. Hon ser på honom, att också hon nu är vacker. Hur skulle hon kunna undgå att vara vacker? Hon får ju äntligen tala ut till honom. Hon får säga honom hur kärleken kom till henne och hur den sedan aldrig har lämnat henne. Äntligen får hon säga honom hur han har varit allt för henne.

Ord kunna inte säga det nog. Hon tar hans hand och kysser den.

Han låter det ske utan att röra sig. Färgen i hans ansikte blir inte starkare, men den blir klarare, genomskinligare. Hon kommer ihåg Gandolfo, som hade sagt, att Gaetanos ansikte blev så vitt, att det lyste.

Han stör henne inte. Hon berättar honom om järnvägen, talar om underverk efter underverk. Han ser på henne ibland. Hans ögon stråla emot henne. Han gör alls inte narr av henne.

Hon undrar mycket vad som försiggår inom honom. Han ser egentligen ut, som om det hon sade inte var något nytt för honom. Han tycktes känna igen allt, vad hon säger. Var det så, att den kärlek han bar till henne var just sådan, som den hon kände för honom? Stod den i gemenskap

med allt det ädlaste inom honom? Hade den varit den upplyftande kraften i hans liv? Hade den givit vingar åt hans konstnärsskap? Hade den fört honom till att älska de fattiga och förtryckta? Tar den nu åter väldet över honom, låter honom känna, att han är konstnär, apostel, att ingenting är för högt för honom?

Men då han alltjämt tiger, tänker hon, att han törhända inte vill binda sig vid henne. Han älskar henne, men han vill måhända förbli en fri man. Han förstår kanske, att hon inte passar till hustru för en socialist.

Hennes blod börjar sjuda. Hon tänker, att han kanske tror, att hon sitter där och tigger om hans kärlek.

Hon har berättat honom nästan allt, som har hänt, medan han varit borta. Nu avbryter hon plötsligen sin berättelse.

»Jag har älskat er,» säger hon, »jag skall alltid älska er, och jag tror, att jag skulle vilja, att ni sade mig än en gång, att ni älskade mig. Det skulle göra skilsmässan lättare att bära.»

»Skulle det?» säger han.

»Kan jag bli er hustru?» säger hon, och hennes röst darrar av harm. »Jag fruktar inte mer som förr för era läror, jag är inte rädd för era fattiga, jag ville vända upp och ned på världen, jag, som ni. Men jag är en troende. Hur kan jag leva med er, om ni inte vill följa mig i detta? Eller kanske ni skulle locka mig till otro? Då skulle världen vara död för mig. Allt skulle förlora me-

ning, betydelse. Jag skulle bli en eländig, utfattig människa. Vi måste skiljas.»

»Verkligen!» han vänder sig mot henne. Hans ögon börja lysa av otålighet.

»Ni får gå nu,» säger hon stilla, »jag har fått säga er allt, vad jag ville säga. Jag skulle ha önskat, att ni hade haft något att säga mig. Men det är törhända bättre, som det är. Vi skola inte göra det svårare att skiljas, än det behöver vara.»

Gaetanos ena hand griper hårt och fast om hennes händer, den andra håller hennes huvud stilla. Så kysser han henne.

Var hon vansinnig, hon, som trodde, att han nu skulle låta något, något i världen skilja dem åt?

FJÄRDE KAPITLET.

Endast av denna världen.

DÅ HON VÄXTE UPP, sade alla människor om henne: »Hon kommer att bli ett helgon, ett helgon.»

Hennes namn var Margherita Cornado. Hon bodde i Girgenti, som ligger på sydsidan av Sicilien, i det stora gruvdistriktet. Då hon ännu var barn, var hennes far gruvarbetare, sedan fick han ett litet arv, så att han kunde upphöra att arbeta.

Det fanns en liten, trång och ömklig takterrass på Margherita Cornados hus i Girgenti. En smal och brant trappa ledde dit upp, och genom en låg dörröppning måste man krypa fram. Men det var mödan värt att gå dit upp. Kom man dit, såg man inte blott en massa tak, utan luften över staden stod lekande full av alla Girgentikyrkornas torn och fasader. Och varje fasad och varje torn var ett dallrande spetsverk av bilder, av loggior, av strålande baldakiner.

Och utanför staden såg man en vid slätt, som sakta sänkte sig ned mot havet, och en halvcirkel av berg, som vaktade slätten. All slättens mark var rödskimrande, havet var emaljblått, bergssidorna voro gula. Det var ett helt österland i glöd och färgprakt.

Men man såg mycket mer än detta. Gamla tempel lågo utströdda över dalen. Murlämningar och egendomliga gamla torn funnos där. Det var en hel sagovärld.

Medan Margherita Cornado växte upp, brukade hon tillbringa det mesta av sina dagar häruppe. Men hon såg aldrig ut över det bländande landskapet. Hon var upptagen av annat.

Hennes far brukade berätta henne om livet i svavelgruvorna vid Grotte, där han var arbetare. Medan Margherita Cornado satt på den luftiga terrassen, tyckte hon sig ständigt vandra omkring nere på mörka gruvgångar och söka sig fram genom dunkla schakt.

Hon kunde aldrig låta bli att tänka på allt det elände, som rådde i gruvorna, och framför allt måste hon tänka på barnen, som buro upp malmen till jordytan. »De små vagnarna» kallade man dem. Det ordet kunde inte gå henne ur minnet. Stackars, stackars de små vagnarna, de små gruvvagnarna!

De kommo om morgnarna och följde var sin arbetare ned i gruvan. Så snart han hade huggit malm nog, lastade han gruvvagnen med en malmkorg, och så började denna stiga uppåt. Flera av

dem råkades under färden, så att det blev ett långt tåg. Och då började de sjunga:

»En färd är gjord med sveda och plåga.
Nitton stå åter att mödosamt tåga.»

Då de äntligen voro uppe i dagsljuset, tömde de sina malmkorgar och kastade sig själva till marken för att vila ett ögonblick. De flesta släpade sig fram till de svavelhaltiga vattenpölarna, som funnos invid gruvöppningen, och drucko av det stinkande vattnet.

Men de måste snart ned igen, och de samlade sig vid gruvhålet. Då de klättrade ned, ropade de: »Gud och Herre, förbarma dig, förbarma dig, förbarma dig!»

För varje resa de små vagnarna gjorde, blev deras sång allt ömkligare. De suckade och gräto, medan de krälade fram på gruvstigen.

De små vagnarna badade i svett, malmkorgarna grävde hål i deras skuldror. Då de gingo upp och ned sjöngo de:

»Sju färder till ä' av nöden.
Livet är värre än döden.»

Hela sin barndom hade Margherita Cornado gått och burit bekymmer för dessa stackars barn. Och det var därför, att hon alltid tänkte på deras olycka, som man trodde om henne, att hon skulle bli ett helgon.

Hon glömde dem inte heller, då hon blev äldre. Så snart hon var vuxen, begav hon sig ut

till Grotte, där de flesta gruvorna funnos, och då de små vagnarna kommo upp i dagsljuset, väntade hon dem vid gruvöppningen med friskt, rent vatten. Hon torkade svetten ur deras ansikten, och hon skötte såren på deras skuldror. Det var inte mycket hon kunde göra för dem, men snart tyckte de små vagnarna, att de inte skulle kunna uthärda med arbetet den dag, då inte Margherita Cornado kom och hugsvalade dem.

Men olyckligtvis för de små vagnarna var Margherita mycket vacker. En dag fick en av gruvingenjörerna se henne, då hon bisprang dem, och han fick henne genast mycket kär.

Ett par veckor därefter upphörde Margherita Cornado att komma ut till Grottegruvorna. I stället satt hon hemma i Girgenti och sydde på sin hemgift. Hon skulle gifta sig med gruvingenjören. Hon skulle göra ett gott parti och komma i frändskap med de mäktigaste i staden. Då kunde hon ju inte mer sköta om de små vagnarna.

Ett par dagar före bröllopet kom den gamla tiggerskan Santuzza, som var Margheritas gudmor, och begärde ett samtal med henne. De begåvo sig upp på takterrassen för att få vara ensamma.

»Margherita,» sade gumman, »du lever nu i sådan glädje och härlighet, att det törhända inte är lönt att tala vid dig om dem, som äro i nöd och bekymmer. Du har glömt allt sådant.»

Margherita bannade henne för att hon kunde tala så.

»Jag kommer med hälsning till dig från min

son, Orestes. Det går honom illa, och han behöver ett råd av dig.»

»Du vet, att du kan tala fritt till mig, Santuzza,» sade flickan.

»Orestes är inte längre vid Grottegruvorna, det vet du väl. Han är vid Racalmuto. Och han har det uselt där. Inte för att lönen är dålig just, men ingenjören är en sådan, som pinar fattigt folk till sista bloddroppen.»

Gumman berättade nu hur ingenjören plågade arbetarna. Han beräknade för kort arbetstid, han lät dem böta, om de försummade en dag. Han skötte inte gruvorna ordentligt. Det var ras på ras. Ingen var säker till livet, så länge man var under jord.

»Nåväl, Margherita, Orestes ägde en son. En präktig pojke, just nyss fyllda tio år. Så kom ingenjören och ville köpa pojken av Orestes och sätta honom bland de små vagnarna. Men Orestes sade nej. Hans pojke skulle inte fördärvas av sådant arbete.

»Då hotade ingenjören och sade, att Orestes skulle bli driven från gruvan.»

Santuzza gjorde ett uppehåll.

»Och så?» frågade Margherita.

»Ja, så lämnade Orestes sin son till ingenjören. Nästa dag fick gossen stryk av honom. Han slog honom alla dagar. Gossen blev allt ömkligare och ömkligare. Orestes såg det och bad ingenjören skona gossen, men han kände ingen barmhärtighet. Han sade, att gossen var lat, och han fortfor att

förfölja honom. — Och nu är han död. Min sonson är död, Margherita.»

Flickan hade på en gång glömt hela sin lycka. Hon var åter endast gruvarbetardottern, de små vagnarnas skyddspatronessa, det stackars barnet, som brukade sitta här på den ljusa terrassen och gråta över nöden i de svarta gruvorna.

»Varför låter man den mannen leva?» utropade hon.

Gumman såg lurande på henne. Så kom hon framsmygande med en kniv. »Denna sänder dig Orestes med tusen frågor,» sade hon.

Margherita Cornado tog kniven, kysste klingan och lämnade den åter utan ett ord.

Så kom kvällen före bröllopet. Brudgummens föräldrar väntade sonen. Han skulle komma hem från gruvorna mot slutet av dagen. Men han kom alls inte. Fram på natten sändes en tjänare till Grottegruvorna för att söka honom. Denne fann honom en mil från Girgenti. Han låg mördad vid vägkanten.

Man började genast forska efter mördaren. Det hölls stränga förhör med gruvarbetarna vid Grotte, men den skyldige kunde inte upptäckas. Inga vittnen funnos, ingen kunde förmås att förråda en kamrat.

Då uppträdde Margherita Cornado och angav Orestes, som var son till hennes gudmor, Santuzza, och som ingalunda var flyttad till Racalmuto.

Hon gjorde detta, ehuru hon nu hade fått höra, att hennes fästman hade gjort sig skyldig

till allt det, för vilket Santuzza hade anklagat honom. Hon gjorde detta, fastän hon själv hade fällt hans dom genom att kyssa kniven.

Hon hade också knappast anklagat Orestes, förrän hon ångrade sig. Hon greps av svidande samvetskval.

I ett annat land skulle det, som hon hade gjort, inte ha räknats som ett brott, men det anses så på Sicilien. En sicilianare dör hellre, än han spelar angivare.

Margherita Cornado kände inte ro varken natt eller dag. Hon hade en ständig, svidande ångestkänsla i hjärtat, en evig olycka bodde inom henne.

Hon blev inte hårt bedömd, därför att man visste, att hon hade älskat den mördade, och tyckte, att Santuzza hade farit fram för grymt med henne. Ingen talade föraktligt om henne, och ingen nekade att hälsa på henne.

Men det hjälpte henne inte, att andra voro milda emot henne. Ångern bodde i hennes bröst och pinade henne som ett värkande sår.

Orestes hade blivit dömd till galärerna för livstid. Santuzza hade dött ett par veckor efter sedan sonens dom hade fallit. Margherita kunde inte begära förlåtelse varken av den ene eller den andre.

Hon anropade helgonen, men de ville inte hjälpa henne. Det tycktes, som om ingenting i världen skulle ha makt att ta ifrån henne samvetskvalens förfärlighet.

Vid den tiden vistades den ryktbare franciska-

nermunken pater Gondo i Girgentitrakten. Han predikade för att samla deltagare till en pilgrimsfärd till Diamante.

Det bekymrade inte pater Gondo, att påven ännu inte hade erkänt Kristusbilden i San Pasquale som undergörande. Han hade mött blinda sångare på sina färder och hört dem berätta om bilden. Under härliga nätter hade han suttit vid fader Elias och broder Tommasos fötter, och från aftonrodnad till daggryning hade de berättat honom om bilden.

Och nu hade den mäktige predikanten börjat visa alla bedrövade till denne store undergörare. Han uppmanade människorna att inte låta denna heliga tid gå obegagnad förbi. Kristusbarnet, sade han, hade inte hittills fått mycken dyrkan på Sicilien. Nu var tiden kommen, då det här ville äga kyrka och kult. Och för att genomdriva detta lät det nu under på under utföras genom den heliga bilden.

Pater Gondo, som hade gått igenom sitt novitiat i Aracœlis kloster på Kapitolium, berättade folket om den bild av Kristusbarnet, som fanns där, och om de tusende under han hade förrättat. »Och nu vill detta goda lilla barn dyrkas på Sicilien,» sade pater Gondo. »Låt oss inte tveka längre, utan skynda till det! Nu i dessa dagar är himmelen givmild. Låt oss vara de första, som erkänna bilden! Låt oss vara såsom österns herdar och vise män, låt oss gå till det heliga

barnet, medan det ännu ligger på halmbädden i den fattiga grottan!»

Margherita Cornado greps av nytt hopp, då hon hörde detta. Hon var den första, som hörsammade pater Gondos kallelse. Sedan slöto sig även andra till honom. Fyrtio pilgrimer tågade med honom genom inlandets bergöken mot Diamante.

De voro alla mycket fattiga och olyckliga. Men pater Gondo lät dem vandra under sång och bön. Snart började deras ögon stråla, som om Betlehems stjärna hade gått före dem.

»Veten I,» sade Pater Gondo, »varför Guds son är större än alla helgon? Därför att han ger själen helighet, därför att han förlåter synder, därför att han skänker anden den saliga vilan i Gud, därför att hans rike inte är av denna världen.»

Då hans lilla skara såg trött ut, livade han den med berättelser om de under bilden hade utfört. De blinda sångarnas legender blevo till läskande frukter och upplivande vin. De fattiga vandrarna i Siciliens bergöken gingo med lätta steg, som om de hade dragit upp till Nasaret för att se timmermannens son.

»Han skall taga alla våra bördor ifrån oss,» sade pater Gondo. »Då vi komma tillbaka, skola våra hjärtan vara lättade från alla kval.»

Och under vandringen genom den förbrända, solheta öknen, där intet träd gav svalka, och där vattnet var bittert av salt och svavel, kände Margherita Cornado, att hennes hjärtas plågor lindrades.

»Den lille himlakonungen skall taga bort mitt lidande,» sade hon.

En majdag nådde pilgrimerna äntligen till foten av Diamantes berg. Där upphörde öknen. De sågo omkring sig olivlundar och frisk grönska. Berget strålade, staden strålade. De kände, att de voro komna till en plats, som överskyggdes av Guds nåd.

De vandrade glada uppför sicksackvägen, och med höga och jublande röster uppstämde de en gammal pilgrimssång.

Då alla hade vandrat ett stycke uppåt berget, kom folk från Diamante springande emot dem. Då man hade hört den gamla vallfartssångens entoniga ljud, hade man kastat sitt arbete och skyndat ut. Och folket i Diamante omfamnade och kysste pilgrimerna.

Man hade väntat dem för längesedan, man hade inte kunnat förstå, att de inte hade kommit förr. Diamantes Kristusbild var en väldig undergörare, han var så barmhärtig, så kärleksfull, att alla människor borde komma till honom.

Då Margherita Cornado hörde detta, kände hon det, som om hennes hjärta redan hade helats från sitt lidande. Alla från Diamante tröstade henne och uppmuntrade henne. »Han hjälper dig helt visst, han hjälper alla,» sade de. »Ingen har bett honom förgäves.»

I stadsporten åtskildes pilgrimerna. Stadsborna togo dem med sig till sina hem, för att de skulle förfriska sig efter vandringen. Om en timme skulle

alla mötas i Porta Etnea för att begiva sig ut till bilden.

Men Margherita hade inte tålamod att vänta en hel timme. Hon frågade sig väg ut till kyrkan San Pasquale och gick dit ensam före alla de andra. — —

Då pater Gondo och pilgrimerna en timme senare kommo till San Pasquale, sågo de Margherita Cornado sitta på plattformen under högaltaret. Hon satt stilla utan att låtsa om, att hon märkte dem, som kommo. Men då pater Gondo var henne rätt nära, rusade hon upp, som om hon hade suttit på lur, och kastade sig över honom. Hon grep honom för strupen och ville kväva honom.

Hon var stor, präktigt vuxen och stark. Det blev en het strid, innan pater Gondo och ett par av pilgrimerna förmådde kuva henne. Hon var alldeles vansinnig och så vild, att hon måste bindas.

Pilgrimerna hade kommit i högtidlig procession, de sjöngo och höllo brinnande ljus i händerna. Det var ett långt tåg, ty många människor från Diamante hade slutit sig till det. De, som gingo först, avbröto genast sången, de efterkommande hade ingenting märkt, utan fortsatte att sjunga. Men så gick underrättelsen om det, som hade hänt, från led till led, och vart den kom, avstannade sången. Det var ohyggligt att höra hur den dog bort och förbyttes till en låg jämmer.

Alla de trötta pilgrimerna förstodo ju, att de hade gått förgäves. All deras mödosamma vand-

ring hade varit fåfäng. De sköna vandringsdagarnas förhoppningar släcktes inom dem. Den heliga bilden skulle inte ha någon hugsvalelse att skänka dem.

Pater Gondo själv var förfärad. Det var ett hårdare slag för honom än för någon annan, ty var och en av de andra hade blott sin egen sorg att tänka på, men han bar alla dessa människors sorger på sitt hjärta. Hur skulle han kunna stå till svars för alla de förhoppningar han hade väckt hos dem?

Plötsligen for ett av hans sköna, barnafromma leenden över hans ansikte. Bilden ville väl pröva hans och de andras tro. Om de blott inte sviktade, bleve de nog hulpna.

Han började åter sjunga pilgrimssången med sin klara stämma och gick upp till altaret.

Men då han kom bilden närmare, avbröt han sången på nytt. Han stannade och såg på bilden med vidgade ögon. Så sträckte han ut sin hand, tog kronan och förde den upp mot sina ögon. »Det står där, det står där!» mumlade han. Och han lät kronan falla ur sin hand och rulla ned på stengolvet.

Från den stunden visste pater Gondo, att han hade framför sig den utkastade från Aracœli.

Men han ropade inte genast ut detta för folket, utan sade med sitt vanliga saktmod:

»Mina vänner, jag vill berätta er något märkvärdigt.»

Han berättade för dem om engelskan, som

hade velat stjäla Aracœlis Kristusbild. Och han talade om hur bilden hade blivit kallad Antikrist och hade blivit utkastad i världen.

»Jag minns ännu gamle Fra Simone,» sade pater Gondo. »Han visade mig aldrig bilden utan att säga: 'Det var den här lilla handen, som ringde. Det var den här lilla foten, som sparkade på dörren.'

»Men när jag frågade Fra Simone vad som hade blivit av den andra bilden, sade han alltid: 'Vad skulle det ha blivit av honom? Roms hundar ha väl släpat bort honom och bitit sönder honom.'»

Då pater Gondo hade sagt detta, gick han alltjämt lika sakta och stillfärdigt och tog upp kronan, som han nyss hade låtit falla till golvet.

»Läs nu detta!» sade han. Och han lät kronan gå från man till man. Människorna stodo med sina vaxljus i händerna och lyste med dem på kronan. De, som kunde läsa, läste, de andra sågo åtminstone, att det fanns en inskrift.

Och var och en, som hade hållit kronan i sin hand, släckte genast sitt vaxljus.

Då det sista ljuset var släckt, vände sig pater Gondo till sina pilgrimer, vilka hade samlat sig omkring honom. »Jag har fört er hit,» sade han till dem, »för att ni skulle finna den, som ger själen frid och ingång i Guds rike, men jag har fört er orätt, ty denne har intet sådant att giva. Hans rike är endast av denna världen.

»Vår arma syster har blivit vansinnig,» fortfor pater Gondo, »därför att hon kom hit och

hoppades himmelska välgärningar. Det bröt hennes förstånd, då hon bönföll denne utan att bli hörd. Han kunde inte höra henne, ty hans rike är endast av denna världen.»

Han teg en stund, och alla sågo upp till honom för att få veta vad de borde tänka om allt detta.

Så frågade han stilla som förut: »Skall en bild, som bär ett sådant ord i sin krona, längre få vanhelga ett altare?»

»Nej, nej!» ropade pilgrimerna. Diamantefolket stod tyst.

Pater Gondo tog bilden mellan sina händer och bar den på långt framsträckta armar genom kyrkan och mot utgången.

Men hur stilla och ödmjukt än patern hade talat, hade hans blickar hela tiden, stränga och med bindande makt, vilat på folkmassan. Där var inte en människa, som han inte hade kuvat och betvungit med makten av sin vilja. Alla hade känt sig förlamade och ur stånd att tänka en fri tanke.

Då pater Gondo närmade sig utgången, stannade han och såg sig om. En sista bindande blick gick ut över folket.

»Också kronan!» sade pater Gondo. Och kronan blev lämnad till honom.

Han satte den på bilden och gick ut under stenbaldakinen, som skyddade San Pasquales bild. Han viskade ett ord till ett par pilgrimer, och dessa skyndade bort. De kommo snart tillbaka med några fång kvistar och ved. Dessa lade de ned framför pater Gondo och antände dem.

Alla, som hade varit inne i kyrkan, hade myllrat ut. De stodo på gården utanför kyrkan, alltjämt kuvade och viljelösa. De sågo, att munken ämnade bränna deras älskade, välgörande bild, och de gjorde inte motstånd. De förstodo inte själva, att de inte sökte rädda bilden.

Men då pater Gondo såg elden tända sig och således kände, att bilden var helt och hållet i hans makt, rätade han upp sig, och det blixtrade till i hans ögon.

»Mina stackars barn!» sade han milt och vände sig till folket i Diamante. »Det är en förfärlig gäst, som ni har hyst hos er. Men hur är det möjligt, att ni inte förr än nu har upptäckt vem han är?

»Vad skall jag tro om er?» fortfor han strängare. »Ni säger själva, att bilden har gett er allt, vad ni har begärt. Så är det då ingen i Diamante, som under dessa år har bett om syndernas förlåtelse och själens frid!

»Kan detta vara möjligt? Diamantefolket har inte haft annat att bedja om än lotterinummer och goda år och dagligt bröd och hälsa och pengar! Ingenting annat än denna världens goda har det begärt. Inte en enda har behövt bedja om en himmelsk nåd.

»Kan det verkligen vara så? Nej, det är ju omöjligt!» sade pater Gondo glatt, liksom fylld av en plötslig förhoppning. »Det är jag, som har gjort ett misstag. Diamantefolket har förstått, att jag inte skulle vilja lägga bilden på elden utan att

fråga och forska om detta. Det väntar bara på, att jag skall tiga, för att träda fram och vittna.

»Nu skola många komma och säga: 'Denna bild har gjort mig till en troende', och många skola säga: 'Han har skänkt mig syndernas förlåtelse', och många skola säga: 'Han har öppnat mina ögon, så att jag har fått skåda in i himmelens härlighet'. De skola träda fram och säga detta, och jag skall bli till spott och spe och nödgas bära in bilden på altaret och erkänna, att jag har misstagit mig.»

Pater Gondo teg stilla och log inbjudande mot folket. Det gick en häftig rörelse genom åhörarskaran. Flera tycktes ämna gå fram och vittna. De gingo ett par steg, men så hejdade de sig.

»Jag väntar,» sade patern, och hans blickar tiggde och anropade folket att komma.

Men det kom ingen. Hela folkhopen var i kvidande ångest över att inte kunna vittna till förmån för den älskade bilden. Men ingen gjorde det.

»Mina stackars barn!» sade pater Gondo, djupt sorgsen. »Ni har haft Antikrist ibland er, och han har tagit väldet över er. Ni har glömt himlen. Ni har glömt, att ni äger en själ. Ni tänker endast på denna världen.

»Förr sade man, att Diamantefolket var det frommaste på Sicilien. Men nu måtte det vara annorlunda. Diamantes invånare äro världstrålar. Kanske de till och med äro otrogna socialister, som endast älska jorden. De kunna inte vara annat. De ha ju haft Antikrist ibland sig.»

Då folket anklagades på detta sätt, tycktes det äntligen vilja resa sig till motstånd. Det gick ett vredgat mummel genom lederna.

»Bilden är helig,» ropade en. »Då han kom, ringde San Pasquales klockor en hel dag.»

»Kunde de ringa mindre tid för att varna för en sådan olycka?» genmälde munken.

Han fortsatte sina anklagelser med stigande häftighet. »Ni är avgudadyrkare, men inte kristna! Ni tjänar denne, därför att han hjälper er. Men av helighetens ande finns intet hos er.»

»Han har varit god och barmhärtig som Kristus,» svarade folket.

»Är det inte just detta, som har varit olyckan?» sade patern, och nu var han med ens förfärlig i sin vrede. »Han har tagit på sig Kristi gestalt för att förleda er. Det är på detta sätt han har kunnat spinna sina garn omkring er. Det är genom att utströ gåvor och välsignelser över er, som han har lockat er i sin snara och gjort er till världsträlar. Eller är det inte så? Kanske någon kan träda fram och säga motsatsen? Kanske han har hört, att någon, som inte är här närvarande, har bett bilden om en himmelsk nåd.»

»Han har tagit makten av en jettatore,» sade en.

»Är det inte den, som är lika stor i ondska som jettatoren, som får makt med honom?» svarade patern bistert.

Så gjorde man inte flera försök att värja bilden. Allt, vad man hade att säga, tycktes endast förvärra saken.

Flera sågo sig om efter donna Micaela, som även var närvarande. Hon stod mitt i människomassan, hörde och såg allt, men gjorde ingenting för att rädda bilden.

Ty då pater Gondo hade sagt, att bilden var Antikrist, hade hon blivit skrämd, och då han visade, att Diamantemänniskorna endast hade begärt denna världens goda, hade hennes förfäran vuxit. Hon hade ingenting vågat göra.

Men i och med detta, att han sade, att hon och de alla voro komna under Antikrists välde, var det något inom henne, som uppreste sig mot honom. »Nej, nej,» sade hon, »så kan det inte vara!» Skulle hon tro, att en ond makt hade behärskat henne under så många år, så skulle det bryta hennes förstånd. Och hennes förstånd började försvara sig.

Då brast inom henne tron på det övernaturliga likt en för hårt spänd sträng. Hon kunde inte följa med längre.

Hennes tankar genomforskade nu med oändlig hast allt, vad hon själv hade erfarit av övernaturliga ting, och de dömde över det. Var där något enda säkert bevisat under? Hon sade sig, att det var sammanträffanden, sammanträffanden.

Det var som att haspla upp en härva. Från det, som hon själv hade upplevat, gick hon över till andra tiders under. Det var sammanträffanden. Det var själsinverkan. Det var törhända dikt, det mesta.

Den rasande munken fortfor att banna folket med förfärliga ord. Hon försökte att lyssna på

honom för att komma ifrån sina egna tankar. Men hon tyckte blott, att allt, vad han sade, var vansinne och lögn.

Men vad försiggick då med henne, stod hon där och blev fritänkare?

Hon såg sig om efter Gaetano. Han fanns där också, han stod på kyrktrappan helt nära munken. Hans ögon vilade på henne. Och lika säkert, som hade hon sagt honom det, lika säkert visste han vad som nu försiggick inom henne. Men han såg inte ut att vara glad eller triumferande. Han såg ut, som hade han velat hejda pater Gondo för att rädda åt henne en liten smula tro.

Men donna Micaelas tankar kände ingen förskoning. De gingo fram och plundrade hennes själ. Hela det övernaturligas strålande värld blev förintad, förkrossad. Hon sade sig, att om det överjordiska visste man intet, kunde ingenting veta. Många budskap hade gått från jorden till himmelen. Intet hade gått från himmelen till jorden.

»Men jag vill ännu tro på Gud!» sade hon och knäppte händerna liksom för att ändå hålla kvar det sista och yppersta.

»Era ögon, folk av Diamante, äro vilda och onda,» sade pater Gondo. »Gud finns inte hos er. Antikrist har drivit bort Gud ifrån er.»

Donna Micaelas ögon sökte åter Gaetanos. »Kan du ge en så fattig och utplundrad varelse något att leva av?» tycktes de fråga. Hans blickar mötte hennes med stolt tillförsikt. Han läste i hennes sköna, tiggande ögon hur hennes skälvande

själ nu klängde sig upp till honom för att få ett stöd. Han tvivlade inte ett ögonblick på att han skulle kunna göra hennes liv härligt och rikt.

Hon tänkte på den glädje, som numer följde honom, var han visade sig. Hon tänkte på den glädje, som hade brusat omkring henne den där natten i Palermo. Hon visste, att den uppsprang ur den nya tron på en lycklig jord. Skulle denna tro och denna glädje kunna gripa också henne?

Hon vred sina händer i ångest. Skulle detta nya kunna bli något för henne? Skulle hon inte alltid behöva känna sig så arm som i detta ögonblick?

Pater Gondo böjde sig fram över elden.

»Jag säger er det än en gång,» ropade han. »Om endast en enda kommer och säger, att denna bild har frälst hans själ, så skall jag inte bränna den.»

Donna Micaela kände med ens, att hon inte ville, att den stackars bilden skulle förintas. Minnet av hennes livs skönaste stunder var knutet vid den.

»Gandolfo, Gandolfo!» viskade hon. Hon hade nyss sett honom bredvid sig.

»Ja, donna Micaela.»

»Låt honom inte bränna bilden, Gandolfo!»

Munken hade upprepat sin fråga en gång, två gånger, tre gånger. Det var ingen, som trädde fram för att försvara bilden. Men den lille Gandolfo smög sig allt närmare.

Pater Gondo förde bilden allt djupare ned mot elden.

Ovillkorligen hade Gaetano böjt sig framåt. Ovillkorligen for ett stolt leende över hans ansikte.

Donna Micaela förstod, att han kände, att Diamante nu tillföll honom. Munkens vilda framfart gjorde Gaetano till herre över själarna.

Hon såg sig förskräckt omkring. Hennes blickar ilade från ansikte till ansikte. Försiggick kanske detsamma i alla dessa människors själar som i hennes? Hon tyckte sig se, att det var så.

»Du Antikrist,» sade pater Gondo hotande, »ser du, att ingen har tänkt på sin själ, så länge som du har varit här? — Du måste förgås.»

Så lade pater Gondo den utkastade på bålet.

Men bilden hade inte legat där mer än ett ögonblick, förrän Gandolfo grep honom.

Han drog honom till sig, lyfte honom högt över huvudet och sprang.

Pater Gondos pilgrimer skyndade efter honom, och det bar av i hetsande jakt utför Monte Chiaros branter.

Men den lille Gandolfo räddade bilden.

Utför vägen kom en stor, tung resvagn körande. Gandolfo, som hade förföljarna tätt efter sig, visste sig inte bättre råd, utan kastade bilden in i vagnen.

Sedan lät han lugnt fånga sig. Och då förföljarna nu ville skynda efter vagnen, hejdade han dem. »Akta er! Signoran i vagnen är en engelska.»

Det var signora Favara, som nu äntligen hade tröttnat på Diamante och reste ut i världen på nytt. Och hon fick resa oantastad. Ingen sicilianare vågar förgripa sig på en engelska.

FEMTE KAPITLET.

En fresk av Signorelli.

EN VECKA SENARE var pater Gondo i Rom. Han erhöll företräde hos den gamle mannen i Vatikanen och berättade honom hur han hade funnit Antikrist under Kristi skepnad, hur denne hade insnärjt Diamantefolket i världslighet, och hur pater Gondo hade velat bränna honom. Han berättade också, att han inte kunde föra folket åter till Gud. I stället hade hela Diamante hemfallit till otro och socialism. Ingen där ville sörja för sin själ, ingen ville tänka på himlen. Pater Gondo frågade vad han skulle taga sig till med dessa arma människor.

Den gamle påven, som är den visaste av alla, som nu leva, skrattade inte åt pater Gondos berättelse, utan han blev djupt bedrövad.

»Du har handlat orätt, du har handlat mycket orätt,» sade han.

Han satt tyst en stund och eftersinnade, så

sade han: »Du har inte sett dômen i Orvieto?» — »Nej, helige fader.» — »Gå då dit och se den!» sade påven. »Och då du kommer tillbaka därifrån, skall du berätta mig vad du har sett där.»

Pater Gondo lydde. Han gick till Orvieto och såg den högheliga dômen. Och om två dagar var han åter i Vatikanen.

»Vad har du nu sett i Orvieto?» frågade honom påven.

Pater Gondo berättade, att han i ett av domkyrkans kapell hade funnit fresker av Luca Signorelli, föreställande De yttersta tingen. Men han hade inte sett varken på Yttersta domen eller De dödas uppståndelse. Han hade fäst all sin uppmärksamhet vid den stora målning, som guardianen kallade Antikrists mirakler.

»Vad såg du på denna?» frågade påven.

»Jag såg, att Signorelli hade målat Antikrist som en sådan fattig och ringa man, som Guds son var, då han gick här på jorden. Jag såg, att han hade klätt honom som Kristus och hade givit honom Kristi anlete.»

»Vad såg du vidare?» sade påven.

»Det första jag såg på fresken var, att Antikrist predikade så, att de rika och mäktiga lade ned sina skatter vid hans fot.

»Det andra jag såg var, att en sjuk bars fram till Antikrist och blev botad av honom.

»Det fjärde jag såg på den stora väggtavlan var, att människorna skyndade upp till ett stort fridens tempel, ondskans ande nedstörtades från

himmelen, och alla våldsmän dödades av himmelens blixtar.»

»Vad tänkte du, då du såg detta?» frågade påven.

»Då jag såg detta, tänkte jag: Denne Signorelli har varit vanvettig. Menar han, att i Antikrists tider ondskan skall besegras och jorden bli helig som paradiset?»

»Såg du ännu något mera?»

»Det femte jag såg framställt på målningen var, att munkar och präster staplades upp på ett stort bål och brändes.

»Och det sjätte och sista jag såg var, att djävulen stod och viskade i Antikrists öra och ingav honom hur han skulle handla och tala.»

»Vad tänkte du, då du såg detta?»

»Jag sade till mig själv: Denne Signorelli är inte vansinnig, utan en profet. Antikrist skall visserligen komma i Kristi skepnad och göra världen till ett paradis. Han skall göra den så skön, att människorna glömma himlen. Och detta skall bli världens farligaste frestelse.»

»Förstår du nu,» sade påven, »att det, som du berättade mig, inte var något nytt? Kyrkan har alltid vetat, att Antikrist skulle komma utrustad med Kristi dygder.»

»Visste ni också, att han verkligen var kommen, helige fader?» frågade pater Gondo.

»Skulle jag sitta här på Petri stol år efter år utan att veta, att han är kommen?» sade påven. »Jag ser en folkrörelse uppstå, som brinner av

kärlek till nästan och hatar Gud. Jag ser människor bli martyrer för det nya hoppet om en lycklig jord. Jag ser hur de få ny glädje och nytt mod ur det ordet 'Tänk på jorden', såsom de förr fingo det ur ordet 'Tänk på himlen'. Jag visste, att han, som Signorelli hade bådat, var kommen.»

Pater Gondo bugade sig tyst.

»Förstår du nu vari du har handlat orätt?»

»Helige fader, upplys mig om min synd!»

Den gamle påven lyfte blicken. Hans klara ögon genomskådade den tillfälligheternas slöja, som höljer tingen, och sågo vad som doldes bakom den.

»Pater Gondo,» sade han, »det lilla barnet, som ni kämpade med i Diamante, barnet, som var barmhärtigt och undergörande som Kristus, det fattiga, föraktade barnet, som besegrade er, och som ni kallar Antikrist, vet ni inte vem det är?»

»Nej, helige fader.»

»Och han, som på Signorellis tavla botade sjuka och bevekte de rika och fällde våldsmän till marken, han, som förvandlade jorden till ett paradis och lockade människorna att glömma himlen — vet ni inte vem han är?»

»Nej, helige fader.»

»Vem annan kan han vara än antikristendomen, socialismen?»

Munken såg förfärad upp.

»Pater Gondo,» sade påven strängt, »då ni höll bilden i era armar, ville ni bränna honom. Varför detta? Varför var ni inte kärleksfull mot

honom och bar honom åter till det lilla Kristusbarnet på Kapitolium, därifrån han hade utgått?

»Men det är så ni gör, ni tiggarmunkar. Ni kunde taga den stora folkrörelsen på era armar, medan den ännu ligger som ett barn i sin linda, och ni kunde föra den till Jesu fötter, och Antikrist skulle se, att han inte är annat än Kristi efterbildning, och erkänna honom som herre och mästare. Men ni gör det inte. Ni kastar antikristendomen på bålet, och snart skall den i sin tur kasta er dit.»

Pater Gondo böjde sina knän. »Jag förstår, helige fader. Jag skall gå och söka bilden.»

Påven reste sig majestätiskt. »Ni skall inte söka bilden, ni skall låta honom gå sin gång genom tiden. Vi frukta honom inte. Då han kommer anstormande mot Kapitolium för att bestiga världstronen, skola Vi möta honom, och Vi skola föra honom till Kristus. Vi skola försona jord och himmel. Men ni gör orätt,» fortfor han mildare, »som hatar honom. Ni har då glömt, att sibyllan räknar honom som en av världsförnyarna. På Kapitoliums höjd skall världsförnyaren dyrkas, Krist eller Antikrist.»

»Helige fader, om denna världens olyckor bli botade genom honom och himmelen inte lider skada, så skall jag inte hata honom.»

Den gamle påven log sitt finaste leende.

»Pater Gondo, ni skall tillåta, att också jag berättar en siciliansk historia. Det täljes och det förtäljes, pater Gondo, att då Vår Herre höll på att skapa världen, ville han en gång veta, om han

hade långt kvar med arbetet. Och han sände ut San Pietro för att se om världen var färdig.

»Då San Pietro kom tillbaka, sade han: 'Alla gråta och snyfta och klaga.'

»'Då är inte världen färdig,' sade Vår Herre, och han arbetade vidare.

»Om tre dagar sände Vår Herre San Pietro åter till jorden.

»'Alla skratta och jubla och leka,' sade San Pietro, då han kom tillbaka.

»'Då är inte världen färdig,' sade Vår Herre, och han arbetade vidare.

»San Pietro blev utsänd för tredje gången.

»'Somliga gråta och somliga skratta,' sade han, då han kom åter.

»'Då är världen färdig,' sade Vår Herre.

»Och så skall det vara och förbliva,» sade den gamle påven. »Ingen kan frälsa människorna från deras sorger, men den förlåtes mycket, som föder hos dem nytt mod att bära dem.»

Innehåll:

Tredje boken.

